

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนื่องด้วย การวิจัยครั้งนี้ได้มุ่งเน้นการบัญชีและการภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ดังนั้นในการทบทวนวรรณกรรมจะเริ่มศึกษามาตรฐานการบัญชีที่กำหนดให้ปฏิบัติโดยตรงและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง และต่อเนื่องไปในเรื่องของประมวลรัษฎากรและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ได้ศึกษาแนวคิดและบทความที่สนับสนุนธุรกิจ รวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งด้านบัญชีและด้านภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เพื่อสนับสนุนวิธีการในการกำหนดการดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

ส่วนประกอบของการทบทวนวรรณกรรมได้แบ่งเป็น 3 ส่วน

ส่วนแรก มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง ประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง สารระสำคัญของการจัดทำบัญชี และการภาษีอากร วิชาการด้านวางระบบบัญชี

ส่วนที่สอง แนวคิดและบทความที่สนับสนุนธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ส่วนที่สาม ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ความรู้เฉพาะเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

เริ่มแรกแนวคิดในเรื่องการบัญชีนั้นจะมุ่งเน้นเนื้อหาสาระมากกว่ารูปแบบ หมายความว่า การบันทึกรายการบัญชีจะพิจารณาด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญเพื่อประโยชน์ของผู้ลงทุน โดยสะท้อนภาพผลการดำเนินงานออกมาในรูปของรายงานทางการเงิน ได้แก่ งบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแสเงินสด งบการเปลี่ยนแปลงของผู้ถือหุ้น (เกษรี ณรงค์เดช, 2538; เรย์ และอีริค, 2547) และสามารถเปรียบเทียบได้กับธุรกิจประเภทเดียวกัน ซึ่งแตกต่างจากการภาษีอากรจะมุ่งเน้นในรูปแบบของกฎหมาย โดยรัฐบาลใช้การจัดเก็บภาษีอากรเป็นเครื่องมือเพื่อสนองวัตถุประสงค์ด้านบริหารงานของประเทศ และนโยบายภาษีอากรจึงมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะการบริหารงานของ

รัฐบาล (พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 359, 2542 และฉบับที่ 395, 2545) ดังนั้นการบัญชีที่ถูกต้องครบถ้วนและในขณะเดียวกันสามารถสอดคล้องกับด้านการภาษีอากรจะมีส่วนช่วยให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเนื่องจากการบัญชีได้เน้นเนื้อหาสาระมากกว่ารูปแบบ (แม้บทการบัญชี) การบัญชีจึงได้มีการปรับปรุงอยู่ตลอดเวลาตามสภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป และการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนี้ สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ จะเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามขั้นตอนที่ได้กำหนดไว้ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวเป็นวิธีปฏิบัติสากล ทุกประเทศก็จะดำเนินการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานบัญชีให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจของประเทศตนดังตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีของไทยและของระหว่างประเทศ (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2550; อังครัตน์ เปรียบ จริยวัฒน์, 2549; International Accounting Standards Board [IASB], 2003)

ดังนั้นการวิจัยเรื่องการบัญชีและการภาษีอากรของการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนมาตรฐานการบัญชีของด้านบัญชีธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่องสัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว (International Accounting Standard No. 17 - Leases) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ และเอกสารหนังสือตำราด้านการบัญชี ส่วนการภาษีอากรได้ทบทวนเอกสารด้านกฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งตามประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตลอดจนงานวิจัยพร้อมทั้งได้สรุปสาระสำคัญ เปรียบเทียบข้อแตกต่างของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว (คูตาราง 3) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552)

(เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่าและมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อทางด้านผู้ให้เช่าซื้อกับการบัญชีภาษีอากร (คูตาราง 4)

เพื่อให้การทบทวนวรรณกรรมได้ดำเนินการตามแนวทางของวัตถุประสงค์ที่ได้ กำหนดไว้โดยการศึกษาลักษณะของการนำมาตรฐานการบัญชีไปสู่การปฏิบัติ ลักษณะ การใช้กฎหมายภาษีอากรที่เกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย เพื่อให้ได้ ลักษณะความแตกต่างของการภาษีอากรกับบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีลีสซิ่งใน ประเทศไทย และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบัญชีและการภาษีอากร ของการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตลอดจน การกำหนดรูปแบบการบัญชีและการ ภาษีอากรของการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง โดยจะเรียงลำดับในเรื่องของ สารสำคัญๆของมาตรฐานการบัญชีแต่ละฉบับที่เกี่ยวข้อง แสดงการเปรียบเทียบ การ นำไปบันทึกรายการบัญชี ข้อจำกัดของการใช้มาตรฐานการบัญชี ผลกระทบข้อมูลเชิง เศรษฐกิจของการใช้มาตรฐานการบัญชีไทยและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ประมวลรัษฎากร การปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ การเปรียบเทียบ วิธีการปฏิบัติระหว่างมาตรฐานการบัญชีกับประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่งและ พณิชย์ของไทยและกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง และสนับสนุนด้วยแนวคิดและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้อง

1.1 มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว

1.1.1 สารสำคัญของมาตรฐานการบัญชี ดังแสดงในภาพ 2

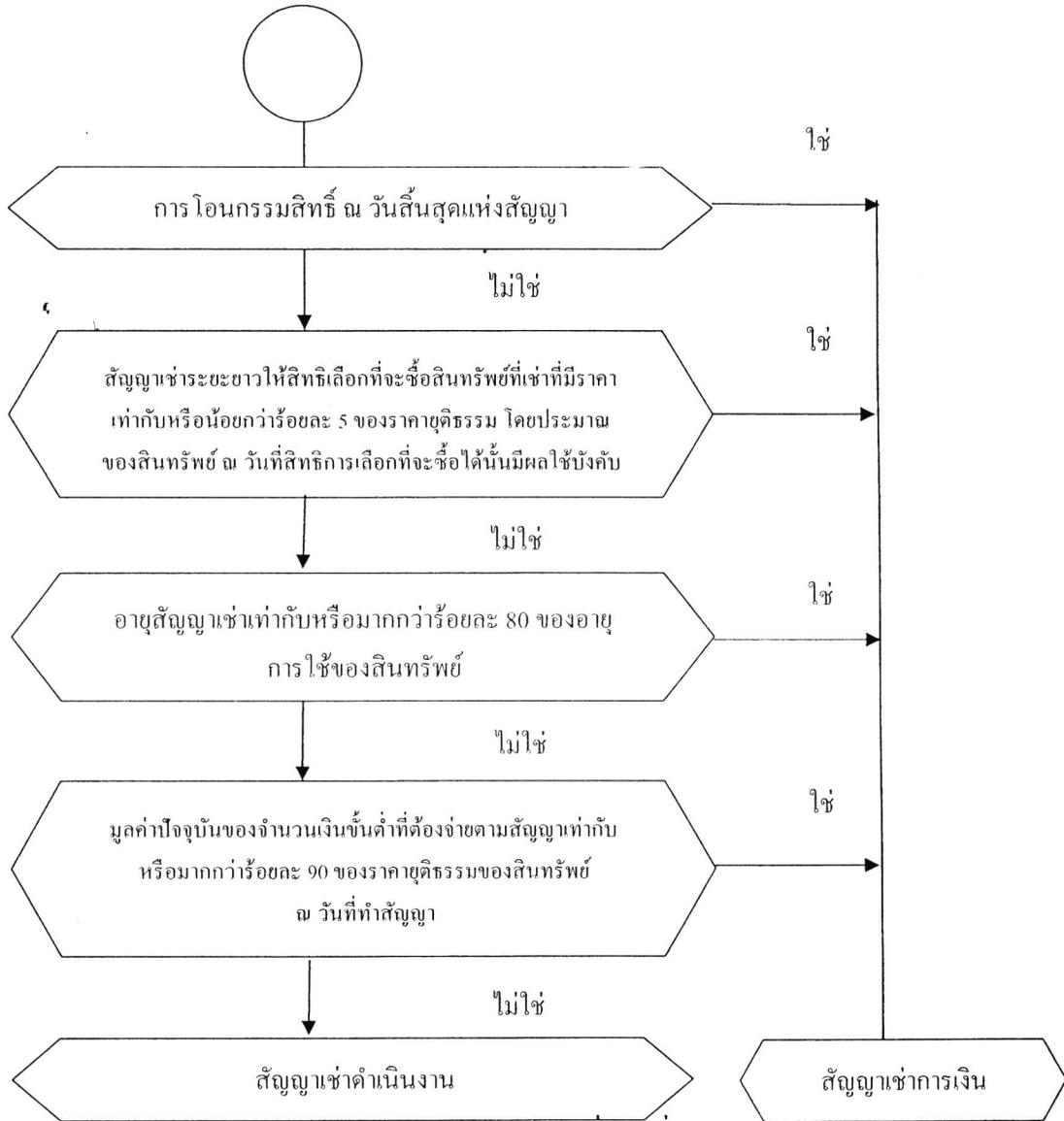
คำนิยามของสัญญาเช่าระยะยาว หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่าโดยได้รับค่าเช่าเป็นผลตอบแทนสำหรับช่วง ระยะเวลาหนึ่ง แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้แก่

1.1.2 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วัน สิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า

1.1.3 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่ สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้

1.1.4 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการใช้
งานส่วนใหญ่ของสินทรัพย์

1.1.5 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่าย
ตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม

ภาพ 2 สาระสำคัญของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (หน้า 5), โดย สภาวิชาชีพบัญชี, 2539, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

นอกจากสาระสำคัญดังกล่าวข้างต้นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวได้กำหนดวิธีการบัญชีเฉพาะสำหรับการขายและเช่ากลับคืน ซึ่งวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีขึ้นอยู่กับประเภทของสัญญาเช่าที่เกี่ยวข้อง และค่าเช่ารายขายจะมีความสัมพันธ์ต่อกัน เนื่องจากการต่อรองในราคารวมกันซึ่งไม่จำเป็นต้องอยู่ในราคายุติธรรม

วันที่ปฏิบัติ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เริ่มใช้บังคับบริษัทมหาชนสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป สำหรับกิจการอื่นอย่างช้าให้ใช้สำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

1.2. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 ปรับปรุง 2550) เรื่อง “สัญญาเช่า” และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (International Accounting Standard No. 17 Leases)

1.2.1 สาระสำคัญของมาตรฐานการบัญชี

แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้เพิ่มสถานการณ์เพื่อช่วยในการจำแนกสัญญาเช่า

1.2.2 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า

1.2.3 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิให้เลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่ สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้

1.2.4 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์

1.2.5 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม

1.2.6 สินทรัพย์ที่เช่ามีลักษณะเฉพาะจนกระทั่งมีผู้เช่าเพียงผู้เดียวที่สามารถใช้สินทรัพย์นั้น โดยไม่จำเป็นต้องนำสินทรัพย์ดังกล่าวมาทำการดัดแปลงที่สำคัญ

1.2.7 หากผู้เช่าสามารถยกเลิกสัญญาเช่าได้ และผู้เช่าเป็นผู้รับผิดชอบผลเสียหายที่เกิดกับผู้ให้เช่าเนื่องจากการยกเลิกนั้น

1.2.8 ผู้เช่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกำไรหรือผลขาดทุนจากการผันผวนของมูลค่ายุติธรรมของมูลค่าคงเหลือ ตัวอย่างเช่น มูลค่ายุติธรรมของมูลค่าคงเหลือที่อยู่ในรูปของค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าลดให้ ซึ่งรวมแล้วมีจำนวนเท่ากับส่วนใหญ่ของจำนวนที่ได้รับจากการขายมูลค่าคงเหลือ ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่า

1.2.9 ผู้เช่าสามารถต่อสัญญาเช่าครั้งที่สองด้วยการจ่ายค่าเช่าที่มีจำนวนต่ำกว่าค่าเช่าในตลาดอย่างเป็นนัยสำคัญ

ตาราง 3

ข้อสรุปลักษณะความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว กับมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (*International Accounting Standard No. 17 - Leases*)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
1	คำนิยามของสัญญาเช่าระยะยาว หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ตกลงกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทนซึ่งอาจได้รับชำระในงวดเดียวหรือหลายงวด	คำนิยามของสัญญาเช่าระยะยาว หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า โดยได้รับค่าเช่าเป็นผลตอบแทนสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง
2	แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้เพิ่มสถานการณ์เพื่อช่วยในการจำแนกสัญญาเช่าระยะยาวอีกหนึ่งข้อ 2.1 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า	แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้แก่ 2.1 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า

ตาราง 3 (ต่อ)

<p>ลำดับที่ มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า</p>	<p>มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว</p>
<p>แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้เพิ่มสถานการณ์เพื่อช่วยในการจำแนกสัญญาเช่าระยะยาวอีกหนึ่งข้อ</p> <p>2.2 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิให้เลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่ สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้</p> <p>2.3 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลาสั้นซึ่งครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์</p> <p>2.4 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม</p> <p>2.5 สินทรัพย์ที่เช่ามีลักษณะเฉพาะจนกระทั่งมีผู้เช่าเพียงผู้เดียวที่สามารถใช้สินทรัพย์นั้น โดยไม่จำเป็นต้องนำสินทรัพย์ดังกล่าวมาทำการดัดแปลงที่สำคัญเพิ่มเติมข้อบ่งชี้ 3 ข้อ</p> <p>2.5.1 หากผู้เช่าสามารถยกเลิกสัญญาเช่าได้ และผู้เช่าเป็นผู้รับผิดชอบผลเสียหายที่เกิดกับผู้ให้เช่า เนื่องจาก การยกเลิกนั้น</p>	<p>แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้แก่</p> <p>2.2 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิให้เลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่ สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้</p> <p>2.3 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลาสั้นซึ่งครอบคลุมอายุการใช้งานส่วนใหญ่ของสินทรัพย์</p> <p>2.4 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม</p> <p>2.5 ไม่มี</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
	2.5.2 ผู้เช่าเป็นผู้ที่ได้รับผลกำไรหรือ	
	ผลขาดทุนจากการผันผวนของมูลค่ายุติธรรมของมูลค่าคงเหลือ (ตัวอย่างเช่น มูลค่ายุติธรรมของมูลค่าคงเหลือที่อยู่ในรูปของค่าเช่าที่ผู้ให้เช่าลดให้ ซึ่งรวมแล้วมีจำนวนเท่ากับส่วนใหญ่ของจำนวนที่ได้รับจากการขายมูลค่าคงเหลือ ณ วันสิ้นสุดสัญญาเช่า)	
	2.5.3 ผู้เช่าสามารถต่อสัญญาเช่าครั้งที่	
	สองด้วยการจ่ายค่าเช่าที่มีจำนวนต่ำกว่าค่าเช่าในตลาดอย่างเป็นนัยสำคัญ	
3	กำหนดระยะเวลาของสัญญาเช่าระยะยาวครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์แม้ว่าจะไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์เกิดขึ้น	กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการใช้งานส่วนใหญ่ของสินทรัพย์ที่เช่าทั้งนี้ โดยไม่คำนึงถึงว่าในที่สุดแล้วจะมีการโอนกรรมสิทธิ์กันหรือไม่ก็ตาม
4	จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายไม่รวมถึงค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้น ต้นทุนการให้บริการ และภาษีที่ผู้ให้เช่าจ่ายและเรียกคืนได้จากผู้เช่า ค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้น หมายถึง ส่วนของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าซึ่งไม่ได้กำหนดไว้อย่างคงที่ตามเวลาที่ผ่านไป แต่กำหนดให้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น	จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าจะประกอบด้วยค่าเช่าขั้นต่ำตลอดอายุสัญญาเช่าและจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเมื่อผู้เช่าเลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่า (ไม่ได้ให้ข้อกำหนดที่ชัดเจนว่ากิจการต้องรวมค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นในการคำนวณจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายหรือไม่)

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
	อัตราร้อยละของยอดขาย ปริมาณการใช้ ดัชนีราคาต่าง ๆ หรืออัตรากอเบิ้ลในตลาด	
5	ต้นทุนทางตรงเมื่อเริ่มแรกมักเกิดขึ้น เนื่องจากกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงกับการเช่า เช่นการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่ง ข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาเช่าระยะยาว ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เช่าเพื่อให้ได้ สัญญาเช่า การเงินต้องรวมเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนที่รับรู้ เป็นสินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาวนั้น	สิทธิและภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาเช่าการเงินให้บันทึกบัญชี ณ วันเริ่มต้นแห่งสัญญาเช่าในราคายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่าสุทธิจากเงินช่วยเหลือและเครดิตภาษีที่ผู้ให้เช่ามีสิทธิได้รับ หรือ มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาสุดแต่แต่ ราคาใดจะต่ำกว่า และ ณ วันเริ่มต้นสัญญานั้น ให้บันทึกไว้ในงบดุลทั้งสินทรัพย์และหนี้สินสำหรับค่าเช่าในอนาคต (ไม่ได้ให้ข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับต้นทุนทางตรงเมื่อเริ่มแรกที่เกิดกับผู้เช่า)
6	ผู้ให้เช่าสามารถใช้วิธีปันส่วนรายได้ทางการเงิน โดยรับรู้รายได้ตามอัตราคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณตามจำนวนเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงินเท่านั้น เงินลงทุนสุทธิในสัญญาเช่า หมายถึงเงินลงทุนทั้งสิ้นตามสัญญาเช่าหักด้วย	ผู้ให้เช่าสามารถใช้วิธีปันส่วนรายได้ทางการเงิน โดย รับรู้รายได้ตามอัตราคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณตามจำนวนในข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้ 1. เงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงิน

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
7	<p>รายได้ทางการเงินรอการรับรู้</p> <p>เรื่อง “การด้อยค่าของสินทรัพย์” เพื่อให้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินการด้อยค่าของสินทรัพย์เมื่อจำเป็นด้านผู้เช่า</p> <p>ผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนของสินทรัพย์ที่เช่าตามสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งผู้เช่าบันทึกเป็นสินทรัพย์ เช่น ข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง “ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์” เรื่อง “การด้อยค่าของสินทรัพย์” เรื่อง “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” เรื่อง “เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์” (เมื่อมีการประกาศใช้)</p>	<p>2. เงินสดลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงิน</p> <p>เงินสดลงทุนสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างเงินสดที่จ่ายออกไปกับเงินสดที่ได้รับเข้ามาตามสัญญาเช่าทั้งนี้ ไม่รวมถึงรายการเงินสดเกี่ยวกับค่าประกันภัย ค่าบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายในทำนองเดียวกันที่เรียกคืนเอาจากผู้เช่า</p> <p>ไม่ได้กล่าวถึง</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
	<p>ด้านผู้ให้เช่า</p> <p>ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับอื่นในส่วนที่เกี่ยวกับจำนวนของสินทรัพย์ที่ให้เช่าตามสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งผู้ให้เช่าบันทึกเป็นสินทรัพย์ เช่น ข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง “ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์” เรื่อง “การค้ำค่าของสินทรัพย์” เรื่อง “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” เรื่อง “เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์” และ เรื่อง “การบัญชีการเกษตร” (เมื่อมีการประกาศใช้)</p>	ไม่ได้กล่าวถึง
8	<p>เน้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสำหรับสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงานทั้งทางด้าน ผู้เช่าและผู้ให้เช่า ดังต่อไปนี้</p> <p>8.1 ผู้เช่าต้องเปิดเผยการกระทบยอดระหว่างจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่าย ทั้งสิ้นกับมูลค่าปัจจุบันของหนี้สินตามสัญญาเช่าสำหรับระยะเวลาสามช่วง คือ ระยะเวลาที่ไม่เกินหนึ่งปี ระยะเวลาที่เกินหนึ่งปีแต่ไม่เกินห้าปี และระยะเวลาที่เกินห้าปี</p>	ไม่ได้กล่าวถึง

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
	<p>8.2 ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยการกระทบยอดระหว่างผลรวมของเงินลงทุนทั้งสิ้นตามสัญญาเช่ากับมูลค่าปัจจุบันของลูกหนี้จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าสำหรับระยะเวลาสามช่วง คือ ระยะเวลาที่ไม่เกินหนึ่งปี ระยะเวลาที่เกินหนึ่งปี แต่ไม่เกินห้าปี และระยะเวลาที่เกินห้าปีจำนวนเงินขั้นต่ำที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากการเช่าช่วง ณ วันที่ในงบดุลที่บอกเลิกไม่ได้</p> <p>8.3 จำนวนเงินขั้นต่ำที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากการเช่าช่วงที่บอกเลิกไม่ได้ ณ วันที่ในงบดุล</p> <p>8.4 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้</p> <p>8.5 ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวด</p>	
9	ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการขายและเช่ากลับคืน โดยเฉพาะการเช่ากลับคืนที่เป็นสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยให้ขึ้นอยู่กับราคาขายมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ และราคาตามบัญชีของสินทรัพย์	ไม่ได้ให้รายละเอียดในสถานการณ์ต่าง ๆ

ตาราง 3 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชี ระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
	การบัญชีสำหรับการขายและเช่ากลับคืน ขึ้นอยู่กับประเภทของสัญญาเช่าที่ทำ ดังนี้ การขายและเช่ากลับคืนก่อให้เกิดสัญญาเช่าการเงิน สิ่งตอบแทนจากการขายที่สูงกว่าราคาตามบัญชีต้องตั้งเป็นรายการรอ การตัดบัญชีและตัดจำหน่ายตามอายุของ สัญญาเช่า การขายและเช่ากลับคืน ก่อให้เกิดสัญญาเช่าดำเนินงานจะทำให้ เกิดกำไรหรือขาดทุนในงบกำไรขาดทุน ทั้งนี้ซึ่งวิธีปฏิบัติ ทางการบัญชีจะขึ้นอยู่กับราคาขาย มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ และราคาตามบัญชี ของสินทรัพย์	ไม่ได้ให้รายละเอียดในสถานการณ์ต่าง ๆ
10	กำหนดให้สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าการเงินและให้แนวปฏิบัติทางบัญชีทั้ง ทางด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่า	ไม่ได้กล่าวถึงสัญญาเช่าซื้อแต่ได้ กำหนดเป็นมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 (เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ-ทางด้านผู้ให้เช่า” และ ไม่ได้ให้ ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางบัญชี ทางด้านผู้เช่าซื้อ)

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง 2550). โดย สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2550, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

จากตาราง 3 ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุป ความแตกต่าง 4 ประเด็นดังต่อไปนี้

- (1) มีประเด็นในการแยกประเภทสัญญาเช่าเพิ่ม 1 ประเด็นและเพิ่มการวิเคราะห์สถานการณ์อีก 3 แนวทาง (2) มีรายละเอียดแสดงความชัดเจนมากขึ้น (3) มีการลด

ทางเลือกในการบันทึกการขายการบัญชี (4) มีการกำหนดให้สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าระยะยาวและให้แนวปฏิบัติทางบัญชีทั้งทางด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่า แต่ของประเทศไทย มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมได้กำหนดเป็นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ-ทางด้านผู้ให้เช่า” และไม่ได้ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางบัญชีทางด้านผู้เช่าซื้อ

1.3. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ (อังครัตน์ เปรียบจรรย์วัฒน์, 2549)

สัญญาเช่าซื้อ หมายถึง สัญญาเช่าสินทรัพย์ซึ่งมีข้อกำหนดให้ผู้ให้เช่าซื้อโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ให้ผู้ให้เช่าเมื่อผู้เช่าได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญา โดยปกติจะเป็นการชำระเงินงวดสุดท้าย ส่วนการบันทึกบัญชีนั้นสัญญาเช่าซื้อหรือสัญญาผ่อนชำระถือเป็นสัญญาเช่าการเงินซึ่งในกรณีที่ยังไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์สามารถบันทึกการขายการบัญชีตามมาตรฐานบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550)) เรื่อง สัญญาเช่า ได้ (คูตาราง 4)

สาระสำคัญของมาตรฐานบัญชีฉบับที่ 7 นี้ ได้แก่

การรับรู้กำไรจากการขายสินทรัพย์ในงวดที่สัญญาเริ่มมีผลบังคับใช้รับรู้ได้ 2 วิธีคือ

รับรู้กำไรจากการขายเต็มจำนวน หรือ ทอยรับรู้กำไรตามงวดการชำระเงิน รายได้ดอกเบี้ยจากการเช่าซื้อควรรับรู้ตามงวดการชำระเงินและควรมีจำนวนเงินใกล้เคียงกับดอกเบี้ยที่ได้รับจากการให้กู้ยืม

กรณีลูกหนี้ผิดนัดชำระและมีความไม่แน่นอนในการรับเงินตามงวด ควรหยุดรับรู้รายได้ และเมื่อมีการยึดสินทรัพย์กลับมาควรโอนบัญชีลูกหนี้สุทธิไปบัญชีสินทรัพย์หรือการขายด้วยมูลค่าตามบัญชีหรือมูลค่าที่คาดว่าจะได้รับคืนค่าสุทธิของสินทรัพย์แล้วแต่จำนวนใดจะต่ำกว่า

การเปิดเผยข้อมูล ให้เปิดเผยนโยบายบัญชีสำหรับลูกหนี้ที่ผิดนัดชำระหนี้และแสดงยอดคงเหลือของลูกหนี้เช่าซื้อด้วยจำนวนสุทธิจากดอกเบี้ยที่ยังไม่เกิดขึ้น

ตาราง 4

ข้อแตกต่างระหว่างธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง การให้เช่าซื้อ และการให้เช่า

ลักษณะ	ประเภท	ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง	ธุรกิจการให้เช่าซื้อ	ธุรกิจการให้เช่า
1. ชนิดของสินทรัพย์		เครื่องจักร อุปกรณ์ คงทน(สัญญาเช่า การเงินเฉพาะอย่าง สัญญาเช่าดำเนินงาน อุปกรณ์ คงทน ทุกชนิด)	เครื่องจักร อุปกรณ์ คงทน	เครื่องจักร อุปกรณ์ คงทน
2. สิ้นค้าคงคลังของผู้ให้เช่า		ไม่มี	มี	มี
3. วัตถุประสงค์		การใช้สินทรัพย์ระยะยาวและมีสิทธิเลือกซื้อ เมื่อสิ้นสุดสัญญา	เป็นเจ้าของสินทรัพย์	การใช้สินทรัพย์ชั่วคราว
4. ผู้เช่า		บุคคลหรือนิติบุคคล	บุคคลหรือนิติบุคคล	บุคคลหรือนิติบุคคล
5. การคิดค่าเช่าและค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษา		คิดต้นทุนทั้งหมดจากผู้เช่ารายแรก	คิดต้นทุนทั้งหมดจากผู้เช่ารายแรก	คิดค่าเช่ากับลูกค้าโดยทั่วไปหลายครั้งซึ่งรวมค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาด้วย
6. การจ่ายค่าเช่า		จ่ายมัดจำหรือเงินประกันและจ่ายเป็นรายเดือน	จ่ายล่วงหน้าและจ่ายเป็นรายเดือน	จ่ายเป็นรายเดือนหรือตามระยะเวลาเช่า

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะ	ประเภท	ธุรกิจการให้เช่า แบบลีสซิ่ง	ธุรกิจการให้เช่าซื้อ	ธุรกิจ การให้เช่า
7.	จ่ายเงินของผู้เช่า	สัญญาเช่าการเงิน ค่าเช่าเป็นส่วนหนึ่ง ของราคาซื้อ สัญญาเช่าดำเนินงาน- ค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่าย	เป็นส่วนหนึ่งของ ราคาซื้อ	ค่าเช่าถือเป็น ค่าใช้จ่าย
8.	หน้าที่การบำรุงรักษา และประกันภัย	ผู้เช่า/ผู้ให้เช่า (ตามข้อตกลง)	ผู้เช่าซื้อ	ผู้ให้เช่า
9.	การยกเลิกสัญญา	ผู้เช่าบอกเลิกฝ่ายเดียว ไม่ได้	ยกเลิกไม่ได้	ยกเลิกได้
10.	การเปลี่ยนแปลงความ เป็นเจ้าของเมื่อสิ้นสุด สัญญาเช่าหรือ กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์	ผู้ให้เช่า (โอนเมื่อซื้อ ขายหรือตามข้อตกลง ในสัญญา)	ผู้เช่าซื้อเป็นเจ้าของ โดยอัตโนมัติ	ผู้ให้เช่า
11.	จุดที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (tax point)	เมื่อได้รับค่าเช่า (เกณฑ์เงินสด)	เกิดตามงวดที่ ถึงกำหนดชำระ (เกณฑ์คงค้าง)	เมื่อได้รับค่าเช่า (เกณฑ์เงินสด)
12.	โอนสิทธิ์การเช่า	ทำได้ตาม ข้อตกลงและเพื่อสิทธิ ทางภาษีอากรให้อิง ข้อกำหนดประกาศ กรมสรรพากร	ตามสัญญาที่ ตกลงกัน	ทำไม่ได้แต่ ตกลงยกเว้นได้
13.	การเช่าช่วง	ทำได้ตามแต่สัญญาที่ ตกลงกัน	ทำได้ตามแต่สัญญา ที่ตกลงกัน	ทำไม่ได้แต่ ตกลงยกเว้นได้

ตาราง 4 (ต่อ)

ลักษณะ	ประเภท	ธุรกิจการให้เช่า แบบลีสซิ่ง	ธุรกิจการให้เช่าซื้อ	ธุรกิจ การให้เช่า
14. การบันทึกสินทรัพย์		ผู้ให้เช่า/ผู้เช่าขึ้นอยู่กับประเภทสัญญาเช่า ผู้ให้เช่า-สัญญาเช่า ดำเนินงานผู้เช่า- สัญญาเช่าการเงิน	ผู้เช่าซื้อ	ผู้ให้เช่า
15. การบันทึกหนี้สิน		ผู้เช่า - สัญญาเช่า การเงิน สัญญาเช่าดำเนินงาน ไม่ต้องบันทึก	ผู้เช่าซื้อ	ไม่ต้องบันทึก
16. ค่าใช้จ่ายที่บันทึกได้				
สัญญาเช่าการเงิน- ดอกเบี้ยจ่ายและค่าเสื่อม ราคา	ผู้เช่า		ผู้เช่าซื้อ	ไม่ต้องบันทึก
สัญญาเช่าดำเนินงาน-ค่า เช่าทั้งจำนวน	ผู้เช่า		ไม่ต้องบันทึก	ผู้เช่า
17. รายได้ของผู้ให้เช่า				
สัญญาเช่าการเงิน- ดอกเบี้ยรับ	ผู้ให้เช่า		ผู้ให้เช่าซื้อ	ไม่ต้องบันทึก
สัญญาเช่าดำเนินงาน- ค่าเช่าทั้งจำนวน	ผู้ให้เช่า		ไม่ต้องบันทึก	ผู้ให้เช่า

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552), โดย สภาวิชาชีพบัญชี ใน พระบรมราชูปถัมภ์, 2552, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

1.4. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ปัจจุบัน เปลี่ยนเป็นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (วรรคตัดี้ ทูมมานนท์, 2548; อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2549)

ได้กำหนดวิธีการบัญชีสำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ โดยกำหนดเงื่อนไขในการบันทึกรายการรับรู้รายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ รับรู้มูลค่าตามบัญชีและรับรู้ค่าเสื่อมราคาที่เกี่ยวข้อง เว้นแต่จะมีมาตรฐานการบัญชีไทยฉบับอื่นอนุญาตให้ใช้วิธีการบัญชีที่แตกต่างกัน และการเปิดเผยข้อมูลรวมทั้งกำหนดเกี่ยวกับประเด็นทางการบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้อง

สาระสำคัญสำคัญของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 ประกอบด้วย

การรับรู้รายการและการวัดค่าครั้งแรก เมื่อมีความแน่นอนว่ากิจการจะได้ใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสินทรัพย์และมีตัวเลขต้นทุนที่วัดได้ด้วยหลักฐานการใช้จ่ายทั้งหมดเพื่อให้ได้สินทรัพย์นั้นมา รายการชำระค่าซื้อสินทรัพย์นานเกินกว่าการให้เครดิตตามปกติของผู้ขาย ให้บันทึกต้นทุนเท่ากับราคาเทียบเท่าเงินสด และบันทึกจำนวนที่จ่ายเพิ่มเป็นดอกเบี้ยจ่ายตามระยะเวลาการชำระเงิน ถ้าสินทรัพย์มีส่วนประกอบสำคัญที่มีอายุการใช้งานที่แตกต่างออกไป ควรบันทึกเป็นสินทรัพย์แยกต่างหาก และในกรณีแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ที่ไม่คล้ายคลึงกัน ต้นทุนเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับส่วนกรณีที่คล้ายคลึงกันในรายงานธุรกิจเดียวกัน ต้นทุนเท่ากับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ที่กิจการ โอนให้ (ไม่รับรู้ผลกำไรหรือขาดทุนจากรายการนี้) นอกจากนี้รายจ่ายที่จ่ายภายหลังที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ถ้ามีความชัดเจนว่าทำให้สินทรัพย์นั้นใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจเกินกว่ามาตรฐานการดำเนินงานที่ได้ประเมินไว้ครั้งแรกให้บันทึกเพิ่มมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์นั้น

การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการและการวัดค่าครั้งแรก วิธีการที่กำหนดให้ถือปฏิบัติคือแสดงมูลค่าของรายการสินทรัพย์ด้วยยอดสุทธิหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อด้อยค่าสะสม (ถ้ามี) วิธีที่อนุญาตให้เป็นทางเลือก คือแสดงรายการสินทรัพย์ด้วยราคายุติธรรม ณ วันที่ประเมินราคาหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเผื่อด้อยค่าสะสม (ถ้ามี) ทั้งนี้ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต้องประเมินทั้งกลุ่ม เพื่อเพียงพอที่จะให้แน่ใจได้ว่ามูลค่าตามบัญชีไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากมูลค่ายุติธรรมที่ควรจะเป็น ณ วันที่ในงบดุล ส่วนที่ประเมินเพิ่มนี้บันทึกไว้ในส่วนของผู้ถือหุ้นภายใต้ชื่อบัญชี ส่วนเกินทุนจากการประเมินราคา ในกรณีที่เกิดขึ้นจริงเนื่องจากการเลิกใช้หรือจำหน่าย ต้องโอนส่วนเกินทุนจากการประเมินราคาไปยังกำไรสะสมโดยตรง และเมื่อมูลค่าลดลงจากการ

ประเมินก็ควรจะนำไปหักจากส่วนเกินทุนจากการประเมินราคาในส่วนที่ไม่เกินยอดที่ประเมินเพิ่มไว้ (ถ้ามี) หรือบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน

ค่าเสื่อมราคา ควรปันส่วนมูลค่าที่เสื่อมราคาได้อย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งาน วิธีการคิดนั้นควรสะท้อนรูปแบบทางเศรษฐกิจที่กิจการได้รับประโยชน์และรับรู้เป็นค่าใช้จ่ายในแต่ละงวดบัญชีรวมทั้งควรมีการทบทวนอายุการใช้งานและวิธีคิดค่าเสื่อมราคาให้สอดคล้องกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กรณีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ กิจการควรบันทึกการเปลี่ยนแปลงนั้น โดยการประมาณการและปรับปรุงค่าเสื่อมราคาของงวดปัจจุบันและอนาคต

การเลิกใช้งานและการจำหน่าย ควรมีการตัดบัญชีเมื่อมีการจำหน่ายหรือเลิกใช้งานพร้อมทั้งบันทึกผลกำไรหรือขาดทุนในงบกำไรขาดทุนของงวด

การเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลสินทรัพย์แต่ละประเภทในเรื่องเกณฑ์ในการวัดมูลค่าตามบัญชี วิธีคิดค่าเสื่อมราคาที่ใช้ อายุการใช้งานหรืออัตราค่าเสื่อมราคาที่ใช้ มูลค่าตามบัญชีขั้นต้นและค่าเสื่อมราคาสะสม(รวมค่าเสื่อมการด้อยค่าสะสม) ณ ตอนต้นงวดและปลายงวด การกระทบยอดมูลค่าตามบัญชีระหว่างต้นงวดและปลายงวด โดยแสดงรายการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบต่อสินทรัพย์ทั้งหมด นโยบายและข้อจำกัด พร้อมทั้งหลักเกณฑ์ในการประเมินราคาสินทรัพย์ (ถ้ามี)

ตาราง 5

ข้อสรุปลักษณะความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี ฉบับปัจจุบัน ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กับมาตรฐานการบัญชี ฉบับเดิม ฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
1	ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2554 เป็นต้นไป โดยสนับสนุนให้นำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาถือปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้	ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2542 เป็นต้นไป โดยสนับสนุนให้นำมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้มาถือปฏิบัติก่อนวันที่มีผลบังคับใช้
2	เพื่อลดจำนวนทางเลือก ความซ้ำซ้อน และความไม่สอดคล้องที่เกิดขึ้นภายในมาตรฐานการบัญชี และเพื่อให้มีข้อกำหนดเช่นเดียวกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ พ.ศ. 2552 ซึ่งได้มีการปรับปรุงแก้ไขใหม่	
3	กิจการต้องใช้หลักการของมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ที่ใช้ในการพัฒนาหรือรักษาสภาพของ (ก) สินทรัพย์ชีวภาพ และ (ข) สัมปทานเหมืองแร่ และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำมัน ก๊าซธรรมชาติ และทรัพยากรธรรมชาติอื่นซึ่งไม่สามารถทดแทนได้	ไม่ได้กล่าวถึง
4	การรับรู้รายการต้นทุนเริ่มแรกและต้นทุนที่เกิดขึ้นภายหลังกิจการต้องประเมินต้นทุนทั้งหมดของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์เมื่อเกิดขึ้นตามหลักการของการรับรู้รายการ โดยทั่วไป ต้นทุนดังกล่าวประกอบด้วยต้นทุนเริ่มแรกเพื่อให้ได้มาหรือก่อสร้างรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลังเมื่อมีการต่อเติม การเปลี่ยนแปลงส่วนประกอบต่าง ๆ หรือการซ่อมบำรุงสินทรัพย์นั้น โดยกิจการรับรู้รายการที่มีต้นทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดค่าต้นทุนของรายการนั้น	กิจการรับรู้รายการ ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เป็นสินทรัพย์ ด้วยราคาทุนซึ่งรวมต้นทุนที่จำเป็นทั้งหมดในการทำให้สินทรัพย์อยู่ในสภาพใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์และรวมประมาณการต้นทุนในการรื้อถอนและเคลื่อนย้ายสินทรัพย์และปรับสถานที่ให้กลับสู่สภาพเดิมโดยกำหนดหลักการของการรับรู้รายการไว้ 2 ประการ ดังนี้ -มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่กิจการจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากสินทรัพย์นั้นและ

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
	ได้อย่างน่าเชื่อถือ มาถือปฏิบัติกับต้นทุนที่เกิดขึ้นในภายหลัง	-สามารถวัดต้นทุนของสินทรัพย์ได้อย่างน่าเชื่อถือ
5	การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ-วิธีราคาทุน และวิธีการตีราคาใหม่	
5.1	การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ-ต้นทุนในการซื้อ การขนย้าย และการบูรณะสภาพของสินทรัพย์ ต้นทุนของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ รวมถึง ต้นทุนในการซื้อ การขนย้าย หรือการบูรณะสภาพของสินทรัพย์ ซึ่งเป็นภาระผูกพันของกิจการอันเกิดขึ้นจากการติดตั้งสินทรัพย์ดังกล่าว นอกจากนี้ ต้นทุนของสินทรัพย์นั้นยังรวมถึงต้นทุนในการซื้อ การขนย้าย หรือการบูรณะสภาพของสินทรัพย์ซึ่งเป็นภาระผูกพันของกิจการที่เกิดขึ้นอันเป็นผลจากการใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์นั้นในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่งเพื่อวัตถุประสงค์อื่นนอกเหนือจากวัตถุประสงค์ในการผลิตสินค้าคงเหลือ	การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ ครั้งแรก กิจการควรแสดงมูลค่าของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเพื่อการด้อยค่าสะสม (ถ้ามี) วิธีที่อนุญาตให้เป็นทางเลือก กิจการควรแสดงมูลค่าของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยราคายุติธรรม ณ วันที่มีการประเมินราคาหักค่าเสื่อมราคาสะสมและค่าเพื่อการด้อยค่าสะสม (ถ้ามี) ทั้งนี้ การประเมินราคาควรกระทำอย่างสม่ำเสมอเพียงพอที่จะให้แน่ใจได้ว่ามูลค่าตามบัญชีไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญจากมูลค่ายุติธรรมที่ควรจะเป็น ณ วันที่ในงบดุล
5.2	การวัดมูลค่าเมื่อรับรู้รายการ-รายการแลกเปลี่ยนสินทรัพย์ กิจการต้องวัดมูลค่ารายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ซึ่งกิจการได้รับจากการแลกเปลี่ยนกับรายการสินทรัพย์ที่ไม่เป็นตัวเงิน หรือแลกเปลี่ยนกับทั้งรายการสินทรัพย์ที่เป็นตัวเงินและ ไม่เป็นตัวเงินด้วยมูลค่ายุติธรรม เว้นแต่กรณีที่มีการแลกเปลี่ยนนั้นไม่มีเนื้อหาเชิงพาณิชย์	กิจการจัดหาสินทรัพย์โดยการแลกเปลี่ยนกับสินทรัพย์อื่นบันทึกต้นทุนดังนี้ - ในกรณีที่สินทรัพย์ที่ไม่คล้ายคลึงกัน ต้นทุนเท่ากับมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่ได้รับซึ่งจะเป็นมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่กิจการ โอนให้ - ในกรณีที่สินทรัพย์ที่มีการใช้งาน คล้ายคลึงกันในสายธุรกิจเดียวกัน ต้นทุนเท่ากับมูลค่าตามบัญชีของ สินทรัพย์ที่ กิจการ โอนให้ และ ไม่มีการรับรู้ผลกำไร หรือขาดทุนจากรายการนี้

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
5.3	การวัดมูลค่าภายหลังการรับรู้รายการ-วิธีการตีราคาใหม่ กรณีกิจการสามารถวัดมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ได้อย่างน่าเชื่อถือ กิจการอาจแสดงรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยราคาที่ตีใหม่ โดยราคาที่ตีใหม่ หมายถึง มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ ณ วันที่มีการตีราคาใหม่หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสมและผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมของสินทรัพย์ที่เกิดขึ้นในภายหลัง	กรณีกิจการมีการประเมินราคาสินทรัพย์รายการใด ควรมีการประเมินราคาที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ทั้งกลุ่มที่จัดเป็นประเภทเดียวกัน -ส่วนเพิ่มให้บันทึกในส่วนของผู้ถือหุ้น ภายใต้ชื่อบัญชี “ส่วนเกินทุนจากการประเมินราคา” -ส่วนลดลงให้บันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนและควรจะนำไปหักจากบัญชี “ส่วนเกินทุนจากการประเมินราคา” ที่เกี่ยวข้องโดยตรง (ถ้ามี) ก่อน ในสินทรัพย์เดียวกัน
6	ค่าเสื่อมราคา-การวัดมูลค่าแยกหรือรวมสินทรัพย์เป็นหน่วย	
6.1	ค่าเสื่อมราคา-หน่วยของการวัด กิจการต้องคิดค่าเสื่อมราคาสำหรับส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ แต่ละส่วนที่มีนัยสำคัญแยกต่างหากจากกัน	ไม่ได้กล่าวถึงข้อกำหนดดังกล่าวอย่างชัดเจน
6.2	ค่าเสื่อมราคา-จำนวนที่คิดค่าเสื่อมราคา กิจการต้องวัดมูลค่าคงเหลือของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ด้วยจำนวนที่กิจการคาดว่าจะได้รับในปัจจุบันจากการจำหน่ายสินทรัพย์ หนึ่งว่าสินทรัพย์มีอายุและสภาพที่คาดว่าจะ เป็นเมื่อสิ้นสุดอายุการให้ประโยชน์ ปรับปรุงด้วยผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อ	ไม่ได้ระบุว่ามูลค่าคงเหลือจะต้องหมายถึงมูลค่าดังกล่าวหรือมูลค่าซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับ ในอนาคตจากสินทรัพย์ ณ วันสิ้นสุดอายุการใช้งานจริง ปรับปรุงด้วยผลกระทบของภาวะเงินเฟ้อ
6.3	ค่าเสื่อมราคา-ระยะเวลาในการคิดค่าเสื่อมราคา กิจการต้องเริ่มคิดค่าเสื่อมราคารายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เมื่อสินทรัพย์นั้นพร้อมที่จะใช้งาน และยังคงต้องคิดค่าเสื่อมราคาต่อไปจนกว่ากิจการได้ตัดสินทรัพย์นั้นออกจากบัญชี แม้ว่ากิจการจะหยุดใช้งานสินทรัพย์ในรอบระยะเวลาดังกล่าว	ไม่ได้กำหนดเวลาเริ่มคิดค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ แต่กำหนดให้กิจการหยุดคิดค่าเสื่อมราคาเมื่อกิจการหยุดใช้งานสินทรัพย์ และถือสินทรัพย์นั้นไว้เพื่อรอจำหน่าย

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
7	การตัดรายการ	
7.1	การตัดรายการ-วันที่ตัดรายการสินทรัพย์	
7.1.1	กิจการต้องตัดมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่กิจการจำหน่ายออกไป ณ วันที่เป็นไปตามเงื่อนไขของการขายสินค้าตามที่กำหนดในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 18 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง รายได้	ควรมีการตัดบัญชีรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ออกจากงบดุล เมื่อมีการจำหน่าย หรือมีการเลิกใช้งานอย่างถาวรและไม่คาดว่าจะได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจในอนาคตจากการจำหน่ายดังกล่าว
7.1.2	กิจการต้องตัดมูลค่าตามบัญชีของส่วนประกอบของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ หากกิจการเปลี่ยนแทนส่วนประกอบดังกล่าว และรวมต้นทุนในการเปลี่ยนแทนที่เกิดขึ้นเป็น ส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการนั้น	
7.2	การตัดรายการ-การจัดประเภทรายการผลกำไร กิจการต้องไม่จัดประเภทผลกำไรที่เกิดขึ้นจากการจำหน่ายที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เป็นรายได้หลักจากการดำเนินงาน	ไม่ได้มีการกำหนดในเรื่องนี้ แต่ได้กำหนดผลกำไรหรือขาดทุนจากการจำหน่ายหรือเลิกใช้งาน ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ เท่ากับผลต่างระหว่างจำนวนสุทธิ ที่คาดว่าจะได้รับ และมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ ซึ่งควรรับรู้เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนของงวด
8	การเปิดเผยข้อมูล	
8.1	กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้ทุกข้อในงบการเงิน สำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์แต่ละประเภท	กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ สำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์แต่ละประเภท
8.1.1	เกณฑ์การวัดมูลค่าที่ใช้กำหนดมูลค่าตามบัญชี ก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสมของสินทรัพย์	- เกณฑ์ในการวัดมูลค่าตามบัญชี
8.1.2	วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา	
8.1.3	อายุการให้ประโยชน์หรืออัตราค่าเสื่อมราคาที่ใช้	- วิธีคิดค่าเสื่อมราคาที่ใช้
8.1.4	มูลค่าตามบัญชีก่อนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ค่าเสื่อมราคาสะสม และผลขาดทุนจากการด้อยค่าสะสมของสินทรัพย์ ณ วันต้นงวดและสิ้นงวด และ	- อายุการใช้งานหรืออัตราค่าเสื่อมราคาที่ใช้ - มูลค่าตามบัญชีขั้นต้นและค่าเสื่อมราคาสะสม (รวมกับค่าเสื่อมการด้อยค่าสะสม) ณ ต้นต้นงวดและปลายงวด

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์
<p>8.1.5 รายการกระทบยอดของมูลค่าตามบัญชี ระหว่างวันต้นงวดถึงวันสิ้นงวดที่แสดงถึง</p> <p>(1) มูลค่าของสินทรัพย์ที่เพิ่มขึ้น</p> <p>(2) มูลค่าของสินทรัพย์ที่จัดประเภทเป็นถือไว้เพื่อขายหรือรวมไว้ในกลุ่มสินทรัพย์ ที่จัดประเภทเป็นสินทรัพย์ถือไว้เพื่อขาย ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 5 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สินทรัพย์ไม่หมุนเวียนที่ถือไว้เพื่อขายและ การดำเนินงานที่ยกเลิก และการจำหน่ายอื่น ๆ</p> <p>(3) มูลค่าของสินทรัพย์ที่ได้มาจากการรวมกิจการ</p> <p>(4) การเพิ่มขึ้นหรือลดลงของสินทรัพย์ซึ่งเป็นผลมาจากการตีราคาใหม่ตามย่อหน้าที่ 31 39 และ 40 และจากการรับรู้ หรือกลับรายการบัญชี ผลขาดทุนจากการด้อยค่าไปยังกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์</p> <p>(5) ผลขาดทุนจากการด้อยค่าที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์</p> <p>(6) การกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่าในกำไรหรือขาดทุนตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 36 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การด้อยค่าของสินทรัพย์</p> <p>(7) ค่าเสื่อมราคา</p> <p>(8) ผลต่างสุทธิของอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดจากการแปลงค่าเงินจากสกุลเงินที่ใช้ในการดำเนินงานเป็นสกุลเงินที่กิจการใช้เสนอรายงาน รวมถึงการแปลงค่าเงินในต่างประเทศเป็นสกุลเงินที่กิจการใช้เสนอรายงาน และ</p> <p>(9) การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ</p>	<p>-การกระทบยอดมูลค่าตามบัญชีระหว่าง ต้นงวดและปลายงวดโดยแสดงถึงการเพิ่มขึ้น</p> <p>การจำหน่าย</p> <p>การได้มาจากการรวมกิจการ</p> <p>การเพิ่มขึ้นหรือการลดอันเป็นผลจากการประเมินราคา</p> <p>ผลขาดทุนจากการด้อยค่า</p> <p>การกลับรายการผลขาดทุนจากการด้อยค่า</p> <p>ค่าเสื่อมราคา</p> <p>ผลต่างอัตราแลกเปลี่ยนสุทธิที่เกิดจากการแปลงค่าเงินของหน่วยงานต่างประเทศ</p> <p>การเปลี่ยนแปลงอื่น ๆ</p>	

ตาราง 5 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 32 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
8.2	กิจการต้องเปิดเผยรายการต่อไปนี้ทุกรายการในงบการเงินด้วย	-กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้เพิ่มเติม
8.2.1	จำนวนและข้อจำกัดในกรรมสิทธิ์ของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นหลักประกันหนี้สิน	ข้อจำกัดในกรรมสิทธิ์ของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่ใช้เป็นหลักประกันการกู้ยืม
8.2.2	จำนวนรายจ่ายทั้งสิ้นที่รับรู้เป็นส่วนหนึ่งของมูลค่าตามบัญชีของรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์จากการก่อสร้าง การเปิดเผยข้อมูล	นโยบายบัญชีสำหรับต้นทุนการซ่อมแซม และรายจ่ายในการสร้าง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ในระหว่างงวด
8.2.3	จำนวนเงินภาระผูกพันตามสัญญาที่ตกลงไว้ เพื่อให้ได้มาซึ่งที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และ	ภาระผูกพันในการจัดหา ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์
8.2.4	จำนวนค่าชดเชยที่ได้รับจากบุคคลที่สาม สำหรับรายการที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่มีการด้อยค่า การสูญเสียบ หรือเลิกใช้ ซึ่งได้รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน (ยกเว้นกรณีที่ได้เปิดเผยรายการดังกล่าวแยกต่างหากแล้วในงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ)	- กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้ สำหรับที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ที่แสดงด้วยราคาประเมิน ณวันที่ใช้ในการประเมินราคาวันที่มีการประเมินราคาผู้ประเมินราคาอิสระ (ถ้ามี) มูลค่าตามบัญชีของที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ แต่ละประเภทที่แสดงด้วยราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ส่วนเกินทุนจากการตีราคา แสดงการเปลี่ยนแปลงระหว่างงวด และข้อจำกัดในการจัดสรรจำนวนที่คงเหลือให้แก่ผู้ถือหุ้น

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง 2552), หน้า 46, โดยสภาวิชาชีพบัญชี, 2552, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

1.5. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ปัจจุบัน
เปลี่ยนเป็นมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ (วรรคค้ ทูมมานนท์, 2548;
สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2554ข; อังครัตน์ เปรียบจริยวัฒน์, 2549)

มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ใช้สำหรับภาษีเงินได้

ภาษีเงินได้ หมายถึง ภาษีทั้งหมดของกิจการทั้งภายในและภายนอกประเทศที่
คำนวณจากฐานกำไรสุทธิทางภาษี รวมถึงภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีหัก ณ ที่จ่ายซึ่งบริษัทย่อย
บริษัทร่วม และกิจการร่วมค้า ค้างจ่ายแก่หน่วยงานจัดเก็บภาษี เนื่องจากการจัดสรร
ต่าง ๆ ให้กิจการที่เสนอรายงาน

โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับภาษีเงินได้ โดย
ประเด็นพิจารณาหลักอยู่ที่การรับรู้ผลกระทบทางภาษีทั้งในงวดบัญชีปัจจุบันและ
อนาคตของ

1. การได้ประโยชน์กลับคืนในอนาคตของมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือ
การชำระมูลค่าตามบัญชีของหนี้สินที่รับรู้ในงบดุลของกิจการ

2. รายการและเหตุการณ์อื่น ๆ ในงวดปัจจุบันที่รับรู้ในงบการเงินของกิจการ

โดยปกติกิจการจะรับรู้สินทรัพย์และหนี้สิน เมื่อกิจการคาดว่าจะได้ประโยชน์
กลับคืนจากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือต้องชำระมูลค่าตามบัญชีของหนี้สิน หาก
การได้ประโยชน์กลับคืนจากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์และการชำระหนี้สินดังกล่าว
มีผลทำให้การชำระภาษีเพิ่มขึ้น (หรือลดลง) ในอนาคต เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีที่
รายการนั้น ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางภาษี มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการ
ต้องบันทึก หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (หรือสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี)
โดยอาจมีข้อยกเว้นเฉพาะบางรายการ

ดังนั้นจึงกำหนดให้กิจการต้องบันทึกผลทางภาษีของรายการและเหตุการณ์อื่น ๆ
ในลักษณะเดียวกับที่บันทึกรายการและเหตุการณ์อื่น ๆ ดังนั้นเมื่อรับรู้รายการและ
เหตุการณ์อื่นในงบกำไรขาดทุน จึงต้องรับรู้ผลกระทบทางภาษีที่เกี่ยวข้องในงบกำไร
ขาดทุนเช่นกัน ส่วนรายการที่รับรู้ตรงไปยังส่วนของเจ้าของก็ต้องบันทึกรายการภาษีที่
เกี่ยวข้องในส่วนของเจ้าของเช่นกัน ในทำนองเดียวกัน การบันทึกสินทรัพย์ภาษีเงินได้
รอการตัดบัญชี และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และกำหนดเกี่ยวกับการรับรู้

สินทรัพย์ภายใต้เงินได้รอกการตัดบัญชีที่เกิดจากผลขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ (เช่น ขาดทุนสะสมยกมาไม่เกิน 5 รอบบัญชีตามประมวลรัษฎากรไทย) หรือเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ (เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี และภาษีที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายตามประมวลรัษฎากรไทย) การนำเสนอรายการภาษีเงินได้ในงบการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้ เป็นต้น

ตาราง 6

ข้อสรุปลักษณะความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี ฉบับปัจจุบัน ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ กับมาตรฐานการบัญชี ฉบับเดิม ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอกตัดบัญชี

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอกตัดบัญชี
1	<p>ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 เป็นต้นไป</p> <p>วิธีการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้</p> <p>มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้เป็นวิธีหนี้สินตามงบแสดงฐานะทางการเงินให้</p> <p>ความสำคัญกับผลแตกต่างชั่วคราว ผลแตกต่างชั่วคราว หมายถึง ผลแตกต่างระหว่างฐานภาษีของสินทรัพย์หรือหนี้สินกับมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์ และหนี้สินเหล่านั้นในงบแสดงฐานะทางการเงิน</p>	<p>ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2550 เป็นต้นไปแต่ได้เลื่อนออกไปและยังไม่มีกำหนดให้ปฏิบัติ</p> <p>วิธีหนี้สินภาษีเงินได้โดยพิจารณาจากรายการในงบดุล (Liability method-Balance sheet approach) เป็นไปตาม IAS#12 (Revised) หรือ TAS 56 ซึ่งมีเนื้อหาสาระสำคัญใกล้เคียงกัน</p> <p>ต้องรับรู้ภาษีเงินได้ตามแบบแสดงรายการที่เกิดขึ้นจากกำไรหรือขาดทุนทางภาษีในงวดปัจจุบันและในงวดก่อนเป็น :</p> <p>หนี้สิน = จำนวนที่ยังไม่ได้จ่าย</p> <p>สินทรัพย์ = ภาษีเงินได้ในปัจจุบันและในงวดก่อนที่จ่ายไปแล้วมีจำนวนสูงกว่าภาษีเงินได้ที่ต้องจ่ายสำหรับงวดดังกล่าว เว้นแต่ในกรณีที่คาดว่าจะไม่เรียกคืนเงินภาษีนั้น ซึ่งงบดุลเป็นจุดเริ่ม-ต้น กำหนดฐานภาษีของสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุล นำราคาตามบัญชีของสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุลมาเปรียบเทียบกับฐานภาษีหาผลแตกต่างชั่วคราว (ราคาตามบัญชี-ฐานภาษี) โดยแยกเป็น</p> <p>-ผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษี-ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
2	<p>ฐานภาษี</p> <p>ฐานภาษีของสินทรัพย์หรือหนี้สิน หมายถึง มูลค่าของสินทรัพย์ หรือหนี้สินที่วัดมูลค่า ตามกฎหมายภาษีอากร ผลแตกต่างชั่วคราวเกิดขึ้นได้ในกรณีดังต่อไปนี้</p> <p>ก. บริษัทย่อย บริษัทร่วม หรือการร่วมค้า ไม่ได้จัดสรรกำไรทั้งหมดให้กับบริษัทใหญ่ หรือผู้ลงทุน</p> <p>ข. การตีราคาสินทรัพย์ใหม่ และไม่มี รายการปรับปรุงทางภาษีเกิดขึ้น</p> <p>ค. สินทรัพย์หรือหนี้สินที่ระบุได้ซึ่งได้มา จากการรวมธุรกิจ โดยทั่วไปปรับรู้ตามมูลค่า ยุติธรรมตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การรวมธุรกิจ (เมื่อมีการประกาศใช้) แต่ไม่มี รายการปรับปรุงทางภาษี</p> <p>นอกจากนี้ยังมีผลแตกต่างชั่วคราวที่เกิดขึ้นเมื่อ</p> <p>ก. มีการวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินที่ไม่ เป็นตัวเงินของกิจการ โดยใช้สกุลเงินที่ใช้ ในการดำเนินงาน แต่กำไรหรือขาดทุนทาง ภาษี (และฐานภาษีของสินทรัพย์และ หนี้สินที่ไม่เป็นตัวเงิน) ใช้สกุลเงินที่ แตกต่าง</p> <p>ข. มีการปรับมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินที่ ไม่เป็นตัวเงิน ภายใต้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การรายงานทางการเงินใน สภาพเศรษฐกิจที่เงินเฟ้อรุนแรง หรือ</p> <p>ค. มูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ที่รับรู้เมื่อเริ่มแรกแตกต่างจากฐานภาษีเมื่อ เริ่มแรก</p>	<p>ฐานภาษีของสินทรัพย์หรือหนี้สิน หมายถึง จำนวนสินทรัพย์หรือหนี้สินที่กำหนดขึ้นเพื่อใช้ คำนวณภาษีเงินได้</p> <p>ฐานภาษีของสินทรัพย์</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และ หนี้สิน ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เกิดจากผลแตกต่างชั่วคราว ระหว่าง ราคาตามบัญชี และฐานภาษี ของรายการ ต่าง ๆ ในงบดุลซึ่งสรุปได้ดังนี้</p> <p>สินทรัพย์ที่รับรู้เมื่อเริ่มแรก ราคาตามบัญชีของ สินทรัพย์จะเท่ากับ ฐานภาษี เนื่องจากถือตามราคา ต้นทุนเช่นเดียวกัน</p> <p>ต่อมาเมื่อมีการ ใช้สินทรัพย์นั้น ในการดำเนินงาน ราคาตามบัญชี ของสินทรัพย์อาจแตกต่างไปจาก ฐานภาษี เช่น การตั้งค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์ การคิดค่าเสื่อมราคาแตกต่างไปจากหลักภาษี</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และ หนี้สิน ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เกิดจากผลแตกต่างชั่วคราว ระหว่าง ราคาตามบัญชี และ ฐานภาษี ของรายการ ต่าง ๆ ในงบดุลซึ่งสรุปได้ดังนี้ (ต่อ)</p> <p>ฐานภาษี ของสินทรัพย์ = จำนวนที่กฎหมายภาษี อากรอนุญาตให้นำมาหักจากประโยชน์เชิง เศรษฐกิจที่ต้องเสียภาษีเมื่อได้รับประโยชน์จาก สินทรัพย์ตาม ราคาตามบัญชี ที่แสดงในงบดุล</p> <p>ฐานภาษี ของสินทรัพย์ = ราคาตามบัญชี ของ สินทรัพย์ หากประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่จะได้รับ ไม่ ต้องเสียภาษี</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอดักบัญชี
2 (ต่อ)		<p>ฐานภาษีของหนี้สิน</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดักบัญชี และ หนี้สิน ภาษีเงินได้รอดักบัญชี เกิดจากผลแตกต่างชั่วคราว ระหว่าง ราคาตามบัญชี และ ฐานภาษี ของรายการต่าง ๆ ในงบดุลซึ่งสรุปได้ดังนี้ (ต่อ)</p> <p>ในระยะแรกเริ่มเมื่อมีการก่อหนี้สิน ราคาตามบัญชีของหนี้สินจะเท่ากับ ฐานภาษี เนื่องจากถือตามราคาที่ได้รับรู้ในครั้งแรกเช่นกัน</p> <p>ต่อมา ราคาตามบัญชี ของหนี้สินจะแตกต่างไปจาก ฐานภาษี เช่น การตั้งประมาณการหนี้สิน โดยทางภาษีไม่อนุญาตให้นำมาหักเป็นรายจ่ายทางภาษี (เช่น ประมาณการหนี้สินตามสัญญารับประกันคุณภาพสินค้า)</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดักบัญชี และ หนี้สิน ภาษีเงินได้รอดักบัญชี เกิดจากผลแตกต่างชั่วคราว ระหว่าง ราคาตามบัญชี และฐานภาษี ของรายการต่าง ๆ ในงบดุลซึ่งสรุปได้ดังนี้ (ต่อ)</p> <p>กรณีทั่วไป ฐานภาษี ของหนี้สิน = ราคาตามบัญชี ของหนี้สิน-จำนวนของหนี้สินที่ กฎหมายภาษีอากร อนุญาตให้นำไปใช้หักภาษีในงวดอนาคต</p> <p>กรณีรายได้รับล่วงหน้า ฐานภาษี ของหนี้สิน = ราคาตามบัญชี ของหนี้สิน-จำนวนรายได้ที่ เกี่ยวข้องที่ไม่ต้องนำไปเสียภาษีในงวดอนาคต</p> <p>ให้พิจารณาว่ารายการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดักบัญชี /หนี้สิน ภาษีเงินได้รอดักบัญชี <u>เป็นรายการที่รับรู้ในงบกำไร ขาดทุน</u> หรือไม่</p> <p>หากรายการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดักบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอดักบัญชี</p>
3	<p>การรับรู้รายการสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอดักบัญชี</p> <p>- กำหนดให้กิจการรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอดักบัญชีหรือสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอดักบัญชี (ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขบางประการ) เมื่อมีผลแตกต่างชั่วคราว</p>	

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
3 (ต่อ)	<p>เกิดขึ้นทุกครั้ง โดยมีข้อยกเว้นดังนี้</p> <p>มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่อนุญาตให้รับรู้สินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกิดจากสินทรัพย์หรือหนี้สินที่มูลค่าตามบัญชีที่เริ่มแรกแตกต่างจากฐานภาษีเมื่อเริ่มแรก เพราะสถานการณ์ดังกล่าว ไม่ก่อให้เกิดผลแตกต่างทางระยะเวลา จึงไม่ทำให้เกิดสินทรัพย์หรือหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p> <p>- มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (ขึ้นอยู่กับหลักเกณฑ์ความเป็นไปได้ในการรับรู้) หรือสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี โดยผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกำหนดมูลค่าของค่าความนิยม หรือการรับรู้ผลกำไรจากการต่อรองราคาซื้อธุรกิจ อย่างไรก็ตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่อนุญาตให้กิจการรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกิดจากการรับรู้ค่าความนิยมเมื่อเริ่มแรก</p> <p>- มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการตีราคาสินทรัพย์ใหม่</p>	<p>เป็นรายการที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุน ให้นำการเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ไปปรับปรุงกับ ภาษีเงินได้ปัจจุบัน เพื่อให้แสดงค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้สำหรับงวดที่สอดคล้องกับกำไรทางบัญชี</p> <p>ต้องบันทึกภาษีเงินได้ตามแบบแสดงรายการและสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี โดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น หากรายการที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เป็นรายการที่บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น</p> <p>สรุป</p> <p>การเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ให้นำไปปรับปรุงในค่าใช้จ่าย(รายได้) ภาษีเงินได้ในปีปัจจุบัน (งบค.) ในงบกำไรขาดทุน ยกเว้นกรณีที่การเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี/หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี นั้นเป็นผลจากรายการที่บันทึกโดยตรงในส่วนของผู้ถือหุ้น ให้นำการเปลี่ยนแปลงของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี/หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ไปปรับปรุงกับรายการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี</p> <p>ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้= ผลรวมของภาษีเงินได้ตามแบบแสดงรายการกับการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p> <p>ค่าใช้จ่ายสำหรับงวด = ค่าใช้จ่าย (รายได้) ภาษีเงินได้ปัจจุบัน (ตาม งบค.)+ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี หรือ-รายได้ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
4	<p>กฎการรับรู้รายการสินทรัพย์และหนี้สิน</p> <p>ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p> <p>- กำหนดให้กิจการรับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่า กิจการจะมีกำไรทางภาษีเพียงพอที่จะนำสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีมาใช้ประโยชน์ได้ หากกิจการเคยมีขาดทุนทางภาษีในอดีต กิจการจะรับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีได้เฉพาะเท่าที่มีผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีมากพอหรือมีหลักฐานที่น่าเชื่อถือว่ากิจการจะมีกำไรที่ต้องเสียภาษีมากพอ</p> <p>- มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่อนุญาตให้กิจการรับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกิดจากกำไรที่ยังไม่ได้จัดสรรของบริษัทย่อยและบริษัทร่วม (รวมถึงที่เกิดจากผลสะสมของการแปลงค่าทางการเงินที่เกี่ยวข้อง) หรือการจัดสรรกำไรที่ไม่ทำให้เกิดหนี้สินภาษีเงินได้ในกรณีต่อไปนี้</p> <p>(1) บริษัทใหญ่ ผู้ลงทุน หรือผู้ร่วมค้าสามารถควบคุมจังหวะเวลาของการกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราว และ</p> <p>(2) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าผลแตกต่างชั่วคราวจะไม่กลับรายการในอนาคตอันใกล้ข้อห้ามดังกล่าวทำให้กิจการมิได้รับรู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p> <p>มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยผลรวมของผลแตกต่างชั่วคราวที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>ต้องรับรู้ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีเป็นสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี เท่ากับจำนวนที่มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะมีกำไรทางภาษีเพียงพอต่อการนำจำนวนผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีนั้นมาใช้ประโยชน์</p> <p>มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะมีกำไรทางภาษีเพียงพอต่อการนำจำนวนผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีมาใช้ประโยชน์จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีเพียงพอต่อการกลับรายการของผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษีผลแตกต่างชั่วคราวทั้งสองประเภทต้องเกิดจากหน่วยงานที่จัดเก็บภาษีและหน่วยงานที่เสียภาษีเดียวกัน</p> <p>ต้องคาดว่าผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีจะกลับรายการในงวดใดงวดหนึ่งต่อไปนี้</p> <p>- งวดเดียวกับที่คาดว่าจะมีการกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี</p> <p>- งวดที่กฎหมายภาษีอากรอนุญาตให้นำยอดขาดทุนที่เกิดจาก สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี มาใช้ประโยชน์</p> <p>หากมีผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีไม่เพียงพอต้องรับรู้จำนวน สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ได้เท่าที่เป็นไปตามข้อกำหนดข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้</p> <p>มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่จะมีกำไรทางภาษีเพียงพอในงวดเดียวกับที่ต้องกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี (หรือในงวดที่สามารถนำขาดทุนทางภาษีที่เกิดจาก สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี มาใช้ประโยชน์)</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
4 (ต่อ)	<p>- มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ไม่อนุญาตให้กิจการคิดลดมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การรวมธุรกิจ (เมื่อมีการประกาศใช้) ซึ่งไม่อนุญาตให้คิดลดสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในที่เกิดจากการรวมธุรกิจ</p>	<p>มีผู้ท้วงในการวางแผนภาษีที่ทำให้สามารถสร้างกำไรทางภาษีให้เกิดขึ้นได้ในงวดที่เหมาะสม ต้องรับรู้ หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ทุกรายการเว้นแต่กรณีที่เป็นบริษัทใหญ่ ผู้ลงทุน หรือผู้ร่วมค้าสามารถควบคุมจังหวะเวลาในการกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีได้</p> <p>มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่ผลแตกต่างชั่วคราวจะไม่ได้กลับรายการภายในระยะเวลาที่คาดการณ์ได้ในอนาคต</p> <p>สรุป</p> <p>หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี จะรับรู้สำหรับผลแตกต่างชั่วคราวทุกรายการ</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี จะรับรู้เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ว่าบริษัทจะมีกำไรทางภาษีในอนาคตที่เพียงพอที่จะใช้ประโยชน์จากผลแตกต่างชั่วคราวที่เกิดขึ้นนั้น</p>
5	<p>การวัดมูลค่าสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p> <p>- ผลกระทบทางภาษีที่เกิดขึ้นหลังจากการได้ประโยชน์จากมูลค่าตามบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินบางรายการอาจขึ้นอยู่กับลักษณะของการได้ประโยชน์หรือการจ่ายชำระ เช่น</p> <p>(1) ในบางประเทศ อัตราภาษีที่คิดจากผลกำไรจากการขายสินทรัพย์เสียภาษีต่างจากกำไรทางภาษี</p> <p>(2) ในบางประเทศ จำนวนที่ใช้หักภาษีได้จากขายสินทรัพย์มีจำนวนมากกว่าจำนวนที่อาจใช้หักภาษี</p>	<p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี / หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ต้องวัดด้วยอัตราภาษีที่คาดว่าจะต้องใช้ในงวดที่จะได้รับประโยชน์จากสินทรัพย์ หรือจะต้องจ่ายชำระหนี้สิน โดยใช้อัตราภาษีและกฎหมายภาษีอากรที่มีผลบังคับใช้หรือผ่านขั้นตอนส่วนใหญ่เพื่อให้มีผลบังคับใช้ภายในวันทิ้งมูลค่าตามปกติสินทรัพย์ภาษีเงินได้/หนี้สินภาษีเงินได้ตามมกค. สำหรับงวด สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี/หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี วัด โดยใช้ อัตราภาษีและ</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
5 (ต่อ)	<p>ในรูปค่าเสื่อมราคา มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ กำหนดให้มูลค่าของสินทรัพย์หรือหนี้สิน ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีตามผลกระทบทาง ภาษีที่เกิดขึ้นภายหลังตามลักษณะที่กิจการคาด ว่าจะได้ประโยชน์จากมูลค่าตามบัญชีของ สินทรัพย์หรือการจ่ายชำระจากมูลค่าตามบัญชี ของหนี้สิน</p>	<p>กฎหมายภาษีอากรที่มีผลบังคับใช้ในปัจจุบัน ต้องไม่คิดลด สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ต้องทบทวนราคา ตามบัญชีของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัด บัญชี ทุกวันที่ในงบดุล</p> <p>ลดราคาตามบัญชีของ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการ ตัดบัญชี ลงด้วยจำนวนที่พิจารณาแล้วเห็นว่ามี ความน่าจะเป็นไม่ถึงระดับความเป็นไปได้ ก่อนข้างแน่อีกต่อไปที่จะมีกำไรทางภาษีเพียงพอ ต่อการนำ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ทั้งหมดหรือบางส่วนมาใช้ประโยชน์</p> <p>สามารถปรับ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัด บัญชี ที่ลดลงนั้นเพิ่มขึ้นได้เท่ากับจำนวนที่มี ความเป็นไปได้ก่อนข้างแน่อีกต่อไปที่จะมีกำไรทางภาษี เพียงพอที่จะนำ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัด บัญชี มาใช้ประโยชน์</p>
6	<p>การแสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงิน ได้รอการตัดบัญชี</p> <ul style="list-style-type: none"> - กำหนดให้กิจการแสดงรายการสินทรัพย์ภาษี เงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอ การตัดบัญชีเป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียนและ หนี้สินไม่หมุนเวียน - มีข้อกำหนดที่เข้มงวดขึ้นเกี่ยวกับการหักกลบ สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีและหนี้สินภาษี เงินได้รอตัดบัญชี โดยอ้างอิงตามมาตรฐานการ บัญชี ฉบับที่ 32 เรื่อง การแสดงรายการสำหรับ เครื่องมือทางการเงิน (เมื่อมีการประกาศใช้) - กำหนดให้กิจการต้องเปิดเผยคำอธิบายตาม รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสองรูปแบบ ดังต่อไปนี้ 	<p>การแสดง สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี / หนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เป็นรายการแยก ต่างหากจาก</p> <p>สินทรัพย์และหนี้สินอื่น</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้/หนี้สินภาษีเงินได้ตามภค. จัด สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี/หนี้สิน ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เป็นสินทรัพย์/หนี้สินระยะ ยาวเสมอ</p> <p>สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี /หนี้สินภาษี เงินได้รอตัดบัญชี จะหักกลบกันเมื่อเป็นค่าภาษี เงินได้ที่จะต้องนำเสนอให้กับหน่วยจัดเก็บภาษี เดียวกันและบริษัทมีความตั้งใจที่จะเสียภาษีเงิน ได้ด้วยยอดสุทธิ</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอดัดบัญชี
6 (ต่อ)	<p>(1) การกระทบยอดจำนวนเงินระหว่างค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้กับผลคูณของกำไรทางบัญชีกับอัตราภาษีที่ใช้ หรือ</p> <p>(2) การกระทบยอดระหว่างอัตราภาษีที่แท้จริง ตัวเฉลี่ยกับอัตราภาษีที่ใช้ นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ยังกำหนดให้กิจการต้องอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ใช้ โดยเปรียบเทียบกับรอบระยะเวลาบัญชีก่อน</p>	
	<p>- ข้อมูลที่ต้องเปิดเผยให้รวมถึง</p>	
	<p><u>ผลแตกต่างชั่วคราวแต่ละประเภท ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้และเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้</u></p>	
	<p>(1) มูลค่าของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ และ</p>	
	<p>(2) มูลค่าของรายได้ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ในกำไรหรือขาดทุน หากมูลค่าดังกล่าวไม่ปรากฏอย่างชัดเจนจากการเปลี่ยนแปลงในมูลค่าที่รับรู้ในงบแสดงฐานะทางการเงิน</p>	
	<p><u>ค่าใช้จ่ายทางภาษีที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานที่ยกเลิก ดังนี้</u></p>	
	<p>(1) กำไรหรือขาดทุนจากการดำเนินงานที่ยกเลิก และ</p>	
	<p>(2) กำไรหรือขาดทุนจากกิจกรรมปกติของการดำเนินงานที่ยกเลิก</p>	
	<p><u>มูลค่าของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และลักษณะของหลักฐานที่ใช้สนับสนุน</u></p>	
	<p><u>การรับรู้ เมื่อ</u></p>	
	<p>(1) การใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีขึ้นอยู่กับกำไรทางภาษีในอนาคตที่เกินกว่ากำไรที่</p>	

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
6 (ต่อ)	เกิดจากการกลับรายการของผลแตกต่างชั่วคราวทางภาษีที่มีอยู่ และ (2) กิจการประสบปัญหาขาดทุนในงวดปัจจุบันหรืองวดก่อนตามกฎหมายภาษีอากร ซึ่งเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	
7	การเปิดเผยข้อมูล	กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้และรายได้ภาษีเงินได้แยกจากกัน และต้องเปิดเผยจำนวนสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหลักฐานที่ใช้สนับสนุนการรับรู้สินทรัพย์นั้น เมื่อเป็นไปตามเงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้
7.1	กิจการต้องเปิดเผยส่วนประกอบที่สำคัญของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้แยกกัน	
7.2	รายได้ภาษีเงินได้อาจประกอบด้วย	
7.2.1	ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน	-การใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ไว้ ขึ้นอยู่กับจำนวนกำไรทางภาษีในอนาคตที่สูงกว่ากำไรจากการกลับรายการผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีที่มีอยู่ขณะนั้น
7.2.2	รายการปรับปรุงภาษีเงินได้ของงวดก่อนที่รับรู้ในงวดปัจจุบัน	-กิจการประสบการขาดทุนในงวดปัจจุบัน หรืองวดก่อน ในเขตภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ไว้
7.2.3	ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของผลแตกต่างชั่วคราวที่เกิดขึ้นหรือที่กลับรายการ	กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้แยกจากกัน
7.2.4	ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีหรือการจัดเก็บภาษีตามกฎหมายภาษีอากรใหม่	1. จำนวนรวมของภาษีเงินได้ตามแบบแสดงรายการกับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายการที่บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของเจ้าของ
7.2.5	จำนวนผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากขาดทุนทางภาษี เครดิตภาษี หรือผลแตกต่างชั่วคราวที่ยังไม่ได้บันทึกในงวดก่อนแต่กิจการนำมาใช้เพื่อลดค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน	2. ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับรายการพิเศษที่รับรู้ในระหว่างงวด
7.2.6	จำนวนผลประโยชน์จากขาดทุนทางภาษี เครดิตภาษี หรือผลแตกต่างชั่วคราวที่ยังไม่ได้บันทึกในงวดก่อนแต่กิจการนำมาใช้เพื่อลดค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี	

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
7 (ต่อ)	<p>การเปิดเผยข้อมูล</p> <p>7.2.7 ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกิดขึ้นจากการปรับลดมูลค่าของสินทรัพย์ ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี ตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่ 56 หรือการกลับรายการของการปรับลดมูลค่าดังกล่าวในงวดก่อน และ</p> <p>7.2.8 ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาดที่สำคัญ ซึ่งรวมในกำไรหรือขาดทุนเนื่องจากไม่สามารถนำไปปรับปรุงย้อนหลังได้ ตามที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด</p>	<p>3. คำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้กับกำไรทางบัญชีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้งสองลักษณะ</p> <p>4. คำอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ โดยเปรียบเทียบกับงวดก่อน</p> <p>5. จำนวนและวันถึงกำหนดของผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ และเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้สำหรับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ในงบดุล</p> <p>กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้สำหรับผลแตกต่างชั่วคราวแต่ละประเภท ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้แต่ละประเภท และเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้แต่ละประเภท</p>
7.3	<p>กิจการต้องเปิดเผยรายการดังต่อไปนี้แยกจากกัน</p> <p>(1) จำนวนรวมของภาษีเงินได้ของงวดปัจจุบัน และภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายการที่บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น - จำนวนภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบแต่ละส่วนของกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น (ดูย่อหน้าที่ 62 และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง การนำเสนอ งบการเงิน)</p> <p>(2) คำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้กับกำไรทางบัญชีโดยนำเสนอในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือทั้งสองรูปแบบดังต่อไปนี้</p>	<p>1. จำนวนสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในงบดุลสำหรับแต่ละงวดที่นำเสนอ</p> <p>2. จำนวนรายได้ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและ ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในงบกำไรขาดทุน หากจำนวนดังกล่าวไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากการเปลี่ยนแปลงของจำนวนที่รับรู้ในงบดุล</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
7 (ต่อ)	<p>การเปิดเผยข้อมูล</p> <p>(1) การกระทบยอดระหว่างค่าใช้จ่าย (หรือ รายได้) ภาษีเงินได้กับผลคูณของกำไรทางภาษีกับ อัตราภาษีที่ใช้ โดยเปิดเผยเกณฑ์การคำนวณอัตรา ภาษีที่ใช้หรือ</p> <p>(2) การกระทบยอดระหว่างอัตราภาษีที่แท้จริงด้วย เฉลี่ยกับอัตราภาษีที่ใช้ โดยเปิดเผยเกณฑ์การ คำนวณอัตราภาษีที่ใช้</p> <p>(3) คำอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ ใช้เปรียบเทียบกับงวดบัญชีก่อน</p> <p>(4) จำนวนและวันสิ้นสุดประ โยชน์ (ถ้ามี) ของ ผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ และเครดิตภาษีที่ยัง ไม่ได้ใช้ ในกรณีที่กิจการไม่ได้รับรู้สินทรัพย์ภาษี เงินได้รอการตัดบัญชีไว้ในงบแสดงฐานะทาง การเงิน</p> <p>(5) จำนวนรวมของผลแตกต่างชั่วคราวที่เกี่ยวข้อง กับเงินลงทุนในบริษัทย่อย สาขา และบริษัทร่วม และส่วนได้เสียในการร่วมค้า ในกรณีที่กิจการ ไม่ได้รู้หนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี (ดูย่อ หน้าที่ 39)</p> <p>(6) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลแตกต่างชั่วคราวแต่ละ ประเภท ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ แต่ละประเภทและเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้แต่ละ ประเภท</p> <p>(6).1 จำนวนของสินทรัพย์และหนี้สินภาษีเงินได้ รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในงบแสดงฐานะทาง การเงินสำหรับงวดที่น่าเสนอแต่ละงวด</p>	<p>กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับส่วนประกอบ ของค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้และรายได้ภาษีเงินได้ แยกจากกัน และต้องเปิดเผยจำนวนสินทรัพย์ ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีและหลักฐานที่ใช้ สนับสนุนการรับรู้สินทรัพย์นั้น เมื่อเป็นไปตาม เงื่อนไขทุกข้อต่อไปนี้</p> <p>-การใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการ ตัดบัญชีที่รับรู้ไว้ ขึ้นอยู่กับจำนวนกำไรทางภาษี ในอนาคตที่สูงกว่ากำไรจากการกลับรายการผล แดกต้องชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีที่มีอยู่ขณะนั้น</p> <p>-กิจการประสบการขาดทุนในงวดปัจจุบัน หรือ งวดก่อน ในเขตภาษีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ภาษี เงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ไว้</p> <p>กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้แยกจากกัน</p> <ol style="list-style-type: none"> จำนวนรวมของภาษีเงินได้ตามแบบแสดง รายการกับ ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายการที่ บันทึกโดยตรงไปยังส่วนของผู้ถือหุ้น ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้ที่ เกี่ยวข้องกับรายการพิเศษที่รับรู้ในระหว่างงวด คำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่าง ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้กับ กำไรทางบัญชีลักษณะใดลักษณะหนึ่งหรือทั้ง สองลักษณะ คำอธิบายเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราภาษีที่ โดยเปรียบเทียบกับงวดก่อน

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
7 (ต่อ)	<p>การเปิดเผยข้อมูล</p> <p>(6).2 จำนวนของรายได้หรือค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในกำไรหรือขาดทุน หากจำนวนดังกล่าวไม่ปรากฏเด่นชัดในรายการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าที่รับรู้ในงบแสดงฐานะทางการเงิน</p> <p>(7) ในกรณีการดำเนินการที่ยกเลิก กิจการต้องเปิดเผยค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้ที่เกี่ยวข้องกับรายการ ดังนี้</p> <p>(7).1 กำไรหรือขาดทุนจากการยกเลิก และ</p> <p>(7).2 กำไรหรือขาดทุนจากกิจกรรมตามปกติของการดำเนินงานที่ยกเลิกสำหรับงวด โดยเปรียบเทียบกับงวดก่อนที่กิจการนำเสนอแต่ละงวด</p> <p>(8) จำนวนภาษีเงินได้ของเงินปันผลที่กิจการเสนอจ่ายหรือประกาศจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการก่อนวันที่อนุมัติให้ออกงบการเงิน แต่กิจการไม่ได้รับรู้เป็นหนี้สิน ในงบการเงิน</p> <p>(9) ถ้าการรวมธุรกิจเป็นสาเหตุให้ผู้ซื้อมีการเปลี่ยนแปลงการรับรู้สำหรับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีก่อนการซื้อธุรกิจ (ดูย่อหน้าที่ 67) ให้เปิดเผยมูลค่าของการเปลี่ยนแปลง และ</p> <p>(10) ถ้าผลประโยชน์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีในการรวมธุรกิจไม่ได้รับรู้ ณ วันที่ซื้อธุรกิจแต่รับรู้ภายหลังจากวันที่ซื้อธุรกิจ (ดูย่อหน้าที่ 68) ให้อธิบายเหตุการณ์หรือ</p> <p>มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 หน้า 38/65</p> <p>การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ที่เป็นเหตุให้ต้องรับรู้ผลประโยชน์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี</p>	<p>5. จำนวนและวันถึงกำหนดของผลแตกต่างชั่วคราวที่ใช้หักภาษี ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้ และเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้สำหรับสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่รับรู้ในงบดุล</p> <p>กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลต่อไปนี้สำหรับผลแตกต่างชั่วคราวแต่ละประเภท ขาดทุนทางภาษีที่ยังไม่ได้ใช้แต่ละประเภท และเครดิตภาษีที่ยังไม่ได้ใช้แต่ละประเภท</p> <p>1. จำนวนสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และหนี้สินภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในงบดุลสำหรับแต่ละงวดที่นำเสนอ</p> <p>2. จำนวนรายได้ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีที่กิจการรับรู้ในงบกำไรขาดทุน หากจำนวนดังกล่าวไม่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากการเปลี่ยนแปลงของจำนวนที่รับรู้ในงบดุล</p>

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี
7 (ต่อ)	การเปิดเผยข้อมูล	
7.4	กิจการต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนของ	
	สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี และ	
	หลักฐานที่ใช้สนับสนุนการรับรู้สินทรัพย์นั้น เมื่อ	
	(1) การใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอ	
	การตัดบัญชีขึ้นอยู่กับจำนวนของกำไรทางภาษีใน	
	อนาคตที่สูงกว่าจำนวนกำไรที่เกิดจากการกลับ	
	รายการของผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีที่	
	กิจการมีอยู่	
	(2) กิจการประเมินภาวะขาดทุนทั้งในงวดปัจจุบัน	
	และงวดก่อนกับหน่วยงานจัดเก็บภาษีที่สินทรัพย์	
	ภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีนั้นเกี่ยวข้อง	
	-ในสถานการณ์ตามที่ได้อธิบายไว้ในย่อหน้าที่ 52	
	ก. กิจการต้องเปิดเผยลักษณะของผลกระทบทาง	
	ภาษีเงินได้ที่อาจเกิดขึ้นจากการจ่ายเงินปันผลให้ผู้	
	ถือหุ้น นอกจากนี้กิจการยังต้องเปิดเผยจำนวนของ	
	ผลกระทบทางภาษีเงินได้ที่อาจเกิดขึ้น และ	
	สามารถประมาณได้และต้องระบุ	
	ข้อเท็จจริงที่ว่าผลกระทบทางภาษีเงินได้ใดที่	
	กิจการไม่สามารถประมาณได้ในทางปฏิบัติ	
7.5	การเปิดเผยข้อมูลตามที่กำหนดไว้ในย่อหน้าที่	
	81.3 ช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจความสัมพันธ์	
	ระหว่างค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้กับ	
	กำไรทางบัญชี ว่ามีความผิดปกติหรือไม่ และ	
	ทราบ	
	ปัจจัยสำคัญที่อาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์	
	ดังกล่าว	
	ในอนาคต ทั้งนี้ความสัมพันธ์ระหว่าง	
	ค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้กับกำไรทาง	
	บัญชี อาจกระทบจากปัจจัยต่างๆ เช่น	

ตาราง 6 (ต่อ)

ลำดับที่	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้	มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอดบัญชี
7 (ต่อ)	<p>การเปิดเผยข้อมูล</p> <p>รายได้ที่ไม่ต้องเสียภาษี ค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถนำไปหักในการคำนวณกำไร (หรือขาดทุน) ทางภาษี</p>	
7.6	<p>ผลกระทบจากผลขาดทุนทางภาษี และผลกระทบจากอัตราภาษีต่างประเทศ เป็นต้น ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่าย (หรือรายได้) ภาษีเงินได้กับกำไรทางบัญชี</p> <p>กิจการต้องใช้อัตราภาษีที่ให้ข้อมูลที่มีประโยชน์สูงสุดต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยทั่วไป อัตราภาษีดังกล่าว คืออัตราภาษีในประเทศที่กิจการมีถิ่นที่อยู่ ซึ่งเป็นผลรวมของอัตราภาษีระดับประเทศและอัตราภาษี ระดับท้องถิ่น</p> <p>คำนวณจากกำไร (หรือขาดทุน) ทางภาษีใน ระดับเดียวกัน อย่างไรก็ตาม สำหรับ</p> <p>กิจการที่ดำเนินงานในหลายประเทศ อาจเป็นการให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์มากกว่า หาก</p> <p>กิจการรวมรายการกระทบยอดของแต่ละรายการที่ใช้อัตราภาษีในประเทศที่กิจการ ดำเนินอยู่เข้าด้วยกัน</p>	<p>ในการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้หรือรายได้ภาษีเงินได้กับกำไรทางภาษี กิจการต้องใช้อัตราภาษีที่ให้หัวข้อที่เป็นประโยชน์ที่สุดต่อผู้ใช้งบการเงินตามปกติ อัตรานั้นคือ อัตราภาษีของประเทศกิจการตั้งอยู่ซึ่งเป็นผลรวมระหว่างอัตราภาษีในระดับประเทศกับอัตราภาษีใน ระดับท้องถิ่น (ที่นำมาใช้กับกำไรหรือขาดทุนทางภาษีระดับเดียวกัน) อย่างไรก็ตาม ข้อมูลที่</p> <p>อาจให้ประโยชน์ในการตัดสินใจสำหรับ</p> <p>กิจการที่ดำเนินงานอยู่ในเขตภาษีหลายเขต คือ ผลรวมของอัตราภาษีในระดับท้องถิ่นที่แสดง การกระทบยอดไว้ในแต่ละเขตภาษี</p>

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง 2552), หน้า 60, โดยสภาวิชาชีพบัญชี, 2552, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

โดยสรุป การศึกษามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29 ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ ทางด้าน ผู้ให้เช่าซื้อและมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องฉบับที่ 32 เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 12 เรื่อง ภาษีเงินได้ เพื่อนำไปสู่แนวการปฏิบัติการบันทึกบัญชี รายได้ การบันทึกต้นทุนสินทรัพย์ และวิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์ ตลอดจนการบันทึก รายการภาษีเงินได้นิติบุคคลในปัจจุบันและอนาคต ดังนี้

ประเด็นแรกศึกษาสาระสำคัญของมาตรฐานการบัญชีเพื่อพิจารณาในเรื่องประเภทสัญญาเช่าว่าจัดอยู่ในประเภทสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงานจะได้เป็นแนวทางในการบันทึกบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีได้ถูกต้องเพราะการบันทึกบัญชีจะแตกต่างกันตามประเภทของสัญญาเช่า (ดูตาราง 7)

ตาราง 7

การบันทึกบัญชีตามประเภทสัญญาเช่า

สัญญาเช่าการเงิน	สัญญาเช่าดำเนินงาน
1. บันทึกสัญญาใหม่	1. บันทึกสัญญาใหม่
เดบิต สินทรัพย์ให้เช่า	เดบิต สินทรัพย์ให้เช่า
ภาษีซื้อ	ภาษีซื้อ
เครดิต เจ้าหนี้การค้า	เครดิต เจ้าหนี้การค้า
เดบิต ลูกหนี้สัญญาเช่าระยะยาว	
เครดิต สินทรัพย์ให้เช่า	
เดบิต ลูกหนี้สัญญาเช่าระยะยาว	
เครดิต รายได้ดอกเบี้ยที่ยังไม่ได้รับ	
2. รับชำระค่างวด	2. รับชำระค่าเช่า
เดบิต เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร	เดบิต เงินสดหรือเงินฝากธนาคาร
เครดิต ลูกหนี้สัญญาเช่าระยะยาว	เครดิต ค่าเช่ารับ

ตาราง 7 (ต่อ)

สัญญาเช่าการเงิน	สัญญาเช่าดำเนินงาน
3. รับรู้รายได้ดอกเบี้ยสำหรับปี เดบิต รายได้ดอกเบี้ยที่ยังไม่ได้รับ เครดิต รายได้ดอกเบี้ย	3. รับรู้รายได้ค่าเช่าสำหรับปี เดบิต ค่าเช่าค้างรับ เครดิต ค่าเช่ารับ
4. บันทึกค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ (คำนวณจากยอดลูกหนี้สุทธิจากรายได้ดอกเบี้ยที่ยังไม่ได้รับ) เดบิต หนี้สงสัยจะสูญ เครดิต ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ	4. บันทึกค่าเสื่อมราคาสำหรับปี (คำนวณจากต้นทุนสินทรัพย์ให้เช่า โดยวิธีเส้นตรงหรือจำนวนผลรวมของปี) เดบิต ค่าเสื่อมราคา เครดิต ค่าเสื่อมราคาสะสม

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (ปรับปรุง 2552), หน้า 69, โดยสภาวิชาชีพบัญชี ใน พระบรมราชูปถัมภ์, 2552, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ประเด็นต่อไปได้แก่ รายการบันทึกบัญชีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และรายการเกี่ยวกับ ภาษีเงินได้

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนเรื่องการนำมาตรฐานการบัญชีไปปฏิบัติเปรียบเทียบกับต่างประเทศได้ข้อสรุปโดยรวมดังนี้

ในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี สัญญาเช่าการเงิน ผู้ให้เช่าจะบันทึกรายการให้เช่า ในงบดุลเป็นบัญชีลูกหนี้ ส่วนผู้เช่าจะบันทึกสินทรัพย์ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ของตนและหนี้สิน ซึ่งปฏิบัติเช่นเดียวกับ มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า (IAS-17) ย่อหน้า 12 แต่ถ้ระดับความเสี่ยงและผลตอบแทนอยู่กับผู้ให้เช่าจะถือว่าสัญญาเช่านั้นเข้าลักษณะสัญญาเช่าดำเนินงาน (ขวัญสกุล เต็งอำนวย, 2549, หน้า 3; Baker, 2005) ผู้ให้เช่าบันทึกสินทรัพย์ให้เช่าในงบดุล แต่ผู้เช่าไม่มีการบันทึกรายการในงบดุลมีเพียงการบันทึกค่างวดเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน เมื่อมีการจ่ายค่างวดซึ่งปฏิบัติเช่นเดียวกับ มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่องสัญญาเช่า ย่อหน้า 25 และบันทึกบัญชีในทำนองเดียวกับมาตรฐานการบัญชีประเทศอังกฤษฉบับที่ 21 (SSAP-21) แต่มาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษจะเรียกสัญญาเช่าดำเนินงานว่า

สัญญาเช่าทรัพย์สิน ประเทศสหรัฐอเมริกาผู้เช่าส่วนใหญ่ไม่ต้องการบันทึกการขายการบัญชีที่
เกิดจากสัญญาเช่าในงบดุลตามที่คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีแห่งสหรัฐอเมริกา
กำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 13 ปี ค.ศ. 1976 และจะเรียก
สัญญาเช่าการเงินว่า “สัญญาเช่าทุน” (capital lease) ตามมาตรฐานการบัญชีแห่ง
สหรัฐอเมริกาคำหนดไว้ในมาตรฐานการบัญชีสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 13 ย่อหน้า 10 และ
ตามมาตรฐานการบัญชีสหรัฐอเมริกาฉบับที่ 13 ย่อหน้า 15 ในกรณีที่เป็นสัญญาเช่า
ดำเนินงาน ผู้เช่าจะบันทึกค่างวดเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุน ภายใต้บัญชีค่าเช่าจ่าย
ข้อสังเกต การบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง
ประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษและไทยมีความเหมือนกันโดยเฉพาะการบันทึกบัญชีตาม
สัญญาเช่าดำเนินงานผู้เช่าไม่ต้องบันทึกการขายในงบดุล ทำให้มีความไม่ครบถ้วน
(Ketz, 2006) ซึ่งผู้กำหนดมาตรฐานการบัญชี ต้องหาวิธีการให้มีการเปิดเผยข้อมูล
ดังกล่าว ในประเด็นนี้มีการถกเถียงกันในกลุ่มประเทศ ออสเตรเลีย แคนาดา นิวซีแลนด์
อังกฤษ และสหรัฐอเมริกาที่เรียกว่ากลุ่มประเทศ G4+1 นอกจากนี้มีนักวิชาการได้
ศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ ภายใต้หัวข้อการนำเสนอบัญชี ลีสซิ่งแนวใหม่ (Lim, Mann &
Mihov, 2004) เช่นเดียวกับ Goodacre (2003) ได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่มีการปฏิบัติการ
บันทึกบัญชีที่แตกต่างกันทั้งที่สัญญามีสาระเหมือนกันภายใต้มาตรฐานการบัญชีเดียวกัน
และยังชี้ให้เห็นถึงผลกระทบอัตราส่วนทางการเงิน ผลการดำเนินงานและระดับของ
หนี้สิน นักวิชาการ Ashton (1985) ได้แสดงผลการศึกษาในประเทศออสเตรเลียเน้น
เพียงว่าการเปิดเผยข้อมูลของผู้ให้เช่าขึ้นอยู่กับขนาดของธุรกิจหรือการเป็นบริษัทย่อย
ของบริษัทในต่างประเทศ หรือสำนักงานสอบบัญชี นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นต่อไปว่า
ผลกำไรของบริษัทและความเสี่ยงไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการเปิดเผยข้อมูลที่เกิดจาก
สัญญาเช่าดำเนินงาน ส่วนงานวิจัย ของ Godfrey and Warren (1995) ในประเทศสเปน
พบว่า การบันทึกบัญชีนั้นมีความแตกต่างแหวกแนวออกไปโดยเน้นด้านผลประโยชน์
ของผู้ประกอบการมากกว่ารูปแบบทางการหรือตามมาตรฐานการบัญชี ซึ่งผู้ประกอบ-
การสามารถเจรจาชะลอเรื่องการเปลี่ยนแปลงการบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีได้
สำเร็จ เรื่องนี้น่าสนใจว่าจะกระทบผลสะท้อนทางเศรษฐกิจของประเทศได้และจาก

ผลการวิจัยนั้นยังได้พบว่า ผู้จัดการการเงินและนักวิเคราะห์ของธนาคารไม่มีความเข้าใจเรื่องการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าการเงินอีกด้วย

โดยสรุปการนำมาตรฐานการบัญชีไปปฏิบัตินั้นยังมีประเด็นที่มาตรฐานการบัญชีมีความไม่ชัดเจนในเรื่องของการจัดประเภทสัญญาเช่าเพื่อเป็นเกณฑ์ในการบันทึกบัญชีตามประเภทสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงานเมื่อพิจารณาจากสาระสำคัญ 5 ประเด็น 3 แนวทางตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) (เดิมฉบับที่ 29) เรื่อง สัญญาเช่า และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่า ตัวอย่างเช่น เป็นการยากในการวิเคราะห์อายุการใช้งานของสินทรัพย์ในเชิงเศรษฐกิจว่าประเภทใดควรมีอายุเชิงเศรษฐกิจนานเท่าไร ประกอบกับการพิจารณาในแต่ละประเทศก็ยังมีความแตกต่างกัน ส่วนเรื่องการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้เช่านั้นงบการเงินไม่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงของผู้เช่าเนื่องจากผู้เช่าจะบันทึกรายการบัญชีเมื่อจ่ายค่างวดเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเท่านั้น ในขณะที่ยังมีภาระหนี้สินที่ค้างอยู่อีกตลอดอายุสัญญาเช่าในประเด็นนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านทำการวิจัยเพื่อดูผลกระทบของอัตราส่วนทางการเงินซึ่งยังไม่ได้ข้อสรุปสำหรับผู้รับผิดชอบในการที่จะนำไปปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี ประเด็นที่สำคัญคือ ผู้ประกอบการไม่เห็นด้วยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องนี้และสามารถเจรจาให้มีการชะลอเรื่องนี้ออกไป (Ashton, 1985; Beattie, Goodacre & Thomson, 1998, 2000, 2006; Imhoff & Wright, 1993; International Accounting Standards Board [IASB], 2003; Ketz, 2006; Taylor & Gatehouse, 2004)

2. ประมวลรัษฎากรที่เกี่ยวข้อง (เกษรี ณรงค์เดช, 2543; กลุ่มนักวิชาการภาษี-
อากร, 2550; สาธิต รังคสิริ และจรัญญา แสงสุขดี, 2550; สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2550;
อมรศักดิ์ พงศ์พิศุตม์, 2550)

ผู้วิจัยได้ทบทวนประมวลรัษฎากรในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซึ่งดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

- 2.1. ประเภทภาษีที่จัดเก็บจากการผลิตและจำหน่ายสินค้าและบริการ ได้แก่
ประมวลรัษฎากรเกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม

สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้าฯ (2548, หน้า 46) ได้ให้ความหมายของภาษีมูลค่าเพิ่มไว้ดังนี้ “ภาษีมูลค่าเพิ่ม หมายถึง ภาษีที่จัดเก็บจากมูลค่าสินค้าหรือบริการที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนของการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ โดยมูลค่าที่เพิ่มเป็นมูลค่าของส่วนที่เพิ่มขึ้นในแต่ละขั้นตอนในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือการให้บริการ ก็คือค่าของผลต่างระหว่างราคาของสินค้าหรือบริการ ผลิต หรือจำหน่ายกับราคาของสินค้าหรือบริการที่ซื้อมาเพื่อใช้ในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่มเป็นภาษีอากรประเมิน”

ภาษีมูลค่าเพิ่มในส่วนที่นำมาปฏิบัติกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีดังต่อไปนี้

2.1.1 ตามประมวลรัษฎากรมาตรา 78 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3 และมาตรา 78/1 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3

มาตรา 78 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3 ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการขายสินค้า ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การขายสินค้านอกจากที่อยู่ในบังคับตาม (2) (3) (4) หรือ (5) ให้ความรับผิดทั้งหมดเกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้า เว้นแต่กรณี ที่ได้มีการกระทำความผิดเกิดขึ้นก่อนส่งมอบสินค้า

(ก) โอนกรรมสิทธิ์สินค้า

(ข) ได้รับชำระราคาสินค้าหรือ

(ค) ได้ออกใบกำกับภาษี

ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

(2) การขายสินค้าตามสัญญาให้เช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบ ให้ความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อถึงกำหนดชำระราคาตามงวดที่ถึงกำหนดชำระราคาแต่ละงวด เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำความผิดไปนี้เกิดขึ้นก่อนถึงกำหนดชำระราคาแต่ละงวด ก็ให้ถือว่าความรับผิดเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย

(ก) ได้รับชำระราคาสินค้าหรือ

(ข) ได้ออกใบกำกับภาษี

ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

มาตรา 78/1 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3 ความรับผิดชอบในการเสียหายมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการให้บริการ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

(1) การให้บริการนอกจากที่อยู่ในบังคับตาม (2) (3) หรือ (4) ให้ความรับผิดชอบทั้งหมดเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่กรณี ที่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้ เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการ ก็ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย

(ก) ได้ออกใบกำกับภาษี

(ข) ได้ใช้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น

ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

(2) การให้บริการตามสัญญาที่กำหนดค่าตอบแทนตามส่วนของบริการที่ทำให้ความรับผิดชอบตามส่วนของบริการเกิดขึ้นเมื่อได้รับชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง เว้นแต่กรณีที่ได้มีการกระทำดังต่อไปนี้เกิดขึ้นก่อนได้รับชำระราคาค่าบริการตามส่วนของบริการที่สิ้นสุดลง ก็ให้ถือว่าความรับผิดชอบเกิดขึ้นเมื่อได้มีการกระทำนั้น ๆ ด้วย

(ก) ได้ออกใบกำกับภาษีหรือ

(ข) ได้ใช้บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น

ทั้งนี้ โดยให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2.1.2 คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 73/2541 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการเรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ หรือเงินจอง

การเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ในกรณีที่เรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ เงินจอง หรือเงินอื่นที่เรียกเก็บในลักษณะทำนองเดียวกันปฏิบัติดังนี้

(1) ให้นำมูลค่าทั้งหมดที่ได้รับหรือพึงได้รับจากการให้เช่าสินทรัพย์ ลักษณะเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน ฯลฯ มารวมคำนวณเป็นมูลค่าของฐานภาษี โดยถือว่าความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากการให้เช่าสินทรัพย์ เกิดขึ้นในขณะที่ได้รับชำระเงินดังกล่าว

(2) เมื่อได้มีการคืนเงินจ่ายล่วงหน้า หรือเงินประกัน ฯลฯ ให้แก่ ผู้เช่า-
สินทรัพย์ ผู้ให้เช่าต้องออกใบลดหนี้ ตามมาตรา 86/10 แห่งประมวลรัษฎากร ให้แก่
ผู้เช่าสินทรัพย์

2.2 ภาษีเงินได้ ได้แก่

2.2.1 ประมวลรัษฎากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล

สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี (สมเด็จพระราชินี) ได้ให้ความหมาย
ของภาษีเงินได้นิติบุคคลไว้ดังนี้ “ภาษีเงินได้นิติบุคคล หมายถึง ภาษีอากรที่จัดเก็บจาก
เงินได้ของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการคำนวณ
กำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล”

ในส่วนที่นำมาปฏิบัติกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งมีดังต่อไปนี้
พระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 145) พ.ศ. 2527 การกำหนดหลักเกณฑ์
วิธีการ เงื่อนไขและอัตราการหักค่าสึกหรอและเสื่อมราคาของสินทรัพย์

พระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 315) พ.ศ. 2540 ตามมาตรา 4 ได้
กำหนดให้รายจ่ายไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ ดังนี้

(1) มูลค่าต้นทุนของสินทรัพย์ประเภทรถยนต์นั่งและรถยนต์
โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน ตามกฎหมายว่าด้วยพิภคอัตราสรรพสามิต เฉพาะส่วนที่
เกินคันละ 1,000,000 บาท แต่ ไม่รวมถึงผู้ประกอบการซื้อรถยนต์ หรือให้เช่าซื้อ
รถยนต์ ซึ่งมีรถยนต์ประเภทดังกล่าวไว้เพื่อเป็นสินค้า หรือผู้ประกอบการให้เช่า
รถยนต์ประเภทดังกล่าวไว้เพื่อให้เช่า เฉพาะ มูลค่าที่เหลือหลังจากหักค่าสึกหรอและ
ค่าเสื่อมราคาตามมาตรา 65 ทวิ (2) คำว่า สินทรัพย์ หมายความว่า รวมถึงสินทรัพย์ที่ได้มา
โดยการซื้อ รวมถึงเช่าซื้อหรือการซื้อขายเงินผ่อนด้วย

(2) ค่าเช่าสินทรัพย์ประเภทรถยนต์นั่ง และรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่ง
ไม่เกิน 10 คนตามกฎหมายว่าด้วยพิภคอัตราภาษีสรรพสามิต เฉพาะค่าเช่าส่วนที่เกิน
คันละ 36,000 บาท ต่อเดือน ในกรณีให้เช่ารายปี หรือรายเดือน หรือค่าเช่าส่วนที่เกิน
คันละ 1,200 บาทต่อวัน กรณีเช่าเป็นรายวัน เศษของเดือนให้คิดเป็นวัน หากเช่าไม่ถึง
หนึ่งวันให้คำนวณค่าเช่าตามส่วนของระยะเวลาที่เช่า และให้รวมภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย

คำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 73/2541 ให้นำรายได้ที่เรียกเก็บหรือพึงเรียกเก็บในลักษณะเป็นเงินก้อนเพื่อตอบแทนการให้เช่าสินทรัพย์ทั้งจำนวนไม่ว่าจะเรียกเก็บในลักษณะเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ เงินจองหรือเงินอื่นที่เรียกเก็บในลักษณะทำนองเดียวกันมารวมคำนวณเป็นรายได้ในรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มให้เช่าสินทรัพย์หรือจะนำรายได้นั้นมาเฉลี่ยตามส่วนแห่งจำนวนปีตามสัญญาและนำมาคำนวณเป็นรายได้ในแต่ละรอบระยะเวลาบัญชีนับแต่รอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มให้เช่าสินทรัพย์ก็ได้

2.2.2 ประมวลรัษฎากรเกี่ยวกับภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี เสด็จฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย พ.ศ. 2549, หน้า 156) ได้ให้ความหมายของภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายไว้ดังนี้ “ภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่าย เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการควบคุมการเสียภาษีเงินได้ให้ครบถ้วนถูกต้อง”

ในส่วนที่นำมาปฏิบัติกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งมีดังต่อไปนี้
หลักเกณฑ์ที่จะได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายตาม คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท. ป. 4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่ หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย (แก้ไขเพิ่มเติมด้วยคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท. ป. 29/2534 และที่ ท. ป. 34/2534 เมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม พ. ศ. 2534 และวันที่ 1 มกราคม พ. ศ. 2535 ตามลำดับ)

คำว่า “การให้เช่าสินทรัพย์แบบลีสซิ่ง” หมายความว่า การให้เช่าสินทรัพย์ที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(1) ผู้ให้เช่าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท และเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร

(2) ผู้เช่าเป็นนิติบุคคล

(3) กำหนดเวลาเช่า ต้องมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เว้นแต่สินทรัพย์ที่ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ที่ผู้ให้เช่ายึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง 3 ปีก็ได้ (แก้ไขเพิ่มเติม โดยคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท. ป. 34/2534 ใช้บังคับ 1

มกราคม พ. ศ. 2535 เป็นต้นไป) (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 125/2546) (สาธิต รังคศิริ และจรัญญา แสงสุขดี, 2550ก; อมรศักดิ์ พงศ์พศุตม์, 2548)

การนำประมวลรัษฎากรมาปฏิบัติ

ตามขั้นตอนการดำเนินธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทเรก นั้นจะเกี่ยวข้องกับภาษีอากรแต่ละประเภทซึ่งจะไม่มีบทเฉพาะของธุรกิจแต่ละจำ กฏหมายภาษีอากรที่ใกล้เคียงมาปรับใช้ได้แก่ ภาษีจากการผลิตและจำหน่ายสินค้าและ บริการ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย โดยในการที่ธุรกิจได้ถูกจัดเป็น ประเภทบริการและมีผู้เกี่ยวข้องหลัก 3 ฝ่ายประกอบด้วย ผู้ให้เช่า ผู้เช่าและผู้ผลิตหรือ ผู้จำหน่าย หลังจากที่คู่สัญญาคือ ผู้ให้เช่าและผู้เช่าได้ทำสัญญาเช่าระยะยาวแล้วรายการ ลำดับต่อไปจะเป็นรายการที่เกิดขึ้นตามข้อตกลงระหว่างคู่สัญญา โดยผู้ให้เช่าจะติดต่อกับผู้จำหน่ายและส่งใบสั่งซื้อสินทรัพย์ ซึ่งภาษีอากรจะเกิดขึ้นในแต่ละขั้นตอนดังนี้

1. เมื่อผู้จำหน่าย สินทรัพย์ส่งมอบ สินทรัพย์ให้กับผู้เช่า โดยจะต้องออกไปกำกับ ภาษีสำหรับการจำหน่ายสินทรัพย์และนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับกรมสรรพากรภายใน 15 วันถัดจากเดือนที่ส่งมอบหรือจำหน่าย ตามมาตรา 78 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3 ความรับผิดชอบในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการขายสินค้าโดยความรับผิดชอบ เกิดขึ้นเมื่อส่งมอบสินค้า เว้นแต่กรณี ที่ได้มีการ โอนกรรมสิทธิ์สินค้าหรือได้รับชำระ ราคาสินค้าหรือได้ออกใบกำกับภาษี เกิดขึ้นก่อนส่งมอบสินค้า ให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้น ตามการกระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

2. ผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นผู้ให้เช่าใน ขั้นตอนนี้เรียกว่าผู้ซื้อนำไปกำกับภาษีที่ได้รับจากผู้จำหน่ายสินทรัพย์ไปเป็นภาษีซื้อเพื่อ ขอคืนหรือหักจากภาษีขายและดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายภาษีอากรกำหนด คือ ภายใน 15 วันถัดจากเดือนที่ซื้อหรือเกิดรายการ

3. ลูกค้าหรือผู้ขอสินเชื่อที่ถูกกำหนดให้เป็น ผู้เช่า เมื่อได้ทำสัญญาเช่าระยะยาว และรับ สินทรัพย์ไปใช้ในกิจการตามข้อตกลงแล้ว จะจ่ายค้ำมัดจำ และค้างงวดตาม สัญญา และผู้ให้เช่าจะออกไปกำกับภาษีให้ ผู้เช่านำไปกำกับภาษีที่ได้รับ ไปเป็นภาษีซื้อ เพื่อขอคืนหรือหักจากภาษีขายและดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายภาษีอากร กำหนดฯ ในการชำระค่างวดนี้ผู้เช่าต้องตรวจสอบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับภาษีเงิน ได้หัก ณ ที่

จ่าย หากเข้าเกณฑ์ คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท. ป. 4/2528 ได้แก่ ผู้ให้เช่าเป็นบริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท และ เป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร ผู้เช่าเป็นนิติบุคคลและกำหนดเวลาเช่า มีระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เว้นแต่สัญญาที่ให้เช่าเป็นสัญญาที่ผู้ให้เช่ายึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง 3 ปีก็ได้ (แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 34/2534 ใช้ บังคับ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป) (คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 125/2546 กรณีการ จ่ายค่าบริการเลขหมายโทรศัพท์และค่าบริการโทรศัพท์) (สาริต รังคสิริ และจรรยา แสงสุคติ, 2550ข; สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2550; อมรศักดิ์ พงศ์พศุดม, 2548) ผู้เช่าไม่ต้องหัก ภาษี ณ ที่จ่าย แต่ถ้าไม่ใช่ จะต้องหักภาษี ณ ที่จ่ายร้อยละ 5 ส่วน ค่ามัดจำไม่ต้องหักภาษี ณ ที่จ่าย

4. ผู้ให้เช่าจะต้องออกไปกำกับภาษีสำหรับเป็นค่ามัดจำรับและบริการเช่า สัญญาและนำส่งภาษีมูลค่าเพิ่มให้กับกรมสรรพากรภายใน 15 วันถัดจากเดือนที่รับ ชำระค่ามัดจำรับและค่าบริการเช่าสัญญาตามมาตรา 78/1 ภายใต้บังคับมาตรา 78/3 ความรับผิดในการเสียภาษีมูลค่าเพิ่มที่เกิดจากการให้บริการ ให้ความรับผิดชอบ เกิดขึ้นเมื่อ ได้รับชำระราคาค่าบริการ เว้นแต่กรณี ที่ได้มีการออกไปกำกับภาษีหรือใช้ บริการไม่ว่าโดยตนเองหรือบุคคลอื่น ก็ถือว่าให้ความรับผิดชอบเกิดขึ้นตามส่วนของการ กระทำนั้น ๆ แล้วแต่กรณี

5. ผู้ให้เช่าเมื่อสิ้นงวดบัญชีต้องนำค่างวดเป็นรายได้เต็มจำนวน พร้อมทั้งเงินมัด จำเป็นรายได้ทั้งจำนวนหรือเฉลี่ยตามอายุสัญญาารวมเป็นรายได้เพื่อคำนวณกำไรสุทธิ ทางภาษีประจำงวด และในขณะเดียวกัน ในด้านค่าใช้จ่ายจะคำนวณค่าเสื่อมราคา สัญญาที่ให้เช่าเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อหักเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิทางภาษี ตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ป. 73/2541 ประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ทวิ (2) พระราช กฤษฎีกา (ฉบับที่ 145) พ.ศ. 2527 การกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขและอัตราการ- หักค่าสึกหรอและเสื่อมราคาของสัญญาและพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 315) พ.ศ. 2540 การกำหนดให้รายจ่ายไม่ถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ

6. ผู้เช่านำค่างวดมาเป็นค่าใช้จ่ายเต็มจำนวนเพื่อคำนวณกำไรสุทธิทางภาษี ในกรณีนี้ผู้เช่าจะปฏิบัติตรงข้ามกับผู้ให้เช่าเมื่อผู้ให้เช่าลงค่าเช่ารับเป็นรายได้เต็มจำนวน ผู้เช่าจะนำค่าเช่าจ่ายบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายเต็มจำนวนด้วย

โดยสรุปในเรื่องของกฎหมายภาษีอากรจะไม่คำนึงว่าผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะบันทึกบัญชีตามประเภทสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน กฎหมายภาษีอากรจะกำหนดให้การเสียภาษีอากรอยู่ในประเภทการเช่าสินทรัพย์เท่านั้น

3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง (จรัส กาญจนขจิต และ โกเมท กาญจนขจิต, 2544; มานิตย์ จำปา, 2549)

สัญญาเช่าระยะยาวของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายสัญญาเช่ากับคำมั่นจะซื้อขายสินทรัพย์ สัญญาเช่าซื้อ ขึ้นอยู่กับโครงสร้างของสัญญาเป็นอย่างไร ในประเทศที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยเฉพาะ เช่น อังกฤษ สหรัฐอเมริกา และไทย จะมีการนำบทบัญญัติกฎหมายที่ใกล้เคียงมาบังคับใช้ เช่น เช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อ และซื้อขายแบบมีเงื่อนไข ซึ่งไม่ตรงกับความหมายของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ส่วนประเทศที่มีกฎหมายบัญญัติ เรื่องธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้ โดยเฉพาะ คือ ฝรั่งเศส จะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ผู้เช่า องค์กรที่ควบคุมการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้อย่างชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดปัญหาในการตีความหมายด้านกฎหมายมากนัก ต่อมาธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งมีการแพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดปัญหากฎหมายแต่ละประเทศที่บัญญัติกฎหมายไว้โดยเฉพาะกับประเทศที่ไม่มีกฎหมายเฉพาะ จึงทำให้มีการรวมตัวของประเทศต่าง ๆ ร่างอนุสัญญาว่าด้วยธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งทางการเงินระหว่างประเทศ (convention on international financial leasing) ให้ประเทศสมาชิกนำข้อบังคับในอนุสัญญาดังกล่าวไปบังคับใช้กรณีที่เกิดปัญหาทางด้านกฎหมาย (Beattie, Gooacere & Thomson, 1998) ส่วนประเทศไทยจัดอยู่ในประเทศที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติ เรื่องธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้โดยเฉพาะ จึงนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะเช่าทรัพย์สิน เช่าซื้อและซื้อขายแบบมีเงื่อนไขมาบังคับใช้ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความกฎหมายที่นำมาใช้ในทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกับความหมายของธุรกิจการให้เช่าแบบ-

ลีสซึ่ง สำคัญของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในส่วนที่เกี่ยวกับธุรกิจการให้
เช่าแบบลีสซึ่งมีดังนี้

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537 ลักษณะ 4 เช่าทรัพย์ หมวด 1 บท
เปิดเสร็จทั่วไป

มาตรา 537 อันว่าเช่าสินทรัพย์นั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้เช่า
ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในสินทรัพย์อย่างใด
อย่างหนึ่ง ชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่า ตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น

อนึ่งกำหนดเวลาเช่าดังกล่าวมานี้ เมื่อสิ้นสุดลงแล้วจะต่อสัญญาอีกก็ได้ แต่ต้อง
อย่าให้ เกินสามสิบปีนับแต่วันต่อสัญญา”

และตั้งแต่มาตรา 541 ถึง มาตรา 570 ได้กำหนดเรื่อง อายุของการเช่า สิทธิใน
สัญญาเช่า สิทธิในการจดทะเบียนสินทรัพย์ สิทธิในการเช่าช่วง การส่งมอบสินทรัพย์
สภาพสินทรัพย์ ค่าใช้จ่ายในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการรักษาสภาพสินทรัพย์ให้ดีและใช้งาน
ได้ตามปกติ ตลอดจนการบอกเลิกสัญญาเช่า

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 377 และมาตรา 378 ในหมวด 3
เกี่ยวกับมัดจำ

มาตรา 377 เมื่อเช่าทำสัญญา ถ้าได้ให้สิ่งใดไว้เป็นเงินมัดจำ ท่านให้ถือว่ากรณีที่
ให้มัดจำนั้นยอมเป็นพยานหลักฐานว่าสัญญานั้น ได้ทำกันขึ้นแล้ว อนึ่งมัดจำนี้ยอมเป็น
ประกันการที่จะปฏิบัติตามสัญญานั้นด้วย

มาตรา 378 มัดจำนั้น ถ้ามิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น ท่านให้เป็นไปดังจะกล่าว
ต่อไปนี้คือ

1. ให้ส่งคืน ถ้าจัดเอาเป็นการใช้เงินบางส่วนในเมื่อชำระหนี้
2. ให้รับ ถ้าฝ่ายที่วางมัดจำละเลยไม่ชำระหนี้ ถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย
เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งฝ่ายนั้นต้องรับผิดชอบ ถ้าถ้ามีการเลิกสัญญาเพราะ
ความผิดของฝ่ายนั้น
3. ให้ส่งคืน ถ้าฝ่ายที่รับมัดจำละเลยไม่ชำระหนี้ ถ้าการชำระหนี้ตกเป็นพ้นวิสัย
เพราะพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งซึ่งฝ่ายนี้ต้องรับผิดชอบ

กฎหมายต่างประเทศ

อนุสัญญาลิสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ

เมื่อวันที่ 21 เมษายน พ.ศ. 2484 ได้มีการจัดตั้งองค์กรใหม่แทนองค์กรเดิมที่ถูกยุบไป ชื่อว่า “International Institute for the Unification of Private Law” หรือเรียกชื่อว่า “Unidroit” มีวัตถุประสงค์ในการสร้างเอกภาพของกฎหมายเอกชนในชาติต่าง ๆ มี สมาชิก ณ ปี พ.ศ. 2550 รวม 61 รัฐ (เดิม 52 รัฐ) กล่าวคือ (1) อาร์เจนตินา (2) ออสเตรเลีย (3) ออสเตรีย (4) เบลเยียม (5) โปแลนด์ (6) บราซิล (7) บัลแกเรีย (8) แคนาดา (9) จีน (10) จีน (11) โคลัมเบีย (12) โครเอเชีย (13) คิวบา (14) ไชปรัส (15) เชคโกสโลวาเกีย (16) เดนมาร์ก (17) อียิปต์ (18) เอสโตเนีย (19) ฟินแลนด์ (20) ฝรั่งเศส (21) เยอรมัน (22) กรีซ (23) ฮอลันดา (24) ฮังการี (25) อินเดีย (26) อิหร่าน (27) อิรัก (28) ไอร์แลนด์ (29) อิสราเอล (30) อิตาลี (31) ญี่ปุ่น (32) ลาว (33) ลิทัวเนีย (34) ลักเซมเบิร์ก (35) มาเลเซีย (36) เม็กซิโก (37) เนเธอร์แลนด์ (38) นิกاراกว้า (39) ไนจีเรีย (40) นอร์เวย์ (41) ปากีสถาน (42) ปารากวัย (43) โปแลนด์ (44) โปรตุเกส (45) เกาหลี (46) เซอร์เบีย (47) โรมานี (48) รัสเซีย (49) ซานมาริโน (50) สโลวาเกีย (51) สโลวีเนีย (52) อัฟริกาใต้ (53) สเปน (54) สวีเดน (55) สวิสเซอร์แลนด์ (56) ตุรกี (57) ตุรกี (58) อังกฤษและไอร์แลนด์เหนือ (59) สหรัฐอเมริกา (60) อูรุกวัย (61) เวเนซุเอลา (member states of UNIDROIT) ในระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2520 Unidroit ได้จัดตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาเกี่ยวกับธุรกิจลิสซิงเนื่องจากเป็นธุรกิจเกี่ยวกับการเงินที่ใหม่ ระบบกฎหมายของประเทศต่าง ๆ ไม่ยอมรับว่าลิสซิงเป็นเอกเทศสัญญาทางธุรกิจการเงินประเภทใหม่ แต่ได้นำหลักเกณฑ์ของเอกเทศสัญญาในเรื่องซื้อขาย (sale) ฝากทรัพย์สิน (bailment) กู้ยืม (loan) เช่าทรัพย์สิน (hire-property) และเช่าซื้อ (hire-purchase) มาบังคับใช้กับสัญญาลิสซิง ทำให้ผู้ให้เช่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย (legal owner) จะต้องรับผิดชอบในความชำรุดบกพร่องของสินทรัพย์ ที่ส่งมอบแก่ผู้เช่ารวมทั้งการ โอนสิทธิ์ (disturbance) ที่เป็นความรับผิดชอบของผู้ผลิต (productivity liabilities) ด้วย ทั้งที่ผู้ให้เช่าประกอบธุรกิจให้ยืมเงินไป ลงทุนในอุปกรณ์สินค้าหรือสินทรัพย์คล้ายกับการให้กู้ยืมของธนาคารพาณิชย์ แล้วยึดถืออุปกรณ์สินค้าหรือสินทรัพย์เป็นหลักประกันเท่านั้น แต่ต้องมารับผิดในความชำรุดบกพร่องของสินทรัพย์หรืออุปกรณ์สินค้าแทนผู้ผลิตหรือผู้จัดส่งอุปกรณ์

สินค้า (supplier) โดยตรงซึ่งสมาชิกรวม 52 รัฐระหว่างปี พ.ศ. 2518 ถึง พ.ศ. 2520 ได้ยอมรับอนุสัญญาใหม่นี้จึงมีผลให้ประเทศสมาชิกต้องผูกพันตามอนุสัญญา และได้มีการบัญญัติคำจำกัดความของลีสซิงไว้ในมาตรา 1 และมาตรา 2 มีสาระสำคัญว่า ลีสซิงเป็นการกอนิติสัมพันธ์ระหว่างคู่สัญญาคือผู้ให้เช่า ผู้จัดตั้งอุปกรณ์สินค้าหรือผู้ผลิต และผู้เช่า ซึ่งไม่ได้ระบุว่าเป็นการเช่าทรัพย์สิน นอกจากนี้ความหมายของผู้ให้เช่าและผู้เช่านี้ปฏิบัติตามอนุสัญญาลีสซิงทางการเงินระหว่างประเทศ ไม่ใช่ความหมายตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในประเทศไทย เพียงแต่ใกล้เคียงเท่านั้น นอกจากนี้ผู้เช่าเป็นผู้เลือกอุปกรณ์สินค้าหรือสินทรัพย์ จากผู้จำหน่ายหรือผู้ผลิต โดยไม่อาศัยความเชี่ยวชาญของผู้ให้เช่า ประกอบกับผู้จำหน่ายและผู้ผลิตต้องรู้สัญญาที่สร้างขึ้นระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า เมื่อสิ้นสุดสัญญาผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อหรือต่ออายุสัญญาก็ได้ จะเห็นว่าลีสซิงไม่ใช่การให้เช่าทรัพย์สินและเช่าซื้อตามที่ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เนื่องจากมีลักษณะหลายลักษณะที่แตกต่างออกไปแต่มีลักษณะคล้ายการเช่าทรัพย์สิน จึงทำให้คนทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดว่าเป็นการเช่าทรัพย์สินประเภทหนึ่ง ดังที่ปรากฏในประมวลรัษฎากร ท.ป. 34/2534 ทำให้หลายบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อในประเทศไทย ตั้งชื่อบริษัทมีคำว่า ลีสซิงต่อท้าย และในเอกสารตำราก็ให้ความหมายว่าเป็นการเช่าทรัพย์สินเช่นกัน International Institute for the Unification of Private Law

4. สาระสำคัญของการจัดทำบัญชีและการภาษีอากร

4.1 “การจัดทำบัญชี ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี” ประเทศไทย มีกฎหมายว่าด้วยการบัญชีครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2482 โดยตราเป็นพระราชบัญญัติการบัญชี เพื่อบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจให้มีการจัดทำบัญชี ปรับปรุงแก้ไขโดยตราเป็นพระราชบัญญัติการบัญชี (ฉบับที่ 2) เมื่อปี พ.ศ. 2496 ต่อมาปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลโดยคณะปฏิวัติได้ประกาศยกเลิกบรรดาบทบัญญัติประกาศ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ออกตามพระราชบัญญัติการบัญชีทั้ง 2 ฉบับ เนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการค้าในขณะนั้นได้พัฒนาการไปอย่างรวดเร็ว จึงได้ออกประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 285 (พ.ศ. 2515) หรือ ปว.285 เพื่อให้ผู้ประกอบการธุรกิจมีการจัดทำบัญชีที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีอากรตามประมวลรัษฎากร และการพัฒนาเศรษฐกิจการค้า ประเทศไทย ได้ใช้ ปว. 285 เป็นกฎหมายว่าด้วยการบัญชีนานถึง 28 ปี จึงได้มีการเปลี่ยนแปลง เมื่อ

ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการบัญชี (พ.ศ. 2543) ซึ่งมีผลให้ปว. 285 ถูกยกเลิกตั้งแต่วันที่ 10 สิงหาคม พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติการบัญชี (พ.ศ. 2543) จึงเป็นกฎหมายว่าด้วยการบัญชีที่มีผลใช้บังคับในปัจจุบัน มีบทบัญญัติให้ธุรกิจมีการจัดทำบัญชีที่ให้ข้อมูลในงบการเงินเชื่อถือได้ โดยกำหนด ผู้รับผิดชอบในการจัดทำบัญชีของธุรกิจ แนวปฏิบัติในการจัดทำบัญชีและผู้มีอำนาจในการกำกับดูแลและการจัดทำบัญชีของธุรกิจ พร้อมทั้งบทกำหนดโทษ (ยุพดี ศิริวรรณ, 2548)

4.2 “การภาษีอากร หมายถึง การจัดทำบัญชีของธุรกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี รวมทั้งการจัดทำบัญชีพิเศษและรายงานภาษีต่าง ๆ ตามที่กฎหมายภาษีอากรกำหนด เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องใช้ในการคำนวณภาษีสรรพากร ภาษีสรรพสามิต และภาษีอากรประเภทอื่นที่เป็นภาษีอากรประเมินที่ธุรกิจนั้นมีหน้าที่เสียภาษีและ/หรือมีหน้าที่ต้องหักและนำส่งภาษีได้ครบถ้วนถูกต้อง” (ยุพดี ศิริวรรณ, 2548)

4.3 จากการทบทวนในเรื่องมาตรฐานการบัญชีและกฎหมายภาษีอากรได้ข้อสรุปความแตกต่าง ดังแสดงในตาราง 8 เพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อ 1 เบื้องต้น ในส่วนของผู้ให้เช่ากรณีสัญญาเช่าการเงิน สัญญาเช่าดำเนินงาน สัญญาเช่าซื้อดังนี้

4.3.1 ความแตกต่างด้านรายการบันทึกในงบดุล ได้แก่ ประเภทของสินทรัพย์และหนี้สิน

4.3.2 ความแตกต่างด้านรายการบันทึกในงบกำไรขาดทุน ได้แก่ ประเภทรายได้ ค่าใช้จ่าย

4.4 นอกจากนี้ความแตกต่างสำหรับการบันทึกรายการทางบัญชีตามประเภทของสัญญากับการภาษีอากรได้จัดแบ่งประเภทเป็น 2 ประเภทดังนี้ (ภาพร เอกอรรถพร, 2546; มิตรทอง ชูลิตะวงศ์, 2549; สมคิด บางโม, 2549; สาธิต รังคสิริ และจรัญญา แสงสุชาติ, 255ก; สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2548)

4.4.1 ความแตกต่างทั่วไปหมายถึงความแตกต่างระหว่างรายการบันทึกบัญชีกับรายการทางภาษีอากรซึ่งประมวลรัษฎากรได้กำหนดไว้ชัดเจนเรื่องรายจ่ายต้องห้ามทางภาษีอากรตามประมวลรัษฎากรมาตรา 65 ตรี ในกรณีนี้ หมายความว่า ทางบัญชี ได้บันทึก บัญชีรายจ่ายตามปกติทางธุรกิจตามมาตรฐานบัญชีแต่ไม่สามารถนำมาเป็นค่าใช้จ่ายทางภาษีอากรได้ทั้งจำนวนหรือบางส่วนเนื่องจากการได้มีการกำหนดเพดาน

ขั้นสูงหรือกำหนดเงื่อนไขไว้ เช่น หนี้สูญ ค่าเสื่อมราคารถยนต์นั่ง ค่ารับรอง ค่าการกุศล
สาธารณะ

4.4.2 ความแตกต่างเฉพาะกรณี หมายถึงความแตกต่างของธุรกิจที่มี
ลักษณะเฉพาะและประมวลรัษฎากรไม่ได้กำหนดไว้ชัดเจนจะใช้กฎหมายใกล้เคียง
ตีความในกรณีนี้หมายความว่าทางบัญชีได้บันทึกรายการตามปกติทางธุรกิจตาม
มาตรฐานการบัญชีแต่ต้องปรับปรุงรายการทั้งจำนวนให้เป็นไปตามการตีความทางภาษี
อากรในการยื่นรายการเพื่อเสียภาษีเงินได้ฯ ประจำรอบระยะเวลาบัญชีปกติ 12 เดือน

ตาราง 8

ข้อแตกต่างสำหรับการบันทึกรายการทางบัญชีตามประเภทของสัญญา กับบัญชีภาษี
อากรเฉพาะผู้ให้เช่าระยะยาวและผู้ให้เช่าซื้อ

	สัญญาเช่า			สัญญาเช่าซื้อ	
	เช่าการเงิน	เช่าดำเนินงาน	การภาษีอากร	เช่าซื้อ	การภาษีอากร
บัญชีแสดงในงบดุล					
เมื่อมีการซื้อสินทรัพย์ให้เช่า	บันทึก	บันทึก	บันทึก	บันทึก	บันทึก
พร้อมทั้งทำสัญญาเช่าทางการเงินและมีการส่งมอบสินทรัพย์	ลูกหนี้	อุปกรณ	อุปกรณ	ลูกหนี้	ลูกหนี้
รับเงินประกันหรือเงินมัดจำ	บันทึก เจ้าหนี้	บันทึกเจ้าหนี้	ไม่รองรับและ ให้บันทึกเป็น รายได้ทั้ง จำนวนหรือ รับรู้เฉลี่ยตาม อายุสัญญา	บันทึกล้าง ยอดลูกหนี้	รองรับ

ตาราง 8 (ต่อ)

บัญชีตามประเภทสัญญา	สัญญาเช่า				สัญญาเช่า
	เช่าการเงิน	เช่าดำเนินงาน	การภาษี อาคาร	เช่าซื้อ	ซื้อ
เมื่อสิ้นงวดบัญชี	ปรับปรุง ค่าใช้จ่ายตั้งค่า เผื่อหนี้สงสัย จะสูญ	ปรับปรุงค่า เสื่อมราคา ของอุปกรณ์	ปรับปรุง ค่าเสื่อม ราคาของ อุปกรณ์	ปรับปรุง ค่าใช้จ่ายตั้ง ค่าเผื่อหนี้ สงสัยจะสูญ	รองรับตาม ประมวล รัษฎากร มาตรา 65 ทวิ (9) ตาม กฎกระทรวง ฉบับที่ 186
บัญชีแสดงในงบกำไรขาดทุน เมื่อสิ้นงวดบัญชี	บันทึกรายได้ ในส่วนที่เป็น ดอกเบี้ยรับ ปรับปรุง ดอกเบี้ยค้าง รับ	บันทึกรายได้ ค่าเช่าส่วนที่ ค้างรับและ ปรับปรุง รายได้ค่าเช่า ค้างรับ	บันทึก รายได้ค่า เช่าส่วนที่ ค้างรับกับ รายได้ค่า เช่าค้างรับ	บันทึก รายได้ใน ส่วนที่เป็น ดอกเบี้ยรับ ปรับปรุง ดอกเบี้ยค้าง รับ	รองรับ
เมื่อสิ้นงวดบัญชี	ปรับปรุง ค่าใช้จ่ายตั้งค่า เผื่อหนี้สงสัย จะสูญ	ปรับปรุงค่า เสื่อมราคา ของอุปกรณ์	ปรับปรุง ค่าเสื่อม ราคาของ อุปกรณ์	ปรับปรุง ค่าใช้จ่ายตั้ง ค่าเผื่อหนี้ สงสัยจะสูญ	รองรับตาม ประมวล รัษฎากร มาตรา 65 ทวิ(9) ตาม กฎกระทรวง ฉบับที่ 186

ที่มา. จาก *ทฤษฎีการบัญชี* หน้า 18, โดย นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2549, กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

5. เรื่องการวางระบบบัญชี

5.1 ความหมายของระบบบัญชี

ระบบบัญชี คือการจัดเก็บข้อมูลทางการเงิน การดำเนินงานอันเป็น
 ธุรกรรมในการประกอบธุรกิจ ซึ่งผ่านกระบวนการอนุมัติอย่างมีระบบและรวบรวมด้วย
 เอกสาร อุปกรณ์จนเป็นสารสนเทศในรูปแบบของรายงานทางการเงินเพื่อเสนอแก่
 ผู้เกี่ยวข้องใช้ในการควบคุมและวัดผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามนโยบายและ
 ตัดสินใจในการลงทุน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน เจ้าหนี้
 เงินกู้ยืม นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์
 และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชนและราชการ

5.2 ความสำคัญของระบบบัญชี

ธุรกิจจำเป็นต้องมีระบบบัญชีที่ดีโดยเฉพาะธุรกิจขนาดใหญ่เพราะระบบ-
 บัญชีเป็นแหล่งสารสนเทศให้ฝ่ายบริหารเพื่อแสดงถึงผลการดำเนินงานในรอบระยะ-
 เวลาหนึ่งและฝ่ายบริหารนำไปใช้เพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพ
 พร้อมทั้งเป็นเครื่องมือในการควบคุมการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพด้วยดังนั้นการ
 วางระบบบัญชีต้องพิจารณาให้ครอบคลุมถึงการจัดทำรายงานทางการเงินอย่างรวดเร็ว
 ทันต่อเหตุการณ์ ประหยัดค่าใช้จ่ายและถูกต้องเชื่อถือได้ พร้อมนี้รายงานที่เสนอต่อ
 หน่วยราชการมีความสำคัญมากเพราะธุรกิจต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายทุก
 ด้าน ได้แก่ ด้านภาษีอากร ด้านการส่งข้อมูลรายงานทางการเงินแก่กรมพัฒนาธุรกิจ
 การค้า เป็นต้น นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการป้องกันการสูญหายของสินทรัพย์หรือ
 การนำสินทรัพย์ไปใช้ในทางที่ไม่เหมาะสมและเป็นการดูแลรักษาสินทรัพย์ให้อยู่ใน
 สภาพพร้อมใช้งานได้ตลอดเวลาอีกด้วย จากประโยชน์ของระบบบัญชีที่ได้กล่าวมา
 ข้างต้นนี้จะต้องเป็นระบบบัญชีที่มีการควบคุมภายในที่ดีด้วย

5.3 ประเภทของงานวางระบบบัญชีและผู้วางระบบบัญชี

5.3.1 ประเภท

5.3.1.1 การวางระบบบัญชีของกิจการใหม่ทั้งหมด

5.3.1.2 การขยายระบบบัญชีที่ใช้ในปัจจุบันให้ครอบคลุมถึงกิจกรรม ที่เกิดขึ้นใหม่

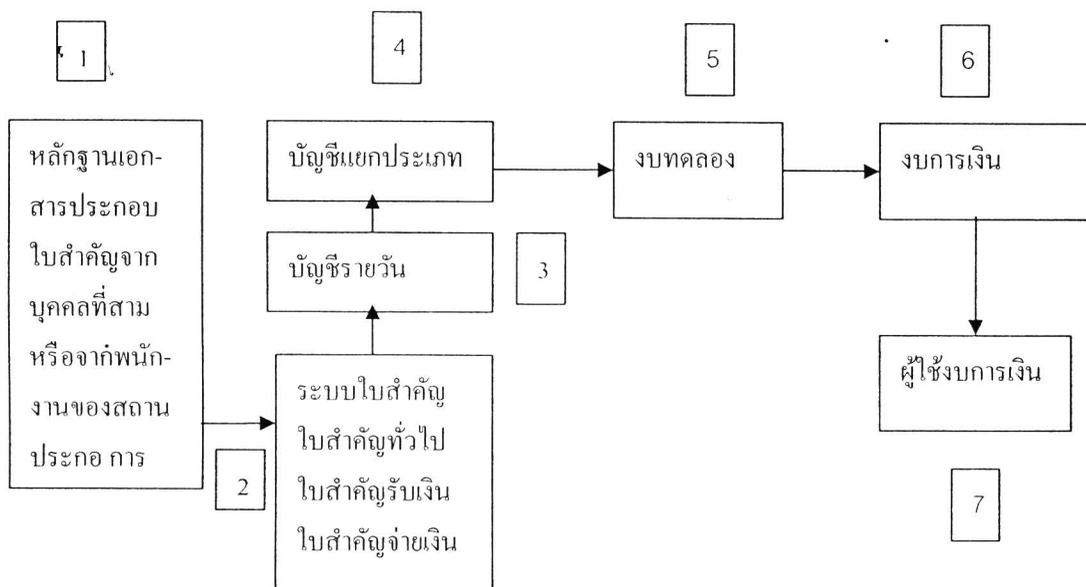
5.3.1.3 การปรับปรุงระบบบัญชีและวิธีการบัญชีที่ใช้อยู่ปัจจุบัน

5.3.2 ผู้วางระบบบัญชี

5.3.2.1 สำนักงานบัญชีหรือผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอิสระ

5.3.2.2 หน่วยงานภายในกิจการนั้น เช่น ฝ่ายบัญชี ฝ่ายตรวจสอบภายในหรือฝ่ายวางระบบบัญชี

5.3.2.3 บริษัทผู้ขายเครื่องจักรและเครื่องทุ่นแรงทางการบัญชี หรือผู้ขายเอกสารทางการบัญชี ระบบบัญชี ที่มีความเชี่ยวชาญเพื่อให้สอดคล้องกับอุปกรณ์และเอกสารต่าง ๆ ที่นำมาขายให้กิจการ (วิไล วีระปรีช, จงจิตต์ หลีกภัย และประจิต หาวัตร, 2549)

ภาพ 3 การไหลของเอกสาร

ขั้นตอนการดำเนินงานด้านเอกสารการบัญชี ดังแสดงในภาพ 3

1. ผู้เกี่ยวข้องภายในบริษัท คือพนักงานของสถานประกอบการ ซึ่งมีหน้าที่ตำแหน่งงานและความรับผิดชอบในหน้าที่เมื่อดำเนินการรายการที่เกี่ยวข้องกับบริษัท เช่น การขอเบิกจ่ายเงิน การรับเงินจากลูกค้าของบริษัท จะต้องนำเอกสารหลักฐานที่ดำเนินการทั้งหมดจัดส่งให้ฝ่ายบัญชีเพื่อดำเนินการบันทึกบัญชีในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
2. พนักงานบัญชีเมื่อได้รับเอกสารจากพนักงานทุกแผนก ทุกฝ่าย จะดำเนินการจัดทำใบสำคัญตามระบบใบสำคัญซึ่งได้วางระบบไว้ และนำเอกสารที่ได้รับจากพนักงานผู้เกี่ยวข้องมาประกอบใบสำคัญ

3. พร้อมทั้งบันทึกรายการในบัญชีรายวัน
4. พนักงานบัญชีบันทึกบัญชีแยกประเภทตามระบบบัญชีที่ได้กำหนดไว้
5. พนักงานบัญชีจัดทำบทรดลองประจำงวดบัญชี จากบัญชีแยกประเภท
6. พนักงานบัญชีจัดทำงบการเงินจากบทรดลองตามรูปแบบที่ได้กำหนดไว้
7. รายงานงบการเงินให้ผู้ใช้งบการเงิน ได้แก่ ผู้บริหาร คณะกรรมการบริษัท ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุน เจ้าหนี้เงินกู้ยืม นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในกรณีที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาคเอกชนและราชการ

แนวคิดที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนได้มีแนวคิดที่สนับสนุนธุรกิจ การให้เช่าแบบลีสซิ่ง

แนวคิดด้านการบริการทางการเงิน ลักษณะของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นการบริการทางการเงินสมัยใหม่ซึ่งแตกต่างจากธุรกิจการบริการทางการเงินของธนาคาร บริษัทเงินทุน เป็นเครื่องมือใช้ประโยชน์ด้านการเงินในพื้นที่ชนบททั้งด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรม (Nair, Todd, & Mulder, 2004) โดยให้สินเชื่อกับลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจทุกประเภทด้วยสินทรัพย์ (Schmit & Stuyck, 2002; Sarah, 2005) แทนตัวเงิน ประเภทของสินทรัพย์ในการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจากงานวิจัยของ Schmit and Stuyck (2002) ได้แยกประเภทสินทรัพย์เป็น 3 ประเภทได้แก่

1. ยานพาหนะเช่น รถยนต์ รถบรรทุก รถประจำทาง เป็นต้น
2. อุปกรณ์ของโรงงานและธุรกิจ
3. อสังหาริมทรัพย์

สินทรัพย์ที่ให้เช่าแทนตัวเงินนี้อาจจะเป็นการให้เช่าสินทรัพย์ที่มีอยู่แล้วของผู้ให้เช่าหรือสินทรัพย์ที่ผู้ให้เช่าจัดหามาให้ตามความประสงค์ของผู้เช่า หรือสินทรัพย์ที่ผู้เช่าจัดหาเองตามความประสงค์ของผู้เช่า โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าหรือส่งคืนสินทรัพย์นั้นแก่ผู้ให้เช่าก็ได้ (พนารัตน์ ปาณมณี, 2543; นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลปะพร ศรีจันเพชร, 2549; Sarah, 2005; Schmit & Stuyck,

2002) ส่วนการดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะถูกกำหนดให้เป็น ผู้ให้เช่า ส่วนลูกค้าหรือผู้ขอสินเชื่อ ถูกกำหนดให้เป็น ผู้เช่า ผู้เช่าจะเป็นผู้จัดหาสินทรัพย์ที่ต้องการใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น เครื่องจักร เครื่องใช้สำนักงาน ยานยนต์ และอื่น ๆ ตามความต้องการของธุรกิจ และมาติดต่อผู้ให้เช่า เพื่อช่วยจ่ายค่าสินทรัพย์เหล่านั้นแทนผู้เช่า ผู้เช่าจะจ่ายเงินค่าสินทรัพย์ให้ผู้ให้เช่า เป็นงวดตามสัญญาเช่าระยะยาวที่ได้จัดทำไว้ หรือผู้จำหน่ายสินทรัพย์จัดหาผู้เช่ามาซื้อสินทรัพย์หรือสินค้าของผู้จำหน่ายและติดต่อให้ผู้ให้เช่าดำเนินการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (Deelen, Dupleich, Othieno, & Wakelin, 2003) ซึ่งจะกล่าวโดยละเอียดในส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

แนวคิดเรื่องมาตรฐานการบัญชี ควรเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ จากงานวิจัยของ Beattie, Edwards, and Goodacre (1998) ได้กล่าวถึง การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งของประเทศอังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา ที่ได้เปลี่ยนแปลงพัฒนาเพื่อให้การบันทึกบัญชีมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และข้อมูลมีประโยชน์กับผู้ลงทุนและหน่วยงานราชการตลอดจนหน่วยงานที่กำกับดูแลหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

แนวคิดด้านการปรับปรุงการบันทึกการบัญชี บทบาทของผู้บริหารสูงสุดของบริษัท และผู้รับผิดชอบบัญชีได้มีการพัฒนาปรับปรุงรายการบันทึกบัญชีให้สอดคล้องกับเศรษฐกิจของประเทศที่เปลี่ยนแปลงไป ล่วงหน้า กรณีตัวอย่าง เรื่องการบันทึกรายการแลกเปลี่ยนเงินตราในกรณีที่มีการประกาศค่าเงินบาทลอยตัวก่อนที่มาตรฐานการบัญชีจะกำหนดมารองรับเป็นต้น (นิพันธ์ เห็น โชคชัยชนะ และศิลปพร ศรีจันเพชร, 2549; Chainirun, 2006; Chankitisakul, 2006; Chatraphorn, 2001; Jiang, 2004; Maneeroj, 2006; Meeampol, 1997; & Phadoongsitthi, 2003)

แนวคิดเรื่องภาษีอากร ภาษีอากรที่เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือช่วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจจากงานวิจัยของ Baker (2005) ซึ่งได้กล่าวถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาษีอากรให้เกิดความเป็นธรรมกับผู้เสียภาษีอากรให้เท่าเทียมกันมากที่สุด (Revenue Commissioners, 2005)

Taylor and Gatehouse (2004) ได้กล่าวถึงเหตุผลในการปรับเปลี่ยนภาษีอากรในลักษณะที่เอื้ออำนวยอุตสาหกรรมเพื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจโดยพิจารณาพร้อมกับมาตรฐานการบัญชีพร้อมทั้งให้เหตุผลในสิ่งที่ควรสอดคล้องและสิ่งที่ควรแตกต่างของมาตรฐานการบัญชีกับมาตรการทางภาษีอากร

แนวคิดในเรื่องของประโยชน์ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง งานวิจัย ส่วนใหญ่ได้ระบุประโยชน์ของการทำธุรกรรมของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งดังนี้ สนับสนุนการใช้เครื่องจักรแทนแรงงาน ทำให้เกิดการประหยัดค่าใช้จ่าย ช่วยให้ผู้ใช้หลีกเลี่ยงการใช้จ่ายจำนวนเงินสูงจากทุนหรือเงินกู้ยืมเพื่อลงทุนในสินทรัพย์ถาวร ช่วยรักษาสภาพคล่องของเงินทุนหมุนเวียน ได้รับประโยชน์ทางภาษีทั้งผู้ให้เช่า และผู้เช่า ด้านผู้ให้เช่าสามารถนำค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์คิดเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคลและด้านผู้เช่าสามารถนำค่าเช่าจ่ายมารวมคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้นิติบุคคล ช่วยลดความเสี่ยงด้านภาวะเงินเฟ้อและอัตราดอกเบี้ย ในช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจมีความผันผวนเนื่องจากการกำหนดอัตราดอกเบี้ยคงที่ตลอดอายุสัญญาเช่า ช่วยลดความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีที่เร็วมาก เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้ไฟฟ้า เป็นต้น (Leaseurope, 2002; Sarah, 2005)

เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร ตำรา งานวิจัยเชิงวิชาการของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้กล่าวไว้เป็นลำดับในบทนี้ โดยเริ่มต้นในเรื่องความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประวัติของธุรกิจ และต่อเนื่องด้วยการศึกษาเชิงลึกของธุรกิจประกอบด้วย ความหมาย ลำดับขั้นตอนการทำธุรกิจในภาพรวม ประเภทสัญญา สาระและลักษณะสำคัญของสัญญา การเปรียบเทียบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับธุรกิจที่คล้ายกัน ประเภทบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ประเภทสินทรัพย์ วัฒนาการมาตรฐานการบัญชี วัฒนาการด้านภาษีอากรที่เกี่ยวข้อง ประโยชน์ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับความเสี่ยง ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับเศรษฐกิจ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้เริ่มมาประมาณสามพันปี ณ ประเทศซูเมเรีย (The Kingdoms of Sumeria) โดยเริ่มจากสินทรัพย์ประเภทที่ดิน อุปกรณ์การเกษตร และพัฒนามาเป็นสินทรัพย์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมโรงงาน กลางศตวรรษที่ 18 ต่อมาในศตวรรษที่ 19 ประเทศอังกฤษได้มีนักลงทุนเอกชนสนับสนุนสินเชื่อแบบลีสซิ่งเกี่ยวกับอุปกรณ์รางรถไฟขนส่งถ่านหินให้อุตสาหกรรมเหมืองถ่านหิน บริษัท เบอร์มิงแฮม วากอน จำกัด (The Birmingham Wago Company) เป็นบริษัทแรกในโลกที่ทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จัดตั้งปี ค.ศ. 1855 และสนับสนุนสินเชื่อแบบลีสซิ่งเกี่ยวกับอุปกรณ์รางรถไฟขนส่งถ่านหินผลผลิตจากเหมืองแร่ แก่เหมืองถ่านหินสัญญาเช่าตั้งแต่ 5 ถึง 8 ปี ส่วนสหรัฐอเมริกาเริ่มให้สินเชื่อแบบลีสซิ่งในปี ค.ศ. 1860 โดยสินทรัพย์ที่ให้เช่าเป็นรางรถไฟ

กฎหมายภาษีอากรเกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งโดยการใช้ฐานภาษี (tax-based leases) ในการคำนวณภาษีเงินได้ฯเป็นตัวกระตุ้นให้ธุรกิจขยายตัวอย่างรวดเร็วในสหรัฐอเมริกาเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 ประเทศอังกฤษเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 (Coyle, 2000)

สัญญาเช่าระยะยาว (leasing) ตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมายถึงสัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าซึ่งเป็นเจ้าของสินทรัพย์ได้แก่ สินทรัพย์ที่ใช้ในธุรกิจหรือ ที่ดิน ให้สิทธิแก่ผู้ที่ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ซึ่งเรียกว่าผู้เช่าในการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่แน่นอนตามที่ได้ตกลงกันไว้โดยได้รับค่าตอบแทนเรียกว่าค่าเช่าที่ชำระในงวดเดียวหรือหลายงวด ความหมายของสัญญาเช่าระยะยาวไม่มีมาตรฐานที่สมบูรณ์แบบโดยขึ้นอยู่กับความแตกต่างของกฎหมายภาษีอากร กฎหมายที่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจหรือกฎเกณฑ์อื่นที่จะกำหนดขึ้นของแต่ละประเทศ (Coyle, 2000)

ในประเทศไทย

สัญญาเช่าระยะยาว (leasing) มีความหมายสอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว ส่วนในด้านประมวลรัษฎากรไม่มี ความหมายของคำว่าสัญญาเช่าระยะยาวแต่ได้กำหนดไว้ใน คำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.

4/2528 แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งที่ ท.ป. 29/2534 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ดังนี้ “คำว่า การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สินที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. ผู้ให้เช่าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท และเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม ซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร

2. ผู้เช่าเป็นนิติบุคคล

3. กำหนดเวลาเช่า ต้องมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป เว้นแต่ทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่ายึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง 3 ปีก็ได้” (แก้ไขเพิ่มเติมโดยคำสั่งกรมสรรพากรที่ท.ป. 29/2534 และ ท.ป. 34/2534 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 และวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป

ตามลำดับ) (สาธิต รังคสิริ และจรัญญา แสงสุขดี, 2550; อมรศักดิ์ พงศ์พศุดม, 2550; สุเทพ พงษ์พิทักษ์, 2550) และในด้านประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ก็ไม่ได้บัญญัติความหมายไว้เช่นเดียวกัน แต่ในมาตรา 537 ได้กำหนดเรื่อง เกี่ยวกับการเช่าทรัพย์สินไว้ ดังนี้ “อันว่าสัญญาเช่าทรัพย์สินนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่ง เรียกว่า ผู้ให้เช่า ตกลงให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า ผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น”

โดยสรุปแล้วความหมายของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะต้องนำจากข้อมูลหลายแหล่งมารวมกันทั้งจากมาตรฐานการบัญชี ประมวลรัษฎากร ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ตลอดจนจากกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการทำธุรกรรมอยู่กับหน่วยงานใดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

ขั้นตอนการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ธุรกรรมการให้เช่าแบบลีสซิ่งนั้น ผู้เกี่ยวข้องอาจประกอบด้วย 2 ฝ่าย หรือ 3 ฝ่าย ได้แก่ ผู้ให้เช่า ผู้เช่า ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย ขั้นตอนหลักจากงานวิชาการของ ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ, 2549; วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540 และงานวิจัยของ Deelen, Dupleich, Othieno, and Wakelin (2003) ตลอดจนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง สัญญาเช่า

(ฉบับปรับปรุง 2550); มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง สัญญาเช่าระยะยาว (ฉบับปรับปรุง 2006); มาตรฐานการบัญชี ประเทศสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 13 สัญญาเช่าระยะยาว รวมธุรกรรมหลักของการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ลำดับขั้นตอน 16 รายการ ดังแสดงในภาพ 4 ดังต่อไปนี้

1. การเลือกสินทรัพย์ที่เช่า (equipment selection) โดยหลักการแล้วผู้เช่าจะติดต่อผู้ผลิตหรือผู้ขายเพื่อเลือกสินทรัพย์ที่ต้องการเช่าใช้ในธุรกิจของผู้เช่าให้เหมาะสมที่สุด บางกรณีอาจขอให้ผู้ให้เช่าช่วยติดต่อให้อีกทางหนึ่งแต่การตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้เช่า

2. การเสนอราคา (quotation) หลังจากเลือกสินทรัพย์ที่ต้องการเช่าแล้ว ผู้เช่าจะให้ผู้ผลิตหรือจำหน่ายส่งใบเสนอราคาให้ผู้ให้เช่าเพื่อทราบรายละเอียดของสินทรัพย์ ได้แก่ ประเภท ขนาด ประโยชน์ อายุการใช้งาน โดยประมาณ สถานที่ติดตั้ง ผู้ผลิตหรือจำหน่าย ราคาซื้อ

3. แบบการขอเช่า (application form) แบบการขอเช่าควรมีข้อมูลพื้นฐานธุรกิจของผู้เช่ารวมทั้งข้อมูลการนำสินทรัพย์ที่จะเช่ามาใช้ในการประกอบธุรกิจรวมทั้งการกำหนดสถานที่ตั้งสินทรัพย์นอกจากนี้ควรให้เห็นภาพแผนงานในการนำสินทรัพย์มาใช้ ก่อให้เกิดรายได้ครอบคลุมค่าเช่าที่ต้องชำระหรือการประมาณการกระแสเงินสด รายได้ และค่าเช่าจากสินทรัพย์ที่เช่า ในกรณีของผู้เช่าที่เป็นเจ้าของคนเดียวรายละเอียดข้อมูลของแบบการขอเช่าประกอบด้วย รายการดังต่อไปนี้

- 3.1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้เช่า
- 3.2 สถานที่ตั้งหรือที่อยู่ของบริษัทผู้ให้เช่า
- 3.3 ข้อมูลการประกอบธุรกิจหรือกระบวนการผลิต
- 3.4 จำนวนพนักงาน
- 3.5 ลักษณะของสินทรัพย์ที่ต้องการพร้อมใบเสนอราคาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย
- 3.6 ลักษณะการใช้งานและสถานที่ตั้งสินทรัพย์ที่ต้องการเช่า
- 3.7 รายการสินทรัพย์หลักที่ผู้เช่าใช้ในการประกอบธุรกิจ เช่น ที่ดิน บ้าน

รถยนต์ อุปกรณ์เครื่องจักร จำนวนยอดสินค้าคงเหลือ บัญชีเงินฝากธนาคาร และหนี้สิน ได้แก่ เจ้าหนี้การค้า หรือผู้สนับสนุนด้านการเงิน

3.8 ประมาณการรายได้จากการดำเนินธุรกิจครอบคลุมอายุสัญญาเช่า รวมทั้งประเภทผลิตภัณฑ์และยอดจำหน่าย

3.9 ระบุตลาดที่จะจำหน่ายผลิตภัณฑ์

3.10 ประมาณการรายได้จากการกิจกรรมอื่นครอบคลุมอายุสัญญาเช่า รวมทั้งรายได้ของสมาชิกในครอบครัว

3.11 ประมาณการค่าใช้จ่ายจากการดำเนินธุรกิจครอบคลุมอายุสัญญาเช่า

3.12 ประมาณการค่าใช้จ่ายจากการกิจกรรมอื่นเช่นค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่จำเป็น ได้แก่ ค่าบ้าน อาหาร การศึกษาของคนในครอบครัว ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับสุขภาพ และค่าเสื้อผ้า

3.13 ลายมือชื่อของผู้เช่าและผู้ให้เช่า

4. การวิเคราะห์แบบค่าขอเช่า (lease evaluation) วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์มีดังนี้

4.1. เพื่อถ่วงถ่วงและคัดสรรผู้เช่า

4.2. เพื่อดำเนินการเงื่อนไขและอายุสัญญาเช่าให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เช่า

การวิเคราะห์ผู้เช่าที่มีประสิทธิภาพจะให้ประโยชน์ทั้งผู้ให้เช่าและผู้เช่าทำให้ลดอัตราความเสี่ยงหนี้เสีย ผู้เช่าจะได้รับเงื่อนไขที่เหมาะสมกับกำลังความสามารถในการจ่ายค่าเช่า ผู้ให้เช่าจะวิเคราะห์ ประเด็นหลัก 3 ประเด็น ได้แก่ ประมาณการกระแสเงินสด กำลังการผลิต และมูลค่าทางตลาดของสินทรัพย์ที่เช่า ซึ่งประเด็นของกระแสเงินสดจะสำคัญกว่าโครงสร้างของสินทรัพย์และประวัติสินเชื่อของผู้เช่า วิธีการวิเคราะห์ขึ้นอยู่กับประมาณการกระแสเงินสดเข้าและออกซึ่งจะแสดงถึงความสามารถในการจ่ายชำระค่าเช่าของผู้เช่า ด้านการวิเคราะห์กำลังการผลิตนั้นจะเป็นการวิเคราะห์ในเรื่องการใช้ประเภทสินทรัพย์ที่เหมาะสม สถานที่ตั้งและการใช้ที่ถูกต้องมีประสิทธิภาพ การเพิ่มผลผลิต การประหยัดต้นทุน การปรับปรุงคุณภาพสินค้าหรือผลิตสินค้าหรือบริการใหม่ ส่วนมูลค่าตลาดของสินทรัพย์ที่เช่าก็มีความสำคัญเช่นกันในกรณีที่เกิดหนี้เสียผู้ให้เช่าจะยึดสินทรัพย์คืนจากผู้เช่าแล้วนำออกขายทอดตลาดหรือให้ผู้เช่ารายอื่นเช่าต่อ มูลค่าตลาดจึงควรที่จะสูงกว่ายอดค่าเช่าค้างชำระ นอกจากนี้สิ่งที่ควรนำมา

ประกอบการวิเคราะห์เพิ่มเติมคือสินค้าของผู้เช่าเป็นสินค้าตามฤดูกาล เป็นบริการผันแปรตามการใช้สินทรัพย์ เป็นรายได้ที่เกิดหลังจากการใช้สินทรัพย์ที่เช่าล่วงหน้าไปก่อน เช่นสินค้าเกษตร การบริการตามจำนวนชั่วโมงการใช้สินทรัพย์ และ การปลอดรายได้เป็นช่วงตามข้อตกลงของผู้เช่ากับลูกค้านำที่ให้บริการ ดังนั้นการจ่ายชำระค่าเช่าต้องให้สอดคล้องกับรายได้ของผู้เช่า การจ่ายชำระค่าเช่าเป็นขั้น การจ่ายชำระค่าเช่าเป็นช่วง เป็นต้น

5. สัญญาเช่า (lease contract) การจัดทำสัญญาเช่านั้นขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศ จะต้องคำนึงถึงต้นทุนการร่างสัญญาในการทำข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า สิ่งที่ต้องพิจารณาในสัญญาให้ชัดเจนได้แก่วันที่เริ่มต้นการจ่ายชำระค่าเช่าของผู้เช่า ซึ่งวันที่จ่ายชำระค่าเช่านั้นมีหลายวิธีที่จะกำหนดได้แก่

5.1 วันที่ลงนามทำสัญญา

5.2 วันที่ผู้ให้เช่าสั่งซื้อสินทรัพย์จากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย

5.3 วันที่ผู้เช่ารับสินทรัพย์

5.4 วันที่สินทรัพย์ได้ติดตั้งหรือเริ่มผลิต

วันที่จ่ายในข้อ 5.1 และ 5.2 ผู้ให้เช่านิยมกำหนดใช้เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยง ส่วนวันที่จ่ายในข้อ 5.3 และ 5.4 นั้นผู้จำหน่ายจะเป็นผู้รับเหมางาน และส่วนใหญ่ผู้เช่านิยมกำหนดตามนี้

6. เงินจ่ายล่วงหน้าหรือเงินมัดจำ (advance payment) ผู้ให้เช่าส่วนใหญ่จะกำหนดเรียกเงินล่วงหน้าหรือเงินมัดจำเมื่อมีการลงนามในสัญญาเพื่อเป็นการประกันก่อนที่จะสั่งซื้อสินทรัพย์ การลงทุนให้ผู้เช่าก่อนล่วงหน้าและการจัดหาทุนมาซื้อสินทรัพย์เพื่อที่จะได้รับคืนจากผู้เช่าภายหลัง ผลประโยชน์ที่ผู้ให้เช่าจะได้รับนั้น นอกจากค่าเช่าที่ได้รับชำระแล้วยังคำนึงถึงระยะเวลาที่รับการชำระค่าเช่าจากผู้เช่าด้วย

7. การสั่งซื้อสินทรัพย์ (equipment order) เมื่อผู้ให้เช่าได้รับเงินล่วงหน้าแล้วจะดำเนินการสั่งซื้อสินทรัพย์ โดยออกไปสั่งซื้อในนามผู้ให้เช่า จากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย พร้อมทั้งแจ้งเงื่อนไขข้อตกลงที่เกี่ยวข้องระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่า สินทรัพย์จะต้องจัดส่งไปที่สถานประกอบการของผู้เช่า ประกอบกับการรับประกันและสัญญาการบริการ จะต้องมอบให้ผู้เช่า ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายจะต้องลงนามในใบสั่งซื้อแล้วส่งกลับให้ผู้ให้เช่า

เช่า เพื่อเป็นการยืนยันการส่งมอบสินทรัพย์ให้ผู้เช่าเป็นไปตามเงื่อนไขของสัญญาเช่า อย่างครบถ้วนถูกต้อง

8. การส่งมอบสินทรัพย์ (equipment delivery) ผู้ให้เช่าเป็นผู้ซื้อสินทรัพย์แต่สินทรัพย์ได้จัดส่งโดยตรงไปยังผู้เช่า การปฏิบัติที่ดีโดยเฉพาะรายการใหญ่ผู้ให้เช่าควรช่วยให้คำแนะนำผู้เช่าอีกครั้งในเรื่องสินทรัพย์ที่จัดส่งเกี่ยวกับการตรวจสอบสินทรัพย์ และลงนามรับสินทรัพย์ การตรวจสอบสินทรัพย์ควรคำนึงถึงรายการต่อไปนี้

8.1 สินทรัพย์ได้จัดส่งพร้อมส่วนประกอบครบถ้วนในสภาพที่ดีและตรงตามสัญญา

8.2 สินทรัพย์มีลักษณะตรงตามสัญญาและแบบคำขอเช่า

8.3 สินทรัพย์ได้จัดส่งตรงเวลา

8.4 ผู้เช่าพอใจในการจัดส่ง

ผู้เช่าต้องลงนามรับสินทรัพย์ด้วยตนเองไม่ควรมอบอำนาจให้ลูกจ้างลงนามแทน บางกรณีผู้ให้เช่าจะถ่ายภาพประกอบการรับสินทรัพย์ไว้เป็นหลักฐานในอนาคตหากมีปัญหาเกิดขึ้น

9. การจดทะเบียนและการทำประกันภัยสินทรัพย์ (registration & insurance) สินทรัพย์เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ จะต้องจดทะเบียนกับหน่วยงานที่ควบคุมเรื่องยานยนต์ ในประเทศไทย จะเป็นกรมขนส่ง สินทรัพย์ส่วนใหญ่ไม่ต้องจดทะเบียนแต่ใช้หลักฐานการขายและสัญญาเช่าเป็นการยืนยันในเรื่องกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ได้ วิธีปฏิบัติที่ดีและแพร่หลายคือการติดแถบชื่อของผู้ให้เช่าบนสินทรัพย์ที่เช่า และในสัญญาเช่าจะระบุห้ามผู้เช่าถอดแถบชื่อจนกว่าจะจ่ายชำระค่าเช่าครบถ้วน นอกจากนี้จะมีประโยชน์สำหรับผู้ให้เช่ามากกว่ากรณีที่ผู้เช่าล้มละลาย ส่วนเรื่องการทำประกันภัยป้องกันการสูญหายและเสียหาย การประกันภัยนั้นกรณีสัญญาเช่าการเงินผู้เช่าจะเป็นผู้รับผิดชอบเรื่องประกันภัยซึ่งจะระบุอยู่ในสัญญาเช่า ในกรณีผู้เช่าเป็นธุรกิจขนาดกลางและเล็กผู้ให้เช่าควรติดต่อบริษัทประกันภัยที่ได้มาตรฐานมาทำประกันให้ซึ่งจะลดความเสี่ยงในการสูญหายหรือเสียหายของสินทรัพย์ได้เนื่องจากมีสถานการณ์ต่อ รองสูง

การประกันภัยบุคคลที่สาม หมายถึงผู้ที่ได้รับบาดเจ็บจากการใช้สินทรัพย์ในการดำเนินการประกอบธุรกิจ โดยปกติผู้เช่าเป็นผู้ครอบครองและใช้สินทรัพย์จึงต้องมี

ความรับผิดชอบต่อบุคคลที่สามที่ได้รับบาดเจ็บหรือเสียหาย ซึ่งในข้อนี้ควรระบุให้ชัดเจนในสัญญาเช่า

การประกันชีวิต ผู้ให้เช่าควรพิจารณาประกันชีวิตของผู้เช่าถ้าเป็นไปได้ ในประเทศที่พัฒนาแล้วได้ใช้ประโยชน์จากการประกันชีวิตนี้ โดยเฉพาะสถาบันการเงินขนาดเล็กและธุรกิจการให้เช่าขนาดเล็ก

10. การบริการหลังการขาย (after-sales services) ผู้แทนจำหน่ายสินทรัพย์บางรายมีการเสนอบริการหลังการขายซึ่งเสนอพร้อมกับการขายแก่ผู้เช่าในกรณีเช่นนี้ผู้ให้เช่าควรช่วยแนะนำและตรวจสอบสัญญาบริการให้ผู้เช่าเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายที่ไม่เหมาะสม เพราะบางครั้งผู้แทนจำหน่ายสินทรัพย์จะออกไปรับประกันสินทรัพย์ให้แต่ในทางปฏิบัติแล้วเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับสินทรัพย์ก็ไม่สามารถจะใช้บริการจากการรับประกันได้เนื่องจากไม่มีเครือข่ายบริการ ในระยะยาวการใช้สินทรัพย์ซึ่งมีการเปลี่ยนอะไหล่และสินทรัพย์เสื่อมโทรมเป็นปัจจัยที่ทำให้มูลค่าของสินทรัพย์ลดลง

11. การบำรุงรักษาตามปกติ (routine maintenance) โดยปกติสัญญาเช่าจะระบุให้ผู้เช่ารับผิดชอบบำรุงรักษาสินทรัพย์ที่เช่าให้อยู่ในสภาพใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามคุณสมบัติของสินทรัพย์ซึ่งผู้ให้เช่าจะเน้นเข้าตรวจสอบอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอเนื่องจากสินทรัพย์ที่เช่าเป็นหลักประกันที่สำคัญ และสินทรัพย์จากโรงงานนั้นจะมีคู่มือการดูแลรักษาให้มาพร้อมกับสินทรัพย์อยู่แล้ว ตัวอย่างเช่นรถยนต์ จะกำหนดตารางเข้าตรวจสอบสภาพรถยนต์เป็นกิโลเมตรที่ใช้งานหรือระยะเวลาที่ใช้งานแล้วแต่อย่างไรจะเกิดก่อนเป็นต้น ผู้ให้เช่าควรจัดทำตารางการบำรุงรักษาประกอบไว้กับสินทรัพย์ที่เช่าเพื่อสะดวกในการควบคุม ประเด็นที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่งคือสินทรัพย์ที่เช่าที่สั่งจากต่างประเทศต้องระมัดระวังในเรื่องการตัดแปลงสินทรัพย์ซึ่งจะทำให้ผู้เช่าเสียประโยชน์เรื่องการรับประกันจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายเรื่องการซ่อมแซมโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปควรโดยสรุปแล้วสินทรัพย์ควรมีการบำรุงรักษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อคงมูลค่าของสินทรัพย์ที่เช่ามิให้ลดต่ำกว่าราคามูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า

12. การตรวจทานสินทรัพย์ (monitoring) ผู้ให้เช่าควรเข้าตรวจทานสินทรัพย์ที่เช่าอย่างสม่ำเสมอถึงแม้ว่าผู้เช่าจะไม่ได้ผิคนัดการชำระค่าเช่าโดยการเยี่ยมชมบริษัทของผู้เช่าเพื่อตรวจสอบสภาพของสินทรัพย์ที่เช่าว่ายังคงสามารถใช้งานได้เป็นปกติและยังคง

ติดตั้งอยู่ในสถานที่ที่ระบุไว้ในสัญญาเช่า และสภาพสินทรัพย์ไม่มีความเสียหาย ไม่ได้นำไปให้ผู้อื่นใช้หรือเช่าต่อ กรณีที่มีใบอนุญาตการใช้ได้มีการต่ออายุและจ่ายค่าธรรมเนียมตามกฎหมายครบถ้วน พร้อมทั้งมีการต่อและชำระค่าประกันภัยแล้ว แถบชื่อแสดงความเป็นเจ้าของ ของผู้ให้เช่ายังคงติดอยู่ที่สินทรัพย์ให้เช่า ไม่มีการดัดแปลงและมีการบำรุงรักษาตามเวลาครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอ

13. ค่าเช่า (lease payments) สัญญาเช่าต้องมีความชัดเจนเรื่องวิธีการจ่ายชำระค่าเช่า เช่น เป็นเงินสด โอนเข้าบัญชีของผู้ให้เช่า เป็นเช็คผู้ให้เช่าส่งพนักงานเก็บเงินมารับทุกงวดชำระ หรือจ่ายเป็นเช็คล่วงหน้าตลอดอายุสัญญาเช่า ณ วันลงนามในสัญญาเช่า ระบุสถานที่จ่ายค่าเช่า ส่วนเรื่องวิธีการจ่ายชำระด้วยเช็คต้องอิงกฎหมายแต่ละประเทศเป็นหลักเพื่อป้องกันมิให้เกิดปัญหาในอนาคต

14. การส่งคืนสินทรัพย์ (return of equipment) สิทธิการเลือกของผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า สาระสำคัญของสัญญาเช่าการเงิน จะต้องระบุการให้ผู้เช่ามีสิทธิเลือกซื้อหรือเช่าต่อหรือขายคืนให้กับผู้เช่า โดยผู้ให้เช่าจะต้องกำหนดมูลค่าในแต่ละทางเลือกและวิธีการปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้เช่า ส่วนสัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้ให้เช่าก็จะมีกำหนดเงื่อนไขไว้ในสัญญาเช่า ให้ผู้เช่าจะต้องส่งคืนหรือเช่าต่อสินทรัพย์ที่เช่าซึ่งในกรณีสัญญาเช่าดำเนินงานผู้ให้เช่าจะรับผิดชอบเรื่องการบำรุงรักษาและการประกันภัยสินทรัพย์ที่เช่า

15. การซื้อหรือการขายสินทรัพย์ (purchase payment or sale of equipment) โดยส่วนใหญ่แล้วสัญญาเช่าการเงิน ผู้เช่าจะเลือกซื้อสินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ซึ่งจะมีการกำหนดวิธีการชำระค่าซื้อสินทรัพย์หลายวิธีดังนี้

15.1 การชำระค่าซื้อสินทรัพย์เท่ากับราคาของมูลค่าคงเหลือที่ได้กำหนดไว้ตั้งแต่การทำสัญญาเช่าครั้งแรก

15.2 การชำระค่าซื้อสินทรัพย์ปฏิบัติตามธรรมเนียมเพียงมีหลักฐานการซื้อสินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าเท่านั้นดังนั้นราคาซื้อสินทรัพย์ที่เช่าจะต่ำมาก เช่นราคา 10 หรือ 100 บาท เป็นต้น

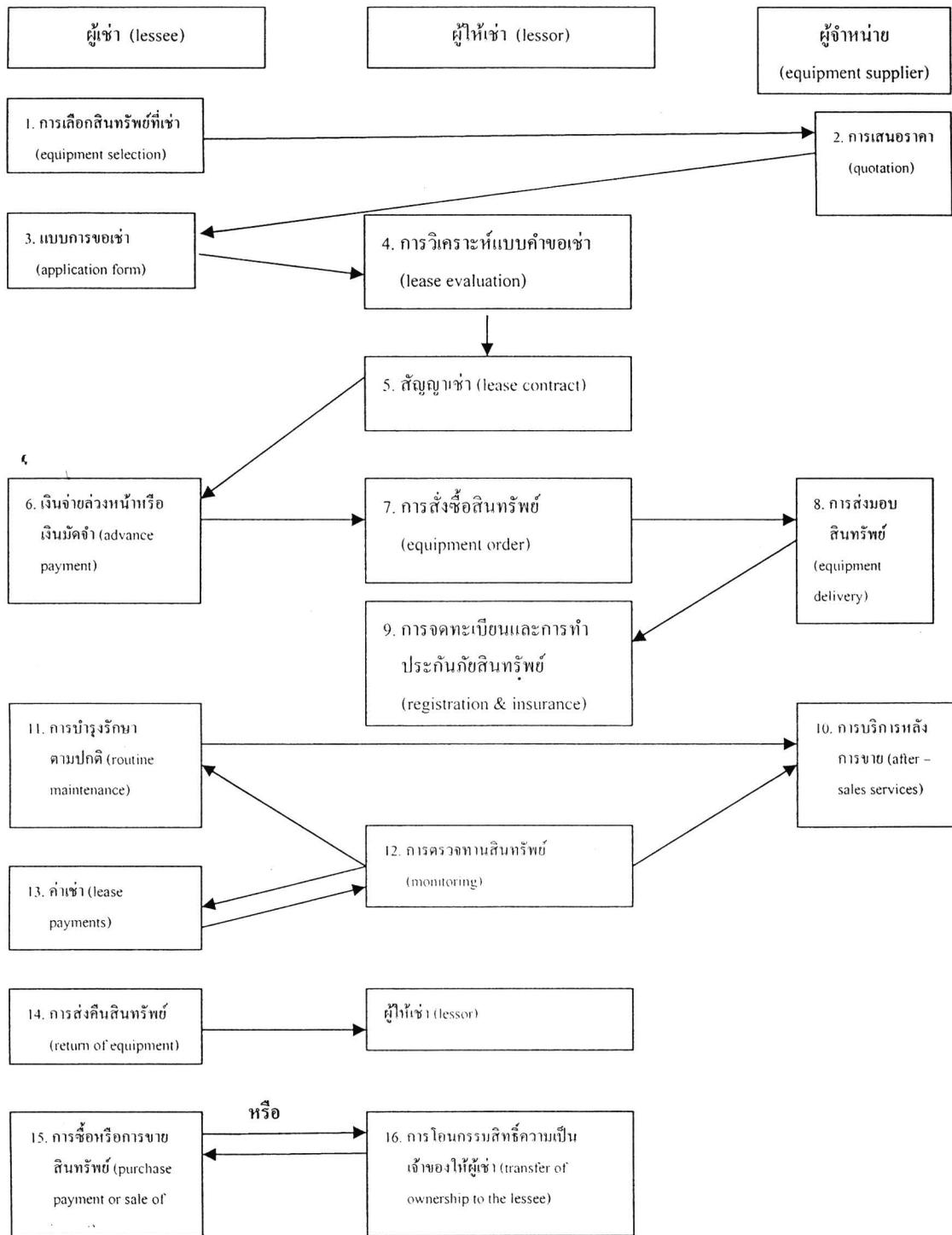
15.3 เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่ามีการโอนกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของโดยอัตโนมัติ และไม่มีการจ่ายชำระค่าซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเพิ่มเติม

15.4 การชำระค่าซื้อสินทรัพย์เท่ากับมูลค่าตามราคาตลาดในขณะที่ซื้อสินทรัพย์โดยอ้างอิงจากหลักฐานจากผู้ซื้ออื่นที่ไม่ใช่ผู้เช่าซึ่งอาจจะใช้วิธีให้เสนอราคาซื้อเข้ามาแข่งหรือเปรียบเทียบหรือเปรียบเทียบราคาขายจากแหล่งรับซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้

โดยสรุปแล้ววิธีการชำระค่าซื้อสินทรัพย์ตามข้อ 15.1 เป็นที่นิยมปฏิบัติระหว่างผู้เช่าและผู้ให้เช่า และผู้ให้เช่าจะไม่เสี่ยงกับการลดราคาของสินทรัพย์ที่เช่า ถ้าปฏิบัติตามข้อ 15.1 ถึง 15.3 แต่ในกรณีพิจารณาผลกระทบทางภาษีอากรแล้วทั้ง 3 วิธีจะมีประเด็นที่จะต้องโต้แย้งกับเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร

16. การโอนกรรมสิทธิ์ความเป็นเจ้าของให้ผู้เช่า (transfer of ownership to the lessee) หลังจากผู้เช่าซื้อสินทรัพย์ที่เช่าและจ่ายชำระค่าซื้อสินทรัพย์ครบถ้วนแล้ว ผู้ให้เช่ามีหน้าที่โอนกรรมสิทธิ์ของสินทรัพย์ที่เช่าให้กับผู้เช่า ในกรณีที่สินทรัพย์ต้องจดทะเบียน เช่นรถยนต์ เป็นต้นผู้ให้เช่าจะต้องดำเนินการตามกระบวนการทางกฎหมายเรื่องจดทะเบียนให้ครบถ้วนส่วนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการนี้ส่วนใหญ่ผู้เช่าจะเป็นผู้รับผิดชอบโดยที่ผู้ให้เช่าจะต้องแจ้งให้ผู้เช่ารับทราบจำนวนเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์สินทรัพย์ก่อนที่จะลงนามในสัญญาเช่า นอกจากนี้การดำเนินการโอนกรรมสิทธิ์สินทรัพย์ที่เช่าให้ครบถ้วนสมบูรณ์ย่อมเป็นประโยชน์กับผู้เช่าในด้านความรับผิดชอบกรณีผู้เช่าใช้สินทรัพย์ไปในทางมิชอบด้วยกฎหมาย

ภาพ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ที่มา. จาก การบัญชีขั้นสูง (หน้า 29), โดย ขวัญสกุล เต็งอำนวยการ, 2549, กรุงเทพมหานคร: ที พี เอ็น เพรส.

ประเภทของสัญญา

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นการประกอบธุรกิจประเภทหนึ่งที่เกิดขึ้นจาก ประเพณีปฏิบัติทางการค้า ซึ่งแบ่งออกได้ตามประเภทสัญญาเป็น 2 รูปแบบคือ ประเภท สัญญาเช่าการเงิน (financial leasing or finance lease) และ ประเภทสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating leasing or operating lease) (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2546)

สัญญาเช่าการเงิน (financial leasing) เป็นการที่ผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบ-ลีสซิ่งหรือผู้ให้เช่า จัดหาสินทรัพย์มาให้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์หรือผู้เช่านั้นได้ใช้ตาม ระยะเวลาในสัญญาซึ่ง โดยปกติจะกำหนดไว้ตลอดอายุการใช้งาน ของสินทรัพย์นั้น และ มีผู้เกี่ยวข้อง 3 ฝ่ายคือ ผู้ผลิตหรือผู้จำหน่ายสินทรัพย์ ผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบ- ลีสซิ่งและผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ โดยผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์จะเป็นผู้เลือกกว่าตน ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ที่ผลิตหรือจำหน่ายจากผู้ผลิตหรือจำหน่ายรายใดและจะเป็นผู้- เจริญกับผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินทรัพย์เกี่ยวกับราคา การชำระราคา การรับประกันและ การบำรุงรักษาสินทรัพย์ หลังจากนั้นผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะให้สินเชื่อ แก่ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ โดยจะเป็นผู้จัดหาสินทรัพย์ตามเงื่อนไขที่ผู้ประสงค์จะใช้ สินทรัพย์ได้เจรจาไว้กับผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินทรัพย์แล้วจึงนำสินทรัพย์ที่จัดหาตาม ความต้องการของผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ออกให้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ได้ใช้ สินทรัพย์ดังกล่าว โดยที่ผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งยังคงเป็นเจ้าของสินทรัพย์ นั้น ในการนี้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์จะต้องจ่ายค่าตอบแทนตลอดอายุการใช้งานของ สินทรัพย์นั้นตามสัญญาซึ่งค่าตอบแทนดังกล่าวครอบคลุมถึงราคาสินทรัพย์ที่ผู้ประกอบ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจัดหา ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ รวมทั้งกำไรในการ- ประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งการประกอบธุรกิจการให้เช่า แบบลีสซิ่ง แบบสัญญาเช่าการเงิน (financial leasing) นี้ มักใช้กับสินทรัพย์ประเภททุนที่มี ราคาสสูง เช่น เครื่องบิน เครื่องจักรที่ใช้ใน โรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น ซึ่งผู้ลงทุนหรือ ผู้ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ไม่มีเงินมากเพียงพอที่จะซื้อสินทรัพย์นั้นหรือไม่ ต้องการใช้จ่ายเงินจำนวนมากเพื่อซื้อสินทรัพย์ ลักษณะสำคัญของการประกอบธุรกิจ การให้เช่าแบบลีสซิ่งแบบนี้จึงอยู่ที่ว่า หากผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ไม่ต้องการให้ผู้ ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจัดหาสินทรัพย์นั้นมาให้ตนใช้ประโยชน์ โดย

ยินยอมเสียค่าตอบแทนแก่ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง แล้ว ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จะไม่จัดหาสินทรัพย์ดังกล่าวมาไว้ในครอบครองของตนเอง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการจัดให้บุคคลได้ใช้สินทรัพย์ที่ต้องการ โดยผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นเพียงตัวกลางที่ให้บริการเงินทุนและประสานผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์นั้นกับผู้ผลิตหรือจำหน่ายสินทรัพย์นั้นเท่านั้น โดยจัดให้ได้กรรมสิทธิ์มาเป็นของผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง แล้วใช้วิธีเช่าทรัพย์สินหรือเช่าซื้อ เพื่อให้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์สามารถใช้สินทรัพย์ได้ตามความประสงค์

สัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) แตกต่างจาก สัญญาเช่าการเงิน (finance lease) บางประการ กล่าวคือ มีผู้เกี่ยวข้อง 2 ฝ่าย คือผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์โดยผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่งตกลงให้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ได้ใช้สินทรัพย์ที่ตนมีอยู่โดยได้รับค่าตอบแทน และส่วนใหญ่จะใช้กับสินทรัพย์ที่มีลักษณะเป็นเครื่องอุปโภคบริโภค

กล่าวโดยสรุป ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นการที่ ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตกลงให้ผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ นั้น ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในสินทรัพย์ที่ตนมีอยู่หรือที่จัดหาตามความต้องการของผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ ภายในระยะเวลาที่ตกลงกันและได้รับค่าตอบแทน โดยค่าตอบแทนดังกล่าวครอบคลุมถึงราคาสินทรัพย์ที่ จัดหาตามความต้องการของผู้ประสงค์จะใช้สินทรัพย์ ค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ดังกล่าว รวมทั้งกำไรในการประกอบการของ ผู้ประกอบการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ด้วยแล้ว ทั้งนี้ไม่ว่าสินทรัพย์ดังกล่าวจะเป็นสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ สัญญาการให้เช่าแบบลีสซิ่งจึงเป็นสัญญาต่างตอบแทนอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นการผสมผสานระหว่างการให้สินเชื่อ (finance) และการเช่า (lease) (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2546; Fabozzi, 1981; Taylor & Gatehouse, 2004)

สาระสำคัญของสัญญา เนื้อหาของสัญญามีความสำคัญที่ก่อให้เกิดนิติสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า ตลอดจนแสดงลักษณะการดำเนินธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายจึงได้ตกลงทำสัญญามีข้อความสาระสำคัญข้อกำหนดและเงื่อนไขสำคัญดังต่อไปนี้

ลักษณะ โครงสร้างที่สำคัญของสัญญาธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

สัญญาธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายสัญญาเช่าสินทรัพย์ ลักษณะ โครงสร้างที่สำคัญของสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง คือ ผู้ให้เช่าที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้ลงทุนและเป็นคนกลางในการให้บริการต่อผู้ต้องการใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ต่าง ๆ กับผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่าย โดยทำหน้าที่ในการจัดหาสินทรัพย์ (เครื่องจักรอุปกรณ์) มาให้บริการต่อลูกค้าในรูปของการให้เช่า ส่วนผู้เช่าจะเป็นผู้เลือกสินทรัพย์ที่เช่าตามความประสงค์ของตนและเข้าผูกพันกับผู้ให้เช่าตามสัญญาเช่า โดยจะมีการกำหนดชนิดของสินทรัพย์ อัตราค่าเช่า ระยะเวลาการเช่า และข้อตกลงเมื่อระยะเวลาการเช่าสิ้นสุดลง ในระหว่างอายุสัญญาเช่ากรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์เป็นของผู้ให้เช่า ผู้เช่ามีสิทธิในการใช้สินทรัพย์ที่เช่าเท่านั้น แต่เมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงกรรมสิทธิ์จะตกเป็นของผู้เช่าหรือไม่ ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าเมื่อพิจารณาลักษณะธุรกิจลีสซิ่งจึงคล้ายกับการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินในการจัดหาสินทรัพย์เพื่อใช้ในการดำเนินการ ลักษณะที่สำคัญของสัญญาเช่าสินทรัพย์แบบลีสซิ่งมีรายละเอียดที่น่าพิจารณาดังนี้ (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540; Coyle, 2000)

1. สินทรัพย์ที่ให้เช่า (lease assets)

การให้เช่าแบบลีสซิ่ง สินทรัพย์ที่ถูกค่าเช่าโดยปกติแล้ว มักจะเป็นสินทรัพย์ที่มีมูลค่าสูงเพื่อใช้ในงานอุตสาหกรรมและบริการต่าง ๆ เช่น เครื่องจักรและ อุปกรณ์โรงงานที่ใช้ในการผลิต เครื่องอัดรูปและอุปกรณ์ถ่ายรูป เครื่องมือการก่อสร้างเครื่องจักรและอุปกรณ์การขนส่ง เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในสำนักงาน อุปกรณ์ร้านค้าเรื่องการควบคุมสถานะ เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์ และเครื่องจักรอื่น ๆ ตามความต้องการของผู้เช่า ซึ่งอาจจะเช่าสินทรัพย์ตามที่ต้องการได้ทุกประเภทที่เหมาะสมกับกิจการ โดยผู้ให้เช่าพิจารณาเห็นสมควร การพิจารณาเรื่องสินทรัพย์นี้เป็นขั้นตอนแรกที่ผู้เช่าแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบว่าการสินทรัพย์ประเภทใด ขนาด ประโยชน์และอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์ เพื่อช่วยกำหนดอายุสัญญาในเบื้องต้น หลังจากได้รายละเอียดของสินทรัพย์แล้ว ผู้ให้เช่าจะพิจารณาความเหมาะสมของสินทรัพย์ ผู้จำหน่าย ตลอดจนฐานะการเงินของผู้เช่าโดยวิเคราะห์งบการเงินรวมทั้งการเดินทางไปเยี่ยมชมกิจการของผู้เช่าและนำข้อมูลมาประกอบการกำหนดเงื่อนไขการให้เช่าต่อไป

ประเภทของสินทรัพย์ที่เช่านี้จะได้แสดงรายละเอียดภายใต้เรื่องประเภทสินทรัพย์ต่อไป (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540, หน้า 8; Brian, 2000, p. 12)

ในเรื่องของสินทรัพย์นี้ได้มีงานวิจัยของ Schmit and Stuyck (2002) ตามที่ได้กล่าวถึงในเบื้องต้นเรื่องแนวคิดแล้วว่าได้สรุปแยกประเภทสินทรัพย์เป็น 3 ประเภทใหญ่ได้แก่

- 1) ยานพาหนะเช่น รถยนต์ รถบรรทุก รถประจำทาง เป็นต้น.
- 2) อุปกรณ์ของโรงงานและธุรกิจ
- 3) อสังหาริมทรัพย์

ส่วนในประเทศไทยสมาคมลีสซิ่งไทย (2550) ได้แยกประเภทสินทรัพย์ให้เช่าตามข้อมูลของสมาชิกสมาคมไว้ดังนี้

- 1) เครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงาน
- 2) เครื่องคอมพิวเตอร์
- 3) เครื่องจักรและ อุปกรณ์การขนส่งรวมถึงยานพาหนะการขนส่ง
- 4) เครื่องมือและเครื่องใช้ในสำนักงาน
- 5) เครื่องอครูปและล้างรูป
- 6) เครื่องจักรและ เครื่องมือก่อสร้าง
- 7) รถยนต์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม
- 8) เครื่องใช้และอุปกรณ์ในโรงแรม
- 9) เครื่องพิมพ์และอุปกรณ์การพิมพ์
- 10) เครื่องมือและอุปกรณ์ทางการแพทย์
- 11) เครื่องควบคุมมลภาวะ
- 12) สังหาริมทรัพย์อื่น ๆ

2. ระยะเวลาของการเช่าหรืออายุสัญญาเช่า (lease period)

ระยะเวลาของการเช่าผู้ให้เช่าจะกำหนดให้ผู้เช่าใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ในช่วงเวลาที่แน่นอนซึ่งโดยปกติจะแบ่งเป็น 2 ช่วงเวลา ประกอบด้วยช่วงระยะเวลาเริ่มต้นและช่วงการต่ออายุสัญญาในกรณีของสัญญาเช่าการเงิน ในช่วงระยะเวลาเริ่มต้นจะ

ครอบคลุมการใช้ประโยชน์จากประเภทของสินทรัพย์ตั้งแต่ 1 ปีเป็นต้นไปและเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าในช่วงเริ่มต้นผู้ให้เช่าให้สิทธิผู้เช่าต่ออายุสัญญาออกไปอีก 1 ปี ในช่วงที่สอง (Coyle, 2000, p. 13)

ในประเทศไทยระยะเวลาของการเช่าช่วงแรกจะเริ่มตั้งแต่ 3 ปีเป็นต้นไป เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากประมวลรัษฎากรในเรื่องยกเว้นการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายของค่าเช่ารับตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 34/2534 ได้กำหนดระยะเวลาการเช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งเฉพาะการเช่าสินทรัพย์ที่เช่าครั้งแรกไว้มีกำหนดเวลาเช่าไว้ตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป แต่ระยะเวลาเช่าอาจน้อยกว่า 3 ปีได้ เมื่อสินทรัพย์ที่เช่าถูกยึดมาแล้ว นำไปให้บุคคลอื่นเช่าต่อ นอกจากนี้มีปัจจัยที่สำคัญเพิ่มเติมมาประกอบการพิจารณาอายุสัญญาเช่าได้แก่ มูลค่าสินทรัพย์ อายุการใช้งานทางเศรษฐกิจของสินทรัพย์ ความสามารถในการชำระเงิน และข้อเสนอของผู้เช่า (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540)

3. ค่าเช่า (rental payments)

การคำนวณค่าเช่ารายเดือนจะคำนวณจากหลายปัจจัยได้แก่ราคาของสินทรัพย์จากโรงงานหรือ ผู้ผลิต ผู้จำหน่าย รวมกับค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าประกันสินทรัพย์ ค่าบริการภาษี อากรนำเข้า และดอกเบี้ย ซึ่งคิดตามภาวะอัตราดอกเบี้ยในตลาดขณะทำสัญญาลีสซิ่ง มูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า รวมทั้งพิจารณาถึงความน่าเชื่อถือและชื่อเสียงของลูกค้านั้นเป็นสิ่งสำคัญ และ อัตราดอกเบี้ยจะคิดอัตราคงที่ตลอดอายุสัญญาเช่าโดยคิด ค่าเช่าเป็นรายเดือน มีจำนวนเท่ากันทุกงวดตลอดระยะเวลาการเช่าสินทรัพย์นั้น (วรศักดิ์ ทูมมานนท์, 2540, หน้า 19; Coyle, 2000, pp. 14-19)

4. กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ (ownership)

กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ยังเป็นของผู้ให้เช่าตลอดอายุสัญญาเช่าและ ในระหว่างอายุสัญญาเช่า ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาซ่อมแซมสินทรัพย์ที่เช่าให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยใช้การได้ดี เนื่องจากผู้เช่าเป็นผู้เลือกประเภทของสินทรัพย์ที่เช่าด้วยตนเอง เพื่อให้เหมาะสมกับกิจการของตน จึงมีความชำนาญในการดูแลสินทรัพย์ที่เช่ามากกว่าผู้ให้เช่าหรือผู้ประกอบการที่เป็นเพียงผู้ลงทุนเท่านั้น ผู้เช่าจึงต้องเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาชิ้นส่วนอุปกรณ์ที่ชำรุดเสียหายเพียงฝ่ายเดียว และในเงื่อนไขของสัญญาในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะมีการกำหนดหน้าที่ผู้เช่าต้องเอาประกันภัยสินทรัพย์ที่เช่าใน

ระหว่างอายุสัญญาเช่า เนื่องจากเป็นผู้ครอบครองสินทรัพย์ที่เช่าตลอดเวลาที่เช่าหากเกิดวินาศภัยขึ้นจะได้เป็นการคุ้มครองประโยชน์ผู้ให้เช่าที่จะได้รับเงินลงทุนคืน ผู้เช่าจะเป็นผู้ใช้ประโยชน์และบำรุงรักษาสินทรัพย์ตลอดเวลาให้พ้นจากการบังคับ आयัด ยึดหน่วง ภาระคิดค้น ตกเป็นหลักประกันหรือตกอยู่ภายใต้กระบวนการยุติธรรมทุกประเภท และจะแจ้งให้ผู้ให้เช่าทราบ โดยทันทีเมื่อมีเหตุการณ์นั้น ๆ ตลอดจนผู้เช่าจะไม่ก่อหรือยินยอมให้สินทรัพย์ไปผูกติดกับอสังหาริมทรัพย์ใด ๆ ซึ่งจะทำให้สินทรัพย์กลายเป็นส่วนหนึ่งของอสังหาริมทรัพย์นั้น โดยไม่ได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากผู้ให้เช่า และหนังสือตกลงยินยอมของเจ้าของ (ในกรณีที่เจ้าของไม่ใช่ผู้เช่า) รวมทั้งของผู้รับจ้างอสังหาริมทรัพย์นั้น (ถ้าหากมี)ว่าจะไม่ถือว่าสินทรัพย์ตกเป็นส่วนควบของอสังหาริมทรัพย์นั้นและยินยอมให้ถอดถอนสินทรัพย์นั้น เมื่อเจ้าของ หรือผู้ให้เช่าประสงค์ (Coyle, 2000, p. 14).

5. ข้อตกลงเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลง (renewal options or asset disposal)

สัญญาเช่าสินทรัพย์แบบลีสซึ่งจะมีลักษณะคล้ายสัญญาเช่าสินทรัพย์ทั่วไปในระหว่างอายุสัญญาเช่า แต่ก่อนสัญญาเช่าจะสิ้นสุดลงจะมีเงื่อนไขกำหนดสิทธิของผู้เช่าไว้ในลักษณะคล้ายค้ำประกันของคู่สัญญาอยู่ 4 วิธี ดังแสดงในภาพ 5 คือ

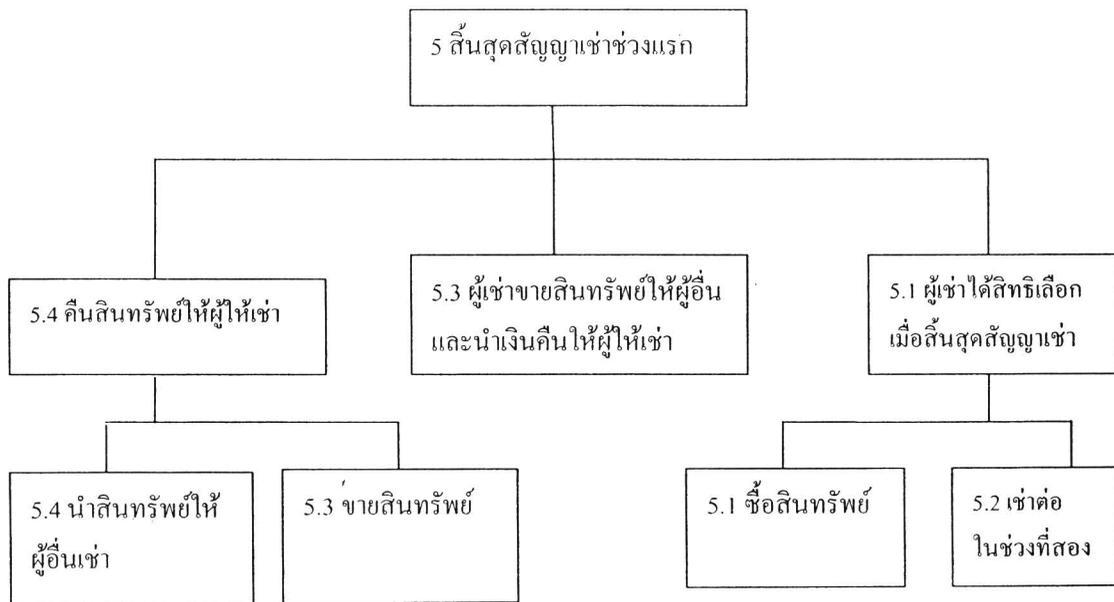
5.1 กรณีที่ผู้เช่าใช้สิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่า (purchased by the lessee) นั้น เป็นกรรมสิทธิ์ของตน ในประเทศไทยส่วนมากมักจะนิยมการให้เช่าสินทรัพย์แบบสัญญาเช่าการเงิน (finance lease) โดยผู้ให้เช่าจะเป็นผู้ลงทุนจัดซื้อสินทรัพย์ที่เช่ามาให้ตามความต้องการของผู้เช่าเงื่อนไขในสัญญาเช่าจะให้สิทธิผู้เช่าเลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเมื่อสัญญาเช่าใกล้ครบอายุการเช่าหรือสิ้นสุดสัญญา โดยผู้เช่าจะต้องแสดงเจตนาจะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเสนอต่อผู้ให้เช่าแล้วผู้ให้เช่าจะโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าให้แก่ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญา โดยผู้เช่าจะเสนอซื้อในราคาเท่ากับเงินล่วงหน้าหรือเงินดาวน์ หรือเงินวางประกันการเช่าตามสัญญา

5.2 กรณีผู้เช่าขอเช่าสินทรัพย์ต่อ (rented or leased by the lessee for a further period) ซึ่งเป็นการให้เช่าสินทรัพย์แบบสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) ไม่เป็นที่นิยมในประเทศไทย เนื่องด้วยผู้ให้เช่าต้องรับภาระในการบำรุงรักษาสินทรัพย์ที่เช่าตลอดเวลาการเช่าและมีระยะสั้น เมื่อสิ้นสุดสัญญาแรกผู้เช่าขอเช่าสินทรัพย์ต่อไปเมื่อ

หมดอายุสัญญาแรกค่าเช่าจะมีราคาต่ำมาก เนื่องจากการคำนวณต้นทุนสินทรัพย์รวมไว้ในค่าเช่าสัญญาแรกแล้ว ปกติแล้วการต่ออายุสัญญาเช่าจะทำเป็นสัญญาเช่าการเงินโดยทำเป็นข้อตกลงแนบท้ายสัญญาเช่า (สมาคมลีสซิงไทย, 2550ก)

5.3 กรณีที่ขายสินทรัพย์ (sold) ที่เช่าแก่บุคคลอื่น การที่คู่สัญญาเช่าตกลงขายสินทรัพย์ให้แก่บุคคลภายนอก โดยผู้เช่าจะเป็นผู้ติดต่อให้บุคคลภายนอกมาซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลง ซึ่งผู้เช่าจะถูกบังคับให้ซื้อสินทรัพย์ที่เช่าตามเงื่อนไขสัญญาเช่า กรณีให้ผู้เช่าติดต่อผู้ซื้อสินทรัพย์ผู้เช่าจะได้รับเงินคืนเมื่อหักภาระหนี้ทั้งหมดแล้ว

5.4 กรณีคืนสินทรัพย์ให้แก่ผู้ให้เช่าเพื่อให้ผู้อื่นเช่าต่อ (returned to the lessor for renting to another user) เมื่อสิ้นสุดอายุของสัญญาเช่าหรือของสัญญาเช่าที่มีการต่ออายุสัญญาเช่าออกไป ถ้าผู้เช่ามิได้ใช้สิทธิที่จะซื้อสินทรัพย์ตามที่ระบุไว้ในสัญญาเช่า ผู้เช่าจะต้องส่งสินทรัพย์คืนให้แก่ผู้ให้เช่าด้วยค่าใช้จ่ายของตนเอง ณ สถานที่ที่ผู้ให้เช่ากำหนด โดยสินทรัพย์นั้นจะต้องอยู่ในสภาพเดียวกับที่ได้มีการส่งมอบให้แก่ผู้เช่า เว้นแต่ความสึกหรอจากการใช้งานอย่างเหมาะสม ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ส่งสินทรัพย์คืนภายในเวลาและสถานที่ที่กำหนดข้างต้น ผู้เช่าอาจจะต้องจ่ายค่าปรับให้แก่ผู้ให้เช่าตามอัตราที่ตกลง จนกว่าจะได้ส่งสินทรัพย์คืนให้แก่ผู้ให้เช่า

ภาพ 5 ภาพรวมของข้อตกลงเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า

ในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ในเรื่องของสัญญาเช่านี้ได้มีการดำเนินการเพื่อที่จะจัดทำสัญญาเช่ามาตรฐาน โดยสมาคมลีสซิ่งไทยได้เริ่มดำเนินการร่างสัญญามาตรฐานสำหรับการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพื่อให้สมาชิกของสมาคมลีสซิ่งไทยได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดทำสัญญาเช่า ซึ่งจนถึงปี พ. ศ. 2551 ก็ยังอยู่ระหว่างการดำเนินการ โดยได้ว่าจ้างสำนักงานทนายความที่มีความเชี่ยวชาญเป็นผู้ดำเนินการ และได้ส่งให้สมาชิกช่วยกันตรวจสอบให้เหมาะสม (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก)

การเปรียบเทียบสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับสัญญาอื่น

สัญญาเช่าลีสซิ่งเป็นเอกเทศสัญญาประเภทหนึ่งมีลักษณะบางประการใกล้เคียงกับเอกเทศสัญญาบางอย่างที่บัญญัติในบรรพ 3 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ทำให้มีปัญหาเมื่อคดีขึ้นสู่ศาลและในทางปฏิบัติ จึงต้องมาวิเคราะห์ในเรื่องประเภทสัญญาและประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่จะนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมกับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง เนื่องจากเมื่อเกิดคดีความการพิจารณาคดีต้องขึ้นอยู่กับลักษณะกฎหมายที่ใช้โดยคุณเนื้อหาสัญญาเป็นหลัก โดยเฉพาะสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับสัญญาซื้อขาย สัญญาเช่าทรัพย์สิน และสัญญาเช่าซื้อ ซ่อคล้ายหรือใกล้เคียงกัน และความแตกต่าง จึงควรนำมาพิจารณาเพื่อจะได้เป็นแนวทางให้ทราบถึงลักษณะของสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งได้ชัดเจน ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบสัญญาเช่าระยะยาว แบบสัญญาเช่าซื้อ แบบสัญญาเช่าทรัพย์สิน แบบสัญญาซื้อขาย แบบสัญญาซื้อขายเงินผ่อน แบบสัญญาซื้อขายแบบมีเงื่อนไขจากรูปแบบสัญญาจริงของนิติบุคคลที่เป็นสมาชิกของสมาคมลีสซิ่งไทยและข้อกฎหมายตามกฎหมายประมวลแพ่งและพาณิชย์ ได้ข้อสรุป ดังต่อไปนี้

1. สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเปรียบเทียบกับสัญญาเช่าซื้อ

สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับสัญญาเช่าซื้อมีลักษณะ โครงสร้างที่คล้ายกันอยู่มาก อาจจะเปรียบเทียบสัญญาทั้งสองได้ดังนี้

1.1 ความคล้ายกัน

1.1.1 ลักษณะสำคัญของสัญญา สัญญาทั้งสองต่างเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องชำระหนี้แก่กัน โดยฝ่ายผู้ให้เช่าหรือผู้ให้เช่า

ซื้อต้องส่งมอบสินทรัพย์ที่เช่าหรือเช่าซื้อแก่ผู้เช่า และผู้เช่ามีหน้าที่ต้องชำระค่าเช่า หรือค่าเช่าซื้อระหว่างอายุสัญญา

1.1.2 วัตถุประสงค์ ระหว่างอายุสัญญา มีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์ในสินทรัพย์และเมื่อสิ้นสุดสัญญา มีวัตถุประสงค์ในการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า ส่วนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) เท่านั้นที่ผู้เช่าไม่ต้องการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์

1.1.3 ค่าเช่า ค่าเช่าในสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งจะมีมูลค่าใกล้เคียงกับสัญญาเช่าซื้อที่กำหนดเฉพาะการเช่าหรือเช่าซื้อเป็นจำนวนเงินเท่านั้นตามปกติค่าเช่าในแต่ละงวดจะคำนวณจากราคาสินทรัพย์รวมกับดอกเบี้ยดังนั้นค่าเช่าจากสัญญาเช่าทั้งสองประเภทจึงสูงกว่าค่าเช่าตามสัญญาเช่าปกติ

1.1.4 โครงสร้างสัญญา สาระสำคัญ ได้มีการนำสัญญาเช่ามาใช้ในช่วงเริ่มต้นสัญญาและมีการกำหนดในเรื่องการจะขายสินทรัพย์ในช่วงสิ้นสุดสัญญา

1.1.5 กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ ผู้ให้เช่าเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า และจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญา

1.2 ความแตกต่าง

1.2.1 แบบของสัญญา สัญญาเช่าซื้อมีกฎหมายบัญญัติให้ต้องทำเป็นหนังสือมีฉันทนเป็นโมฆะ แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งไม่มีกฎหมายบัญญัติต้องนำกฎหมายลักษณะเช่าทรัพย์มาใช้

1.2.2 การคำนวณค่าเช่า ในทางปฏิบัติสัญญาเช่าซื้อจะมีการคำนวณค่าเช่าซื้อต่องวดในลักษณะคำนวณอัตราดอกเบี้ยตลอดอายุสัญญาแล้วนำระยะเวลาการเช่าไปหารจะได้ค่าเช่าเป็นรายงวดโดยไม่ลดอัตราดอกเบี้ยในแต่ละงวดลงหรือเรียกว่าการคำนวณอัตราดอกเบี้ยทบต้น ส่วนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งมีการคำนวณดอกเบี้ยลักษณะคล้ายการกู้ยืมเงิน ลดต้นเงินลดดอกเบี้ยตามระยะเวลา

1.2.3 การเลิกสัญญา สัญญาเช่าซื้อกฎหมายบัญญัติให้ผู้เช่าซื้อที่มีสิทธิบอกเลิกสัญญานวลาใดเวลาหนึ่งก็ได้โดยมิต้องบอกกล่าวล่วงหน้า แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งจะมีเงื่อนไขห้ามมิให้ผู้เช่าบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผู้ให้เช่าเป็นผู้ซื้อสินทรัพย์ที่เช่าตามความประสงค์ของผู้เช่าหรือขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า

1.2.4 สถานะของผู้เช่าและผู้ให้เช่า สัญญาเช่าซื้อกฎหมายมิได้บัญญัติ สถานะของผู้เช่าและผู้ให้เช่าไว้ ดังนั้นสถานะของผู้เช่าและผู้ให้เช่าจึงไม่ถูกจำกัด ส่วน สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งในกรณีที่ผู้ให้เช่าต้องการได้ประโยชน์ในเรื่องภาษีอากร เกี่ยวกับ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย จะต้องเป็นผู้ให้เช่าที่เข้าลักษณะตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป.4/2528 ซึ่งได้กำหนดสถานะของผู้ให้เช่าต้องเป็นนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้ว ไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท และเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากรส่วนผู้เช่ากำหนดสถานะต้องเป็นนิติบุคคล

1.2.5 ระยะเวลาการเช่า กฎหมายมิได้บัญญัติเรื่องกำหนดระยะเวลาเช่าซื้อไว้คู่สัญญาจึงสามารถกำหนดระยะเวลาเช่าซื้อได้โดยไม่จำกัด แต่ในทางปฏิบัติจะ กำหนดเวลาโดยขึ้นอยู่กับประเภทสินทรัพย์และข้อตกลงระหว่างผู้ให้เช่าซื้อและผู้เช่าซื้อ ส่วนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง ในกรณีที่ผู้ให้เช่าต้องการได้ประโยชน์ในเรื่องภาษีอากร เกี่ยวกับภาษีหัก ณ ที่จ่าย จะต้องกำหนดระยะเวลาการเช่าตามคำสั่งกรมสรรพากรที่ ท.ป. 4/2528 ซึ่งกำหนดระยะเวลาเช่าตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไปเว้นแต่สินทรัพย์ที่ให้เช่าผู้ให้เช่ายืมมา จากผู้เช่ารายอื่นระยะเวลาการเช่าอาจไม่ถึง 3 ปี ก็ได้

1.2.6 สินทรัพย์ที่ให้เช่าตามสัญญาเช่าซื้อนั้น ในทางปฏิบัติส่วนใหญ่จะเป็น สินทรัพย์ประเภทสังหาริมทรัพย์ เช่น เครื่องใช้ไฟฟ้า รถยนต์ รถจักรยานยนต์ แตกต่างกับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง สินทรัพย์ที่นำมาให้เช่าจะเป็นประเภทที่ใช้ใน อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม เกษตรกรรมเช่าได้ทั้งอสังหาริมทรัพย์และสังหาริมทรัพย์

2. สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเปรียบเทียบกับสัญญาเช่าทรัพย์สิน

สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับสัญญาเช่าทรัพย์สินมีลักษณะคล้ายคลึงกันมาก พอที่จะเปรียบเทียบ กันได้ดังนี้

2.1 ความคล้ายกัน

2.1.1 ลักษณะสำคัญของสัญญา สัญญาทั้งสองต่างเป็นสัญญาต่างตอบแทนที่คู่สัญญาทั้งสองฝ่ายต่างมีหน้าที่ต้องชำระหนี้ต่อกันคือ ผู้ให้เช่าต้องมีการส่งมอบ สินทรัพย์ที่เช่าและผู้เช่าต้องชำระค่าเช่าภายหลังจากทำสัญญา

2.1.2 ข้อผูกพันสัญญา ในระหว่างอายุสัญญาคู่สัญญาต้องผูกพันกันตาม สัญญาเช่า กรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังไม่โอน ไปและจะต้องมีการชำระค่าเช่าต่อกัน

2.1.3 แบบของสัญญา สัญญาเช่าสังหาริมทรัพย์และสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งของบริษัทจำกัดไม่ต้องทำตามแบบหรือต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือเช่นเดียวกับการเช่าอสังหาริมทรัพย์ ตามมาตรา 538 ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบ จึงจะฟ้องบังคับคดีกันได้ ส่วนประกาศกระทรวงการคลังกำหนดให้บริษัทเงินทุนจะต้องทำสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเป็นหนังสือ

2.2 ความแตกต่าง

2.2.1 ค่าเช่า สัญญาเช่าทรัพย์สินการชำระค่าเช่าไม่จำเป็นต้องเป็นเงินเพียงอย่างเดียว อาจกำหนดค่าเช่าด้วยสินทรัพย์อย่างอื่นได้ แต่การชำระค่าเช่าในสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งซึ่งคล้ายกับสัญญาเช่าซื้อในมาตรา 572 ที่กำหนดให้ต้องชำระเป็นเงินเพียงอย่างเดียว

2.2.2 การคำนวณค่าเช่า สัญญาเช่าทรัพย์สินทั่วไปการกำหนดค่าเช่าจะคำนึงสถานที่ตั้งทรัพย์สิน คุณสมบัติผู้เช่า สภาพของการใช้สอยทรัพย์สินเป็นองค์ประกอบในการคำนวณค่าเช่าของผู้ให้เช่า ส่วนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งการคำนวณมีลักษณะคล้ายค่าเช่าซื้อที่จะรวมราคาสินทรัพย์เข้าไปในค่าเช่าแต่ละงวด

2.2.3 วัตถุประสงค์ สัญญาเช่าไม่มีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการ โอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า แต่สัญญาเช่าลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าการเงิน (financial lease) มีวัตถุประสงค์สุดท้ายต้องการ โอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า

2.2.4 กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า สัญญาเช่าทรัพย์สินไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า ผู้ให้เช่าจะต้องเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าแต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งผู้ให้เช่าต้องเป็นเจ้าของสินทรัพย์ที่เช่าคล้ายกับสัญญาเช่าซื้อ เนื่องจากต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้แก่ผู้เช่าเมื่อใช้สิทธิเลือกซื้อเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง

2.2.5 การเลิกสัญญา สำหรับสัญญาเช่าทรัพย์สินผู้เช่ามีสิทธิบอกเลิกสัญญาตามเงื่อนไขที่กฎหมายบัญญัติไว้ หรือตามเงื่อนไขที่คู่สัญญากำหนดไว้ในสัญญา แต่สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งการบอกเลิกสัญญาของผู้เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงในสัญญาเช่าระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า

3. สัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเปรียบเทียบกับสัญญาซื้อขาย

เมื่อพิจารณาลักษณะของสัญญาซื้อขายและสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งแล้ว อาจจะเปรียบเทียบสัญญาทั้งสองได้ดังนี้

3.1 ความคล้ายกัน

3.1.1 วัตถุประสงค์ สัญญาซื้อขายมีวัตถุประสงค์ในการ โอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์จากผู้ขายไปยังผู้ซื้อ ตามบทนิยามในมาตรา 453 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติว่า “อันว่าซื้อขายนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ขาย โอนกรรมสิทธิ์แห่งสินทรัพย์ให้แก่บุคคลอีกฝ่ายหนึ่งเรียกว่าผู้ซื้อและผู้ซื้อตกลงว่าจะใช้ราคาสินทรัพย์นั้นให้แก่ผู้ขาย” ในสัญญาเช่าลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าการเงิน (financial lease) ก็เช่นเดียวกัน มีลักษณะทั้งสัญญาเช่าและค้ำประกันว่าจะขายสินทรัพย์ที่ให้เช่าผสมกัน โดยมีวัตถุประสงค์สุดท้ายเป็นการขายหรือ โอนซึ่งกรรมสิทธิ์ของสินทรัพย์ที่เช่านั่นเอง

3.1.2 มูลค่าของสินทรัพย์ สัญญาซื้อขายจะกำหนดราคาซื้อขายเท่ากับมูลค่าของสินทรัพย์ สัญญาเช่าลีสซิ่งก็คำนวณค่าเช่าทั้งหมดที่ผู้เช่าจะต้องชำระตลอดอายุสัญญาเมื่อรวมกับเงินประกันเพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าจะมีจำนวนใกล้เคียงกับราคาสินทรัพย์เช่นเดียวกัน

3.1.3 กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ สัญญาทั้งสองมีวัตถุประสงค์สุดท้ายจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ไปยังคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่งเมื่อสัญญาสิ้นสุดลงเช่นเดียวกัน ผู้ขายและผู้ให้เช่าจึงต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์สินทรัพย์นั้นด้วย

3.1.4 แบบของสัญญา สัญญาซื้อขายนั้นไม่ต้องทำตามแบบ เว้นแต่จะเป็นการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 456 แต่สำหรับสัญญาเช่าลีสซิ่งไม่ต้องทำตามแบบเช่นเดียวกับสัญญาเช่าอสังหาริมทรัพย์ทั่วไป

3.2 ความแตกต่าง

3.2.1 การชำระราคา สัญญาซื้อขายคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายอาจตกลงชำระราคาครั้งเดียวหมด หรือกำหนดชำระราคาหลายครั้งก็ได้ตามแต่คู่สัญญาจะตกลงกัน สำหรับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งต้องกำหนดชำระกันเป็นงวดหลายงวดตลอดอายุสัญญาซึ่งโดยปกติเพื่อประโยชน์ทางภาษีอากรจะกำหนดให้มีอายุสัญญาไม่น้อยกว่า 3 ปีขึ้นไป และ

ตกลงชำระราคาซื้อสินค้าเท่ากับเงินประกันหรือน้อยกว่าเงินประกันหรือตามราคาตลาดเมื่อสัญญาสิ้นสุดลงแล้วแต่ข้อตกลง

3.2.2 การเลิกสัญญา สัญญาซื้อขายเป็นความผูกพันของผู้ขายที่จะต้องขาย ผู้ซื้อจะต้องซื้อต่างฝ่ายมีวัตถุประสงค์ในการขายและโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาตามใจชอบไม่ได้จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย หรือตามข้อตกลง สำหรับสัญญาเช่าผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวไม่ได้ เว้นแต่มิได้ ปฏิบัติเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญของสัญญาผู้ให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญา หรือตามข้อตกลง

3.2.3 การโอนกรรมสิทธิ์ สัญญาซื้อขายโดยทั่วไปกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ โอนไปยังผู้ซื้อทันที ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 458 ที่บัญญัติว่า “กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่ขายนั้น ย่อมโอนไปยังผู้ซื้อแต่ขณะเมื่อได้ทำสัญญาซื้อขาย กัน” แต่สัญญาเช่าลีสซิ่ง กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าจะโอนไปยังผู้เช่าโดยผู้เช่าตกลง เลือกซื้อสินทรัพย์เมื่อสัญญาสิ้นสุดลง

3.2.4 เงินที่ชำระ สัญญาซื้อขายหากมีการเลิกสัญญาและคืนสินทรัพย์แก่ ผู้ขายแล้ว ผู้ขายจะยึดเงินที่ผู้ซื้อได้ชำระราคาไม่ได้ ผู้ขายได้รับความเสียหายเพียงใด ก็ใช้ สิทธิเรียกร้องได้เพียงนั้น หากได้รับชำระไว้เกินก็ต้องคืนส่วนที่เกินแก่ผู้ซื้อหรือยึดเงินที่ ได้รับชำระแล้วไม่พอสามารถเรียกส่วนที่ขาดจากผู้ซื้อได้ สำหรับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งมี ลักษณะคล้ายสัญญาเช่าซื้อ เงินที่ผู้เช่าชำระเป็นค่าเช่า หากผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญา เนื่องจากผู้เช่าเป็นฝ่ายผิดสัญญาย่อมมีสิทธิรับเงินที่ได้รับมาแล้วทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่า เงินดังกล่าวมีจำนวนเกินค่าเสียหายหรือไม่ นอกเหนือจากที่ผู้ให้เช่าจะเข้าครอบครอง สินทรัพย์ที่เช่าแล้ว

4. สัญญาเช่าลีสซิ่งเปรียบเทียบกับสัญญาซื้อขายเงินผ่อน สัญญาเช่าลีสซิ่งกับ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนมีลักษณะที่คล้ายกันพอจะเปรียบเทียบได้ดังนี้

4.1 ความคล้ายกัน

4.1.1 วัตถุประสงค์ สัญญาทั้งสองเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน มี วัตถุประสงค์คล้ายกันที่ผู้ให้เช่าและผู้ขายต่างตกลงที่จะ โอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่า ให้เพื่อตอบแทนที่ผู้ซื้อหรือผู้เช่าได้ชำระเงินให้แก่ตน

4.1.2 การชำระราคา สัญญาทั้งสองกำหนดการชำระราคาหรือค่าเช่าโดยกำหนดชำระเป็นงวด ๆ เช่นเดียวกัน

4.1.3 กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ สัญญาทั้งสองผู้ให้เช่าและผู้ขายจะต้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ เนื่องจากจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ให้อีกฝ่ายหนึ่ง

4.1.4 แบบสัญญา สัญญาซื้อขายเงินผ่อนและสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งไม่มีการกำหนดแบบของสัญญาเอาไว้ จึงไม่ต้องทำเป็นหนังสือหรือมีหลักฐานเป็นหนังสือ

4.1.5 มูลค่าของสินทรัพย์ สัญญาทั้งสองมีการกำหนดมูลค่าสินทรัพย์ที่ซื้อขายมีความใกล้เคียงกับมูลค่าที่แท้จริงของสินทรัพย์ แต่มีลักษณะวิธีการคำนวณคนละแบบเท่านั้น

4.2 ความแตกต่าง

4.2.1 การโอนกรรมสิทธิ์ สัญญาซื้อขายเงินผ่อนเป็นสัญญาซื้อขายเสร็จเด็ดขาด กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่ซื้อขายจึงโอนไปยังผู้ซื้อตั้งแต่วันที่ได้ทำสัญญากัน แม้ว่ายังมีได้มีการชำระราคาเสร็จสิ้น ส่วนสัญญาเช่าลีสซิ่ง กรรมสิทธิ์จะโอนไปยังผู้เช่าใช้สิทธิเลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง

4.2.2 การชำระราคา สัญญาซื้อขายเงินผ่อนมีการตกลงชำระราคาสินทรัพย์ตามข้อตกลงอาจมีจำนวนผ่อนชำระต่องวดไม่เท่ากันได้ แต่สำหรับสัญญาเช่าลีสซิ่งจะมีการกำหนดชำระค่าเช่าเป็นรายงวดมีจำนวนที่เท่ากัน

4.2.3 การบอกเลิกสัญญา สัญญาซื้อขายเงินผ่อนมีวัตถุประสงค์ในการขายและโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะบอกเลิกสัญญาตามความประสงค์ของตนไม่ได้จะต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติของกฎหมายหรือตามข้อตกลง สำหรับสัญญาเช่าลีสซิ่งผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาฝ่ายเดียวไม่ได้ เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญาเมื่อผู้เช่าปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญของสัญญา

4.2.4 เงินที่ชำระแล้ว สัญญาซื้อขายหากมีการเลิกสัญญาและคืนสินทรัพย์แก่ผู้ขายแล้ว ผู้ขายจะยึดเงินที่ผู้ซื้อได้ชำระราคาไม่ได้ ผู้เสียหายได้รับความเสียหายเพียงใดก็ใช้สิทธิเรียกร้องได้เพียงนั้น หากได้รับชำระไว้เกินก็ต้องคืนส่วนที่เกินแก่ผู้ซื้อหรือยึดเงินที่ได้รับชำระแล้วไม่พอชำระ สามารถเรียกส่วนที่ขาดจากผู้ซื้อได้ สำหรับสัญญาเช่าลีสซิ่งจะมีลักษณะคล้ายเงินค่างวดในสัญญาเช่าซื้อเงินที่ผู้เช่าชำระเป็นค่าเช่า

หากผู้ให้เช่าบอกเลิกสัญญาเนื่องจากผู้เช่าเป็นฝ่ายผิดสัญญายอมมีสิทธิรับเงินที่ได้รับมาแล้วทั้งหมด โดยไม่คำนึงว่าเงินดังกล่าวมีจำนวนเกินค่าเสียหายหรือไม่ นอกเหนือจากที่ผู้ให้เช่าจะใช้สิทธิเข้าครอบครองสินทรัพย์ที่เช่า

5. สัญญาเช่าลีสซิ่งกับสัญญาซื้อขายมีเงื่อนไข มีลักษณะที่คล้ายกัน พอลจะเปรียบเทียบได้ดังนี้

5.1 ความคล้ายกัน

5.1.1 วัตถุประสงค์ สัญญาทั้งสองเป็นสัญญาต่างตอบแทนซึ่งกันและกัน โดยมีวัตถุประสงค์ที่คล้ายกันที่ผู้ให้เช่าและผู้ขายต่างตกลงที่จะโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าให้เพื่อตอบแทนที่ผู้ซื้อและผู้เช่าได้ชำระเงินให้แก่ตน

5.1.2 การชำระราคา สัญญาซื้อขายอาจมีเงื่อนไขหรือข้อตกลงให้ผู้ซื้อผ่อนชำระราคาเป็นงวด ๆ ได้ตามบทบัญญัติในมาตรา 459 มีลักษณะที่ปฏิบัติเช่นเดียวกับการชำระค่าเช่าในสัญญาเช่าลีสซิ่ง

5.1.3 กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ สัญญาซื้อขายอาจมีเงื่อนไขให้กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ยังไม่โอนไปยังผู้ซื้อจนกว่าจะได้ชำระราคาสินทรัพย์ครบถ้วนตามบทบัญญัติมาตรา 459 เมื่อเงื่อนไขเวลานั้นบรรลุผลเช่นเดียวกับสัญญาเช่าลีสซิ่งที่ผู้เช่าต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและเงื่อนไขเวลาครบถ้วนแล้ว

5.1.4 มูลค่าสินทรัพย์ สัญญาทั้งสองจะมีการกำหนดมูลค่าสินทรัพย์ที่จะซื้อขายมีมูลค่าใกล้เคียงหรือเท่ากับมูลค่าที่แท้จริงของสินทรัพย์ และอาจมีการคำนวณผลประโยชน์ในรูปดอกเบี้ยรวมเข้ากับมูลค่าสินทรัพย์ด้วย

5.2 ความแตกต่าง

5.2.1 แบบของสัญญา สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขตามบทบัญญัติ มาตรา 456 กรณีการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ต้องทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ รวมถึงการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษ ส่วนการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาห้าร้อยบาทหรือมากกว่านั้น ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือหรือวางมัดจำหรือได้ชำระหนี้บางส่วนแล้ว มิฉะนั้นจะฟ้องบังคับคดีไม่ได้สำหรับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งไม่ได้กำหนดแบบของสัญญาไว้

5.2.2 การชำระราคา สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขผู้ขายโดยทั่วไปจะไม่นิยมให้ผู้ซื้อชำระราคาเป็นรายเดือน และมีระยะเวลาชำระนานหลายปีต่างกับสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง มีการชำระราคาเป็นรายเดือนหรืองวดเป็นประจำและมีระยะเวลาผ่อนชำระไม่น้อยกว่าสามปี

5.2.3 การเลิกสัญญา สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขและเงื่อนไขในการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะบอกเลิกสัญญาก่อนมีการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ได้ตามข้อตกลงหรือปฏิบัติไม่เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย สำหรับสัญญาเช่าลีสซิ่ง ผู้เช่าไม่มีสิทธิบอกเลิกสัญญาระหว่างอายุสัญญา เว้นแต่ผู้ให้เช่าจะเป็นฝ่ายบอกเลิกสัญญาเมื่อผู้เช่าปฏิบัติผิดเงื่อนไขที่เป็นสาระสำคัญของสัญญา

5.2.4 เงินที่ชำระแล้ว สัญญาซื้อขายมีเงื่อนไขเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาและคืนสินทรัพย์แก่ผู้ขายแล้ว ผู้ขายจะยึดเงินที่ผู้ซื้อชำระมาแล้วไม่ได้แต่จะได้รับชำระค่าเสียหายเพียงใด ต้องพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้น หากได้รับเงินที่ชำระมาแล้วเกินกว่าความเสียหายที่เกิดขึ้น ผู้ขายต้องคืนเงินส่วนเกินแก่ผู้ซื้อ และเรียกเงินค่าเสียหายที่เหลือจากผู้ซื้อหลังจากหักเงินที่ได้รับชำระแล้วไม่พอชำระหนี้ ส่วนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งมีลักษณะคล้ายสัญญาเช่าซื้อ ผู้ให้เช่าไม่ต้องคืนเงินค่าเช่าที่ได้รับมาแล้วเมื่อสัญญาเลิกกัน นอกจากที่กลับเข้าครอบครองสินทรัพย์ที่เช่าแล้ว และอาจเรียกค่าเสียหายจากผู้เช่าได้จากความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ให้เช่า หรือสภาพสินทรัพย์ที่เช่าชำรุดเสียหาย

องค์กรควบคุมธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย

การประกอบธุรกิจลีสซิ่งของบริษัทจำกัดในประเทศไทย ในปัจจุบันนี้ไม่มีองค์กรของรัฐหน่วยงานใดออกกฎเกณฑ์มาควบคุมการประกอบการและการกำหนดทิศทางของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ทำให้บริษัทจำกัดที่ประกอบธุรกิจลีสซิ่งสามารถประกอบกิจการได้โดยเสรี อย่างไรก็ตามกระทรวงการคลังได้พยายามที่จะกำหนดกฎหมายควบคุมธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งโดยดำเนินการดังนี้

เมื่อวันที่ 5 มิถุนายน พ.ศ. 2543 กระทรวงการคลัง โดยสำนักงานเศรษฐกิจการคลังได้เสนอ “ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ.” (ปัจจุบันยังไม่ผ่าน

การพิจารณา) ให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาโดยมีสาระสำคัญในเรื่องดังต่อไปนี้ (สมาคมลีสซิงไทย, 2550ข)

1. กำหนดนิยามศัพท์ “ธุรกิจลีสซิง” และศัพท์เฉพาะสำหรับธุรกิจลีสซิงเพื่อให้มีความแตกต่างจากธุรกิจประเภทเช่าซื้อและเช่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
2. ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้และให้มีอำนาจแต่งตั้งนายทะเบียนเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้
3. กำหนดคุณสมบัติ ของผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิงที่ต้องการยื่นจดทะเบียนต่อนายทะเบียน โดยต้องเป็นนิติบุคคลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์หรือบริษัทมหาชน จำกัดตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทมหาชน จำกัด หรือนิติบุคคลอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และมีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้วไม่น้อยกว่าที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด โดยต้องไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท ทั้งนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิงที่ไม่จดทะเบียนตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับนี้ ก็สามารถประกอบธุรกิจลีสซิงต่อไปได้ โดยอาศัยหลักเกณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
4. สิทธิและหน้าที่ของคู่สัญญา
5. ผู้ให้เช่า มีหน้าที่ต้องส่งมอบสินทรัพย์ที่ให้เช่าแก่ผู้เช่าให้ตรงตามสัญญาลีสซิง และต้องจัดให้ผู้เช่าครอบครองสินทรัพย์ที่เช่าอย่างปกติสุข นอกจากนี้ ยังมีสิทธิบอกเลิกสัญญาลีสซิงได้ตามเงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด
6. ผู้เช่า มีหน้าที่ในการใช้สอยและบำรุงรักษาสินทรัพย์ที่เช่าเช่นเดียวกับสินทรัพย์ของตนเอง และไม่อาจนำสินทรัพย์ดังกล่าวออกให้เช่าช่วงหรือโอนสิทธิประการอื่นได้ เว้นแต่ผู้ให้เช่ายินยอม รวมถึงต้องส่งมอบสินทรัพย์คืนให้กับผู้ให้เช่าเมื่อสัญญาลีสซิงสิ้นสุดวันแต่จะมีการเช่าต่อหรือผู้เช่าตกลงซื้อสินทรัพย์ที่เช่านั้น
7. การเพิกถอนทะเบียนและการเลิกประกอบกิจการ นายทะเบียนสามารถเพิกถอนทะเบียนธุรกิจลีสซิงได้เมื่อเห็นว่าคุณสมบัติของผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิงไม่เป็นไปตามที่กำหนดและกรณี que ผู้ประกอบการธุรกิจลีสซิงประสงค์จะขอเลิกกิจการให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน โดยทั้งผู้ถูกถอนทะเบียนและเลิกประกอบธุรกิจจะต้องส่งคืนทะเบียนต่อนายทะเบียนภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ถูกเพิกถอนทะเบียนหรืออนุมัติให้ยกเลิกทะเบียน

8. บทลงโทษ ผู้ถูกเพิกถอนหรือผู้ได้รับอนุมัติให้ยกเลิกทะเบียนการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง หากไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 100,000 บาท และปรับอีกไม่เกินวันละ 3,000 บาท ตลอดเวลาที่ฝ่าฝืนอยู่หรือจนกว่าจะมีการปฏิบัติให้ถูกต้อง

วันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 สำนักนโยบายระบบการเงิน กระทรวงการคลังได้เชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลีสซิ่งร่วมประชุมพิจารณาทบทวนร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ. โดยเรื่องเดิมมีความเป็นมาดังนี้. วันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2543 คณะรัฐมนตรีได้มีมติรับหลักการ ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ. ที่กระทรวงการคลังเสนอและได้ส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณา โดยให้ศึกษาหลักการออกกฎหมายด้วยว่า สมควรจะตรากฎหมายเฉพาะขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติที่กระทรวงการคลังเสนอหรือไม่ หรือสมควรจะดำเนินการปรับปรุงแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ในลักษณะของเอกเทศสัญญา เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาให้ความเห็นว่า ไม่จำเป็นต้องมีการตรากฎหมายเฉพาะมารองรับหรือแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับเอกเทศสัญญาในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เนื่องจาก ข้อตกลงเกี่ยวกับสิทธิในการซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่าอาจตกลงกันได้อยู่แล้ว ส่วนการกำหนดให้ผู้ประกอบการมาจดทะเบียนตามเงื่อนไขที่กำหนดเพื่อประโยชน์การกำกับนั้น อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาธุรกิจลีสซิ่งได้ และรัฐไม่มีความจำเป็นต้องควบคุมธุรกิจดังกล่าว เนื่องจากเป็นการให้สินเชื่อรูปแบบหนึ่งซึ่งยังไม่มีประเพณีปฏิบัติทางการค้าที่ชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้มีหนังสือแจ้งผลการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติพร้อมทั้งให้หน่วยงานยืนยันความเห็นผลปรากฏว่า ธนาคารแห่งประเทศไทยและสมาคมลีสซิ่งไทย เห็นด้วยแต่สำนักงานเศรษฐกิจการคลังยังคงเห็นว่ามีความจำเป็นต้องจะต้องมีกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง และได้ตั้งคณะทำงานโดยมีผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเข้าร่วมอยู่ด้วยเพื่อพิจารณาทบทวนร่างกฎหมายเพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ. มีความชัดเจนและครอบคลุมสาระสำคัญครบถ้วน ซึ่งเหตุผลที่กระทรวงการคลังต้องการให้พิจารณาทบทวนร่าง

พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ. อีกครั้งเนื่องจากสถานการณ์และภาวะเศรษฐกิจของประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากและประเด็นที่ควรจะได้พิจารณาเพิ่มเติมเพื่อเป็นแนวทางมีดังนี้

9. เรื่องความพอเพียงของกฎหมายปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยในขณะที่พิจารณานี้มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกรรมลีสซิ่งคือ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 537-571 ว่าด้วยการให้เช่าสินทรัพย์และสัญญาเช่า และประกาศกระทรวงการคลัง เรื่อง เงื่อนไขในการอนุญาตให้บริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าสินทรัพย์แบบลีสซิ่ง ลงวันที่ 6 ธันวาคม 2534 และประกาศกระทรวงการคลัง ฉบับที่ 2 ลงวันที่ 30 มิถุนายน 2537

10. เรื่องความครอบคลุมของร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ... ในด้านความเป็นธรรม สิทธิและหน้าที่ ของผู้ให้เช่า ผู้เช่าและผู้ที่เกี่ยวข้องตลอดจนการกำกับดูแลจากหน่วยงานของรัฐ รวมถึงบทลงโทษ

การรายงานในวันที่ 7 ตุลาคม พ. ศ. 2546 โดยสรุป คณะทำงานมีความเห็นว่าการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นการให้สินเชื่อที่เกิดจากการชะลอการชำระราคา (price deferment credit) ซึ่งมีแต่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลักอยู่เท่านั้น ในขณะที่การเรียกค่าตอบแทนในรูปของค่าเช่าซื้อหรือค่าธรรมเนียมจะคิดคำนวณบนพื้นฐานของอัตราดอกเบี้ย ซึ่งกฎหมายที่ควบคุมในเรื่องนี้ยังไม่มีโดยตรง ประกอบกับสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้โต้แย้งการตราร่างพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจลีสซิ่ง พ.ศ. คณะทำงานจึงได้เสนอให้มีการร่างกฎหมายอุดช่องโหว่ในลักษณะเดียวกันกับ กฎหมายป้องกันสินเชื่อผู้บริโภค (consumer credit protection law) ในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษ ซึ่งมีหลักสำคัญคือให้ผู้บริโภคทราบข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อสามารถนำไปเปรียบเทียบกันได้ โดยเฉพาะอัตราดอกเบี้ยที่เรียกเก็บ ที่ได้กำหนดให้ผู้ให้เช่าสินเชื่อจัดทำอัตราร้อยละประจำปี (Annual Percentage Rate--APR) ซึ่งหากมาตรการดังกล่าวยังไม่เพียงพอ ก็อาจเปิดโอกาสให้อำนาจของรัฐกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงสุดที่จะเรียกเก็บได้ (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ข)

ปัจจุบันปี พ. ศ. 2553 ยังคงไม่มีพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจสินเชื่อซึ่งแต่ได้มี
แนวทางการพัฒนาธุรกิจสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (non-banking business) ของ
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ตั้งแต่ปี พ. ศ. 2548 เป็นต้นมา (โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549)

เปรียบเทียบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับธุรกิจที่คล้ายกัน

เปรียบเทียบธุรกิจด้านการบริการ การเช่า (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)

1. ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เป็นธุรกิจที่ดำเนินโดย การให้เช่าสินทรัพย์ที่มีอยู่
แล้วของผู้ให้เช่าหรือสินทรัพย์ที่ผู้ให้เช่าจัดหามาให้ตามความประสงค์ของผู้เช่า หรือ
สินทรัพย์ที่ผู้เช่าจัดหาตามความประสงค์ของผู้เช่า โดยเมื่อสิ้นสุดสัญญา ผู้เช่ามีสิทธิ
เลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่าหรือส่งคืนสินทรัพย์นั้นแก่ผู้ให้เช่าก็ได้

การให้เช่าแบบลีสซิ่ง ในประเทศไทยมิได้มีกฎหมายบัญญัติไว้จึงต้องยึดถือ
เจตนาของคู่สัญญาในสัญญาเป็นหลัก การให้เช่าลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าการเงิน (finance
lease) ทางปฏิบัติจะมีเงื่อนไขให้สิทธิผู้เช่าเลือกเมื่อสัญญาเช่าสิ้นสุดลงมี 3 แนวทางคือ
แนวทางที่หนึ่ง ขอซื้อสินทรัพย์ที่เช่าเป็นกรรมสิทธิ์ในราคาซื้อเท่ากับเงินประกันการเช่า
ตามสัญญา หรือราคาซื้อที่ตกลงกันไว้ แนวทางที่สอง ขอส่งมอบสินทรัพย์ที่เช่าคืน
พร้อมรับเงินประกันการเช่าคืนจากผู้ให้เช่า แนวทางที่สาม ขอทำสัญญาต่อโดยอัตราค่า
เช่าต่อเดือนจะน้อยกว่าอัตราค่าเช่าตามสัญญาเช่าฉบับแรกมากเพราะมูลค่าสินทรัพย์ที่
เช่าจากผู้ให้เช่าได้รับจากค่าเช่าตามสัญญาเช่าฉบับแรกคุ้มกับเงินที่ลงทุนแล้ว ส่วนการให้เช่า
ลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) ผู้เช่าจะมีทางเลือกได้ 2 แนวทาง
ตามแนวทางที่สอง และที่สาม ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

2. การเช่าสินทรัพย์ ตามบทวิเคราะห์ศัพท์ของสัญญาเช่า ทรัพย์จะเห็นได้ว่า
สัญญาเช่าทรัพย์มิใช่สัญญาที่มีการโอนกรรมสิทธิ์แห่งทรัพย์ที่เช่า ผู้เช่ามีสิทธิเพียงแต่ได้
ใช้หรือได้รับประโยชน์ในสินทรัพย์ที่เช่าชั่วระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น เป็นเรื่องการ
ครอบครองสินทรัพย์ตามระยะเวลาที่ตกลงไว้ในสัญญาหรือมิได้ตกลงระยะเวลาเช่าไว้
ในสัญญา สิทธิดังกล่าวสิ้นสุดลงเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาหรือระยะเวลาเช่าสิ้นสุดลง
ดังนั้นเจตนาที่แท้จริงของคู่สัญญาคือการได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในสินทรัพย์ที่เช่า

มิใช่มีเจตนาโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์อันเป็นวัตถุแห่งสัญญากรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์
จึงเป็นของผู้ให้เช่าตลอดไป

3. การเช่าซื้อ ตามบทนิยามของสัญญาเช่าซื้อมาตรา 572 จะเห็นได้ว่าสัญญาเช่า
ซื้อประกอบด้วยสัญญาเช่าและค้ำประกันจะขายสินทรัพย์ โดยเงื่อนไขให้ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็น
งวด ตามระยะเวลาที่กำหนด เมื่อผู้เช่าซื้อชำระค่าเช่าซื้อตามสัญญาเช่าซื้อครบถ้วนแล้ว
กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าจะตกเป็นของผู้เช่าซื้อ โดยผลของกฎหมายผู้ให้เช่าซื้อ
หน้าที่จะต้องโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่าซื้อ เมื่อผู้เช่าซื้อได้ชำระเงินค่าเช่าซื้อ
ครบถ้วน หากสินทรัพย์ที่เช่าซื้อเป็นสังหาริมทรัพย์ธรรมดากรรมสิทธิ์จะตกไปยังผู้เช่า
ซื้อในทันทีที่ชำระเงินครบถ้วน แต่ถ้าเป็นสังหาริมทรัพย์ชนิดพิเศษหรือสังหาริมทรัพย์
ย่อมเป็นหน้าที่ของผู้ให้เช่าซื้อจะต้องโอนกรรมสิทธิ์ทางทะเบียนให้แก่ผู้เช่าซื้อ ซึ่งต้อง
นำกฎหมายลักษณะซื้อขายมาตรา 456 มาบังคับใช้

4. การซื้อขาย เมื่อพิจารณาบทบัญญัติมาตรา 453 ที่เป็นหลักทั่วไปของลักษณะ
ซื้อขาย เน้นเรื่องการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์เป็นสาระสำคัญของสัญญาซื้อขายและ
เป็นการโอนไปโดยอำนาจแห่งกฎหมายเมื่อมีการทำสัญญากันถูกต้องตามแบบที่กฎหมาย
กำหนด ดังนั้นการโอนกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ของสัญญาซื้อขาย จึงเป็นสาระสำคัญที่สุด
ของสัญญาซื้อขาย ด้วยเหตุนี้จึงเป็นข้อแตกต่างจากสัญญาเช่าทรัพย์ แต่หากเปรียบเทียบกับ
สัญญาให้เช่าลีสซึ่งแบบสัญญาเช่าการเงิน (finance lease) ที่ให้สิทธิผู้เช่าเลือกซื้อ
เพื่อให้ได้กรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่เช่าจึงมีส่วนที่คล้ายกับซื้อขายในส่วนที่ผู้เช่าได้รับ
โอนกรรมสิทธิ์สินทรัพย์ที่เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญา

เปรียบเทียบธุรกิจด้านการเงิน (โชติชัย สุวรรณภรณ์, 2549)

1. ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (leasing)

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นการบริการทางการเงินโดยให้บริการสินเชื่อ
เพื่อการบริโภคและการลงทุนกับลูกค้าที่เป็นผู้ประกอบการธุรกิจทุกประเภท เป็นแหล่ง
เงินทุนระยะปานกลาง 3-5 ปี ซึ่งนับได้ว่าเป็นเครื่องมือทางการเงินประเภทหนึ่ง (Sarah,
2005) และไม่มีกฎหมายควบคุมในการปล่อยสินเชื่อ

2. ธุรกิจการให้เช่าซื้อ (hire-purchase)

ธุรกิจการให้เช่าซื้อเป็นธุรกิจที่ให้สินเชื่อในระยะปาน-

กลาง 3-5 ปี ซึ่งดำเนินการ โดย การที่เจ้าของสินทรัพย์นำสินทรัพย์ออกให้เช่าและสัญญาว่าจะขายหรือให้สินทรัพย์นั้นตกเป็นกรรมสิทธิ์แก่ ผู้เช่าซื้อ โดยผู้เช่าซื้อจ่ายมัดจำ (down payment) และชำระค่างวด ตามจำนวนและระยะเวลาที่กำหนดในสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งเป็น การอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและไม่มีกฎหมายควบคุมในการปล่อยสินเชื่อบนเดี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (leasing)

3. ธุรกิจแฟ็กเตอร์ริง (factoring)

ธุรกิจแฟ็กเตอร์ริงเป็นการนำบัญชีลูกหนี้การค้ามาเป็นหลักประกันในการกู้ยืม โดยการช่วยเหลือผู้ประกอบการ โดยเฉพาะธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (small medium enterprises) ให้เกิดสภาพคล่องมากขึ้น ไม่มีกฎหมายควบคุมเฉพาะทำให้ผู้ประกอบการมีความเสี่ยงเรื่องฟ้องร้องกรณีลูกค้าเกิดปัญหาสภาพคล่องไม่สามารถชำระหนี้คืนได้ ต้องใช้ตราสารทางการเงินอื่นมาประกอบหลักฐานการฟ้องร้องคดีความ เช่น เช็ค ตั๋วสัญญาใช้เงิน เป็นต้น

4. ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคล (personal loan)

ธุรกิจสินเชื่อส่วนบุคคลเป็นธุรกิจที่อำนวยความสะดวกโดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์หรือบุคคลค้ำประกัน ทำให้สามารถอำนวยความสะดวกในการเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ผู้ใช้บริการในยามฉุกเฉินได้ทันที โดยปกติจะใช้สัญญากู้เงิน

5. ธุรกิจบัตรเครดิต (credit card)

ธุรกิจบัตรเครดิต เป็นธุรกิจที่มีส่วนกระตุ้นให้เกิดการใช้จ่าย และการเจริญเติบโตภายในประเทศ โดยการให้สินเชื่อเป็นตัวแทนผ่านบัตรเครดิตแต่ผู้ให้กู้มีความเสี่ยงสูง จึงมีกฎหมายควบคุมการเติบโตของธุรกิจประเภทนี้ ซึ่งออกโดยธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการบริหารความเสี่ยงของผู้ให้กู้

ประเภทบริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

ประเภทธุรกิจแยกตามทุน บริษัทที่ประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในต่างประเทศและในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้ 5 ประเภทใหญ่ ๆ ตามประเภทที่มาของผู้ลงทุน ดังนี้ (Fabozzi, 1981)

1. บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งอิสระเป็นบริษัทที่ตั้งขึ้นมาเพื่อประกอบธุรกิจลีสซิ่งโดยตรง บริษัทเหล่านี้จะเป็นการร่วมทุนของบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง กับสถาบันการเงิน อาจมีขนาดเล็กหรือใหญ่ขึ้นอยู่กับผู้ร่วมลงทุนว่าบริษัทที่จัดตั้งขึ้นมี ทุนจดทะเบียนมากหรือน้อยเพียงใด หากมีทุนจดทะเบียนน้อยจะประกอบกิจการที่มี ขนาดเล็ก เนื่องจากมีเงินทุนไม่มากนัก ต้องหาแหล่งเงินทุนเพิ่มเติมจากสถาบันการเงิน อื่น เช่น ธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน ในรูปเงินกู้ยืมซึ่งจะทำให้มีต้นทุนสูงตามอัตรา ดอกเบี้ย ส่วนบริษัทที่มีทุนจดทะเบียนมากก็สามารถนำทุนจดทะเบียนมาทำธุรกิจ โดยไม่ต้องหาแหล่งเงินทุนอื่นมาประกอบกิจการมากนัก หรือ อาจหาแหล่งเงินทุนอื่นบ้าง แต่คงมีจำนวนน้อย แต่ดอกเบี้ยที่เรียกเก็บจากลูกค้าคงมีอัตราดอกเบี้ยที่สูงเพื่อให้ได้ กำไรสูงสุด ดังนั้นบริษัทลีสซิ่งอิสระเหล่านี้จะค่อนข้างมีอัตราดอกเบี้ยสูงกว่าบริษัท ลีสซิ่งอื่น เนื่องจากแหล่งเงินทุนที่ใช้ประกอบธุรกิจต้องจัดหาจากสถาบันการเงินอื่น และไม่สามารถระดมทุนจากแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำและมีกำหนดเวลาใช้คืนที่ แน่นนอน

2. บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งที่เป็นสาขาของธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงิน โดยธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินจะจัดตั้งบริษัทสาขาขึ้นมา เพื่อเลี่ยงขั้นตอนการให้สินเชื่อ และการตรวจสอบของธนาคารกลาง ในประเทศไทยโดย ส่วนมากบริษัทลีสซิ่งประเภทนี้จะมีผู้ถือหุ้นใหญ่เป็นธนาคารพาณิชย์หรือสถาบัน การเงิน ซึ่งจัดตั้งขึ้นมาเพื่อเลี่ยงการควบคุมของธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการ-คลัง หรือหน่วยราชการที่ควบคุมอยู่ เนื่องจากธนาคารแห่งประเทศไทยหรือกระทรวง-การคลังจะอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ หรือ สถาบันการเงินประกอบธุรกิจลีสซิ่งได้ จะต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์ เงื่อนไข ที่ประกาศอย่างเข้มงวด เพื่อควบคุมการปล่อยสินเชื่อ ประเภทดังกล่าวมิให้เกิดภาวะหนี้เสียภายในระบบมากเกินไป เนื่องจากธุรกิจลีสซิ่งไม่มี หลักประกันเหมือนการปล่อยสินเชื่อเงินกู้ยืมที่ผู้กู้ต้องจัดหาหลักประกันประเภทอสังหา-ริมทรัพย์มาจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหนี้ต้องดำเนินการ โดยรวดเร็ว ทำให้ภาวะ เสี่ยงต่อการเป็นหนี้สูญมีมาก แต่สามารถหาผลประโยชน์ได้ในอัตราที่สูงกว่าการปล่อย สินเชื่อประเภทอื่น ดังนั้นบริษัทลีสซิ่งประเภทนี้ธนาคารพาณิชย์ หรือสถาบันการเงินจึง จัดตั้งขึ้นมาเพื่อเลี่ยงระเบียบ กฎเกณฑ์เงื่อนไข ที่ยุ่งยากของหน่วยงานที่ควบคุม และเพื่อ

ความคล่องตัวในการประกอบธุรกิจหากดำเนินการล่าช้าก็ไม่สามารถแข่งขันกับบริษัท-
ลิสซิ่งหรือสถาบันการเงินอื่นได้ และ บริษัทเหล่านี้จะมีแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ
กว่าบริษัทลิสซิ่งทั่วไปที่ต้องจัดหาแหล่งเงินทุนเอง

3. บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่งที่เป็นสาขาของโรงงานอุตสาหกรรม
ตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยทางด้านการตลาดในการให้สินเชื่อแก่ลูกค้าที่มีเงินทุนไม่เพียงพอ
ซึ่งตามปกติโรงงานอุตสาหกรรมมีหน้าที่ผลิตสินค้าออกจำหน่ายในตลาดจะต้อง
ผ่านการจัดจำหน่ายโดยผู้แทนจำหน่ายหรือตัวแทนฝ่ายขาย เมื่อสามารถจำหน่ายหรือหา
ลูกค้าที่มีความต้องการสินค้าแล้ว แต่ขาดเงินทุนที่จะซื้อสินค้าจะต้องเสียเวลาในการหา
แหล่งเงินทุนและเสียเวลาในขั้นตอนการอนุมัติของสถาบันการเงิน ทำให้การจัดจำหน่าย
สินค้าของตนมีความล่าช้า จึงเกิดแนวคิดที่จะจัดตั้งบริษัทที่เป็นแหล่งเงินทุนให้แก่ลูกค้า
เหล่านั้น ธุรกิจลิสซิ่งเป็นแนววิธีดำเนินงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า
และโรงงานอุตสาหกรรมได้ ดังนั้นบริษัทลิสซิ่งประเภทนี้จัดตั้งมาเพื่ออำนวยความสะดวก
ช่วยเหลือในการจัดจำหน่ายในด้านการตลาดแก่โรงงานอุตสาหกรรม และ
อำนวยความสะดวกแก่ลูกค้าที่ต้องการสินค้าแต่มีเงินลงทุนไม่เพียงพอให้ได้รับ
ผลประโยชน์ร่วมกัน

4. บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่งที่เป็นบริษัทร่วมทุน หรือเป็น
บริษัทในเครือจากต่างประเทศ บริษัทลิสซิ่งประเภทนี้บริษัทต่างประเทศจะเข้ามาร่วม-
ทุนกับผู้ประกอบธุรกิจลิสซิ่งภายในประเทศที่ประกอบกิจการอยู่ และมีความชำนาญ
เกี่ยวกับกฎหมายภายในประเทศ แต่มีปัญหาเรื่องการหาแหล่งเงินทุนที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ
และวิทยาการสมัยใหม่ในการประกอบธุรกิจ หากสามารถร่วมทุนกันได้จะทำให้บริษัท
ขยายตัวเป็นธุรกิจขนาดใหญ่สามารถขยายธุรกิจของตนได้ เมื่อมีแหล่งเงินทุนสนับสนุน
ทำให้มีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจสูงขึ้น สามารถแข่งขันกับคู่แข่งที่มีกิจการแบบ
เดียวกันได้ไม่เสียเปรียบ บริษัทลิสซิ่งประเภทนี้ในระยะเริ่มแรกที่ธุรกิจลิสซิ่งได้
แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทยก็จัดตั้งบริษัทลิสซิ่งลักษณะนี้

5. บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลิสซิ่งที่เป็นบริษัทข้ามชาติ จะเป็นบริษัท
ที่ประกอบธุรกิจในต่างประเทศ แต่ต้องการขยายกิจการมาลงทุนนอกประเทศของตน
ไม่ต้องการถ่ายทอดเทคโนโลยีหรือวิทยาการใหม่ ๆ ให้แก่คนในท้องถิ่น จึงไม่ร่วมทุน

กับคนในท้องถิ่นนั้น และขออนุญาตเข้ามาจัดตั้งสาขาในประเทศนั้นจากรัฐที่ควบคุม เพื่อจะได้นำกำไรส่งคืนบริษัทแม่ได้อย่างเต็มที่ แต่มีผลเสียในเรื่องความชำนาญที่จะ ประกอบธุรกิจในวันธรรมดาของคนท้องถิ่นที่แตกต่างกัน ความไม่เข้าใจกฎหมายในประเทศ ภาษีอากร จะเป็นอุปสรรคที่มีความสำคัญต่อการประกอบธุรกิจมากและอาจทำให้การประกอบธุรกิจล้มเหลวได้ ดังนั้น บริษัทลีสซิ่งร่วมทุนหรือบริษัทลีสซิ่งในเครือ จากต่างประเทศ จึงเป็นบริษัทต่างด้าวที่สามารถเข้ามาประกอบธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทยได้ โดยไม่ถูกจำกัดเรื่องการขออนุญาตดำเนินการค้าปลีกที่จะต้องถูกควบคุมหรือถูก จำกัดของการประกอบธุรกิจคนต่างด้าวในประเทศไทยตามพระราชบัญญัติการประกอบ ธุรกิจคนต่างด้าว พ.ศ. 2542

ประเภทธุรกิจแยกตามบริการ โดยมีลักษณะการบริการดังนี้ (สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก)

1. ลีสซิ่งแบบพิเศษ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เช่า ผู้ให้เช่าได้ให้บริการ ลีสซิ่งแบบพิเศษที่ให้บริการตามความต้องการของผู้เช่าแต่ละรายเป็นการเฉพาะ นอกจากนี้ยังได้รวมเอาการจัดหาเครื่องจักร อุปกรณ์ และบริการอื่น ๆ เข้าไว้ในบริการ อีกด้วย เช่น การเปิดตราสารทางการค้าที่ออกโดยธนาคาร (letter of credit) เป็นต้น ตลอดจนการจัดสัญญาเช่าเครื่องจักร อุปกรณ์คราวละจำนวนมาก หรือหลายชนิดจาก ผู้จัดจำหน่ายหลายรายไว้เป็นสัญญาเดียว เช่น เครื่องมือ อุปกรณ์และเฟอร์นิเจอร์ใน โรงพยาบาล ภัตตาคาร ห้างสรรพสินค้า เป็นต้น ดังนั้นผู้เช่าจึงสามารถหลีกเลี่ยงขั้นตอน ยุ่งยากซับซ้อนได้เป็นอย่างดี และสามารถลดต้นทุนที่มีราคาสูง โดยใช้บริการพิเศษนี้ หรือที่เรียกกันว่า “packaging leasing” ซึ่งใช้ได้กับสังหาริมทรัพย์ทุกชนิด

2. ลีสซิ่งขนาดใหญ่ เป็นการให้บริการลีสซิ่งสำหรับเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ที่มี ราคาสูงเช่น เครื่องบิน เรือพาณิชย์ เครื่องกำเนิดพลังงาน เครื่องจักร โรงงาน เป็นต้น นับเป็นบริการที่มีน้อยมากในประเทศไทยเปิดโอกาสให้ผู้เช่า สามารถตกลงและต่อรอง อัตราค่าเช่าที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ผู้เช่ายังสามารถตกลงค่าเช่าเป็นสกุลเงินตราต่างประเทศหรือชำระค่าเช่าเป็นจำนวนที่น้อย ๆ เพิ่มขึ้นตามระยะเวลาเพื่อให้สอดคล้องกับ แผนงานรายรับของผู้เช่าได้

3. ลีสซิ่งเครื่องจักร เป็นการให้บริการลีสซิ่งทั่วไปสำหรับเครื่องจักร หรือ อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่นเครื่องใช้สำนักงาน คอมพิวเตอร์ เฟอร์นิเจอร์ ยานพาหนะ เครื่องจักร ที่ใช้ในการก่อสร้าง เครื่องพิมพ์เอกสาร และอื่น ๆ และผู้ให้เช่าคำนึงถึงประโยชน์ของผู้เช่าที่จะได้รับ อาทิ การเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้า เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้ให้เช่า ต้องดูแลอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยเสนอบริการในอัตราที่เหมาะสมและเพิ่ม อรรถประโยชน์กับผู้เช่าในระยะยาว

4. ลีสซิ่งรถยนต์ ผู้ให้เช่าจัดเตรียมบริการลีสซิ่งรถยนต์ ทั้งรถยนต์นั่งบุคคล- ธรรมดา รถโดยสารและรถบรรทุกไว้สำหรับผู้เช่า และบริการลีสซิ่งรถยนต์คราวละเป็น จำนวนมากคัน การบริการในด้านนี้จะแบ่งย่อยได้ 3 ประเภท ได้แก่

4.1 บริการแบบมีการบริการเต็ม (full service) ผู้ให้เช่าเป็นผู้ดำเนินการและ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด เช่น ค่าจดทะเบียน ค่าต่อทะเบียน ค่าประกันภัย การบำรุงรักษาและซ่อมบำรุง

4.2 แบบบริการบางส่วน (partial service) ผู้ให้เช่าจะเป็นผู้จัดการและ รับผิดชอบค่าใช้จ่ายบางส่วน เช่น การจดและต่อทะเบียน หรือการจัดทำประกันภัย หรือ การซ่อมบำรุง ผู้เช่าจะสามารถเลือกบริการที่ต้องการได้ การบริการแบบนี้ส่วนมากจะ เป็นรถยนต์สำหรับผู้บริหาร หรือรถยนต์ส่วนบุคคล หรือรถยนต์ให้บริการเช่าช่วง

4.3 แบบไม่มีบริการ (no service) เป็นการเช่าเฉพาะสินทรัพย์ แต่ผู้ให้เช่ายังคง บริการด้านจดทะเบียน ต่อทะเบียนและจัดทำประกันภัยให้ถ้าผู้เช่าต้องการ โดยที่ค่าใช้จ่ายผู้เช่าต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด อย่างไรก็ตามผู้เช่าจะเป็นผู้ดูแลการบริการ บำรุงรักษาและการซ่อมบำรุงทั้งหมด

5. ลีสซิ่งผู้จัดจำหน่ายเครื่องจักร เพื่อให้ผู้จัดจำหน่ายสินค้า สามารถขายสินค้าได้ สะดวกรวดเร็ว โดยผู้ให้เช่า จะเป็นผู้สนับสนุนการเงินให้กับผู้ซื้อสินค้า

โดยสรุปธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นการประกอบธุรกิจที่ให้บริการทั้งด้าน สินเชื่อและการบริการให้เช่าทรัพย์สินพร้อมบริการส่วนเกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ที่ให้เช่าตาม ความประสงค์ของผู้เช่าควบคู่กัน

ประเภทสินทรัพย์

บริษัทประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งสนับสนุนให้มีการใช้สินทรัพย์หลากหลาย สินทรัพย์ที่ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีดังต่อไปนี้ (วรศักดิ์ ทุมมานนท์, 2540; สมาคมลีสซิ่งไทย, 2542; Tomkins, Lowe, & Morgan, 1979; Revenue Commissioners, 2005)

1. เครื่องมือทางการเกษตร ป่าไม้ และประมง
2. เครื่องมือเหมืองแร่
3. เครื่องบิน
4. เรือ
5. เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ข้อมูลประกอบอุปกรณ์การพิมพ์
6. เครื่องจักรและอุปกรณ์โรงงาน
7. เครื่องจักรทั่วไป เครื่องไฟฟ้า เครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการแพทย์
8. เครื่องจักร เครื่องมือก่อสร้าง
9. เครื่องอำนวยความสะดวกในโรงแรม
10. อุปกรณ์ และเฟอร์นิเจอร์ใช้ในสำนักงาน
11. อุปกรณ์ขนถ่ายวัตถุดิบ
12. อุปกรณ์การพิมพ์และเครื่องพิมพ์
13. เครื่องจักร และอุปกรณ์การขนส่งรวมถึงยานพาหนะการขนส่ง
14. เครื่องอัดรูป และล้างรูป
15. รถยนต์ที่ใช้ในอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม
16. เครื่องควบคุมมลภาวะ
17. สัมหาริมทรัพย์อื่น ๆ

ในเรื่องของประเภทสินทรัพย์นี้ได้มีงานวิจัยของ Schmit and Stuyck (2002) ตามที่ได้กล่าวถึงในเบื้องต้นเรื่องแนวคิดแล้ว ที่ได้สรุปแยกประเภทสินทรัพย์เป็น 3 ประเภทใหญ่ได้แก่

1. ยานพาหนะเช่น รถยนต์ รถบรรทุก รถประจำทาง เป็นต้น
2. อุปกรณ์ของโรงงานและธุรกิจ

3. อสังหาริมทรัพย์

ส่วนในประเทศไทย สหกรณ์สหกรณ์ไทย (2542) ได้แยกประเภทสินทรัพย์ให้เข้าตามข้อมูลของสมาชิกสหกรณ์ไว้ดังนี้

1. เครื่องจักร และอุปกรณ์โรงงาน
2. เครื่องคอมพิวเตอร์
3. เครื่องจักร และอุปกรณ์การขนส่งรวมถึงยานพาหนะการขนส่ง
4. เครื่องมือ และเครื่องใช้ในสำนักงาน
5. เครื่องอัดรูป และล้างรูป
6. เครื่องจักร และเครื่องมือก่อสร้าง
7. รถยนต์ที่ใช้ในอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม
8. เครื่องใช้ และอุปกรณ์ในโรงแรม
9. เครื่องพิมพ์ และอุปกรณ์การพิมพ์
10. เครื่องมือ และอุปกรณ์ทางการแพทย์
11. เครื่องควบคุมมลภาวะ
12. อสังหาริมทรัพย์อื่น ๆ

โดยสรุปแล้วสินทรัพย์ที่ใช้ประกอบธุรกิจทุกประเภทผู้ประกอบการสามารถนำมาขอสินเชื่อแบบสหกรณ์ได้โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของผู้เช่าที่เป็นผู้ประกอบการ ซึ่งอาจเป็นสินทรัพย์ที่ผู้เช่าจัดหาเองหรือขอให้ผู้ให้เช่าช่วยจัดหาจากผู้ผลิต หรือผู้จำหน่าย

วิวัฒนาการมาตรฐานการบัญชี

วิวัฒนาการมาตรฐานการบัญชีต่างประเทศ จะได้กล่าวถึงประเทศที่เป็นต้นแบบของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้ปฏิบัติตามดังนี้ (สหกรณ์สหกรณ์ไทย, 2550ข)

ธุรกิจการให้เช่าแบบสหกรณ์ได้เติบโตก่อนปี ค.ศ. 1984 จนถึงปี ค.ศ. 1984 ด้วยสาเหตุ 2 ประการ ประการแรกเนื่องจากการได้ลดหย่อนภาษีอากรร้อยละ 100 ของทุนที่ผู้ให้เช่าลงทุน ประการที่สอง เนื่องจากการไม่ต้องบันทึกรายการในงบดุลทำให้อัตรา-

ส่วนของหนี้สินไม่มีผลกระทบ ในปี ค.ศ. 1984 พระราชบัญญัติการเงินได้ยกเลิกการลดหย่อนภาษีอากรร้อยละ 100 ของทุนในปีแรก และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 21 ของประเทศอังกฤษ กำหนดให้ผู้เข้าบันทึกรายการบัญชีของสัญญาเช่าการเงินในงบดุล โดยมีผลตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 เป็นต้นไป แต่เป็นที่น่าแปลกใจเพราะยอดการให้เช่าแบบลีสซิ่งไม่ลดลง และยังคงระดับเดียวกับปี ค.ศ. 1984 อาจเป็นเพราะมีการเลี่ยงไปทำสัญญาเช่าดำเนินงานแทน

ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นประเทศแรกที่กำหนดใช้มาตรฐานการบัญชีธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีประเทศสหรัฐอเมริกา กำหนดให้ใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 เรื่อง สัญญาเช่า ในปี ค.ศ. 1976 ก่อนหน้านี้ การชำระค่างวดของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะบันทึกบัญชีแบบง่าย ๆ โดยผู้เข้าบันทึกเป็นค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนเมื่อเกิดรายการ และธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้จัดเป็น 2 ประเภท กรณีที่ความเสี่ยงและผลประโยชน์เป็นของผู้เช่า จะจัดเป็นสัญญาเช่าลงทุนหรือสัญญาเช่าการเงิน โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 กำหนดให้ผู้เช่าต้องบันทึกบัญชีแสดงยอดสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุล กรณีถ้าไม่เข้าข่ายข้างต้นก็จะจัดเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน การจัดประเภทสัญญาเช่าตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ของสหรัฐอเมริกานี้ ได้มีหลายประเทศที่เลือกปฏิบัติตามได้แก่ อังกฤษ แคนาดา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์

การเติบโตของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในช่วงกลางศตวรรษ 1970 และการมีคดีขึ้นศาลอันเนื่องจากธุรกิจนี้ เป็นปัจจัยให้มีการกำหนดกฎเกณฑ์ออกมา ในปี ค.ศ. 1984 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 เรื่องบัญชีลีสซิ่งและเช่าซื้อและกำหนดให้ปฏิบัติตั้งแต่ปี ค.ศ. 1987 เป็นต้นไป

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้ร่วมกับคณะทำงานกำหนดมาตรฐานบัญชีจากประเทศ อังกฤษ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ และเสนอเอกสารการบันทึกบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับปรับปรุงใหม่แก่สาธารณชน และประเทศอังกฤษมีแนวโน้มที่จะใช้มาตรฐานฉบับนี้ ซึ่งเป็นการขจัดข้อขัดแย้งระหว่างมาตรฐานบัญชีฉบับที่ 21 กับ มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 5 ย่อหน้าที่ 4

การรายงานรายการหลักคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 5 ได้กำหนดเรื่องหนี้สินเป็นรายการที่มีผลต่อสถานะทางเศรษฐกิจจึงกำหนดเพื่อแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน โดยเฉพาะหนี้สินที่เกิดจากธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและให้แสดงความเกี่ยวข้องเป็นรายการเฉพาะในการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21

การที่ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งให้ผลกระทบเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ (ดูตาราง 16) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์ลีสซิ่งจึงควรต้องกำหนดให้มีการบันทึกรายการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งรายการนี้มีผลกระทบบริษัทจำนวนมากอย่างมีนัยสำคัญและกระทบในวงกว้างในด้านประเมินอัตราสินเชื่อ การกู้เงิน การประเมินความเสี่ยง การตัดสินใจของผู้ลงทุน โดยมีผลต่ออัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญ ซึ่งนักวิเคราะห์การเงินทั้งในประเทศ อังกฤษและสหรัฐอเมริกาได้ชี้ให้เห็นว่า นักวิเคราะห์การลงทุนและเจ้าหน้าที่เงินกู้ได้ใช้อัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์สถานะของบริษัท นอกจากนี้การสำรวจในประเทศอังกฤษ ได้แสดงให้เห็นว่านักวิเคราะห์ร้อยละ 70 ใช้อัตราส่วนทางการเงินประมาณการรายได้ ส่วนการสำรวจในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าเจ้าหน้าที่สินเชื่อได้ใช้อัตราส่วนหนี้สินในการตัดสินใจให้สินเชื่อกับลูกค้า

กฎเกณฑ์ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

แนวโน้มที่เป็นไปได้สำหรับการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์นั้นจะเป็นการใช้วิธีเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน และเรื่องกฎเกณฑ์ของสัญญาเช่ามีสาระสำคัญของกฎเกณฑ์ที่ได้ประกาศใช้และมีผลกับการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งดังนี้

มาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกาได้ประกาศใช้กฎเกณฑ์และมีผลกับการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและมีการพัฒนาเป็นลำดับดังนี้

1. การรายงานตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 147 (คณะกรรมการกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ปี ค.ศ. 1973)

กำหนดให้เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ใน รายงานประจำปีในรูปแบบ 10-K

2. ความเห็นฉบับที่ 13 (คณะกรรมการกำหนดข้อสมมติฐานทางการบัญชีและแนวทางในการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับเหตุการณ์เฉพาะอย่างและวางแผนสำหรับการค้นคว้าวิจัยทางบัญชี ปี ค.ศ. 1973)

แนะนำให้เปิดเผยมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าที่มีภาระผูกพันต้องชำระ

3. มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 13 (คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี ปี ค.ศ. 1976) ได้ประกาศให้บันทึกรายการบัญชีตามสัญญาเช่าทุน ในหรือหลัง วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1977 หากสัญญาเช่าเข้าเงื่อนไข 4 ประเด็นดังนี้

3.1 มูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าที่ต้องจ่ายชำระตลอดอายุสัญญามียอดมากกว่าร้อยละ 90 ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่า

3.2 มีการโอนกรรมสิทธิ์สินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญา

3.3 ให้สิทธิ์ผู้เช่าเลือกซื้อเมื่อสิ้นสุดสัญญาตามราคาที่ตกลงกัน

3.4 อายุสัญญาเช่ามากกว่าร้อยละ 75 ของอายุการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์ที่เช่า

ถ้าสัญญาไม่เข้าเงื่อนไข 4 ข้อข้างต้นจะเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน

กำหนดให้ผู้เช่าบันทึกค่าใช้จ่ายในงบกำไรขาดทุนสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน และเปิดเผยมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าที่ต้องจ่ายชำระตลอดอายุสัญญาเช่าที่มากกว่า 1 ปี และรายงานแยกยอดที่เกิน 5 ปี

มาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษ

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษ ได้ประกาศใช้กฎเกณฑ์ และมีผลกับการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและมีการพัฒนาเป็นลำดับดังนี้

1. ร่างการเปิดเผยข้อมูลฉบับที่ 29 (คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี ปี ค.ศ. 1981)

กำหนดให้ผู้ให้เช่าบันทึกรายการบัญชีของสัญญาเช่าการเงิน

2. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 (คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี ปี ค.ศ. 1984)

กำหนดให้ผู้ให้เช่าเริ่มเปิดเผยข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1984 ส่วนผู้เช่าเริ่มเปิดเผยข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม ค.ศ. 1987 และกำหนดการจำแนกสัญญาเช่าการเงินคือสัญญาที่โอนความเสี่ยงและผลตอบแทนทั้งหมดไปยังผู้เช่า การคำนวณมูลค่าปัจจุบันจะช่วยในการจำแนกสัญญาได้ชัดเจนขึ้น โดยการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าขั้นต่ำ ณ วันเริ่มต้นสัญญาได้มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90 ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่า กรณีที่ไม่เข้าข่ายสัญญาเช่าการเงินจะเป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน

กำหนดให้ผู้เช่าบันทึกบัญชีสำหรับสัญญาเช่าการเงิน ส่วนสัญญาเช่าดำเนินงานให้บันทึกค่าเช่าจ่ายในงบกำไรขาดทุนด้วยวิธีเส้นตรงตลอดอายุสัญญาเช่าพร้อมทั้งเปิดเผยจำนวนเงินค่าเช่าค้างชำระในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ด้วยยอดจำนวนเงิน 3 รายการ รายการแรกยอดค่าเช่าค้างชำระ 1 ปีถัดไป รายการที่สองยอดค่าเช่าค้างชำระในช่วงเกินกว่า 1 ปีแต่ไม่เกิน 5 ปี รายการที่สาม ยอดค่าเช่าค้างชำระเกินกว่า 5 ปี

3. หลักการที่อนุญาตให้ปฏิบัติฉบับที่ 664 (สถาบันทางการบัญชีในประเทศอังกฤษ, 1987)

กระตุ้นให้ใช้วิธีการทดสอบในประเด็นอื่นนอกจากการคำนวณมูลค่าปัจจุบันของค่าเช่าขั้นต่ำ ณ วันเริ่มต้นสัญญาได้มากกว่าหรือเท่ากับร้อยละ 90 ของมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่า

4. มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 5 (คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี ปี ค.ศ. 1994)

กำหนดให้พิจารณารายการทุกประเด็นในการปฏิบัติทางบัญชีที่เหมาะสม และต้องการให้แสดงรายการสินทรัพย์และหนี้สินครอบคลุมความเสี่ยงและผลตอบแทนที่

จะต้องโอน นอกจากนี้ต้องจัดข้อขัดแย้งระหว่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 และ มาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 5 โดยการกำหนดค่าเพื่อความเสถียร ในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 ด้วย

มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ได้ประกาศใช้กฎเกณฑ์ซึ่งมีผลกับการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและมีการพัฒนาเป็นลำดับดังนี้

วิวัฒนาการของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว (International accounting standard 17 lease)

1. ตุลาคม ค. ศ. 1980 ร่างฉบับที่ 19 เกี่ยวกับมาตรฐานการบัญชีสัญญาเช่าระยะยาว
2. กันยายน ค. ศ. 1982 ได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว มีผลบังคับใช้ในงวดบัญชีที่เริ่มต้นในหรือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ค.ศ.1984 เป็นต้นไป มาตรฐานการบัญชีฉบับนี้ได้รับการยอมรับทั่วไปและรายละเอียดการเปิดเผยข้อมูลในหมายเหตุประกอบงบการเงินมีน้อยกว่ามาตรฐานการบัญชีของประเทศอังกฤษ ฉบับที่ 21 หรือมาตรฐานการบัญชีของประเทศสหรัฐอเมริกา ฉบับที่ 13
3. 1 มกราคม ค. ศ. 1984 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (international accounting standard 17 lease) มีผลบังคับใช้
4. ค. ศ. 1994 ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว
5. เมษายน ค.ศ. 1997 การจัดทำร่างฉบับที่ 56 เกี่ยวกับสัญญาเช่า
6. ธันวาคม ค.ศ. 1997 กำหนดมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว
7. 1 มกราคม ค.ศ. 1999 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว มีผลบังคับใช้
8. 18 ธันวาคม ค.ศ. 2003 ปรับปรุง มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว ตามคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ
9. 1 มกราคม ค. ศ. 2005 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 17 สัญญาเช่าระยะยาว

(ฉบับปรับปรุง 2003) มีผลบังคับใช้ (Beattie, Edwards, & Goodacre, 2006)

ตาราง 9

งานวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการบันทึกบัญชีการให้เช่าแบบลีสซิ่งต่อ
อัตราส่วนทางการเงินบัญชี โดยสรุปดังนี้

ผู้ศึกษา	ประเทศ	ขนาดตัวอย่าง	อัตราส่วน	ข้อค้นพบ	ข้อสรุป
Nelson (1963)	สหรัฐอเมริกา	11 บริษัท	15 อัตราส่วนรวม อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	อัตราส่วนบางตัวมีผลจากการจัดอันดับความแตกต่างของผลิตภัณฑ์	ภายในบริษัท การเปรียบเทียบอัตราส่วนไม่ถูกต้องและผิดพลาดโดยไม่ได้บันทึกรายการ การเช่าแบบลีสซิ่ง
Ashton (1985)	อังกฤษ	23 บริษัทจากการสำรวจบริษัทมหาชนจำนวน 300 บริษัทในปี ค.ศ. 1983 และ ค.ศ. 19 84 บริษัทที่ให้ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ	อัตราส่วนของผลตอบแทนการลงทุน ของผู้ถือหุ้น ผลตอบแทนของทุนจดทะเบียน ส่วนต่างผลกำไร ผลตอบแทนของสินทรัพย์	ความแตกต่างของการทดสอบก่อนและหลังทำธุรกรรมการให้เช่าแบบ ลีสซิ่งมีผลเฉพาะอัตรา- ส่วนการก่อหนี้สินเท่านั้น สถิติที่ใช้	ผลการดำเนินงานภายในของ บริษัทไม่มีนัยสำคัญ แต่มีผลจากการบันทึกบัญชีสัญญาเช่าการเงิน
Ashton (1985)	อังกฤษ	ในการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าการเงิน	ของสินทรัพย์ ดอกเบี้ยจ่าย การก่อหนี้	Spearman rank correlation ที่ระดับนัยสำคัญ 0.90	

ตาราง 9 (ต่อ)

ผู้ศึกษา	ประเทศ	ขนาดตัวอย่าง	อัตราส่วน	ข้อค้นพบ	ข้อสรุป
Imhoff, Lipe and Wright (1991)	สหรัฐอเมริกา	7 คู่ของบริษัทที่ทำอุตสาหกรรมแตกต่างกัน ขนาดเท่ากันแต่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานแตกต่างกัน	ผลตอบแทนของสินทรัพย์ อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	อัตราผลตอบแทนสินทรัพย์ลดลงโดยเฉลี่ยสำหรับผู้เช่า สูงสุดร้อยละ 34 ต่ำสุดร้อยละ 10 อัตราส่วนของหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสูงขึ้นโดยเฉลี่ยสำหรับผู้เช่า สูงสุดร้อยละ 191 ต่ำสุดร้อยละ 47	การบันทึกบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงาน มีผลต่อภายใน-บริษัท เมื่อเปรียบเทียบอัตราส่วนกับ อัตราส่วนสำคัญทางการเงิน

ที่มา. จาก *The International Journal of Accounting* 41(1), (75-103), by V. Beattie, A. Goodacre, and S. J. Thomson, 2006, Main Building: University of Glasgow.

งานวิจัยของ Lindsey (2006) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beattie, Edwards and Goodacre (2006) เช่นกันซึ่ง นักวิจัยแสดงผลการวิจัยในอเมริกาว่าระหว่างการบันทึกรายการบัญชีของสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงานมีความแตกต่างอย่างมากทำให้มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลการลงทุนดังนั้นนักวิจัยได้เสนอแนวทางแก้ไขที่แตกต่างจากนักวิจัยกลุ่มแรกโดยให้ผู้เช่าควรเปิดเผยข้อมูลรายการสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาและ

ให้สอดคล้องกับการควบคุมของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เน้นเรื่องการดูแลความเสี่ยงในการลงทุน

วิวัฒนาการมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า ในประเทศไทย

ก่อนปี พ.ศ. 2538 คณะอนุกรรมการของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน โอนเข้าสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ร่างมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและได้ส่งร่างมาตรฐานการบัญชีให้ผู้เกี่ยวข้องเพื่อทำประชาพิจารณ์ เนื่องจากในปี พ.ศ. 2521 ได้มีบริษัท ไทย โอริกซ์ ลีสซิ่ง จำกัด เปิดดำเนินการเป็นแห่งแรกของประเทศไทยด้วยการร่วมทุนของหลายฝ่ายโดย บริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน รวมกิจการกับ ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน)) ร่วมกับ บริษัทเงินทุนระหว่างประเทศ (ในเครือธนาคารโลก) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัทกรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน) และ บริษัทโอริกซ์คอปอร์เรชั่นแห่งประเทศไทย จำกัด ได้ร่วมกันก่อตั้ง บริษัทไทยโอเรียนท์ลีสซิ่ง จำกัด (ชื่อเดิมของบริษัทฯ) (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2550) นับเป็นบริษัทที่บริการให้เช่าแบบลีสซิ่ง บริษัทแรกในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ในอันที่จะสนับสนุน การพัฒนา อุตสาหกรรม ในภาคเอกชน โดยสนับสนุนการเงิน ในรูปแบบลีสซิ่ง แก่ ผู้ประกอบการและ วิสาหกิจ โดยเฉพาะบริษัทเงินทุนระหว่างประเทศที่ต้องการผลักดันธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวประเทศไทยยังไม่มีมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง การบันทึกรายการบัญชีก็อิงตามการปฏิบัติทางด้านภาษีอากร โดยผู้เช่าบันทึกการจ่ายค่าเช่าเป็นรายจ่ายในงบกำไรขาดทุนส่วนผู้ให้เช่าบันทึกการรับค่าเช่าเป็นรายรับค่าเช่าในงบกำไรขาดทุนพร้อมทั้งบันทึกสินทรัพย์ที่ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ถาวรของบริษัทและคำนวณค่าเสื่อมราคาตามวิธีการบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งสร้างความสะดวกให้ทั้งผู้เช่าและผู้ให้เช่า ดังนั้นเมื่อสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบัน โอนเข้าสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ร่างมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งขึ้นมา จึงไม่มีผู้ประกอบการใดต้องการเปลี่ยนแปลง ขณะนั้นสมาคมลีสซิ่งไทยเป็นศูนย์กลางของผู้ประกอบการได้

ขอให้ชะลอการออกมาตราฐานการบัญชีไว้ก่อนเพราะเกรงว่าจะทำให้ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งกำลังขยายตัวในขณะนั้นชะงัก แต่ต่อมาธุรกิจมีการแข่งขันสูงมาก โดยเฉพาะเรื่องต้นทุนของเงินทุนที่นำมาใช้ในธุรกิจทำให้มีผู้ประกอบการหลายราย ตั้งใจที่จะเข้าระดมทุนในตลาดทุนแต่เนื่องจากความแตกต่างของการบันทึกรายการบัญชี ทำให้ไม่สามารถเปรียบเทียบและตรวจสอบผลการประกอบการของธุรกิจได้

คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จึงได้ขอให้สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันยกเลิกและโอนสิทธิทั้งหมดให้สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์) กำหนดมาตรฐานการบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ประกอบการบันทึกบัญชี และในปี พ.ศ. 2539

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันยกเลิกและโอนสิทธิทั้งหมดให้สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้กำหนดมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว เริ่มใช้บังคับบริษัทมหาชนสำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2539 เป็นต้นไป และสำหรับกิจการอื่นอย่างช้าให้ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 นี้สำหรับสัญญาเช่าระยะยาวที่มีวันเริ่มต้นสัญญาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งได้ถือปฏิบัติจนถึงปี พ.ศ. 2550 ในช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2542 ถึง พ.ศ. 2550 นั้น ได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 นี้หลายครั้งดังนี้

ปี พ.ศ. 2546 เดือนกรกฎาคม สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย (ปัจจุบันยกเลิกและโอนสิทธิทั้งหมดให้สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์) ได้ร่างมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 (ปรับปรุง พ.ศ. 2546) เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (ใช้แทนมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 เรื่อง การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ ทางด้านผู้ให้เช่าซื้อ และฉบับที่ 29 เรื่องการบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว) มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดนโยบายการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลที่เหมาะสมทั้งด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่าเพื่อนำไปปฏิบัติกับสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงาน ให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น โดยมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง “สัญญาเช่าระยะยาว” (ฉบับปรับปรุง 1997) (IAS No. 17, “Leases” (revised 1997)) (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2550; สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ข)

ข้อแตกต่างที่สำคัญของร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 ปี พ.ศ. 2539 กับปี พ.ศ. 2546 จากการศึกษาร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (ฉบับเดือนกรกฎาคม 2546) ที่จะนำมาใช้แทนมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม (มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 7 เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับการเข้าซื้อทางด้านผู้ให้เข้าซื้อ” และฉบับที่ 29 เรื่อง “การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว”) ซึ่งมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้คาดว่าจะให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 พบว่า มีข้อแตกต่างที่สำคัญจากมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิม ดังนี้

ตาราง 10

ข้อสรุปลักษณะความแตกต่างของมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (2539) กับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว (2546)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
1. คำนิยามของสัญญาเช่าระยะยาว หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าให้สิทธิในการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่งที่ตกลงกันเพื่อแลกเปลี่ยนกับค่าตอบแทนซึ่งอาจได้รับชำระในงวดเดียวหรือหลายงวด	1. คำนิยามของสัญญาเช่าระยะยาว หมายถึง สัญญาหรือข้อตกลงที่ผู้ให้เช่าโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์ให้แก่ผู้เช่า โดยได้รับค่าเช่าเป็นผลตอบแทนสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง
2. แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงิน ได้เพิ่มสถานการณ์เพื่อช่วยในการจำแนกสัญญาเช่าระยะยาวอีกหนึ่งข้อ	2. แนวทางของสถานการณ์ที่จัดเป็นสัญญาเช่าการเงินได้แก่
2.1 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า	2.1 สัญญาเช่าโอนความเป็นเจ้าของในสินทรัพย์ไปให้ผู้เช่า ณ วันสิ้นสุดแห่งสัญญาเช่า
2.2 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิให้เลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้	2.2 สัญญาเช่าระบุให้ผู้เช่ามีสิทธิให้เลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ในราคาที่ต่ำกว่าราคายุติธรรม ณ วันที่ สิทธิการเลือกที่จะซื้อได้
2.3 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์	2.3 กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการใช้งานส่วนใหญ่ของสินทรัพย์
2.4 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม	2.4 ราคาปัจจุบัน ณ วันเริ่มต้นสัญญาของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าเท่ากับหรือมากกว่าส่วนใหญ่ของราคายุติธรรม
2.5 สินทรัพย์ที่เช่ามีลักษณะเฉพาะจนกระทั่งมีผู้เช่าเพียง ผู้เดียวที่สามารถใช้สินทรัพย์นั้น โดยไม่จำเป็นต้องนำสินทรัพย์ดังกล่าวมาทำการดัดแปลงที่สำคัญ	2.5 ไม่มี

ตาราง 10 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
3. กำหนดระยะเวลาของสัญญาเช่าระยะยาวครอบคลุมอายุการให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจส่วนใหญ่ของสินทรัพย์แม้ว่าจะไม่มีการโอนกรรมสิทธิ์เกิดขึ้น	3. กำหนดระยะเวลาสัญญาเช่ามีระยะเวลานานซึ่งครอบคลุมอายุการใช้งานส่วนใหญ่ของสินทรัพย์ที่เช่าทั้งนี้โดยไม่คำนึงถึงว่าในที่สุดแล้ว จะมีการโอนกรรมสิทธิ์หรือไม่ก็ตาม
4. จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายไม่รวมถึงค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้น ต้นทุนการให้บริการ และภาษีที่ผู้ให้เช่าจ่ายและเรียกคืนได้จากผู้เช่า ค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้น หมายถึง ส่วนของจำนวนเงินที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าซึ่งไม่ได้กำหนดไว้อย่างคงที่ตามเวลาที่ผ่านไป แต่กำหนดให้ขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น เช่น อัตราร้อยละของยอดขาย ปริมาณการใช้ ดัชนีราคาต่างๆ หรืออัตราดอกเบี้ยในตลาด	4. จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าจะประกอบด้วยค่าเช่าขั้นต่ำตลอดอายุสัญญาเช่า และจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเมื่อผู้เช่าเลือกที่จะซื้อสินทรัพย์ที่เช่า (ไม่ได้ให้ข้อกำหนดที่ชัดเจนว่ากิจการต้องรวมค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นในการคำนวณจำนวนเงินขั้นต่ำที่ ต้องจ่ายหรือไม่)
5. ต้นทุนทางตรงเมื่อเริ่มแรกมักเกิดขึ้นเนื่องจากกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงกับการเช่า เช่นการต่อรองและการทำให้ได้มาซึ่งข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาเช่าระยะยาว ต้นทุนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับกิจกรรมที่เกิดขึ้นกับผู้เช่าเพื่อให้ได้ สัญญาเช่า การเงินต้องรวมเป็นส่วนหนึ่งของจำนวนที่รับรู้ เป็นสินทรัพย์ภายใต้สัญญาเช่าระยะยาวนั้น	5. สิทธิและภาระผูกพันที่เกิดจากสัญญาเช่า การเงินให้บันทึกบัญชี ณ วันเริ่มต้นแห่งสัญญาเช่าในราคายุติธรรมของสินทรัพย์ที่เช่าสุทธิ จากเงินช่วยเหลือและเครดิตภาษีที่ผู้ให้เช่ามีสิทธิได้รับ หรือ มูลค่าปัจจุบันของจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญา สุดแท้แต่ ราคาใดจะต่ำกว่า และ ณ วันเริ่มต้นสัญญานั้น ให้บันทึกไว้ในงบดุลทั้งสินทรัพย์และหนี้สินสำหรับค่าเช่าในอนาคต (ไม่ได้ให้ข้อกำหนดที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับต้นทุนทางตรงเมื่อเริ่มแรก ที่เกิดกับผู้เช่า)
6. ผู้ให้เช่าสามารถใช้วิธีปันส่วนรายได้ทางการเงิน โดยรับรู้รายได้ตามอัตราคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณตามจำนวนเงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงินเท่านั้น เงินลงทุนสุทธิในสัญญาเช่า หมายถึง เงินลงทุนทั้งสิ้นตามสัญญาเช่าหักด้วยรายได้ทางการเงินรอการรับรู้	6. ผู้ให้เช่าสามารถใช้วิธีปันส่วนรายได้ทางการเงิน โดยรับรู้รายได้ตามอัตราคงที่ในแต่ละงวดซึ่งคำนวณตามจำนวนในข้อใดข้อหนึ่งต่อไปนี้ 6.1 เงินลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงิน 6.2 เงินสดลงทุนสุทธิของผู้ให้เช่าที่ยังไม่ได้รับตามสัญญาเช่าการเงิน

ตาราง 10 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
<p>7. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่อ้างอิงถึงมาตรฐานการบัญชีเรื่อง “การค้ำของสินทรัพย์” เพื่อให้แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการประเมินการค้ำของสินทรัพย์เมื่อจำเป็น ซึ่งมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กล่าวถึง</p> <p>ด้านผู้เช่า</p> <p>ผู้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนของสินทรัพย์ ที่เช่าตามสัญญาเช่าการเงิน ซึ่งผู้เช่าบันทึกเป็นสินทรัพย์ เช่น ข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง “ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์” เรื่อง “การค้ำของสินทรัพย์” เรื่อง “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” เรื่อง “เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์” (เมื่อมีการประกาศใช้)</p> <p>ด้านผู้ให้เช่า</p> <p>ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมตามข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชีฉบับอื่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับจำนวนของสินทรัพย์ ที่ให้เช่าตามสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งผู้ให้เช่าบันทึกเป็นสินทรัพย์ เช่น ข้อกำหนดของมาตรฐานการบัญชี เรื่อง “ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์” เรื่อง “การค้ำของสินทรัพย์” เรื่อง “สินทรัพย์ไม่มีตัวตน” เรื่อง “เงินลงทุนในอสังหาริมทรัพย์” และ เรื่อง “การบัญชีการเกษตร” (เมื่อมีการประกาศใช้)</p>	<p>6.3 เงินสดลงทุนสุทธิ หมายถึง ผลต่างระหว่างเงินสดที่จ่ายออกไปกับเงินสดที่ได้รับเข้ามาตามสัญญาเช่าซึ่งนี้ไม่รวมถึงรายการเงินสดเกี่ยวกับค่าประกันภัย ค่าบำรุงรักษา และค่าใช้จ่ายในทำนองเดียวกันที่เรียกคืนเอาจากผู้เช่า</p> <p>7. มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กล่าวถึง</p>
<p>8. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่เน้นข้อกำหนดเกี่ยวกับการเปิดเผยข้อมูลสำหรับสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงานทั้งทางด้าน ผู้เช่าและผู้ให้เช่า โดยการใช้อักษรที่พิมพ์ด้วยตัวหนาและกำหนดให้เปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมดังต่อไปนี้</p>	<p>8. มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กล่าวถึง</p>

ตาราง 10 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
<p>8.1 ผู้เช่าต้องเปิดเผยการกระทบยอดระหว่างจำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายทั้งสิ้นกับมูลค่าปัจจุบันของหนี้สินตามสัญญาเช่าสำหรับระยะเวลาสามช่วง คือ ระยะเวลาที่ไม่เกินหนึ่งปี ระยะเวลาที่เกินหนึ่งปีแต่ไม่เกินห้าปี และ ระยะเวลาที่เกินห้าปี</p> <p>8.2 ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยการกระทบยอดระหว่างผลรวมของเงินลงทุนทั้งสิ้นตามสัญญาเช่ากับมูลค่าปัจจุบันของลูกหนี้จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าสำหรับระยะเวลาสามช่วง คือ ระยะเวลาที่ไม่เกินหนึ่งปี ระยะเวลาที่เกินหนึ่งปี แต่ไม่เกินห้าปีและระยะเวลาที่เกินห้าปีจำนวนเงินขั้นต่ำที่คาดว่าจะได้รับในอนาคตจากการเช่าช่วง ณ วันที่ในงบดุลที่บอกเลิกไม่ได้</p> <p>8.3 ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญสำหรับลูกหนี้จำนวนเงินขั้นต่ำที่ต้องจ่ายตามสัญญาเช่าที่คาดว่าจะเก็บไม่ได้</p> <p>8.4 ผู้ให้เช่าต้องเปิดเผยค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นที่รับรู้ในงบกำไรขาดทุนสำหรับงวด</p>	
<p>9. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการขายและเช่ากลับคืน โดยเฉพาะการเช่ากลับคืนที่เป็นสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยข้อกำหนดสำหรับสถานการณ์ต่าง ๆ โดยให้ขึ้นอยู่กับราคาขายมูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ และราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ และยังสามารถให้ตัวอย่างเพิ่มเติมในภาคผนวกเพื่อช่วยในการตีความข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี</p> <p>การบัญชีสำหรับการขายและเช่ากลับคืนขึ้นอยู่กับประเภทของสัญญาเช่าที่ทำ ดังนี้</p> <p>9.1 การขายและเช่ากลับคืนก่อให้เกิดสัญญาเช่าการเงิน สิ่งตอบแทนจากการขายที่สูงกว่าราคาตามบัญชีต้องตั้งเป็นรายการ รอคการตัดบัญชีและตัดจำหน่ายตามอายุของสัญญาเช่า</p> <p>9.2 การขายและเช่ากลับคืนก่อให้เกิดสัญญาเช่าดำเนินงาน จะทำให้เกิดกำไรหรือขาดทุนในงบกำไรขาดทุนทันทีซึ่งวิธีปฏิบัติทางการบัญชีจะขึ้นอยู่กับราคาขาย มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ และราคาตามบัญชี ของสินทรัพย์</p>	<p>9. ไม่ได้ให้รายละเอียดในสถานการณ์ต่าง ๆ</p>

ตาราง 10 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
10. กำหนดให้สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาเช่าระยะยาวและให้แนวปฏิบัติทางบัญชีทั้งทางด้านผู้เช่าและผู้ให้เช่า	10. ตามมาตรฐานเดิม (ฉบับที่ 7 เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับการเช่าซื้อ-ทางด้านผู้ให้เช่า”) ไม่ได้ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติทางบัญชีทางด้าน ผู้เช่าซื้อ
11. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ได้ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับสิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงาน และยังได้ให้ตัวอย่างเพิ่มเติมในภาคผนวกเพื่อช่วยในการตีความข้อกำหนดที่ระบุไว้ใน มาตรฐานการบัญชีสิ่งจูงใจสำหรับสัญญาเช่าดำเนินงานมีดังนี้	11. มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กล่าวถึง
11.1 ผู้เช่าและผู้ให้เช่าต้องรับรู้สิ่งจูงใจทุกรายการที่ผู้ให้เช่าให้แก่ผู้เช่า ในการต่ออายุสัญญาเช่าดำเนินงานที่มีอยู่หรือในการทำสัญญาเช่าดำเนินงานใหม่เป็นส่วนหนึ่งของสิ่งตอบแทนสุทธิที่ คลงกันเพื่อใช้สินทรัพย์ที่เช่าไม่ว่าสิ่งจูงใจนั้นจะมีลักษณะ รูปแบบหรือจังหวะเวลาในการจ่ายอย่างไร	
11.2 ผู้ให้เช่าต้องนำจำนวนสิ่งจูงใจทั้งสิ้นที่ให้แก่ผู้เช่าไปลดรายได้ค่าเช่าตามอายุสัญญาเช่า โดยใช้วิธีเส้นตรงวงวันแต่ผู้ให้เช่า จะสามารถใช้เกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของเวลาที่สินทรัพย์ที่ให้เช่าจะลดการให้ประโยชน์	
11.3 ผู้เช่าต้องนำจำนวนสิ่งจูงใจทั้งสิ้นที่ได้รับจากผู้ให้เช่าไปลดค่าใช้จ่ายในการเช่าตามอายุสัญญาเช่าโดยใช้วิธีเส้นตรงวงวันแต่ ค่าเช่าจะสามารถใช้เกณฑ์อื่นที่เป็นระบบซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงรูปแบบของเวลาที่ผู้เช่าจะได้รับประโยชน์จากการ ใช้สินทรัพย์ที่เช่า	
11.3 ผู้เช่าต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดที่ระบุในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่เกี่ยวข้องสำหรับรายจ่ายที่เกิดขึ้นกับผู้เช่า รายจ่ายดังกล่าวรวมถึงรายจ่ายที่เกี่ยวข้องกับสัญญาเดิม (เช่น ต้นทุนในการยกเลิกสัญญา ต้นทุนในการย้ายสถานที่ หรือต้นทุนในการปรับปรุงสินทรัพย์ที่เช่า) และรายจ่ายที่ผู้เช่าจะได้รับคืนตามข้อตกลงในการให้สิ่งจูงใจ	

ตาราง 10 (ต่อ)

มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2546)	มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 (2539)
<p>12. ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ได้ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับการประเมินเนื้อหาสัญญาเช่าที่สร้างขึ้นตามรูปแบบของกฎหมายซึ่งไม่ถือเป็นสัญญาเช่าระยะยาวตามมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ และยังได้ให้ตัวอย่างเพิ่มเติมในภาคผนวกเพื่อช่วยในการตีความข้อกำหนดที่ระบุไว้ในมาตรฐานการบัญชี</p> <p>ร่างมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่จะนำมาใช้เมื่อเนื้อหาของข้อตกลงได้ครอบคลุมถึงการโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์สำหรับช่วงระยะเวลาที่กำหนด ข้อบ่งชี้ต่อไปนี้จะแสดงถึงข้อตกลงที่อาจไม่ถือเป็นสัญญาเช่าระยะยาวตามมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้</p> <p>12.1 กิจการคงไว้ซึ่งความเสี่ยงและผลตอบแทนในสินทรัพย์ และกิจการยังสามารถใช้สินทรัพย์ได้เช่นเดียวกับก่อนที่มีการทำข้อตกลง</p> <p>12.2 วัตถุประสงค์หลักของการทำข้อตกลงเพียงเพื่อบรรลุสิทธิประโยชน์ทางภาษี มิได้มีวัตถุประสงค์ในการโอนสิทธิการใช้สินทรัพย์</p> <p>12.3 สิทธิเลือกได้รวมอยู่ในข้อตกลงและการเลือกที่จะใช้สิทธินั้นมีความแน่นอนอย่างมาก (ตัวอย่างเช่น สิทธิเลือกขายได้กำหนดราคาเลือกขายไว้สูงกว่ามูลค่ายุติธรรมมากเพียงพอที่เมื่อถึงกำหนดวันใช้สิทธิจะมีการใช้สิทธิเลือกนั้น)</p>	<p>12. มาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมไม่ได้กล่าวถึง</p>

ที่มา. จาก มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552), โดย สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2552, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

เมื่อวันที่ 17 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 ทางสมาคมลีสซิ่งไทยได้ทำหนังสือขอเลื่อนการใช้มาตรฐานใหม่ออกไปอีก 3 ปี ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้อนุมัติเมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2547 ให้เลื่อนใช้ปฏิบัติเป็นวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2548 เนื่องจากผลที่ทราบไม่ตรงกับวัตถุประสงค์ที่สมาคมลีสซิ่งไทยได้ขอไปตั้งนั้น ต่อมาวันที่ 28 กันยายน พ.ศ. 2547 และ วันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ. 2547 นายกสมาคมลีสซิ่งไทย ได้แจ้งให้สมาชิกทราบว่าขอเข้าพบนายกสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรม-

ราชูปถัมภ์เพื่อขอให้เลื่อนการใช้มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว พ.ศ. 2546 ออกไปอีกเนื่องจากต้องการศึกษาให้เข้าใจก่อนปฏิบัติ วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2548 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ตอบกลับมาที่สมาคมลีสซิ่งไทยว่าจะทราบผลภายใน 6 เดือน เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การบัญชีสำหรับสัญญาเช่าระยะยาว พ.ศ. 2546 แต่เมื่อครบกำหนดสมาคมลีสซิ่งไทยก็ยังไม่ได้รับคำยืนยันจากสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์เนื่องจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 ตลอดเวลา ทำให้ต้องแก้ไขมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 ตามไปด้วย และในที่สุดเมื่อปี พ.ศ. 2550 สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 ตามมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ฉบับที่ 17 เรื่อง “สัญญาเช่าระยะยาว” (ฉบับปรับปรุง 2006) (IAS No. 17, “Leases” (revised 2006)) พร้อมทั้งเปลี่ยนแปลงชื่อเป็นมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า และเปลี่ยนเป็น ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2550) เรื่อง สัญญาเช่า ตามลำดับโดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2550; สมาคมลีสซิ่งไทย, 2550ก) การปรับปรุงล่าสุดเป็น มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 17 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง สัญญาเช่า โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2554 เป็นต้นไป

วิวัฒนาการภาษีอากรที่เกี่ยวข้องสำหรับการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2521 ซึ่งเป็นปีแรกที่ประเทศไทยมีบริษัทที่เริ่มการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง เมื่อพิจารณาจากประมวลรัษฎากร ไม่มีการกำหนดข้อกำหนดขึ้นมาเพื่อธุรกิจนี้โดยตรงผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องมาเทียบเคียงได้แก่พระราชกฤษฎีกา ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร คำสั่งกรมสรรพากร ดังต่อไปนี้

1. พระราชกฤษฎีกา เกี่ยวกับภาษีเงินได้นิติบุคคล
2. พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราการหักค่าสึกหรอ ค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน

(ฉบับที่ 145) พ.ศ. 2527 ให้ไว้ ณ วันที่ 15 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 ใช้บังคับวันที่ 16 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2527 ประเด็นหลักมีดังนี้

2.1 มาตรา 3 เพื่อประโยชน์ในการคำนวณกำไรหรือขาดทุนสุทธิกำหนดให้ใช้วิธีการทางบัญชีที่รับรองทั่วไปและอัตราที่จะหัก เมื่อเลือกใช้วิธีการทางบัญชีอัตราใดแล้วก็ให้ใช้ตลอดไป จะเปลี่ยนแปลงได้ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากอธิบดีกรมสรรพากรหรือผู้ที่อธิบดีกรมสรรพากรมอบหมาย กรณีที่ได้รับอนุมัติให้เปลี่ยนแปลงได้ให้ถือปฏิบัติตั้งแต่วันออกประกาศบัญชีที่ได้รับอนุมัตินั้น

2.2 มาตรา 4 เป็นการกำหนดอัตราร้อยละสูงสุดของมูลค่าต้นทุนตามประเภทของทรัพย์สินเพื่อการคำนวณค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินและระยะเวลาในการคำนวณให้นับตั้งแต่วันที่ได้ทรัพย์สิน กรณีไม่เต็มสิบสองเดือนให้เฉลี่ยหักตามส่วนสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีนั้น

2.3 มาตรา 4 ทวิ ได้กำหนดการหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินประเภทเครื่องจักรและอุปกรณ์เครื่องจักรที่ใช้สำหรับการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในอัตราร้อยละ 40 ของมูลค่าต้นทุนของทรัพย์สิน ในวันที่ได้ทรัพย์สินมา ส่วนมูลค่าต้นทุนส่วนที่เหลือให้หักตามเงื่อนไขและอัตราตามมาตรา 4 โดยมีหลักเกณฑ์เพิ่มเติมว่าต้องไม่เป็นเครื่องจักรที่ใช้ในการผลิตสินค้าหรือบริการแต่ใช้ในการวิจัยอุตสาหกรรมพื้นฐาน การวิจัยเชิงประยุกต์ การทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์ การปรับปรุงกรรมวิธีการผลิต เพื่อลดต้นทุนการผลิตหรือเพิ่มผลผลิต ทั้งนี้ให้รวมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีของตนและผู้อื่น และต้องเป็นเครื่องจักรและอุปกรณ์เครื่องจักรที่ไม่เคยผ่านการใช้งานมาก่อน และมูลค่าต้นทุนไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท นอกจากนี้ต้องแจ้งการใช้งานต่ออธิบดีกรมสรรพากร ตามแบบที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนดภายในเวลา 30 วันนับแต่วันที่ใช้

2.4 มาตรา 5 ทรัพย์สินประเภทรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคน หรือรถยนต์นั่งให้หักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาจากมูลค่าต้นทุน เฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท

ต่อมาเพื่อความชัดเจนในการคำนวณกำไรสุทธิเพื่อเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล กรมสรรพากรได้ออกกฎหมายพิเศษโดยประกาศ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยรายจ่ายที่ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ (ฉบับที่

294) พ. ศ. 2539 ให้ไว้ ณ วันที่ 28 พฤษภาคม พ. ศ. 2539 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2539

มาตรา 3 (1) และ (2) กำหนดรายจ่ายไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิสำหรับมูลค่าต้นทุนของทรัพย์สินประเภทรถยนต์นั่งและรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคนตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เฉพาะส่วนที่เกินหนึ่งล้านบาท โดยให้รวมถึงทรัพย์สินที่ได้มาโดยการเช่าซื้อหรือโดยการซื้อขายเงินผ่อนที่กรรมสิทธิ์ยังไม่โอนด้วย และค่าเช่าทรัพย์สินประเภทรถยนต์นั่งและรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกินสิบคนตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต เฉพาะส่วนที่เกินคันละสามหมื่นหกพันบาทต่อเดือน

แต่พระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 294 นี้มีความไม่ชัดเจนและเป็นปัญหาในการนำไปปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบการ ดังนั้น กรมสรรพากรจึงได้ออกพระราชกฤษฎีกาอีก 1 ฉบับ ได้แก่ พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยรายจ่ายที่ไม่ให้ถือเป็นรายจ่ายในการคำนวณกำไรสุทธิ (ฉบับที่ 315) พ.ศ. 2540 ให้ไว้ ณ วันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2540 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2539 พระราชกฤษฎีกาฉบับนี้ได้ยกเลิกพระราชกฤษฎีกาฉบับที่ 294 ที่มีความไม่ชัดเจน โดยระบุข้อกำหนดเพิ่มเติมในมาตรา 5 ไม่ให้ใช้บังคับกับบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งประกอบธุรกิจซื้อขายหรือให้เช่าซื้อ หรือให้เช่ารถยนต์ ทรัพย์สินประเภทรถยนต์นั่งและรถยนต์โดยสารที่นั่งไม่เกินสิบคนตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต ไว้เป็นสินค้าหรือเพื่อการให้เช่า และมาตรา 6 กรณีการซื้อ การเช่าซื้อหรือการเช่า ของผู้บริโภคที่ได้ทำสัญญาก่อนวันที่ 29 พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ต่อมาเนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะส่งเสริมและจูงใจให้มีการลงทุนในประเทศมากยิ่งขึ้น จึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการหักค่าสึกหรอ และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน (ฉบับที่ 359) พ.ศ. 2542 ให้ไว้ ณ วันที่ 10 ตุลาคม พ.ศ. 2542 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ. 2542 โดยกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลซึ่งลงทุนด้วยการซื้อทรัพย์สินมาใช้ในการประกอบกิจการ ได้รับสิทธิประโยชน์ในการหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินดังกล่าวได้ในอัตราเร่ง

เป็นสองเท่าของอัตราเดิมตลอดอายุการใช้งาน ซึ่งมีส่วนช่วยลดภาระภาษีเงินได้นิติบุคคลได้ ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรา 3 ของพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้

ในปี พ.ศ. 2545 รัฐบาลได้มีนโยบาย สนับสนุนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเพื่อให้เศรษฐกิจขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงได้ประกาศพระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ว่าด้วยการหักค่าสึกหรอ และค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สิน (ฉบับที่ 395) พ.ศ. 2545 ให้ไว้ ณ วันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2545 ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 27 มกราคม พ.ศ. 2545 โดยกำหนดให้สามารถหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาเบื้องต้นสำหรับทรัพย์สินประเภทคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ อาคาร โรงงานและเครื่องจักร และอุปกรณ์ของเครื่องจักรได้เป็นกรณีพิเศษ ซึ่งได้เพิ่มข้อกำหนดในพระราชกฤษฎีกา (ฉบับที่ 145) พ.ศ. 2527 ไว้ในมาตรา 3 และมาตรา 4 ในพระราชกฤษฎีกาฉบับนี้

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร

เกี่ยวกับเรื่องภาษีรายได้และบริการ กรมสรรพากรได้มีประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีการค้า (ฉบับที่ 53) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการเงื่อนไขระยะเวลาที่ให้เช่าทรัพย์สินและเกณฑ์การคำนวณทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่าบางประการ ประกาศ ณ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป ผู้ประสงค์จะประกอบธุรกิจลีสซิ่งจะต้องยื่นคำขอเป็นผู้ประกอบการค้าตามประเภทการค้า ลีสซิ่งกับกรมสรรพากร ส่วนในกรณีธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุนจะต้องได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยธนาคารแห่งประเทศไทยซึ่งได้ดำเนินการเรื่องเพิ่มใบอนุญาตให้บริษัทเงินทุน เพื่อที่จะสามารถเป็นผู้ประกอบการในธุรกิจลีสซิ่งได้โดยเมื่อวันที่ 6 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เรื่อง เงื่อนไขบริษัทเงินทุนประกอบกิจการให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง และได้ให้ความหมาย การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งไว้ดังนี้ “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง” หมายความว่า “การให้เช่าทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่าจัดหามาจากผู้ผลิตหรือผู้จำหน่าย หรือทรัพย์สินซึ่งยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการบริการอย่างอื่นที่เป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิก

สัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน”

ส่วนธนาคารพาณิชย์นั้นเมื่อวันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เรื่อง การอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง อันเนื่องจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2542 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544 และได้ให้ความหมายของ “การให้เช่าแบบลีสซิ่ง” ไว้ดังนี้ “การให้เช่าแบบลีสซิ่ง หมายความว่า การให้เช่าทรัพย์สิน เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในกิจการอุตสาหกรรม เกษตรกรรม พาณิชยกรรม หรือกิจการบริการอย่างอื่นที่เป็นทางค้าปกติ โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนครบกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ แต่ผู้เช่ามีสิทธิที่จะซื้อหรือเช่าทรัพย์สินนั้นต่อไปในราคาหรือค่าเช่าที่ได้ตกลงกัน” ต่อมาวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2543 ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ยกเลิกประกาศที่ออก ณ วันที่ 9 ธันวาคม พ.ศ. 2542 และได้ออกประกาศเรื่องหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการประกอบกิจการวิเทศธนกิจของธนาคารพาณิชย์แทน ซึ่งเป็นเรื่องเดียวกันแต่เพิ่มความชัดเจนในเรื่องหน่วยธุรกรรมของธนาคารในการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง พร้อมทั้งให้สิ้นสุดในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2544 เช่นเดียวกัน นอกจากนี้ได้มีการออกประกาศเพื่อขยายเวลาให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง อันเนื่องจากการปรับปรุงโครงสร้างหนี้อีกหลายฉบับดังนี้ ประกาศวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2544 ประกาศวันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2545 ประกาศวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2547 และวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 ตามลำดับ โดยให้ขยายเวลาออกไปเป็นสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545 พ.ศ. 2546 พ.ศ. 2547 และ พ.ศ. 2549 ตามลำดับ ต่อมารัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนให้ธนาคารพาณิชย์สามารถให้บริการทางการเงินได้เพิ่มขึ้น โดยเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับผู้ประสงค์จะซื้อทรัพย์สิน แต่ไม่มีเงินทุนเพียงพอหรือเพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนสำหรับผู้ประกอบธุรกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เรื่องการอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง เมื่อวันที่ 27 กันยายน พ.ศ. 2547 มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2547 และได้ออกประกาศฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2548 ยกเลิกฉบับวันที่ 27

กันยายน พ.ศ. 2547 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 10 พฤษภาคม พ.ศ. 2548 โดยอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ตามกฎหมายว่าด้วยการธนาคารพาณิชย์ทุกธนาคาร ยกเว้นกิจการวิเทศธนกิจประกอบธุรกิจให้เช่าซื้อและให้เช่าแบบลีสซิ่ง แต่ไม่ประสงค์ให้หลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามกฎหมายหรือกฎเกณฑ์อื่นหรือเป็นช่องทางในการตกแต่งบัญชี พร้อมทั้งได้ให้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการประกอบธุรกิจอย่างชัดเจนตลอดจนให้ความหมายในสาระสำคัญไว้ดังนี้

คำว่า “ทรัพย์สิน” หมายความว่า “สังหาริมทรัพย์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ธนาคารพาณิชย์ให้เช่าซื้อหรือให้เช่าแบบลีสซิ่ง”

คำว่า “ให้เช่าแบบลีสซิ่ง” หมายความว่า “การให้เช่าทรัพย์สินในลักษณะที่เป็นสัญญาเช่าการเงิน (financial lease) โดยธนาคารพาณิชย์จัดหาทรัพย์สินตามความประสงค์ของผู้เช่ามาจากผู้ผลิต ผู้จำหน่าย หรือบุคคลอื่น หรือเป็นทรัพย์สินที่ยึดได้จากผู้เช่ารายอื่น เพื่อให้ผู้เช่าได้ใช้ประโยชน์ในทรัพย์สินนั้น โดยผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาและซ่อมแซมทรัพย์สินที่เช่า ทั้งนี้ ผู้เช่าจะบอกเลิกสัญญาก่อนกำหนดเพียงฝ่ายเดียวไม่ได้ และเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า สิทธิในการซื้อทรัพย์สินที่เช่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงของธนาคารพาณิชย์และผู้เช่า”

ส่วนในเรื่องลักษณะที่เป็นการขายและเช่ากลับคืน (sale and lease back) จะต้องปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขว่าผู้ขายและเช่ากลับคืนต้องเป็นนิติบุคคลเท่านั้น และทรัพย์สินที่ให้เช่าต้องไม่เป็นรถยนต์นั่งส่วนบุคคลไม่เกินเจ็ดคน รถยนต์นั่งเกินเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบสองคน หรือรถยนต์บรรทุกส่วนบุคคลที่มีน้ำหนักไม่เกินหนึ่งพันกิโลกรัมซึ่งมิได้ใช้ประกอบการขนส่งเพื่อสินค้าตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก นอกจากนี้ การประเมินราคาทรัพย์สินที่จะรับซื้อและให้เช่ากลับคืนต้องใช้ผู้ประเมินอิสระภายนอก ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการเอื้อประโยชน์ในการตกแต่งบัญชีของผู้ขายและเช่ากลับคืน

ในปี พ.ศ. 2535 กรมสรรพากรได้มีการกำหนดภาษีมูลค่าเพิ่มแทนภาษีการค้าซึ่งกำหนดเป็นกฎหมายทั่วไปในประมวลรัษฎากร หมวด 4 มาตรา 77 ถึง 91 เรื่อง ภาษีมูลค่าเพิ่ม และได้มีประกาศอธิบดีกรมสรรพากรเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขเพื่อความชัดเจนในส่วนที่เกี่ยวกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งตามลำดับ ดังนี้ ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 17) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ และเงื่อนไข

เกี่ยวกับภาษีซื้อที่ไม่ให้นำไปหักในการคำนวณภาษีตามมาตรา 82/5 (1) (2) (3) และ (4) แห่งประมวลรัษฎากร ประกาศ ณ วันที่ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 27) เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการขายสินค้าหรือการให้บริการกับองค์การสหประชาชาติ ทบวงการชำนัญพิเศษของสหประชาชาติ สถานเอกอัครราชทูต สถานทูต สถานกงสุลใหญ่ สถานกงสุล ตามมาตรา 80/1 (5) แห่งประมวลรัษฎากรประกาศ ณ วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2535 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 42) เรื่อง การกำหนดภาษีซื้อที่ไม่ให้นำไปหักในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/5 (6) แห่งประมวลรัษฎากร ประกาศ ณ วันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2535 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป ซึ่งในประกาศอธิบดีกรมสรรพากรฉบับนี้จะไม่ใช้บังคับสำหรับการขายรถยนต์นั่งและรถยนต์โดยสารที่มีที่นั่งไม่เกิน 10 คน ตามกฎหมายว่าด้วยพิกัดอัตราภาษีสรรพสามิต และการให้บริการเช่ารถยนต์ดังกล่าวด้วยตนเองโดยตรง

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 88) เรื่อง การกำหนดภาษีซื้อที่ไม่ให้นำไปหักในการคำนวณภาษีมูลค่าเพิ่มตามมาตรา 82/5 (6) แห่งประมวลรัษฎากร ประกาศ ณ วันที่ 27 เมษายน พ.ศ. 2542 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

ประกาศอธิบดีกรมสรรพากร เกี่ยวกับภาษีมูลค่าเพิ่ม (ฉบับที่ 89) เรื่อง กำหนดแบบ หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข เกี่ยวกับการจัดทำรายงาน การลงรายการในรายงานการเก็บใบกำกับภาษีและเอกสารหลักฐานอื่นที่ใช้ประกอบการลงรายงานภาษีซื้อ ตามมาตรา 87 และมาตรา 87/3 วรรคสอง แห่งประมวลรัษฎากร ประกาศ ณ วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2542 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2542 เป็นต้นไป

คำสั่งกรมสรรพากร

เพื่อเป็นแนวทางให้เจ้าหน้าที่กรมสรรพากรใช้ในการปฏิบัติงาน ทางกรมสรรพากรได้มีการประกาศคำสั่งกรมสรรพากรและมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการประกอบธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตามลำดับดังนี้

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 1/2528 เรื่อง การใช้เกณฑ์สิทธิในการคำนวณรายได้ และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลตั้ง ณ วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2528 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 28 สิงหาคม พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 4/2528 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากร มีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ตั้ง ณ วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2528 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2528 เป็นต้นไป ส่วนที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง คือ ข้อ 6 (2) ได้กำหนด “ให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือนิติบุคคลอื่น ซึ่งเป็นผู้จ่ายค่าเช่า หรือประโยชน์อย่างอื่นที่ได้เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน ตามมาตรา 40 (5) (ก) แห่งประมวลรัษฎากรแต่ไม่รวมถึงค่าแห่งอาคารหรือโรงเรือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ ให้แก่ผู้รับซึ่งเป็น บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ประกอบกิจการในประเทศไทย นอกจากระบุใน (3) หักภาษี ณ ที่จ่าย โดยคำนวณหักไว้ในอัตราร้อยละ 5” และแก้ไขเพิ่มเติม โดย “ไม่ให้ใช้บังคับกับการจ่ายเงินค่าเช่าตามสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง” ตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 29/2534 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากรมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ให้ไว้ ณ วันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 31 พฤษภาคม พ.ศ. 2534 เป็นต้นไป และได้แก้ไขเพิ่มเติมอีกครั้งตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท.ป. 34/2534 เรื่อง สั่งให้ผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40 แห่งประมวลรัษฎากรมีหน้าที่หักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย ให้ไว้ ณ วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2534 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2535 เป็นต้นไป โดยเพิ่มเติมความหมายของคำว่า “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง” เพื่อให้มีความชัดเจนมากขึ้นว่า “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่งต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ดังนี้

1. ผู้ให้เช่าเป็นบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนจดทะเบียนที่ได้รับชำระแล้วไม่ต่ำกว่า 60 ล้านบาท และเป็นผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม ตามมาตรา 82/3 แห่งประมวลรัษฎากร

2. ผู้เช่าเป็นนิติบุคคล

3. กำหนดเวลาเช่า ต้องมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เว้นแต่ทรัพย์สินที่ให้เช่าเป็นทรัพย์สินที่ผู้ให้เช่ายึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง 3 ปีก็ได้” และแก้ไข เพิ่มเติมโดย คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ท. ป. 176/2552 ให้บังคับ สำหรับการจ่ายเงินได้พึงประเมินตั้งแต่วันที่ 6 ตุลาคม พ.ศ. 2552 ได้เพิ่มเติมความหมาย ในข้อ 3 ดังต่อไปนี้ “กำหนดเวลาเช่า ต้องมีระยะเวลาตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป เว้นแต่สินทรัพย์ที่ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ที่ผู้ให้เช่ายึดมาจากผู้เช่ารายอื่น ระยะเวลาในการให้เช่าอาจไม่ถึง 3 ปีก็ได้ คำว่า “การให้เช่าทรัพย์สินแบบลีสซิ่ง” หมายความว่า “สัญญาให้เช่าทรัพย์สิน ซึ่งผู้ให้เช่าเป็นเจ้าของทรัพย์สินและนำออกให้เช่าโดยค้ำประกันว่า เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ผู้เช่ามีสิทธิเลือกที่จะซื้อทรัพย์สินที่เช่าหรือส่งคืนทรัพย์สินนั้นแก่ผู้ให้เช่าก็ได้”

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 36/2536 เรื่อง การขายสินค้าตามสัญญาให้เช่าซื้อหรือสัญญาซื้อขายผ่อนชำระที่กรรมสิทธิ์ในสินค้ายังไม่โอนไปยังผู้ซื้อเมื่อได้ส่งมอบ ตาม มาตรา 78 (2) แห่งประมวลรัษฎากร สั่ง ณ วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 ให้ใช้บังคับ ตั้งแต่วันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2536 เป็นต้นไป

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 58/2538 เรื่อง ภาษีเงินได้นิติบุคคล กรณีการตัดมูลค่า ต้นทุนที่เหลืออยู่ของทรัพย์สินที่สูญหายหรือชำรุดจนไม่สามารถใช้งานได้ สั่ง ณ วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2538 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 2 สิงหาคม พ.ศ. 2538 เป็นต้นไป

คำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 73/2541 เรื่อง การเสียภาษีเงินได้นิติบุคคล และ ภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการเรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัดจำ หรือเงินจอง สั่ง ณ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป และในเรื่องเดียวกันได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความชัดเจนมากขึ้นในส่วนที่ เกี่ยวกับการให้เช่าทรัพย์สิน ตามคำสั่งกรมสรรพากร ที่ ป. 74/2541 เรื่อง การเสียภาษีเงิน ได้นิติบุคคล และภาษีมูลค่าเพิ่ม สำหรับการเรียกเก็บเงินจ่ายล่วงหน้า เงินประกัน เงินมัด จำ หรือเงินจอง สั่ง ณ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ วันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2541 เป็นต้นไป โดยยกเลิกความในข้อ 2 (1) (ก) และให้ใช้ข้อความ (ก) การคำนวณรายได้และรายจ่ายของบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ซึ่งประกอบ กิจการให้เช่าทรัพย์สิน บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้น ต้องนำรายได้ที่เรียกเก็บ หรือพึงเรียกเก็บในลักษณะเป็นเงินก้อนเพื่อตอบแทนการให้เช่าทรัพย์สินทั้งจำนวน ไม่

สินทรัพย์ประเภททุนที่ต้องจ่ายเงินเป็นจำนวนมากครั้งเดียว ตลอดจนต้นทุนของสินทรัพย์ครอบคลุมถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เช่น ค่าใช้จ่ายในการส่งมอบ หรือติดตั้งอุปกรณ์ที่เช่า ทำให้ผู้เช่าไม่ต้องลงทุนจำนวนมากในระยะเริ่มแรก สามารถคงเงินสดสำรองเอาไว้ได้ แทนที่จะต้องจ่ายออกเพื่อเป็นการขยายการลงทุนไปทั้งหมด

3. เป็นการขยายแหล่งสินเชื่อ (extension of credit sources) เนื่องจากการใช้บริการสินเชื่อของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งนี้มิได้มีผลกระทบกระเทือนต่อวงเงินสินเชื่อของผู้เช่าแต่อย่างใด และที่สำคัญยิ่งไปกว่านั้นคือ ผู้เช่าสามารถที่จะขอสินเชื่อจากสถาบันการเงินควบคู่กันได้ ถือเป็นแหล่งเงินทุนเพิ่มขึ้น

4. ค่าเช่าเป็นค่าใช้จ่ายของผู้เช่า (expense for lessee) ในด้านผู้เช่า ค่าเช่าสามารถถือเป็นค่าใช้จ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้ทั้งจำนวนโดยไม่มีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาในการตัดค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังสามารถเร่งค่าใช้จ่ายได้ในกิจการที่มีกำไรสูงและต้องการลดค่าภาษีอากรสามารถตกลงจ่ายค่าเช่ามากในปีแรก (step down installment)

5. ประโยชน์ทางด้านภาษีอากรของผู้ให้เช่า (tax advantages for the lessor) ในต่างประเทศผลประโยชน์ทางภาษีอากรมีส่วนในการลดต้นทุนของผู้ให้เช่าและเป็นผลให้ผู้ให้เช่าสามารถที่จะลดค่าเช่าให้แก่ผู้เช่าลงได้ ตัวอย่างเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศอังกฤษผู้ให้เช่า ซึ่งวัสดุอุปกรณ์ซึ่งถือว่าเป็นสินทรัพย์ (capital equipment) มาจะได้รับประโยชน์จากเครดิตภาษีการลงทุน (investment tax credit) หรือได้รับสิทธิในการหักลดหย่อน (allowance) ออกจากรายรับที่ต้องเสียภาษี ในขณะที่ผู้เช่ามักจะเป็นผู้ที่อยู่ในสถานการณ์ที่ด้อยกว่าและมีโอกาสน้อยกว่าในการที่จะได้รับประโยชน์จากเครดิตภาษี ซึ่งถ้าหากผู้เช่าได้ทำการซื้อขายสินทรัพย์นั้นผู้เช่าก็ย่อมได้ประโยชน์จากเครดิตภาษี แต่ประโยชน์ไม่สูงกว่าผู้ให้เช่า อย่างไรก็ตามผลประโยชน์ทางด้านภาษีอากรของผู้ให้เช่าย่อมสามารถเป็นประโยชน์ร่วมกันระหว่างผู้ให้เช่ากับผู้เช่าได้โดยการที่ผู้ให้เช่าลดค่าเช่าจะเป็นมูลเหตุจูงใจที่สำคัญในการนิยมนำสัญญาเช่าแบบลีสซิ่ง (lease contract) นอกจากนี้ผู้ให้เช่ายังคงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในสินทรัพย์ที่ให้เช่าและแทบจะไม่ต้องมีความรับผิดชอบทางด้านภาษีอากรในฐานะที่เป็นเจ้าของสินทรัพย์เท่าใดนัก

ในประเทศไทย ได้มีการนำระบบภาษีมูลค่าเพิ่มมาใช้กับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ดังนั้นภาษีซื้อที่เกิดจากการซื้อสินทรัพย์สามารถนำมาหักกลบกับภาษีขายหรือขอคืน

ได้ทั้งจำนวนส่วนภาษีขายที่รวมอยู่กับค่าเช่ารับผู้ให้เช่าจะเรียกเก็บจากผู้เช่าได้ทั้งจำนวนเช่นกัน ซึ่งเป็นการลดต้นทุนได้ทำให้ค่าเช่าสามารถแข่งขันกับบริการประเภทอื่นได้

6. ประโยชน์ทางด้านภาษีอากรของผู้เช่า (tax advantages to the lessee) นักวางแผนการภาษีอากรเป็นจำนวนมากมักจะมุ่งความสนใจไปที่ผลกระทบทางด้านฐานภาษีเงินได้ (tax-based leasing) ของผู้ให้เช่า อย่างไรก็ตามผู้เช่าก็อาจได้รับประโยชน์ทางด้านภาษีอากรเช่นกันในรูปแบบของการหักค่าใช้จ่ายออกจากรายได้ที่ต้องเสียภาษีอากรซึ่งมักจะเท่ากับค่าเช่าที่จ่ายไปถึงแม้จะไม่เต็มราคาต้นทุนของสินทรัพย์แต่อย่างน้อยส่วนหนึ่งของต้นทุนที่ผู้เช่าได้ใช้ไปในการเช่าสินทรัพย์สามารถได้กลับคืนมาในรูปแบบของการหักค่าใช้จ่ายทางด้านภาษีอากร ในเรื่องภาษีมูลค่าเพิ่มเมื่อผู้เช่าจ่ายค่าภาษีมูลค่าเพิ่มซึ่งรวมอยู่ในค่าเช่าแต่ละงวด ผู้ให้เช่าจะออกหลักฐานใบกำกับภาษีมูลค่าเพิ่มให้ซึ่งกรณีที่ผู้เช่าได้จดทะเบียนอยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มจะสามารถใช้เป็นภาษีซื้อนำไปหักออกจากภาษีขายของผู้เช่าได้หรือขอคืนภาษีซื้อได้ทั้งจำนวนแต่ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ได้อยู่ในระบบภาษีมูลค่าเพิ่มผู้เช่าสามารถนำไปหักเป็นค่าใช้จ่ายได้ทั้งจำนวน ซึ่งจะได้ประโยชน์ในด้านลดภาษีเงินได้นิติบุคคล

7. การไม่ต้องบันทึกรายการบัญชีในงบดุล (off-balance sheet accounting) กรณีของผู้เช่าสินทรัพย์ที่มีการเช่าแบบสัญญาเช่าดำเนินงานจะได้ประโยชน์ในด้านการบันทึกบัญชีโดยไม่ต้องบันทึกรายการสินทรัพย์และหนี้สินในงบดุลของผู้เช่า เนื่องจากไม่ถือว่าเป็นสินทรัพย์ของผู้เช่า ซึ่งผู้เช่าจะบันทึกเฉพาะค่าเช่าทั้งจำนวนที่ชำระในงบกำไรขาดทุนเท่านั้น ผู้เช่าที่ประสงค์จะให้อัตราส่วนทางการเงินในช่วงแรก ๆ ของการลงทุน เช่น อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม อัตราส่วนทุนหมุนเวียนไม่ถูกผลกระทบมากขึ้นมักจะมองว่าการใช้วิธีการเช่าแบบลีสซิ่งสามารถสนองความต้องการของผู้เช่าได้ วิธีการทางด้านบัญชีในส่วนที่เกี่ยวกับการเช่าแบบลีสซิ่งแบบสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) มีความใกล้เคียงกันอย่างมากกับนโยบายทางกฎหมายอย่างไรก็ตามในบางประเทศอาจมีความได้เปรียบหรือประโยชน์จากทางการบัญชี (accounting advantages) เกิดขึ้นได้ ดังนั้นบัญชีงบดุลที่เกี่ยวกับลีสซิ่งนั้นอาจมีความสำคัญในประเทศที่กำลังพัฒนาประเภทหนึ่ง ในขณะที่ประเทศอุตสาหกรรมทั่วไปอาจเห็นว่าไม่มีความสำคัญหรือมีความสำคัญน้อยก็ได้ ตัวอย่างเช่น กรณีการ

เช่าแบบลีสซิ่งเครื่องบินในประเทศที่กำลังพัฒนา จะกระทำโดยมีจุดมุ่งหมายที่จะหลีกเลี่ยงข้อจำกัดทางด้านหนี้สินและเพื่อลดหนี้สินของผู้เช่า วิธีการเช่าแบบลีสซิ่งตามสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) จึงสามารถช่วยให้เกิดความยืดหยุ่นแก่ผู้เช่าซึ่งมีภาระหนี้สินอยู่ได้

8. ช่วยให้อาจทำงานประมาณวางแผนเกี่ยวกับกระแสเงินสดและคำนวณต้นทุนได้อย่างครบถ้วนถูกต้องแม่นยำ (underutilized tool in finance planing) การที่ผู้เช่าและผู้ให้เช่าสามารถกำหนดต้นทุนได้คงที่ตลอดอายุสัญญาเช่าทำให้สามารถจัดความผันผวนของรายได้และรายจ่าย นอกจากนี้การที่มีกระแสเงินเข้าออกที่คงที่จะทำให้ผู้เช่าและผู้ให้เช่าสามารถจัดทำประมาณวางแผนเกี่ยวกับกระแสเงินสดและคำนวณต้นทุนได้-ถูกต้องครบถ้วนแม่นยำในอนาคตได้

9. ความสะดวก (convenience) กรณีการให้เช่าแบบลีสซิ่ง สัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้เช่าจะได้รับความสะดวกในเรื่องการดูแลรักษา ซ่อมแซมสินทรัพย์ที่เช่าอย่างสม่ำเสมอ และมีผู้ให้เช่าเป็นผู้แนะนำการใช้ประเภทสินทรัพย์อย่างเหมาะสมและถูกต้องตามหลักการ

10. มีความทันสมัย (resistance to obsolescence) วิธีการเช่าแบบลีสซิ่งตามสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) นั้น มิได้ผูกมัดให้ผู้เช่าต้องใช้สินทรัพย์ที่เช่าเป็นเวลานาน ๆ จึงสามารถเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งป้องกันมิให้เกิดความล้าสมัยขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินทรัพย์ที่มีการพัฒนาเปลี่ยนแปลงเร็ว ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร ตลอดจนเครื่องจักรในโครงการอุตสาหกรรมขนาดย่อม ขนาดกลาง ขนาดเล็ก และธุรกิจที่จัดตั้งใหม่หรือธุรกิจที่มีความต้องการใช้สินทรัพย์ในระยะสั้นหรือต้องการใช้สินทรัพย์ใหม่บริการลูกค้าของตน จะได้ประโยชน์ในการลดความเสี่ยงจากการล้าสมัยของสินทรัพย์พร้อมทั้งสามารถนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ได้ กระบวนการผลิตหรือการบริการได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อองค์กรใดองค์กรหนึ่งซึ่งต้องการเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์เพียงพอที่จะควบคุมให้องค์กรมีความทันสมัยสามารถแข่งขันได้

11. ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งช่วยสนับสนุนผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็ก

งานวิจัยที่สนับสนุนในเรื่องการประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็กของ Deelen et al (2003) ได้ให้เหตุผลในเรื่องการสนับสนุนว่าเนื่องจากผู้ประกอบการขนาดกลางและเล็กเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ยาก อัตราดอกเบี้ยที่กู้มักจะสูงกว่าผู้ประกอบการขนาดใหญ่ไม่มีสิทธิ์เป็นหลักประกันครอบคลุมเงินทุนแต่การใช้บริการของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งสามารถใช้สิทธิ์ที่เช่าเป็นหลักประกันเงินทุนได้ การเข้าถึงและขั้นตอนการใช้บริการไม่ซับซ้อนตลอดจนค่าใช้จ่ายในการดำเนินการไม่มากเท่าการกู้เงิน เช่น ไม่มีค่าประเมินสิทธิ์ ค่าจดจำนองสิทธิ์ ค่าอากรเงินกู้ ค่าปากถูง

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับความเสี่ยง

การชำระค่าเช่าเป็นงวด ๆ ตามสัญญาการให้เช่าแบบลีสซิ่งเมื่อรวมกันแล้วอาจจะน้อยกว่าราคาซื้อขายสินทรัพย์ที่เช่าก็ได้ และกรณีมูลค่าคงเหลือของสินทรัพย์ที่ให้เช่าเมื่อสิ้นสุดอายุของสัญญาเช่ายังคงมีมูลค่าที่สูงอยู่มากเมื่อเทียบกับราคาต้นทุน เช่น ในกรณีของสินทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่ ผู้ให้เช่าก็ยังสามารถมีทางออกโดยการขายสินทรัพย์ที่ให้เช่าไป หรือจะนำออกให้เช่า ก็จะทำให้ผู้ให้เช่าสามารถคงสภาพอยู่ได้โดยถือเป็นการทดแทนในส่วนของเงินที่ได้รับชำระเป็นค่าเช่าจากผู้เช่า นอกจากนั้นสัญญาการให้เช่าแบบลีสซิ่งระบุให้สิทธิ์แก่ผู้เช่าที่สามารถเลือกซื้อสินทรัพย์ที่เช่าได้ เมื่อสิ้นสุดอายุของสัญญาเช่า ส่วนจะถือเอาราคาไหนก็ต้องขึ้นอยู่กับกฎหมายของแต่ละประเทศหรือตามที่ได้ตกลงกัน แล้วแต่กรณี อย่างไรก็ตามก็ตีกรณีมูลค่าของสินทรัพย์ที่เช่านั้น เหลือน้อยมาก ซึ่งพบมากในกรณีที่เป็นเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้ ผู้ให้เช่าจึงมักจะกำหนด ค่าเช่าให้สูงเกินกว่าราคาที่แท้จริงสำหรับสินทรัพย์ที่ให้เช่านั้น เว้นแต่ในกรณีที่ผู้ให้เช่าสามารถได้รับประโยชน์ทางด้านภาษีอากรเป็นจำนวนมาก ๆ แต่อย่างไรก็ตามกรณีเหล่านี้อาจกล่าวได้ว่าเป็นความเสี่ยงของผู้ให้เช่า ซึ่งงานวิจัยของ Deelen et al. Wakelin (2003) ได้แยกประเภทความเสี่ยงของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งไว้ดังนี้

1. ความเสี่ยงจากผู้เช่า เนื่องจากผู้เช่าไม่สามารถชำระค่างวดได้ตามกำหนด การป้องกันคือ การคัดเลือกผู้เช่าและการจำแนกกลุ่มธุรกิจซึ่งเป็นการยากที่บอกว่าในอนาคตจะมีผู้เช่ารายใดต้องปรับเปลี่ยนค่างวดใหม่หรือปิดสัญญาก่อนกำหนด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการคำนวณค่างวดให้ครอบคลุมความเสี่ยงเหล่านี้ ถ้าประมาณการต่ำไป

ก็จะขาดทุนแต่ถ้าประมาณการสูงไปเพื่อให้ครอบคลุมความเสี่ยง ผู้เช่าก็จะไม่ใช้บริการ ทำให้ยอดขายได้ลดลงและก็จะขาดทุนเช่นกัน

2. ความเสี่ยงจากมูลค่าคงเหลือ ถ้าไม่ได้กำหนดให้ผู้เช่ารับผิดชอบมูลค่าคงเหลือ ในสัญญาข้อมเป็นความเสี่ยงของผู้ให้เช่าในการที่จะขายสินทรัพย์เมื่อสิ้นสุดสัญญาว่าจะได้น้อยกว่าที่ประมาณการไว้

3. ความเสี่ยงจากการบำรุงรักษา ในกรณีที่ผู้เช่าบำรุงรักษาสินทรัพย์ที่เช่าไม่ดี ข้อมก่อให้เกิดการขาดทุนซึ่งควรมีการกำหนดกฎเกณฑ์การบำรุงรักษาเป็นสัดส่วนให้ชัดเจน และควรจัดให้มีการบันทึกประวัติการบำรุงรักษา พร้อมทั้งผู้ให้เช่าควรกันสำรองค่าเพื่อผลขาดทุน จากการเสื่อมค่าของสินทรัพย์ที่เหมาะสมเพื่อเป็นการลดความเสี่ยงจากการเสื่อมสภาพของสินทรัพย์อันเกิดจากการขาดการบำรุงรักษา

4. ความเสี่ยงจากต้นทุนการลงทุน ผู้เช่าที่มีธุรกิจขนาดเล็กนิยมใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพราะสามารถกู้ได้ระยะยาวประมาณ 3 ปี ซึ่งสอดคล้องกับอายุการใช้งานเชิงเศรษฐกิจของสินทรัพย์ที่เช่า ซึ่งประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่จะถูกระยะปานกลางด้วยอัตราดอกเบี้ยคงที่ที่อัตราต่ำได้ยาก บางครั้งผู้ให้เช่าก็ถูกบังคับให้ใช้แหล่งเงินทุนระยะสั้น ทำให้ต้องต่ออายุเงินทุน หลายครั้งซึ่งทำให้เกิดความเสี่ยงเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ผันผวนและคาดการณ์ยาก และการตั้งค่าเพื่อผลขาดทุนที่น้อยเกินไปก็ทำให้เกิดขาดทุนได้ นอกจากนี้การเสนออัตราดอกเบี้ยที่ไม่แน่นอนให้ผู้เช่าก็เป็นการไม่จูงใจให้ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

5. ความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน ผู้ให้เช่าที่ได้แหล่งเงินทุนจากต่างประเทศก็จะเกิดความเสี่ยงจากการผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนซึ่งผู้ให้เช่าควรประกันความเสี่ยงเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนให้ครอบคลุมยอดเงินทุนที่ได้มา

6. ความเสี่ยงในเรื่องข้อโต้แย้งขั้นตอนกฎหมาย ความไม่แน่นอนทางกฎหมาย โดยเฉพาะเมื่อเกิดหนี้เสียและเป็นการทำลีสซิ่งที่มีตัวแทนจำหน่ายจะเกิดความล่าช้า เพราะติดต่อกันสามฝ่าย ซึ่งทำให้ยอดขายกำไรลดลง เมื่อต้นทุนเพิ่มขึ้นแต่กันเงินไว้ต่ำไปจะมีผลให้เกิดปัญหาสภาพคล่อง

7. ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์เรื่องภาษีอากร การเปลี่ยนข้อกฎหมายกะทันหันในสถานะที่เศรษฐกิจผันผวนย่อมมีผลกับกำไรอย่างมีนัยสำคัญซึ่ง

รัฐบาลไม่ได้มีการกำหนดแผนระยะปานกลางไว้ล่วงหน้า แต่ได้มีงานวิจัยของ Schmit and Stuyck (2002) ที่ได้เสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายการพิจารณาด้านสินเชื่อของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งพร้อมทั้งสรุปว่าการให้สินเชื่อธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่าการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินประเภทอื่นเนื่องจากมีอัตราผลตอบแทนสูงและครอบคลุมหนี้ที่สูญเสียดังกล่าวที่ผิดนัดชำระและมีความเสี่ยงน้อยกว่าการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินประเภทอื่น ด้านนโยบายวิธีการพิจารณาสินเชื่อกำหนดอย่างมีประสิทธิภาพ

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งกับเศรษฐกิจ

ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งช่วยให้เศรษฐกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว ผลการวิจัยของ (International Finance Corporation--IFC, 2005) ในเอเชียกลางได้ชี้ให้เห็นถึงการขยายตัวอย่างมากในกลุ่มประเทศเอเชียกลางดังนี้

ด้วยลักษณะของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเป็นเครื่องมือทางการเงินที่มีระยะเวลาปานกลางในการที่จะสนับสนุนให้ผู้ให้บริการได้ใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ที่เช่าในช่วงระยะเวลาหนึ่งอย่างเต็มประสิทธิภาพ ในกลุ่มประเทศเอเชียกลางได้มีการใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและขยายตัวอย่างรวดเร็วในปี ค.ศ. 2005 ในช่วง 3 ปีก่อนปี ค.ศ. 2005 ได้มีการเปลี่ยนแปลงในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญในประเทศคาซัคสถาน สาธารณรัฐไคจิส ตาจิกิสถานและอุซเบกิสถานรัฐสภาของประเทศคาซัคสถานและอุซเบกิสถาน ได้มีมติแก้กฎหมายการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งสำหรับการลงทุนทั้งในประเทศและต่างประเทศโดยการแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับเศรษฐกิจในกระบวนการพิจารณาเรื่องการยึดสินทรัพย์ที่เช่าและประมวลรัษฎากรเพื่อจัดกำแพงภาษีของธุรกิจและยกระดับให้อยู่ในกลุ่มธนาคารเพื่อให้สินเชื่อ การปรับเปลี่ยนธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งขนานใหญ่นี้ทำให้ธุรกิจขยายตัวอย่างรวดเร็ว ส่วนประเทศสาธารณรัฐไคจิส และตาจิกิสถานได้เลือกใช้กฎหมายใหม่เกี่ยวกับสัญญาเช่าการเงินซึ่งก็ทำให้ธุรกิจมีความก้าวหน้าเช่นกัน

ประเทศคาซัคสถาน มีผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง 20 บริษัทการขยายตัวของธุรกิจในปี ค.ศ. 2004 มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 172.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐจากปี

ค.ศ. 2003 และคาดการณ์ว่าจะเพิ่มขึ้นมากกว่า 600 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปี ค.ศ. 2006 ถึง ค.ศ. 2007

ประเทศอุสเบกิสถานมีผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง 28 บริษัท รวมกลุ่มธนาคารหลักที่มาทำธุรกิจนี้ด้วย การขยายตัวในปี ค.ศ. 2004 ส่วนใหญ่จะเป็น ผู้เช่าที่มีธุรกิจขนาดกลางและเล็ก มากกว่า 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ

ประเทศสาธารณรัฐไคจิส มี ธนาคารหลัก 2 แห่งได้ดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งประเภทสัญญาเช่าการเงินและมีผู้ประกอบการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งขนาดเล็ก 3 บริษัท ได้ให้บริการในส่วนที่ยากจนที่สุดของประเทศและบริษัทเงินทุนที่สนับสนุนสหภาพสินเชื่อได้สนับสนุนการเงินมากกว่า 180 สัญญาเช่า ส่วนประเทศ ตาจิกิสถาน มีธนาคาร 2 แห่งได้เปิดบริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและธนาคารอีก 2 แห่ง กำลังพัฒนานโยบายและวิธีการดำเนินงานของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งใหม่ เพื่อทำสัญญาเช่าดำเนินงาน

นอกจากนี้ทั้ง 4 ประเทศได้มีการดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งข้ามประเทศเป็นจำนวนเงินมหาศาลจากผู้ผลิตต่างประเทศ ธนาคาร บริษัทผู้ดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง และบริษัทผู้ดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งระหว่างประเทศ

โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและการสร้างรากฐานสำหรับการเจริญเติบโตของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งที่ประสบผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมเกิดจากความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยรัฐสภา รัฐบาล ธนาคารในประเทศ บริษัทผู้ดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง พร้อมทั้งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการเงินระหว่างประเทศ และบรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศในการจัดตั้ง โครงการช่วยเหลือด้านเทคนิคสำหรับกลุ่มประเทศเอเชียกลาง เพื่อเป็นการพัฒนาธุรกิจนี้บรรษัทเงินทุนระหว่างประเทศได้ให้การสนับสนุนเงินทุนกับบริษัทผู้ดำเนินการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในภูมิภาคนี้เป็นจำนวนเงิน 30 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งเป็นการยืนยันถึงความช่วยเหลืออย่างจริงจังและยังเป็นการกระตุ้นให้ผู้ลงทุนต่างประเทศเข้าไปลงทุนในกลุ่มประเทศเอเชียกลางด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Baker (2005), Revenue Commissioners (2005) ได้สนับสนุนว่าการปรับปรุงด้านภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งให้เหมาะสมจะเป็นเครื่องมือช่วยการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อีกทางหนึ่ง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบัญชีของผู้ให้เช่า

งานวิจัยในส่วนนี้ได้เน้นวิจัยในเรื่องของผลกระทบของมูลค่าคงเหลือในบัญชีของผู้ให้เช่า โดยนักวิจัย Powers and Revsine (1989) ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากรายงานประจำปี ในรูปแบบรายงานประจำปี 10-Ks พบว่า การประมาณการมูลค่าคงเหลือที่ร้อยละ 5 จะมีผลให้รายได้ในปีสุดท้ายของสัญญาเช่าลิสซิ่งเครื่องกระด้างพันธุ์ขนาดใหญ่ (mainframe computer) อายุ 4 ปี ลดลงร้อยละ 114 ซึ่งจะมีผลกระทบต่อผู้ให้เช่ากรณีที่ขายมูลค่าคงเหลือให้กับบุคคลที่ 3 และผู้ให้เช่าจะแก้ไข โดยให้ผู้เช่าทำสัญญาเช่าสินทรัพย์ใหม่แทนสัญญาเช่าเดิมที่หมดอายุ นักวิจัยได้มีข้อโต้แย้งว่ามาตรฐานการบัญชีควรจะให้ผู้ให้เช่าเปิดเผยข้อมูลที่เป็นจริงในเรื่องมูลค่าคงเหลือนี้เนื่องจากจะมีผลต่อรายได้ปัจจุบัน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Johnson, Downen and Norton (1993) ได้วิเคราะห์ข้อมูลจากบริษัทสำรวจเกี่ยวกับบริษัทที่ทำสัญญาเช่าสินทรัพย์ประเภทอุปกรณ์ ซึ่งพบว่า ผู้ให้เช่าร้อยละ 13 รายงานผลขาดทุนเนื่องจากมูลค่าคงเหลือในกรณีที่มีการทำสัญญาใหม่หรือขายสินทรัพย์ออกไป และนักวิจัยก็มีความเห็นให้ผู้ให้เช่าเปิดเผยข้อมูลในเรื่องมูลค่าคงเหลือนี้เช่นเดียวกัน และเช่นเดียวกับนักวิจัย Crosby (2003) ได้ศึกษาเรื่องประเด็นบัญชีของผู้ให้เช่า จากจำนวนหลายสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งในประเทศอังกฤษ โดยวิเคราะห์ประเด็นมูลค่าปัจจุบันของบัญชี ลูกหนี้และมูลค่าคงเหลือของสัญญาเช่าลิสซิ่ง และสรุปว่า การวิเคราะห์ค่าเช่าและอัตราส่วนลดจะเป็นปัจจัยต่อมูลค่าลูกหนี้ของสัญญาเช่าลิสซิ่ง

งานวิจัยเกี่ยวกับการบัญชีของผู้ให้เช่านั้นจะเน้นเรื่องผลกระทบของการประมาณมูลค่าคงเหลือต่อรายได้และแนะนำให้ผู้เช่าเปิดเผยข้อมูลในเรื่องมูลค่าคงเหลือในงบการเงิน

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบัญชีของผู้เช่า .

งานวิจัยในส่วนของผู้เช่าได้มุ่งเน้นเรื่องการบันทึกบัญชีในงบดุลสำหรับผู้เช่าดำเนินงานและอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลต่อการวิเคราะห์สินเชื่อและผลประกอบการของผู้เช่า ตลอดจนความเสี่ยงของการให้สินเชื่อกับผู้เช่า โดยได้ใช้กลุ่มตัวอย่างที่จะต้องใช้อัตราส่วนทางการเงินเพื่อวิเคราะห์ผลประกอบการ อัตราส่วนหนี้สินซึ่งมีงานวิจัยของนักวิจัยหลายท่าน และจากการศึกษาและทบทวนผลงานวิจัยในเรื่องของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ข้อมูลจากบริษัทผู้เช่าและผู้ให้เช่าที่เป็นสมาชิกในสมาคมลีสซิ่งของแต่ละประเทศหรือเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์หรือสมาคมที่เกี่ยวกับการดำเนินงานทางธุรกิจดังผลงานวิจัยต่อไปนี้

งานวิจัยเรื่องผลกระทบเนื่องจากการบันทึกบัญชีลีสซิ่ง

จากงานวิจัยของ Aston (1985) ได้ศึกษาผลกระทบต่อบการเงินกรณีบันทึกบัญชีลีสซิ่งตามสัญญาเช่าการเงิน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่สมัครใจ 23 บริษัทในประเทศอังกฤษ ที่บันทึกบัญชีลีสซิ่งตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 21 นักวิจัยได้คำนวณอัตราส่วนทางการเงิน 9 ตัวได้แก่ กำไรสุทธิก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายและภาษีเงินได้นิติบุคคล (Earning Before Interest And Tax--EBIT) กำไรสุทธิต่อหุ้น (Earning Per Share--EPS) อัตราผลตอบแทนส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (Return On Equity--ROE) อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return On Capital Employed--ROCE) อัตรากำไรสุทธิ (Profit Margin--PM) อัตราหมุนของสินทรัพย์ (Asset Turnover--AT) อัตราความสามารถในการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ (Interest Coverage--IC) อัตราส่วนหนี้สิน (Gearing--DE) ของประเทศอังกฤษ วิธีคำนวณจะแบ่งเป็น 2 วิธี วิธีแรกบันทึกบัญชีลีสซิ่ง วิธีที่ 2 ไม่บันทึกบัญชีลีสซิ่ง ซึ่งพบว่ามีเพียง อัตราส่วนหนี้สิน เท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ เพิ่มขึ้นจำนวนร้อยละ 20 แสดงว่า การบันทึกบัญชีลีสซิ่งจะกระทบงบดุลแต่ไม่กระทบอัตราส่วนผลประกอบการในงบกำไรขาดทุน และเป็นเหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างสมัครใจที่จะบันทึกบัญชีลีสซิ่ง แต่ผลการวิจัยนี้ไม่สามารถนำไปสรุปกับธุรกิจกลุ่มอื่นได้ และผลการวิจัยนี้ยังได้รับการยืนยันจากงานวิจัยเพิ่มเติมของ Aston (1985) ซึ่งเพิ่มกลุ่มตัวอย่างจากธุรกิจอื่น Aston (1985) ได้ศึกษาเพิ่มเติม โดยใช้กลุ่มตัวอย่างมากขึ้นและศึกษาจากการทำสัญญาเช่าดำเนินงานหลายประเภทธุรกิจได้แก่ โรงแรม ค้าปลีก ตัวแทน โฆษณา ผู้แทนจำหน่าย

รถยนต์ ทำให้ผลการศึกษามีความน่าเชื่อถือมากกว่าการศึกษาก่อนหน้านี้ พบว่า การจัดอันดับแต่ละอัตราส่วนของธุรกิจโดยเปรียบเทียบระหว่างการบันทึกบัญชีและไม่บันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานนั้นมีผลทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (gearing ratio) เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะธุรกิจบริการ ซึ่งผลการศึกษานี้ได้ยืนยันผลการวิจัยก่อนหน้านี้ โดยการบันทึกบัญชีสัญญาเช่าดำเนินงานจะมีผลกระทบต่อมูลค่าและอัตราส่วนของผลประกอบการและคงยืนยันความสัมพันธ์ของธุรกิจในขณะเดียวกัน งานวิจัยของ Imhoff et al. (1991) ได้ศึกษาผลกระทบจากการบันทึกบัญชีที่ผิดซึ่งด้านสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 7 บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา และคำนวณอัตราส่วนจากงบกระแสเงินสด พบว่า บริษัทที่ทำผิดซึ่งมากจะมี อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ลดลงถึงร้อยละ 34 แต่จะมี อัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 191 ซึ่งเปรียบเทียบกับบริษัทที่ทำผิดซึ่งน้อยมี อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ ลดลงเพียงร้อยละ 10 และอัตราหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 47 นักวิจัยยังได้ขยายงานวิจัยไปในธุรกิจการบินและการผลิตอาหาร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่าง จากธุรกิจการบิน 29 บริษัท การผลิตอาหาร 51 บริษัท และใช้ข้อมูลระหว่างปี ค.ศ. 1984 ถึง ปี ค.ศ. 1990 นักวิจัยพบว่าการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานทำให้ธุรกิจการบินมีหนี้สินรวมเพิ่มขึ้นในระดับเฉลี่ยจำนวน 195 ล้านดอลลาร์สหรัฐและการผลิตอาหารมีหนี้สินรวมเพิ่มขึ้นในระดับเฉลี่ยจำนวน 57 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งคิดเป็นอัตราร้อยละโดยเฉลี่ยจะได้ร้อยละ 40 ของธุรกิจทั้ง 2 ประเภท และการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aston (1985) ในเรื่องผลกระทบกับงบดุลมีระดับต่ำและไม่สามารถสรุปผลกระทบกับธุรกิจอื่นได้ นักวิจัย Beattie et al. (1998) ได้ขยายงานวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างมากขึ้นจำนวน 232 บริษัทตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง ธุรกิจหลากหลาย โดยวัดค่าอัตราเงินกู้ และ อายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ และใช้สถิติ The Spearman rank correlation พบว่า ค่าเฉลี่ยของการประมาณมูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าดำเนินงานเท่ากับร้อยละ 39 และการไม่บันทึกบัญชีสินทรัพย์จากสัญญาเช่าดำเนินงานเท่ากับ ร้อยละ 6 ของสินทรัพย์รวม รวมทั้งได้คำนวณอัตราส่วนผลประกอบการในงบกำไรขาดทุนและอัตราส่วนทางการเงินในงบดุลพบว่ากรณีผู้เช่าตามสัญญาเช่าดำเนินงานไม่บันทึกรายการหนี้สินอันเนื่องจากการทำสัญญา

เข้าดำเนินงานทำให้เกิดผลกระทบต่ออัตราส่วนทางการเงิน 6 รายการ ได้แก่ (1) กำไรต่อ ยอดขาย (profit margin) (2) อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (return on assets) (3) อัตรายอดขายต่อสินทรัพย์รวมหักด้วยหนี้สินหมุนเวียน (assets turnover) (4-6) อัตรา ความสามารถต่อการชำระหนี้สิน 3 อัตรา (three measures of gearing) จากรายการ ทั้งหมด 9 รายการในงบการเงิน โดยแสดงผลแตกต่างจากสภาพความเป็นจริงของธุรกิจผู้ เข้าตามสัญญาเข้าดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับร้อยละ 1 ซึ่งกระทบกับธุรกิจการ ให้บริการมากที่สุดแต่มีผล- กระทบกับธุรกิจเหมืองแร่ น้อยที่สุดและมีข้อเสนอแนะว่า ควรจะมีการเปลี่ยนกฎเกณฑ์ในการบันทึกรายการบัญชีหนี้สินสำหรับสัญญาเข้า ดำเนินงานของผู้เข้า เนื่องจากประเทศอังกฤษไม่ได้กำหนด กฎเกณฑ์บัญชีที่ชัดเจนให้ผู้เข้า บันทึกบัญชีหนี้สินของสัญญาเข้าดำเนินงานในงบการเงิน

งานวิจัยของ Lindsey (2006) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beattie et al. (1998) เช่นกันซึ่งการวิจัยนี้ได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างด้วยวิธี Hand-collected Sample Selection and Summary Statistics จากบริษัทที่มียอดหนี้สินจากสัญญาเช่าลีสซิ่งตั้งแต่ 25 ล้าน เหรียญสหรัฐอเมริกาในช่วงปี ค.ศ. 2001 ถึง ค.ศ. 2002 โดยเก็บจากยอดมูลค่าตามบัญชี ของสินทรัพย์ ลีสซิ่งประจำปีซึ่งมีจำนวน 613 บริษัท ในประเทศสหรัฐอเมริกาหลังจาก หักบริษัทที่ไม่ได้อยู่ในเงื่อนไขคงเหลือกลุ่มตัวอย่างเพียง 148 บริษัท นักวิจัยแสดง ผลการวิจัยว่าระหว่างการบันทึกรายการบัญชีของสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่า ดำเนินงานมีความแตกต่างอย่างมากทำให้มีผลต่อการรับรู้ข้อมูลการลงทุน ดังนั้นนักวิจัย ได้เสนอแนวทางแก้ไขที่แตกต่างจากนักวิจัยกลุ่มแรกโดยให้ผู้เช่าควรเปิดเผยข้อมูลราย- การสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงิน เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพ- เศรษฐกิจของประเทศสหรัฐอเมริกาและให้สอดคล้องกับการควบคุมของคณะกรรมการ กำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่เน้นเรื่องการดูแลความเสี่ยงในการในการลงทุน

Bennet and Bradbury (2003) ได้ศึกษาการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงาน ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ ของประเทศนิวซีแลนด์ พบว่าหนี้สินรวม เพิ่มขึ้นร้อยละ 23 และสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 และสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Fulbier, Silva and Pferdehirt (2006) ได้ศึกษากลุ่มตัวอย่างธุรกิจในประเทศเยอรมันนี้ พบว่า การบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานจะมีผลทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วน

ของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 8 และสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 4 และมีผลกระทบมากกับธุรกิจค้าปลีกและแฟชั่นซึ่งมีอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นร้อยละ 58 อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นร้อยละ 32 ผลการวิจัยสุดท้ายของ Goodance (2003) ได้เน้นธุรกิจค้าปลีกในประเทศอังกฤษเกี่ยวกับที่ดินและอาคารร้อยละ 98 ซึ่งผลการศึกษาพบว่า มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับผลประกอบการเช่นเดียวกับอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และเมื่อศึกษาโดยวิธีการเปรียบเทียบการบันทึกและไม่บันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงาน เพื่อจัดอันดับความสัมพันธ์จะได้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นต่ำ ซึ่งนักวิจัยได้แนะนำว่าการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อการจัดอันดับความสัมพันธ์

ข้อสรุปของงานวิจัยในเรื่องการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานของผู้เช่า นั้นจะมีผลกระทบต่องบการเงินดังนี้

1. มีผลทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นในงบดุลเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ
2. มีผลต่อการวัดค่าผลประกอบการ ได้แก่ ผลกำไรต่อยอดขาย ผลตอบแทนสินทรัพย์รวม และความสามารถในการใช้สินทรัพย์ก่อให้เกิดประโยชน์
3. ผลกระทบต่องบดุลและงบกำไรขาดทุนนั้นจะกระทบมากกับธุรกิจบริการ ได้แก่ สายการบิน โรงแรม ค้าปลีก ตัวแทนโฆษณา และผู้แทนจำหน่ายรถยนต์
4. จะมีผลเปลี่ยนแปลงในอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นสำหรับความสัมพันธ์ในธุรกิจเดียวกันและธุรกิจต่างกันแต่จะไม่มีผลต่อการวัดค่าผลประกอบการ
5. ผลการวิจัยนี้ได้มีการพิจารณาร่วมกันในระดับโลกซึ่งประกอบด้วยประเทศเยอรมันนี นิวซีแลนด์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา

คณะทำงานมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมีความเห็นว่าผลงานวิจัยเหล่านี้เป็นเพียงชี้ให้เห็นผลกระทบของการที่ผู้เช่าไม่ได้บันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่าที่จะให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีใหม่

งานวิจัยเกี่ยวกับความเหมือนกันของสัญญาเช่าดำเนินงานกับหนี้สิน

ได้มีเอกสารงานวิจัยจำนวนมากศึกษาความเหมือนกันของสัญญาเช่าดำเนินงานกับหนี้สิน โดยผลการศึกษาได้แสดงถึงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างระดับหนี้สินกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นและถ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัญญาเช่ากับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นแล้วก็สรุปได้ว่าสัญญาเช่าดำเนินงานมีความเหมือนกับหนี้สินถ้าเป็นเช่นนี้จะมีข้อโต้แย้งต่อไปว่าการปฏิบัติทางการบัญชีก็ควรจะเหมือนกัน ความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นหมายถึงความไม่แน่นอนของผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจของผู้ถือหุ้น ซึ่งได้มีผลงานวิจัยของ Beaver et al. (1970) สนับสนุนโดยได้ศึกษาเรื่องความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นจากการกู้ยืมเงินมาลงทุน และได้มีงานวิจัยของ Bowman (1980) ซึ่งเป็นนักวิจัยคนแรกที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนี้สินกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น โดยใช้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา 92 บริษัทเป็นกลุ่มตัวอย่างและได้เปิดเผยข้อมูลการทำธุรกรรมตามสัญญาเช่าทุนภายใต้การรายงานตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 147 (แบบรายงานงบการเงินของคณะกรรมการกำกับดูแลตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา ปี ค.ศ. 1973) และวัดมูลค่าตัวแปรร่วมระหว่างผลตอบแทนของธุรกิจกับผลตอบแทนตลาด และได้วิเคราะห์มูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าทุน หลังจากควบคุม ความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างจำนวนหนี้สินกับสัญญาเช่าทุน การศึกษาพบว่า ความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับมูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าทุน ซึ่งผลวิจัยนี้แสดงว่าสัญญาเช่าทุนมีพฤติกรรมเหมือนกับหนี้สินในด้านผลกระทบต่อความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น นักวิจัย Imhoff et al. (1993) ได้ต่อยอดโดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นกับสัญญาเช่าดำเนินงาน ใช้กลุ่มตัวอย่างจากธุรกิจสายการบิน 29 บริษัทและ ธุรกิจอาหาร 51 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศสหรัฐอเมริกา นักวิจัยได้ยืนยันว่าระดับหนี้สินมีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น โดยการวัดมูลค่าเฉลี่ยของผลตอบแทนในหุ้นสามัญ และนักวิจัยได้เพิ่มการศึกษามูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าดำเนินงานและพบว่า มีความสัมพันธ์กับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น ผลการวิจัยนี้ให้ความเห็นว่าผลกระทบต่อความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นมีผลจากทั้งหนี้สินและสัญญาเช่าดำเนินงาน งานวิจัยของ Ely (1995) ได้

สนับสนุนเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างธุรกรรมของสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับหนี้สินต่อความเสียหายของส่วนของผู้ถือหุ้นมีความเหมือนกันและรวมทั้งศึกษาค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายในอนาคตซึ่งในส่วนนี้ไม่มีความสัมพันธ์กับความเสียหายของส่วนของผู้ถือหุ้นเนื่องจากไม่มีการกำหนดอัตราที่คงที่ไว้ Beattie et al. (2000) ได้ศึกษาต่อยอดงานวิจัยของ Ely (1995) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 156 บริษัทในประเทศอังกฤษ และเพิ่มการวัดค่าของอัตราส่วนลดและอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่เช่า นักวิจัยได้ใช้การวัดค่าความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นที่แตกต่างกัน 2 วิธี โดยคำนวณค่าเฉลี่ยผลตอบแทนหุ้นสามัญระยะเวลาก่อนและในระยะเวลา ซึ่งได้พบว่า มูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับความเสียหายของส่วนของผู้ถือหุ้นทั้ง 2 วิธี ผลการวิจัยนี้ยืนยันเรื่องความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัญญาเช่าดำเนินงานและหนี้สินต่อความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น เช่นเดียวกับผลงานวิจัยที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น งานวิจัยครั้งสุดท้ายของ Bennett et al. (2003) เรื่องสัญญาเช่าดำเนินงานและคุณสมบัติของหนี้สินแทนหนี้ที่เกิดจากสัญญาเช่า งานวิจัยนี้ได้ศึกษาความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างหนี้สินกับสัญญาเช่าโดยไม่พิจารณาความสัมพันธ์ต่อความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นและพิจารณาว่าการให้สินเชื่อทางการเงินจะแทนหนี้จากการทำสัญญาเช่า และศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นบริษัทอุตสาหกรรมจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศอังกฤษจำนวน 200 บริษัท ซึ่งทำธุรกิจในช่วงปี ค.ศ. 1990 ถึงปี ค.ศ. 1994 นักวิจัยได้ลดอัตราส่วนของสัญญาเช่าการเงินและสัญญาเช่าดำเนินงานต่อสินทรัพย์รวม จากอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น และควบคุมตัวแปรสำหรับอัตราส่วนราคาตลาดต่อกำไรสุทธิ สภาพคล่อง ขนาด อัตราภาษี ความสามารถในการทำกำไรและอัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์รวม เพื่อศึกษาความสามารถในการก่อหนี้ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการทำสัญญาเช่าเป็นการก่อหนี้จำนวนมาก เช่นเดียวกับการกู้เงิน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการทำสัญญาเช่า 1 ปอนด์ จะแทนค่าหนี้สินที่ไม่ใช่สัญญาเช่าเฉลี่ย 0.23 ปอนด์ ซึ่งมีผลให้มีการวิเคราะห์สัญญาเช่าดำเนินงานอย่างมาก และมีข้อสรุปว่าการทำสัญญาเช่าดำเนินงานมีลักษณะเหมือนการกู้เงินแต่ไม่เหมือนอย่างสมบูรณ์เนื่องผู้ให้เช่ายังคงความเสี่ยงของสินทรัพย์ที่ให้เช่า ไม่เหมือนกับผู้ให้กู้

สรุปงานวิจัยได้ศึกษาเรื่องความเหมือนระหว่างสัญญาเช่ากับการกู้เงินดังนี้

1. การเปิดเผยรายงานทางการเงินภายใต้ข้อกำหนดของคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ แสดงความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัญญาเช่าทุนกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อควบคุมระดับเงินกู้
2. มูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อควบคุมระดับเงินกู้
3. จำนวนเงินค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นที่เรียกเก็บครั้งสุดท้ายที่จ่ายตามสัญญาเช่าไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างสัญญาเช่ากับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเหมือนเงินกู้
4. ผลการวิจัยสัญญาเช่าดำเนินงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นอยู่ในการพิจารณาของประเทศสหรัฐอเมริกาและอังกฤษ
5. การให้สินเชื่อในรูปเงินกู้เป็นส่วนหนึ่งของการให้สินเชื่อตามสัญญาเช่าดำเนินงาน

คณะทำงานมีความเห็นว่าการค้นพบของงานวิจัยได้แสดงว่าการให้สินเชื่อตามสัญญาเช่าไม่รวมค่าเช่าที่อาจเกิดขึ้นที่เรียกเก็บครั้งสุดท้ายเหมือนกับกรให้สินเชื่อแบบเงินกู้ซึ่งมีความสัมพันธ์ความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นแต่ไม่เหมือนทั้งหมด และการให้สินเชื่อแบบเงินกู้เปรียบเสมือนการดำเนินการอย่างมีคุณภาพวิธีหนึ่งในการให้สินเชื่อแบบสัญญาเช่าและยังคงมีความแตกต่างกันอยู่

งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ข้อมูลทางบัญชีของสัญญาเช่า

Wilkins and Zimmer (1983) เป็นนักวิจัยรุ่นแรกที่ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการวิเคราะห์และอนุมัติสินเชื่อจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารในประเทศสิงคโปร์ 52 คนซึ่งมาจากธนาคารระหว่างประเทศ 35 แห่ง เพื่อตอบแบบวิเคราะห์เงินกู้ 4 ประเภท ข้อคำถามจะเกี่ยวกับระยะเวลาการกู้ การบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าทุนและหมายเหตุประกอบงบการเงินที่เกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงาน ซึ่งการวิเคราะห์นี้จะต้องวิเคราะห์ความสามารถในการชำระหนี้ของผู้กู้ และระบุจำนวนเงินสูงสุดที่สามารถให้ผู้กู้ได้ ผลการวิเคราะห์แสดงความไม่แตกต่างกันของการพิจารณาสินเชื่อทั้ง 4 ประเภท เจ้าหน้าที่สินเชื่อได้พิจารณาเรื่องระยะเวลาการกู้เงิน การบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าและหมายเหตุเกี่ยวกับสัญญาเช่า เหมือนกันในการอนุมัติสินเชื่อ

Hartman and Sami (1989) ได้โต้แย้งงานวิจัยของ Wilkins and Zimmer (1983) ว่าผลงานวิจัยยังมีข้อสงสัยเนื่องจากเครื่องมือที่ให้กลุ่มตัวอย่างกรอกข้อมูลนั้นไม่ตรงประเด็นเนื่องจากการให้สินเชื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน ดังนั้นจึงได้ศึกษาจากนักการธนาคาร 500 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายจากสมาชิกของสมาคมโรเบิร์ต มอร์ริส (Robert Morris Associates) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็นสมาคมการจัดการความเสี่ยง (The Risk Management Association) นักวิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างพิจารณาเรื่องอัตราดอกเบี้ยและการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของผู้กู้และแยกแยะประเภทผู้กู้ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ ผู้กู้ที่ไม่มีการทำสัญญาเช่า ผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าทุน หรือผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน กลุ่มตัวอย่างตอบกลับ 90 คนผลสรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างได้วิเคราะห์ให้ผู้กู้ที่ไม่มีการทำสัญญาเช่าและผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าดำเนินงาน ได้อัตราดอกเบี้ยต่ำและการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของผู้กู้ในระดับสูงแต่ผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าทุน จะได้อัตราดอกเบี้ยสูงและการจัดอันดับความน่าเชื่อถือของผู้กู้ในระดับต่ำ ซึ่งการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่านักวิเคราะห์สินเชื่อตัดสินใจให้สินเชื่อ โดยการพิจารณาว่าผู้กู้ที่ไม่มีการทำสัญญาเช่า มีความแตกต่างจากผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าทุน ถึงแม้ว่าการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าทุนหรือสัญญาเช่าดำเนินงานขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่าวิธีการปฏิบัติทางบัญชีทำให้นักวิเคราะห์สินเชื่อเข้าใจผิด

สถาบันการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ Standard and Poor's Corporate Rating Criteria (2000) ได้โต้แย้งงานวิจัยของ ทั้ง Wilkins and Zimmer (1983), Hartman and Sami (1989) ว่าเป็นผลวิจัยที่มีอายุมากกว่า 20 ปีแล้วปัจจุบันธุรกิจมีความเข้าใจในเรื่องของการทำสินเชื่อตามสัญญาเช่าและนักวิเคราะห์สินเชื่อก็วิเคราะห์สินเชื่อได้ตามลักษณะของธุรกิจ โดยไม่มีเรื่องความแตกต่างในการปฏิบัติทางบัญชีอันเนื่องมาจากปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจของผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าดำเนินงานและผู้กู้ที่มีการทำสัญญาเช่าทุนแต่จะบันทึกบัญชีตามความเป็นจริง แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ Breton and Taffler (1995) ยืนยันว่ายังมีผู้ใช้รายงานทางการเงินมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนระหว่างสัญญาเช่าทุนและสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยนักวิจัยได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ในประเทศอังกฤษจำนวน 63 คน ไม่มีนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ใดปรับปรุงยอดสินเชื่อตามสัญญาเช่าดำเนินงานก่อนการวิเคราะห์เนื่องจาก

จะวิเคราะห์โดยพิจารณาเรื่องประมาณการรายได้และพิจารณารายได้จากสัญญาเช่า
ดำเนินงานเป็นค่าเช่าทั้งจำนวนและถ้ามีการตกแต่งงบการเงินของธุรกิจนักวิเคราะห์
หลักทรัพย์ก็จะประมาณการรายได้จากการตกแต่งงบการเงินเท่านั้นซึ่งแสดงว่า
นักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับสัญญาเช่าทุนกับสัญญาเช่า
ดำเนินงาน และดูเหมือนว่าการปรับปรุงความแตกต่างนี้จะไม่เกิดแรงจูงใจให้ทำ

งานวิจัยเกี่ยวกับความเข้าใจของผู้ใช้และผู้จัดเตรียม ข้อมูลทางบัญชีของสัญญาเช่า

Gopalakrishnan and Parkash (1996) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจข้อมูลตาม
สัญญาเช่าในงบการเงินของผู้ใช้และผู้จัดทำงบการเงินโดยสำรวจข้อมูลจากผู้อำนวยการ
การเงินของผู้กู้ ทั้งหมดจำนวน 500 บริษัทของฟอร์จูน ห้าหน้าวิเคราะห์สินเชื่อ 400 คน
ของธนาคาร ในฐานะผู้ให้กู้และหัวหน้าสินเชื่อส่วนบุคคลจำนวน 100 คนของบริษัท
ประกันภัยในฐานะผู้ให้กู้ การตอบกลับแสดงลำดับตั้งแต่ 0 (ไม่ใช่รายการหนี้สิน) ถึง
100 (เป็นรายการหนี้สิน) โดยขยายความต่อไปว่ากลุ่มตัวอย่างพิจารณาขอดีเป็น
หนี้สินในงบดุล โดยทั่วไปผู้ให้กู้จะพิจารณารายการหนี้สินในงบดุลเป็นหนี้สินทุก
รายการ ตัวอย่างเช่น รายการหนี้สินตามสัญญาเช่าทุน หนี้สินภาษีเงินได้นิติบุคคลรอตัด
บัญชี หนี้สินค่าชดเชยพนักงานตามนโยบาย หนี้สินตามสัญญาเช่าดำเนินงาน ฯลฯ
มากกว่าผู้กู้ ซึ่งได้ผลการวิจัยดังนี้ รายการที่เกี่ยวกับสัญญาเช่า รายการสัญญาเช่าทุนผู้
จัดอันดับเป็นยอดหนี้สินในอัตรา 90.7 ขณะที่ผู้ให้กู้จัดอันดับเป็นยอดหนี้สินในอัตรา
95.2 ความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญแสดงว่าผู้กู้และผู้ให้กู้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียว-
กันว่ายอดสัญญาเช่าทุนเป็นหนี้สินในงบดุล ในทางกลับกันรายการสัญญาเช่าดำเนินงาน
ผู้จัดอันดับเป็นยอดหนี้สินในอัตรา 23.8 ขณะที่ผู้ให้กู้จัดอันดับเป็นยอดหนี้สินในอัตรา
45.2 ความแตกต่างมีนัยสำคัญและเมื่อตรวจสอบผลการวิจัยเพิ่มเติมพบว่าผู้กู้ร้อยละ 64
ได้จัดอันดับรายการสัญญาเช่าดำเนินงานเป็น 0 หมายความว่ารายการสัญญาเช่าดำเนินงาน
ไม่ใช่รายการหนี้สินในขณะที่ผู้ให้กู้ร้อยละ 15 ได้จัดอันดับรายการสัญญาเช่าดำเนินงาน
เป็น 0 หมายความว่ารายการสัญญาเช่าดำเนินงานไม่ใช่รายการหนี้สิน และในทาง-
ตรงข้ามเมื่อเจาะลึกในผลการวิจัยพบว่า ผู้กู้ร้อยละ 12 ได้จัดอันดับรายการสัญญาเช่า
ดำเนินงานเป็น 100 หมายความว่ารายการสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นรายการหนี้สินใน-

ขณะที่ผู้ให้ข้อมูล 37.5 ได้จัดอันดับรายการสัญญาเช่าดำเนินงานเป็น 100 หมายความว่ารายการสัญญาเช่าดำเนินงานเป็นรายการหนี้สิน ผลการวิจัยนี้ แสดงถึงความเข้าใจของผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างจากผู้รู้ในเรื่องการแสดงหนี้สินของรายการสัญญาเช่าดำเนินงานได้มีงานวิจัยของ Beattie et al. (2006) ศึกษาเพิ่มในเรื่องความเข้าใจของผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายการสัญญาเช่าในงบการเงินเพื่อความชัดเจนมากขึ้น โดยสำรวจจากกรรมการทางการเงินของบริษัทในประเทศอังกฤษจำนวน 415 บริษัทเป็นบริษัทอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้รู้ นักวิเคราะห์การเงิน 400 คน จากสมาชิกของสมาคมอังกฤษในฐานะผู้ให้ข้อมูลและผู้จัดการกองทุน 72 คนจากนิตยสารซีเอ (ca magazine) ในฐานะผู้ให้ข้อมูล โดยให้ระบุเพิ่มว่ารายการใดเป็นรายการตามสัญญาเช่า ผลการวิจัยแสดงรายการข้อมูลของสัญญาเช่าที่ผู้ให้ข้อมูลและผู้จัดทำงบการเงินให้ความเห็นดังนี้

1. ผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ให้ข้อมูล มีความเห็นด้วยว่าควรจะบันทึกรายการทุกรายการของสัญญาเช่าเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถเปรียบเทียบบริษัทได้ และผู้ให้ข้อมูลให้ความเห็นอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าผู้จัดทำงบการเงิน
2. ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าควรบันทึกรายการทุกรายการของสัญญาเช่า ตามการเสนอของกลุ่มประเทศ G4+1 (G4+1) และมีผลให้การประมาณความเสี่ยงสูงขึ้นซึ่งจะมีส่วนในเรื่องการพิจารณาสินเชื่อให้ผู้เช่า ส่วนผู้จัดทำงบการเงินมีความเห็นเป็นกลาง
3. ทั้งผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ให้ข้อมูลเห็นด้วยว่าบริษัทผู้เช่าจำเป็นต้องพิจารณาขอลดเงินกู้ใหม่และอาจมีการลดการจัดอันดับความน่าเชื่อถือ ในกรณีนี้ผู้จัดทำงบการเงินมีความเห็นอย่างมีนัยสำคัญมากกว่าผู้ให้ข้อมูล
4. ทั้งผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่า มาตรฐานการบัญชีปัจจุบันยังไม่สมบูรณ์ ไม่มีความสม่ำเสมอ เปิดช่องให้ตีความได้หลากหลาย ขาดรูปแบบมาตรฐานและ ขาดความง่าย ไม่ชัดเจน และไม่มีการแสดงรายการให้ชัดเจน
5. ทั้งผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่าจะต้องสนับสนุนการเสนอรูปแบบเดี่ยวของธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าในการจัดทำมาตรฐานใหม่
6. ผู้ให้ข้อมูลมีความเห็นว่ามาตรฐานการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งฉบับใหม่นั้นต้องประยุกต์ใช้ได้กับสินทรัพย์ทุกประเภทรวมทั้งสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตนด้วย ส่วนผู้จัดทำงบการเงินมีความเห็นเป็นกลาง

7. ผู้ใช้ข้อมูลได้พิจารณาข้อมูลตามความเป็นจริงไม่ได้วิเคราะห์อย่างผิวเผิน

8. ทั้งผู้จัดทำงบการเงินกับผู้ใช้ข้อมูลเห็นว่าการต่ออายุสัญญาในระยะสั้นของสัญญาเช่าไม่ต้องบันทึกบัญชีเหมือนเดิมตามรายงานของประเทศกลุ่ม จี 4 + 1 (G 4 + 1)

นัยสำคัญที่ได้จากผลการศึกษาเหล่านี้คือการที่ผู้ใช้ข้อมูลและผู้จัดทำงบการเงินมีความเห็นในเรื่องการบัญชีของสัญญาเช่าแตกต่างกันซึ่งคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีควรได้นำข้อคิดเห็นของผู้ใช้ข้อมูลมาพิจารณาด้วย ที่ผ่านมามีเรื่องที่ยากกว่าคือการที่จะให้ผู้สอบบัญชีมีความเห็นตรงกันกับผู้จัดทำงบการเงิน

สรุปงานวิจัยในเรื่องการใช้และความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

1. ด้วยความแตกต่างทางเศรษฐกิจหรือความไม่เข้าใจวิธีการบันทึกบัญชีเรื่องการเช่าแบบลีสซิ่งของผู้รู้ ทำให้เจ้าหน้าที่สินเชื่อต้องการปล่อยสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำและจัดอันดับความน่าเชื่อถือสูงให้กับธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่าสัญญาเช่าทุน

2. อย่างน้อยบริษัทที่พิจารณาจัดอันดับความน่าเชื่อถือได้ปรับปรุงและวิเคราะห์สินเชื่อโดยใช้มูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่าดำเนินงานและพิจารณาว่าเป็นรายการเทียบเท่าหนี้สินรายการหนึ่ง

3. นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ได้ประเมินมูลค่าหลักทรัพย์หรือประมาณการผลประโยชน์โดยไม่นำรายการสัญญาเช่าดำเนินงานมาพิจารณา

4. ผู้ใช้ข้อมูลและผู้จัดทำงบการเงินมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องบัญชีของสัญญาเช่าแบบ ลีสซิ่ง แต่ก็คำนึงถึงรายการที่สำคัญร่วมกัน

คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีพบว่าเจ้าหน้าที่สินเชื่อวิเคราะห์รายการจากสัญญาเช่าดำเนินงานแตกต่างจากรายการสัญญาเช่าทุนและไม่น่าเชื่อถือ เหตุผลอีกด้านหนึ่งผู้รู้ไม่ได้บันทึกรายการสัญญาเช่าดำเนินงานมีผลทำให้ผู้ให้กู้เข้าใจผิด และอธิบายเรื่องการบันทึกรายการตามสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งด้วยรูปแบบเฉพาะตัวเพื่อสนับสนุนเหตุผลที่ไม่ได้บันทึกรายการบัญชี ในทำนองเดียวกัน ดูเหมือนว่าผู้ให้กู้จะเชื่อว่าเป็นการลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจมากกว่ารายการสัญญาเช่าทุน หรือธุรกิจก็พยายามตีความรายการสัญญาเช่าเป็นสัญญาเช่าดำเนินงานเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและลดอัตรา

ความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น จากการอธิบายเหตุผลเหล่านี้ก็เป็นข้อมูลที่สนับสนุนเพียงเล็กน้อยที่จะให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีการให้เช่าแบบลีสซิ่ง จากงานวิจัยเหล่านี้ได้ข้อสรุปว่าเจ้าหน้าที่สินเชื่อ เชื่อว่ามีความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจระหว่างการไม่บันทึกรายการตามสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับเงินกู้ซึ่งมีผลกับงบการเงิน การตีความที่ยังขัดแย้งกันอยู่นี้ก็ยังไม่มียุติในเรื่อง โครงการบัญชีของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

คณะทำงานมาตรฐานการบัญชีคิดว่าการพบสาระสำคัญ ความแตกต่าง 3 วิธี ซึ่งผู้ใช้ข้อมูลอิงข้อมูลบัญชีของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์และนักวิเคราะห์อื่นดูเหมือนจะให้ความสนใจเรื่องผลกระทบในงบดุลเกี่ยวกับรูปแบบเฉพาะตัวน้อยกว่านักวิเคราะห์สินเชื่อ ผลคือนักวิเคราะห์หลักทรัพย์และนักวิเคราะห์อื่นไม่ให้ความสำคัญในเรื่องการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี ในทางตรงกันข้ามคณะทำงานมาตรฐานการบัญชีคิดว่านักวิเคราะห์สินเชื่อจะได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญจากรูปแบบเฉพาะตัวของ การให้เช่าแบบลีสซิ่งซึ่งได้บันทึกรายการที่เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการให้เช่าแบบลีสซิ่งทั้งหมดเนื่องจากทำให้สามารถแยกแยะคำนวณรายการที่ไม่ได้บันทึกในงบดุลโดยใช้ข้อมูลจากสัญญาลีสซิ่งได้แก่ อัตราคิดลด อายุสัญญาลีสซิ่ง มากกว่าการใช้ข้อมูลกว้าง ๆ เกี่ยวกับอัตราคิดลดและอายุเฉลี่ยโดยประมาณซึ่งนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ใช้อยู่ คณะทำงานมาตรฐานการบัญชีจึงได้สรุปว่ารูปแบบเฉพาะตัวของ การให้เช่าแบบลีสซิ่งจะไม่มีผลกับการประเมินมูลค่าของหลักทรัพย์และมีประโยชน์อย่างมากต่อการวิเคราะห์สินเชื่อ

ผลกระทบของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา

งานวิจัยเกี่ยวกับผู้เช่าในเรื่องผลกระทบจากมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา งานวิจัยชี้ให้เห็นถึงความเกี่ยวข้องและความกลัวก่อนหน้าทีมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จะประกาศใช้ ซึ่งทำให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีมีความเข้าใจและนำมาพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง

ผลกระทบกับความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น

ผู้ที่โต้แย้งในการบันทึกรายการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 มีความกลัวว่าจะทำให้ธุรกิจมีอัตราความเสี่ยงเพิ่มขึ้นซึ่งในประเด็นนี้ได้มีงานวิจัยของ

Martin et al. (1997) ทำการศึกษาโดยเปรียบเทียบตัวแปรที่เป็นผลตอบแทนของ
 หลักทรัพย์ ซึ่งเป็นมาตรวัดความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นก่อนและหลังการใช้
 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ใช้ตัวอย่างบริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา 17 บริษัท ได้
 ตั้งสมมติฐานว่าการใช้และไม่ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ไม่มีผลแตกต่างในเรื่อง
 อัตราความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งผลการศึกษาได้นัยสำคัญจากการคำนวณตาม
 มาตรวัด แสดงว่าการเลือกใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 จะไม่มีผลกับอัตราความเสี่ยง
 ของส่วนของผู้ถือหุ้น และครอบคลุมถึงการใช้มาตรฐานการบัญชีใหม่เกี่ยวกับสัญญาเช่า
 ดำเนินงานจะไม่มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของตลาดในเรื่องอัตราความเสี่ยงของผู้ถือ
 หุ้นด้วย

งานวิจัยของ Finnerty et al. (1980) และ Murray (1982) ได้ผลสอดคล้องกันโดย
 ศึกษาบริษัทขนาดใหญ่ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งบันทึกมูลค่าปัจจุบันของสัญญาเช่า
 แบบลีสซึ่งภายใต้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 พบสัดส่วนของหนี้สินรวมมีนัยสำคัญ
 เมื่อเปรียบเทียบกลุ่มบริษัทเหล่านี้พร้อมกับควบคุมขนาด อุตสาหกรรม ระบบความเสี่ยง
 และตัวแปรอื่นอีก 2-3 ตัวซึ่งศึกษาความแตกต่าง 2 ครั้งก่อนและหลังการใช้มาตรฐาน
 การบัญชีฉบับที่ 13 พบว่า อัตราผลตอบแทนของหลักทรัพย์ครอบคลุมอัตรา
 ผลตอบแทนของตลาดและไม่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเลือกบันทึกบัญชี
 ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ซึ่งผลการวิจัยทั้ง 2 ครั้ง แสดงว่าการใช้มาตรฐานการ
 บัญชีฉบับใหม่เพื่อบันทึกรายการตามสัญญาเช่าดำเนินงานไม่มีผลต่อความเชื่อถือของ
 ตลาดในเรื่องความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น และเช่นเดียวกับงานวิจัยของ Abdel-
 Khalik (1981) พบว่า ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ไม่มีผลกระทบต่ออัตราความ
 เสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น การศึกษาครั้งนี้ได้เน้นธุรกิจสายการบิน ธุรกิจอาหารจาน
 ด่วน และอุตสาหกรรมค้าปลีก จำนวน มากกว่า 200 บริษัทโดยไม่ได้เจาะลึกรายละเอียด
 การศึกษาพบว่า มาตรวัดผสมผสานของความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้น รวมทั้งความ
 เสี่ยงผลกระทบของผลตอบแทนและส่วนเกินของหุ้นกู้ ไม่มีผลกระทบเมื่อเลือกใช้
 มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ซึ่งนักวิจัยได้แนะนำผู้เช่าจะต้องคำนึงถึงเรื่องการบันทึก
 บัญชีตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 หากปฏิบัติไม่เหมาะสม จะทำให้ขาดประโยชน์
 นอกจากนี้ นักวิจัยยังได้ให้ข้อสังเกตที่ดีว่าในการตอบกลับแบบสำรวจของกลุ่มตัวอย่าง

ซึ่งประกอบด้วยผู้อำนวยการการเงินของบริษัทผู้เช่าแบบลีสซิ่ง 98 คน ผู้อำนวยการการเงินของบริษัทที่ไม่ได้ทำธุรกรรมเรื่องเช่าแบบลีสซิ่ง 85 คน เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคาร 134 คน ผู้สอบบัญชี 112 คน นักวิเคราะห์หุ้นกู้ 61 คน และนักวิเคราะห์หลักทรัพย์ 90 คนและให้ตอบคำถามโดยเปรียบเทียบธุรกิจที่ใกล้เคียงกันเกี่ยวกับความแตกต่างในการใช้บริการการให้เช่าแบบลีสซิ่งตามสัญญาเช่าทุนหรือตามสัญญาเช่าดำเนินงาน คำตอบส่วนใหญ่เป็นไปในทำนองเดียวกันว่าโดยเฉลี่ยธุรกิจจะรายงานเฉพาะสัญญาเช่าดำเนินงานและให้เหตุผลว่ามีกำไรมากกว่าและมีความสามารถในการชำระหนี้ดีกว่าและพยากรณ์เรื่องกระแสเงินสดดีกว่าธุรกิจที่บันทึกตามสัญญาเช่าทุน ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าแม้จะพิจารณาเรื่องความเห็นของตลาดในประเด็นความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นไม่เปลี่ยนแปลงเมื่อเลือกใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 การเปรียบเทียบธุรกิจที่ละด้านแล้วการใช้บริการตามสัญญาเช่าทุนของผู้เช่าจะทำให้ขาดประโยชน์มากกว่าผู้เช่าที่ใช้บริการตามสัญญาเช่าดำเนินงาน นักวิจัยชี้ให้เห็นว่าน่าจะได้รับอิทธิพลจากผู้ให้บริการการเงิน มากกว่าผู้จัดทำงบการเงินหรือผู้สอบบัญชี ซึ่งยอมรับในการประเมินค่าบริษัทเมื่อหลีกเลี่ยงการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับลีสซิ่งในงบดุล

ผลกระทบกับโครงสร้างทุน

Imhoff and Thomas (1988) ได้ศึกษาเรื่องผลกระทบโครงสร้างทุนเมื่อใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 จากการตรวจสอบรายการเช่าแบบลีสซิ่งที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินของ 150 บริษัทก่อนการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 นักวิจัยได้ประมาณการว่าจำนวนเงินของการเช่าแบบลีสซิ่งจะถูกบันทึกในบัญชีถ้าหากไม่ทำให้โครงสร้างทุนเปลี่ยนแปลง เกี่ยวเนื่องจากการประมาณการไว้ เอกสารได้แสดงยอดสัญญาเช่าทุนได้ลดลงอย่างรวดเร็วหลังจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 และถูกทดแทนด้วยยอดสัญญาเช่าดำเนินงาน นักวิจัยได้อธิบายผลว่าได้มีการจัดทำเงื่อนไขของสัญญาเช่าใหม่เป็นแบบสัญญาเช่าดำเนินงานซึ่งได้ต้นทุนต่ำ และมีโอกาสลดผลกระทบในงบการเงินจากการใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ความพยายามในการใช้บริการการให้เช่าแบบลีสซิ่งตามสัญญาเช่าดำเนินงานที่มีต้นทุนต่ำดูเหมือนจะเกิดขึ้นจากการตอบสนองมาตรฐานการบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งที่ออกใหม่ถึงแม้ว่าความพยายามเหล่านั้นขึ้นอยู่กับมาตรฐานการบัญชี นอกจากนี้งานวิจัยได้แสดงผลว่าการ

เพิ่มขึ้นในการใช้บริการตามสัญญาเช่าดำเนินงานมีผลดีโดยลดการใช้หนี้สินที่มี ความสัมพันธ์กับส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Abdel-Khalik (1981) พบว่า ผู้เช่าใช้การเปลี่ยน โครงสร้างทุนที่แตกต่าง โดยการตกลงทำเงื่อนไขของสัญญาเช่า แบบลีสซิ่งใหม่เพื่อลดผลกระทบหนี้สิน โดยรวมที่เกิดจากมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ ซึ่งนับว่าเป็นเสียงสะท้อนเบื้องต้น นอกจากนี้ได้มีผลงานวิจัยในประเทศออสเตรเลียของ Godfrey and Warren (1995) ที่แสดงผลกระทบจากการใช้มาตรฐานการบัญชีลีสซิ่ง ฉบับที่ 17 (AAS 17) ในเรื่องการเปลี่ยน โครงสร้างทุน จากการศึกษาของนักวิจัยโดยรวม แล้วได้แสดงให้เห็นว่าผู้เช่าพยายามปรับเปลี่ยนสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งจากสัญญาเช่าทุน เป็นสัญญาเช่าดำเนินงาน โดยการจัดทำเงื่อนไขของสัญญาเช่าใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงสัญญาเช่าทุนและเลือกบริการการเงินที่สามารถลดอัตราส่วนหนี้สินของบริษัทได้

ผลกระทบกับราคาหุ้น

El-Gazzar (1993) ได้ศึกษาผลกระทบของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ต่อราคา หุ้น โดยเน้นในส่วนหนี้สินรวมที่เพิ่มขึ้นจะมีผลกระทบต่อราคาหุ้นอย่างไร ผล- การศึกษาก่อนหน้านี้ได้แสดงผลกระทบผสมในด้านอัตราส่วนหนี้สินที่เพิ่มขึ้น ซึ่งผล- จากมาตรฐานการบัญชีที่ไม่ใช่การให้เช่าแบบลีสซิ่งที่แตกต่างทำให้บางธุรกิจปฏิบัติผิด- กฎเกณฑ์ในส่วนของความครอบคลุมหนี้สิน ซึ่งมีผลตอบสนองในทางลบกับราคาหุ้น การศึกษาเหล่านั้นไม่ได้เน้นความครอบคลุมจำนวนหนี้สินอย่างแท้จริง แต่ได้สรุปว่า อัตราส่วนหนี้สินที่สูงขึ้นและอัตราการชำระคืนดอกเบี้ยต่ำทำให้มีการเพิ่มความเข้มงวด ในการครอบคลุมหนี้สิน El-Gazzar (1993) ได้ประยุกต์ความคิดนี้กับการปฏิบัติตาม มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 แต่ได้ตรวจสอบยอดหนี้สินที่เกิดขึ้นจริงทั้งหมดกับข้อมูล หนี้สินที่กรอกในแบบพิมพ์และแบบรายงานทางการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ และกำกับดูแลหลักทรัพย์ (10 - Ks.) จากสมมติฐานที่ได้กำหนดไว้พบว่าธุรกิจที่ปฏิบัติ ตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 จะเพิ่มความเข้มงวดกับยอดหนี้สินที่มีอยู่และราคาหุ้น ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งทั้งสองรายการนี้ควรได้รับการพิจารณาให้มีความสำคัญเป็น อันดับแรกสำหรับการที่จะออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 การทำประชาพิจารณ์เมื่อ เดือนพฤศจิกายน ปี ค.ศ. 1974 ซึ่งฝ่ายที่ไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการ บัญชีไม่สามารถทำให้คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศสหรัฐอเมริกาเห็น

ด้วยกับอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับความเข้มงวดด้านบัญชีการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ในการปรับปรุงร่างมาตรฐานการบัญชีเมื่อเดือนมิถุนายน ปี ค.ศ. 1976 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ไม่สามารถเข้าถึงความเห็นของคนส่วนใหญ่ในการจัดรายการปรับย้อนหลังของมาตรฐานการบัญชี El-Gazzar (1993) ได้พบว่าผลกระทบที่สำคัญคือความสับสนที่เกิดจากผลกระทบของมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ต่อความเข้มงวดในเรื่องความครอบคลุมรายการหนี้สิน ผลวิจัยนี้ชี้ให้เห็นว่ามีการเชื่อว่ามีบางบริษัทที่ไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ในเรื่องความเข้มงวดที่ครอบคลุมหนี้สินตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ตามข้อเท็จจริงแล้ว

Abdel-Khalik (1981) ได้หมายเหตุในเรื่องที่ได้ขยายการสำรวจความคิดเห็นของผู้อำนวยการบัญชี ผู้สอบบัญชี เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคารและนักวิเคราะห์ ส่วนใหญ่ ไม่สนใจเรื่องผลกระทบของผู้ไม่เห็นด้วยหรือความเชื่อซึ่งไม่สามารถจะแทนที่ และผลตอบกลับมีความสม่ำเสมอสูงระหว่างความแตกต่างของอาชีพ

ข้อสรุปของงานวิจัยเรื่องผลกระทบจากการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 มีดังนี้

1. การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ไม่มีผลทำให้อัตราความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้มีการคำนวณด้วยมาตรวัดหลายตัวพร้อมทั้งใช้ธุรกิจหลากหลายสนับสนุนผลการวิจัยนี้

2. การเปรียบเทียบบริษัทที่มีรายการเหมือนกันทุกรายการจะแตกต่างเฉพาะการใช้บริการสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งเป็นประเภทสัญญาเช่าทุนหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้อำนวยการการเงิน เจ้าหน้าที่สินเชื่อของธนาคาร ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต นักวิเคราะห์ หุ่นกู้และนักวิเคราะห์หลักทรัพย์มีแนวโน้มที่จะชอบธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่าธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าทุน ในการวัดค่าความสามารถในการทำกำไร ความสามารถในการชำระและสามารถที่ประมาณการกระแสเงินสดได้ ซึ่งผลการวิจัยนี้พบว่า มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ไม่มีผลทำให้อัตราส่วนความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลง แต่ผลแตกต่างนี้อาจจะเกิดขึ้นเนื่องผู้วิเคราะห์ได้ประเมินมากกว่าเรื่องความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นเมื่อนั้นธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าดำเนินงานมากกว่าธุรกิจที่ทำสัญญาเช่าทุน

3. ธุรกิจได้ลดผลกระทบจากการปฏิบัติตามการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 โดยการเปลี่ยนเงื่อนไขการทำสัญญาให้เช่าแบบลีสซิ่งใหม่เพื่อเลี่ยงที่จะใช้สัญญาเช่าทุน และเปลี่ยนอัตราดอกเบี้ยคงที่ไปใช้การเงินจากส่วนของผู้ถือหุ้นแทน ซึ่งผลวิจัยนี้มีเอกสารสนับสนุนในประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศออสเตรเลียเป็นการสำรวจเพื่อที่จะออกมาตรฐานการบัญชีลีสซิ่ง

4. ราคาหุ้นลดลงเนื่องจากความเข้มงวดในเรื่องความครอบคลุมหนี้สินตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 ความสำคัญของราคาหุ้นที่ลดลงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงของความเข้มงวดในเรื่องความครอบคลุมหนี้สิน

5. ไม่มีการนำเรื่องราคาหุ้นไปพิจารณาในมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 และได้มีคำแนะนำในเรื่องการออกมาตรฐานการบัญชีเรื่องสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งใหม่ว่าจะให้มีผลกระทบต่อปฏิกิริยาลาดน้อยที่สุด

คณะทำงานมาตรฐานการบัญชีคิดว่าการพบความสัมพันธ์ในเรื่องมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 13 มีผลกระทบต่อความเสี่ยงของส่วนของผู้ถือหุ้นและข้อสังเกตของผู้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สัญญาเช่าดำเนินงานกับสัญญาเช่าทุนตามที่มิงงานวิจัยศึกษาสนับสนุน โดยทั่วไปอาจกล่าวได้ว่างานวิจัยได้สนับสนุนความเข้าใจพฤติกรรมของการใช้บริการเช่าแบบลีสซิ่งมีลักษณะเหมือนกับการกู้เงินถึงแม้ว่าจะไม่เหมือนทั้งหมดและการปฏิบัติทางบัญชีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะปฏิบัติเหมือนกับว่าการกู้เงินเป็นการจัดการอย่างมีคุณภาพประเภทหนึ่งของการให้เช่าแบบลีสซิ่งในขณะที่ยังมีความแตกต่างกัน การค้นพบของงานวิจัยอีกส่วนหนึ่งคือปฏิกิริยาราคาตลาดและพฤติกรรม การปรับสัญญาใหม่จะเกิดขึ้นเมื่อมีการประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ ผลของงานวิจัยเหล่านี้เป็นเสมือนการเตือนคณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีให้พิจารณาให้รอบคอบก่อนที่จะจัดทำมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่

งานวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการพิจารณาด้านสินเชื่อบริษัทธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

งานวิจัยของ Schmit and Stuyck (2002) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายการพิจารณาด้านสินเชื่อบริษัทธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง โดยการวิจัยนี้ได้

กำหนดให้อัตราผลตอบแทนของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจากสัญญาที่ผิคนัดชำระตามประเภทสินทรัพย์ดังนี้

การหาอัตราผลตอบแทนของธุรกิจลีสซิ่งจากสัญญาที่ผิคนัดชำระตามประเภทสินทรัพย์ 3 ประเภทได้แก่ รถยนต์และอุปกรณ์สำนักงาน เครื่องจักร และอสังหาริมทรัพย์ ข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณอัตราผลตอบแทน ประกอบด้วย สัญญาที่ผิคนัดชำระ อายุสัญญา จำนวนเงินเริ่มต้น วันที่เริ่มต้นสัญญา วันที่สัญญาเริ่มมีปัญหา อัตราผลตอบแทน อัตราดอกเบี้ยของเงินกู้ อัตราดอกเบี้ยของตราสารหนี้ ส่วนประชากรเป็นบริษัทใหญ่ในยุโรป 6 ประเทศ และสุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธี สุ่มครใจให้ความร่วมมือเรียกว่า Voluntary Sampling ได้ 12 บริษัท เป็นสมาชิกของสมาคมลีสซิ่งแห่งยุโรป และ ผู้ให้ข้อมูลอยู่ในระดับพนักงานอาวุโสทางด้านลีสซิ่ง จำนวนสัญญาที่มีปัญหาทั้งหมด 37,259 เป็นสัญญาระหว่างปี ค.ศ. 1976 ถึง ค.ศ. 2002 สัญญาส่วนใหญ่จะเกิดในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1990 ถึง ค.ศ. 2000 และใช้สถิติการวิเคราะห์ Kruskal-Wallis test เป็นวิธีทดสอบ Non-parametric ซึ่งใช้กับประชากรกลุ่มตัวอย่างแตกต่างกัน รวมทั้งสถิติ ร้อยละและค่าเฉลี่ย สำหรับแสดงการเปรียบเทียบของข้อมูล ผลวิจัยสรุปได้ว่าการให้สินเชื่อธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่าการให้สินเชื่อของสถาบันการเงินประเภทอื่นเนื่องจากมีอัตราผลตอบแทนสูงและครอบคลุมหนี้ที่สูญเสียดังกล่าวที่ผิคนัดชำระ

งานวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบัญชีและนโยบายด้านภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

งานวิจัยของ Thomson (2005) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดนโยบายการบัญชีและนโยบายด้านภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพื่อเป็นการจูงใจให้ทำ ลีสซิ่งตามสัญญาเช่าดำเนินงาน ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศอังกฤษ 831 บริษัท การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการ Systematic Sampling ได้จำนวน 198 บริษัทเป็นจำนวน สองในสามของจำนวนประชากรทั้งหมด โดยผู้ให้ข้อมูลอยู่ในระดับผู้อำนวยการทางการเงิน จำนวน 198 คน ในด้านสถิติผู้วิจัยใช้สถิติการบรรยาย (descriptive statistics) ประกอบด้วยแจกแจงความถี่ การเปรียบเทียบและการจัด

ตำแหน่ง การวัดแนวโน้มนำเข้าสู่ส่วนกลาง พร้อมทั้งนำเสนอข้อมูลด้วยตารางแจกแจงความถี่ การเปรียบเทียบและจัดตำแหน่งใช้ร้อยละของข้อมูล และตัวเลขจากกลุ่มตัวอย่างและใช้สถิติการวิเคราะห์ chi-squared test, 2-tailed *t* test, mean, one-tail test. งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งในประเทศไทย อังกฤษทั้งที่เป็นสถาบันการเงินและไม่ใช่สถาบันการเงินและเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยทางการเงินและไม่ใช่ด้านการเงินในการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งและงานวิจัยของ Thomson (2005) เป็นงานวิจัยที่ครอบคลุมบริษัทผู้เช่า (leasees) และบริษัทที่ไม่ได้เช่า (unused lease) รวมทั้งประเภทสัญญา ของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ได้แก่ สัญญาเช่าการเงิน (financial lease) และสัญญาเช่าดำเนินงาน (operating lease) พร้อมทั้งได้มีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและนำไปทดลองใช้กับ ผู้อำนวยการทางการเงิน 3 ท่าน ของสมาคมการเงิน สมาคมลีสซิ่ง และสมาคมตราสารหนี้ ใช้แบบสอบถามปลายปิด แบบ Likert Scale และได้สอบถามข้อมูลส่วนตัวเพิ่มเติมทางโทรศัพท์ เป็นต้น ข้อมูลที่สอบถามได้แก่ ประเภทของสินทรัพย์ ประเภทของลีสซิ่ง แหล่งเงินทุน จำนวนสัญญาลีสซิ่ง ประเภทของธุรกิจที่ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ช่วงเวลาการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (รวมข้อคำถามย่อย) ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งประเภทสินทรัพย์ที่ดินและอาคาร (รวมข้อคำถามย่อย) ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งประเภทสินทรัพย์อื่น (รวมข้อคำถามย่อย) ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจไม่ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง (รวมข้อคำถามย่อย) การปฏิบัติทางบัญชี (รวมข้อคำถามย่อย) เหตุผลในการประหยัดภาษี (รวมข้อคำถามย่อย) เหตุผลในการลดความเสี่ยง (รวมข้อคำถามย่อย) เหตุผลอื่น (รวมข้อคำถามย่อย) ขนาดของธุรกิจที่ใช้บริการธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง อัตราเร่ง อัตราดอกเบี้ย ความสามารถในการกู้

ผลการศึกษานี้ได้ระบุถึงประโยชน์ และการนำผลของการวิจัยไปใช้ในการพิจารณากำหนดบทบาทธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Baker (2005) เกี่ยวกับด้านภาษีอากรได้ให้แนวทางจากผลการวิจัยว่าเพื่อความเป็นธรรมในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของ

การจัดเก็บภาษีอากรและทำให้รายการทางบัญชีของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเกิดความโปร่งใสและตรวจสอบได้ กรณีการยกเว้นภาษีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง นั้นเป็นข้อกำหนดที่ขัดแย้งกับนโยบายสาธารณะ ดังนั้นจึงได้ให้ข้อเสนอแนะดังนี้ การยกเว้นภาษีสำหรับธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง นั้นควรทำเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกรณีที่ทำธุรกรรมกับหน่วยงานของรัฐ ตลอดจนทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนเชื่อมั่นว่าสามารถยกเลิกได้ รวมทั้งรายการธุรกรรมของการเช่าแบบลีสซิ่งจะไม่ถูกพิจารณาเป็นรายการหนี้สินภายใต้กฎหมายและไม่อยู่ภายใต้เหตุผลทางการเมือง

งานวิจัยเกี่ยวกับการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง

งานวิจัยของ Deelen et al. (2003) ได้ให้แนวทางการทำธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งสำหรับธุรกิจที่มีขนาดเล็กและเล็กมาก (Leasing for Small and Micro Enterprises) ในด้านความหมายของธุรกิจ มาตรฐานของการทำธุรกิจ ประเภทของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ประโยชน์ที่ได้จากการทำธุรกิจ การจัดรูปแบบของธุรกิจจากเงื่อนไขภายในและภายนอก ข้อจำกัด ขั้นตอนการทำธุรกิจ ข้อความในสัญญาของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ตลาดลีสซิ่ง สิทธิทรัพย์สินที่ทำลีสซิ่ง ต้นทุนของการทำลีสซิ่ง วิจัยตลาดลีสซิ่ง กฎหมายเกี่ยวกับลีสซิ่ง ภาษีอากร และบัญชี

งานวิจัยของ Taylor and Gatehouse (2004) ได้แสดงผลวิจัยการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่ง โดยเน้นการลงทุนระยะยาวประเภทสัญญาเช่าการเงินได้มีการกำหนดเงื่อนไขไว้ 4 ประเด็นสำหรับการพิจารณาประเภทของสัญญาให้เช่าระยะยาวว่าเป็นประเภทสัญญาเช่าการเงินหรือสัญญาเช่าดำเนินงาน พร้อมทั้งได้อธิบายเหตุผลของแต่ละเงื่อนไข

นอกจากนี้ได้ทบทวนงานวิจัยซึ่งได้กำหนดตัวแปรทางบัญชีและผู้ตอบแบบสอบถาม โดยภาพรวมแล้วจะเลือกจากผู้รับผิดชอบทางบัญชีซึ่งมีประสบการณ์ความรู้ด้านบัญชี โดยเฉพาะจากงานวิจัยของ Chatraphorn (2001), Jiang (2004); Phadoongsitthi, (2003) จากการทบทวนงานวิจัยเกี่ยวกับการบัญชีและภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งจะมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้ให้เช่าเน้นเรื่องผลกระทบของการประมาณมูลค่าคงเหลือต่อรายได้และแนะนำว่าควรเปิดเผยข้อมูลในเรื่องมูลค่าคงเหลือในงบการเงินเนื่องจากมี

ผลกระทบต่อรายได้ปัจจุบันของผู้ให้เช่าส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวกับผู้เช่าจะวิจัยผลกระทบในการบันทึกบัญชีตามสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งต่ออัตราส่วนทางการเงินในงบการเงินของผู้เช่าที่ไม่สะท้อนสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริงของผู้เช่า และงานวิจัยที่แสดงความเหมือนของการทำธุรกรรมสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งประเภทสัญญาเช่าดำเนินงานกับการกู้เงินตลอดจนการใช้ข้อมูลในงบการเงินเพื่อวิเคราะห์ธุรกิจของผู้เช่าของเจ้าหน้าที่สินเชื่อ นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ ได้ข้อสรุปว่าเจ้าหน้าที่สินเชื่อ เชื่อว่ามีความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจระหว่างการไม่บันทึกรายการตามสัญญาเช่าแบบลีสซิ่งกับเงินกู้ซึ่งมีผลกับงบการเงิน การตีความที่ยังขัดแย้งกันอยู่นี้ก็ยังไม่มียุติในเรื่อง โครงการบัญชีของการให้เช่าแบบลีสซิ่ง ซึ่งมีการแนะนำให้เปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับสัญญาเช่าดำเนินงานในหมายเหตุประกอบงบการเงินแต่ไม่มีการแนะนำให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีใหม่ นอกจากนี้ได้มีงานวิจัยที่เสนอให้มีการกำหนดนโยบายการพิจารณาด้านสินเชื่อของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพื่อลดความเสี่ยงและงานวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายการบัญชีและนโยบายด้านภาษีอากรของธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งเพื่อส่งเสริมให้มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจตลอดจนคณะทำงานมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศได้มีการเสนอรูปแบบการบันทึกบัญชีแต่ยังไม่มียุติที่ชัดเจน

ผู้วิจัยได้สรุปและคัดแปลงข้อมูลจากแนวความคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับ ธุรกิจการให้เช่าแบบลีสซิ่งแล้วนำมาเรียบเรียงเป็นกรอบในการดำเนินการวิจัย เพื่อสนับสนุนการตอบวัตถุประสงค์เบื้องต้น ซึ่งจะได้กล่าวในบทที่ 3

